

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Livu Rebranu

MAIERUL

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE ȘI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU
ANUL III NR. 1-2 (16-17) IANUARIE-FEBRUARIE 1998 *** 8 PAGINI *** 1000 LEI

ÎNCERCARE DE ÎNTEMEIERE MITICO- LINGVISTICĂ A TOPONIMULUI MAIERU (5)

8. Aproximarea unui posibil produs lingvistic de substrat (magelu maieru).

Deja anunțată ipoteză postulând existența unei rădăcini comune indo-europene de la care să fi evoluat distinct forma străromânească măier și forma germanică Meier, marcând același termen sau termeni cu semnificație foarte apropiate, forme care să se întâlnească prin deplasare de populație în același spațiu de conviețuire și reciprocă inevitabilă influență (inclusiv lingvistică), a fost argumentată, până aici, ca fiind inevitabilă. De aceea, vom recurge la aproximarea unui produs lingvistic posibil de obținut prin mijloace comparative și corelative de forme și sensuri, utilizate deja /40/ în condiții, cum sunt cele de față, spre a naște o situație de cercetare pe un teren în care numai "arheologia" lingvistică mai poate spera să sondeze și să examineze posibile cioburi aparținând la bănuite prețioase vase, niciodată descoperite în întregime, cu atât mai mult cu cât cioburile pot fi cuvinte, resturi de cuvinte, sunete, resturi sau urme de sunete, iar vasele, prețioase limbi cândva vorbite. Având în vedere că unul din sensurile germanicului Meier este cel de primar, foarte puțin utilizat (de ce?) în favoarea lui Bürgermeister /29/ și neuitând că Meier mai are și sensul de om bun /29/, vom face o incursiune prin multe dicționare, cu gândul la mai marele obștei, care este de fapt primarul, mult mai tânăr decât mai marele păstorilor-măierul nostru. Așa aflăm că mai marele obștilor moderne (comunele, orașele, municipiile), numitul primar este: (1) primarius - în latină /43/, p. 969, de unde îl are și limba română) alături de maior (mai mare), maior-ōris (fiul major), măiorēs, um (străbunii); (2) mayor în engleză /53/, p. 456 (și asemeni în americană), cu soția sa primăreasa/sau echivalentul său feminin însemnata mayoress; (3) maire în franceză /50/, p.465 cu primăreasa sa mairesse și cu funcția sa mairie îndeplinită în mairie (primărie); (4) măr la ruși /54/, p.599 în transcriere cu caractere latine; (5) hermano și alcade în spaniolă /51-52/, deși spaniola are mayoral (pentru baci ca mai marele păstorilor, ca și pentru vătaf și surugiu), mayor (mai mare) și mayoria (majoritate, superioritate în rang); (6) sindaco în italiană /55/, p.317 ca primar funcționând într-o municipio ca primărie; (7) polgärmester în maghiară /48/, vol.II), construit după modelul german Burgermeister etc. N-au mai fost redete alte desemnări ale primarului în alte limbi (greacă, turcă, bulgară, sârbo-croată, poloneză etc), din cauza forme lingvistice foarte diferite pe care le evidențiază sursele bibliografice consultate, presupunând contacte ale limbii române posibile și/sau efective cu enunțurile limbii. Posibila înșiruire de desemnări: maior (lat.), măier (rom.), Meier (germ.), maire (franc.), mayor (engl.), mayoral (span.), măr (rus), spre a-l înțelege pe mai marele... (inclusiv primarul) arată că: (I) ar exista o anumită similitudine în pronunția aceluiași termen; (II) baza latină maior este o probabilită plecare, pusă sub semnul îndoielii de argumentele deja discutate prin măier, nu mai puțin prin Meier care nu păstrează forma latină scrisă, conservată în engleză cu substituția lui i cu y; (III) dacă nu maior este rădăcina comună a seriei create mai sus, atunci un posibil produs de substrat ar trebui să conțină neapărat sunetele: m, a/ă, e/i, r; (IV) oscilația a/a conduce la o pronunție a unui ā lung ca în limba sanscrită /40/, p.123; /56/, p.1), generând o silabă mă- împreună cu m din față; (V) oscilația e/i, ținând cont de r care-i urmează se poate transforma într-un r lung, generând silaba -ir; (VI) fără a uita că este posibil un sunet e între cele două silabe obținute, rezultă o construcție ma- + -ir, restrânsă ma+ir.

Produsul obținut mă+ir ne oferă surprize, dacă utilizăm "Dicționarul sanscrit-român (Rădăcini verbale-forme și sensuri)" al lui Dănilă Incze /56/, deoarece aflăm că mă și ir sunt rădăcini verbale ce pot da naștere la multe sensuri, cu multe combinații posibile pentru ma+ir, una din ele selectată pe criterii credibile, punându-ne efectiv pe gânduri, pentru tema în discuție.

Sensuri consemnate în /56/ (p.18) pentru ir precum: "a ridica (glasul)", "a face să se miște", "a aduce la viață", "a fi chemat", "a fi pronunțat", "a fi proclamat", "a fi anunțat", ni se par compatibile cu mai marele obștei, fie el primar ori măier. Pentru mă, /56/ (p.183) ne oferă: "a măsura, a cântări, a delimita măsurând, a corespunde ca măsură, a face față la, a distribui ceva pe bază de măsură, a împărți, a acorda, a ajuta pe cineva cu ceva...", respectiv, la pagina 184/56/: "a suna, a zbiera, a mugi, a behăi (despre vaci, oi)", sensuri ce par mai vechi decât precedentele, dacă confruntăm posibilele subiecte corespunzătoare enunțurilor predicate. Reunind /57/ sensuri ale rădăcinilor verbale ma și ir, rezultă un număr mare de combinații posibile pentru a îndeplini funcția de primar. Cea incompatibilă cu îndeplinirea acestei funcții rezultă din "a face să se miște" ceva ce nu știe decât "a suna, a

zbiera, a mugi, a behăi", încât criteriul vechimii termenilor ce țin de obștile păstorești românești/străromânești /4, 9, 15/ (dovediți mai vechi decât cei posibil imprumutați de la populația germană și/sau maghiară) reduce drastic numărul de combinații posibile pentru ma+ir. Astfel, măier-ul ca aproximat prin mă+ir ar fi fost tocmai cel ce face să se miște ceva ce zbieră, mugește, behăie, ipostază în care dăm, evident, peste atribuțiile păstorului, ca simplu executant în obștea păstorească. Pentru ca păstorul/păcurarul să devină mai marele, calitățile lui ma+ir trebuie să se îmbogățească cu noi sensuri verbale/acționale (posibil paralele și simultane în sanscrită /57, 59/) care să-l facă, pe acel ce a cunoscut acea practică "a face să se miște ceva ce zbieră... behăie" (păcurăritul în desfășurarea lui) să devină, tocmai acel ce măsoară, cântărește, delimitează, face față la, distribuie pe bază de măsură, împarte, acordă, ajută pe cineva etc., adică poate fi mai marele păstorilor.

Dacă alăturăm mayoress (engl.) și mairesse /franc.) la măreasa (arom.), avem și surpriza unei familii fonetice căreia nu-i lipsesc apropieri sonore între termenii seriei formate, cum la fel apropieri de sensuri, apropieri pe care doar le semnalăm în favoarea unui posibil sens comun, confruntarea susținând-o pe măreasa noastră ca pereche moțională a lui măier, cum constată și Vasile Ioniță /15/. Nici confruntarea cu mă+ir nu dezavantajează o mă+ir-easă (!), chiar dacă ar avea sensuri de mai marea păstorilor (!). Ținând cont că între mă- și Țr- am omis cu bună știință sunetul foarte important e, și confruntând formele străvechi ale cuvintelor baier și caier dovedite de I.I.Russu /9/, p.254-256, respectiv p.283-285) ca sigur aparținând fondului specific românesc, rezultă că sunetul e putea fi

precedat de o consoană care a căzut, prin evoluție, din măier/maier, asemeni căderii ei firești din baier și din caler. Această consoană ar putea fi g (op.cit.), permițându-ne obținerea unei silabe ge, ca rădăcină verbală de interpus între mă și Țr, cu noi sensuri adăugate la cele luate în considerare pentru păstorul inițiat, respectiv mai marele păstorilor. Justificarea unui g între ā și e, din baier și

din caier, simile formal cu măier/maier, "ar putea chiar azi să lase impresia de artificialitate și nefiresc în etimologia adoptată" (op.cit.), dar este pe "deplin concordantă cu dezvoltarea elementului lexical moștenit românesc" (precum: "substituția v- cu b-, căderea lui g intervocalic, substituția l cu r, operante deopotrivă în cuvintele autohtone" (op.cit.p.256). Dacă consultăm "Dicționarul sanscrit-român", deja utilizat /56/, se pare că noua rădăcină verbală ge, ar trebui să fie gev, singura care îl conține pe ge, dar și singura compatibilitate, ca sens acțional, cu cele subliniate mai sus, atât pentru păstorul inițiat, cât și pentru mai marele păstorilor: "gev = a servi" /56/, p.63). Rădăcina verbală gev, având în /56/ dat doar un unic sens acțional "a servi", potrivirea dintre sensurile lui mă, gev și Țr nu ni se pare puțin lucru, pentru a-l aproxima pe măier/maier cu un alt cuvânt a cărui pronunție și formă inițială ar fi putut trece și printr-un ciudat mă+gev+ir. Baier în forma străromânească era, după /9/, un posibil bager-, sau bagel-(bagil-), iar caier, tot după /9/, un posibil cager-, sau cagelu-, cu "element radical și sufix: cag-er(-i)", rezultând un probabil kagelu-, "un autohton străromân" care "a dat în mod normal pe caieru-". Conform similitudinii dintre baier, caier și măier/maier (conțin practic aceleași vocale, încep și sfârșesc cu consoane, consoana de la sfârșit identică, fiecare are forme în dialectul aromânesc/baier pe băeru, bair și baiur; caier pe caer, cair și fărșerotul caer; măier/maier, doar perechea moțională măreasă /5/ la aromânii nordici păstorind și în zona Banatului, nu și la cei sudici, care probabil l-au pierdut ca sens din moment ce mireaș lor acum este inveastă etc.), discutatul de noi măier/maier ar fi fost posibil un străromân magel-(magil-), mai probabil magelu-, dacă elaborăm un algoritm de formare identic cu cel utilizat de I.I.Russu /9/. Din magelu-, rezultând măier/maier o formă apropiată fonetic de germanicul Meier (pronunțat maier), care a ajutat la o "deplasare semantică" /9/ (p.285) a inițialului stăpân/mari marele păstorilor - măier-ul/maier-ul în "descălecatul" sășesc, aparent, împrumutatul maier (în condițiile istorice relativ recente ale sosirii sașilor în Transilvania, respectiv ale conviețuirii împreună cu românii).

Dr. VALER SCRIDONESI-CĂLIN

Ninge-n Transilvania frumos
De parcă ninge pentru-întăia oară,
Cerul pe fulgi se lasă, lin, în jos
Și cerne alb lumina către seară.

În Transilvania ninsorile se-aștern
Mai albe, împletind din dor, cunună,
Pe case și în inimi ca un semn
Al oamenilor buni cu ochi de Lună.

Peste oraș trec păsări mari și albe
Te iau, te duc, te mută-n paradis,
Lubești ca într-o bucurie nouă
Muzica ninsă parcă dintr-un vis.

Ninge-n Transilvania frumos
De parcă ninge pentru-întăia oară,
Cerul pe fulgi se lasă, lin, în jos,
Și cerne alb lumina către seară!

ALEXANDRU CRISTIAN MILOȘ

DOR DE REBREANU

Mi-e dor iar de Rebreanu, vai, ce Dor,
Ca de tărâmul magic al luminii
Pe care-l urcă-n rugă heruvimii –
Tărâm de vis în veci nemuritor.
Mi-e dor iar de REBREANU când Ion
Își bate coasa-n tâmpla mea firebinte
Să către el pe Ana cu merinde
Frumoasă-o vâd ca-ntr-un ceresc amvon.
Mi-e dor iar de REBREANU cum la cerbi
Le este dor și purerea li-e sete
De paradisu ierurilor bete
În care Târlișua-i rug de ieri.
Mi-e dor iar de REBREANU-a căta oară?
Și de acei țărani rămași prin timp
Mult mai frumoși ca zeii din Olimp
Născuți aici ca veșnic să nu moară.
Mi-e dor iar de REBREANU, du-mă Dor,
Cum duce doru-o pasăre pribeagă
De care Tu, o, Dorule, dezleagă
Blestemul de a fi și muritor.
Mi-e dor iar de REBREANU ca de-acel
Care mergea încovoiat sub cruce
Și care și-azi se duce, se tot duce,
Să fie-n lume prea jertfitul miel.
Mi-e dor iar de REBREANU – sfânt ecou –
Când o imensă lacrimă târzie
Cu sângele în flăcări mă înbie
Spre Târlișua să privesc din nou.
Și în al Toamnei viscolit descântec
Din slova-i picurând Eternitate
Din mii de doruri care sunt din toate
Mi-e dor iar de REBREANU ca de-un Cântec!

LUCA ONUL

Debut

JOC ÎN DOI

Astăzi jucăm la cărți "IUBIREA".
Împărțim egal cărțile
Eu pun pe masă o zi
Tu îmi arunci o noapte și am pierdut o carte.
Eu pun pe masă un adevăr.
Tu pariezi pe o minciună și-am mai pierdut o carte.
Dintr-o cutie a inimii scot asul meu:
"TE IUBESC",
Iar tu mi-l arunci pe al tău:
"TE-AM IUBIT".

RALUCA RUS
Baia Mare

Feciori cu panii

Lirică

Natalia Talmacec

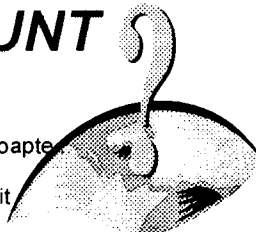

Elea Natalia Talmacec, româncă, s-a născut în 23 septembrie 1982 în Satul Nou, regiunea Odesa din Ucraina. A participat (în clasele a IX-a și a X-a) la olimpiada regională de limbă franceză ajungând și la faza republicană. A publicat poezii în revistele "Florile dalbe" (Chișinău) și "Concordia" (Bucovina). Anul trecut a vizitat comuna noastră, locuind la prietena sa, Florica Ureche. Din ciclul de poeme trimise redacției am ales "Cine sunt?" (I.C.)

CINE SUNT

Cine sunt?
Sâmbure de lumină în noapte
sau val pierdut în marea de șoapte
Cine sunt?
Un pui de cuc prin lume rătăcit
sau drum înfundat și prăfuit...
Cine sunt?
Fir de păianjen într-o furtună
sau poate-nre flori sunt mărăgună...
Cine sunt?
Un glas de nimeni, nicidecum auzit
sau un colțșor de rai înțelenit...
Cine sunt?
Sunt sângele din rana lui Ius
sau durerea unui veac ce-a apus...
Cine sunt?
Vă rog
Răspundeți
Cine sunt?

NATALIA TALMACEC

SOLILOC

Dar – a dăru – dărnice

Cine dăruie dobândește, așa spune înțelepciunea populară. Bunul obicei de a dăru se întărește la toate neamurile pământești.

Cine dă, își ține de ființă dar din dar din orice rău, totul câștigă. Trebuie prin filia credința creștină.

Oncând un dar aduce bucurie și îndulcește inimă. Să nu se contunde darul cu plăcerea și dăruirea cu plăcerea.

Dintr-o rădăcină prudentă, dintr-un îndrăgîn la dăruirea, ori dintr-o aplicație spre zgârcenie, una mai apăsătoare, dar nu mai de, să vezi cum ai Greșit!

Să fi Dumăre când dai, să fi pălăie când dai, așa ne îndrumă înțeleptii către generozitatea dăruirii. Da, omul dăruie ca fărâna cu cât dă, cu atât are. Dărnicia e temeiul societății, nu întotdeauna și în bogății.

A și să ne facem daruri e o adevărată artă, căci dăruim din toată inima. Dăruind, întindem purii într-o lume plină de lumină și compasiune. Tot un dar mai poate fi și o riscuri, o apăsătoare benefică cu care se naște cineva. A avea darul, vorba din Creștină, a lua darul bete!

Mereu simțim înconjurat, însă, de darurile divine.

Despre complexitatea primirii unui dar, folclorul nostru e gata să ne tragă în tranșă: călul de dar nu se caută în gură.

Felul dăruirii prețuiește mai mult decât darul înșel. spune Corneille, francezul ("La façon de donner vaut mieux que ce qu'on donne"). Darul adevărat este doar acela care vine din rotul mării tale flegă. La fel și pricazerea de a primi dăruim pentru un dar.

Lucrul la timp darul prețuiește îndoit. Dă din inimă, cu zâmbet, numai dăruind astfel îți prouci bucuria dăruirii.

Dacă ai dat uită, dacă ai luat pomenește, Cine nu știe să dea n-are dreptul să oare.

Nemulțumitului i se ia darul.

Dar

ION DARUITUL

Catedra de limba română

De la articol posesiv – la pronume semiindependent în limba română

Limba noastră de vorbire, IUSTINA SIME, este originară din limba latină, dar în mare măsură este cunoscută de la poezia, debutând în revista "Cronica" de la Iași, în anul 1970. A publicat ciclul de poezii în diferite antologii și în 1985 a câștigat premiul I la concursul național de poezie Tudar Arghezi. Poezia ei stă sub masca unei sensibilități aparte și a unei profundități recunoscute.

Find o intelectuală de înaltă nivel, în vârstă neastărnă, creșterea și abordul domeniului cercetării literare și lingvistice a fost caracteristică literare ale creșterii și publicării mai multor articole, eseuri, studii de specialitate mult apreciate. În momentul acesta în funcția de profesoră – coordonatoare – coordonatoare poeziei dintr-o limbă în care și-a petrecut copilăria (1989-1997). Acum, în "Cuibul visurilor", am învățat să înțeleg limba română în limba ei.

În prezent, Iustina Sime se pregătește pentru doctorat și deține funcția de director la Școala "Eugen Pora" din Cluj-Napoca. (S.I.)

Se știe că articolul este partea de vorbire flexibilă care însoțește un substantiv (sau un substitut al acestuia), având rolul de a arăta în ce măsură obiectul respectiv este cunoscut vorbitorilor.

Existența diferitelor tipuri de articole în limba română, cu rolurile lor specifice, face imposibilă, însă, definirea de ansamblu a articolului, de aceea definiția de mai sus are caracter restrictiv.

Dintre cele patru tipuri de articole, o atenție deosebită suscită cel posesiv/genitiv. El intră în componența pronumelor și a adjectivei posesive, a numeralelor ordinale și însoțește substantive sau pronume în cazul genitiv. Articolul posesiv, însă, nu le impune posesivelor (pronume sau adjective) cazul genitiv. Având în vedere faptul că se schimbă în funcție de gen și numărul obiectului posedat, școala clujeană de gramatică îl consideră pronume semiindependent, unii reprezentanți ai acestei școli susținând chiar ipoteza nonexistenței pronumelui posesiv. În acest sens, s-a pornit de la exemple de tipul: "Această carte este a ta", unde a este considerat pronume semiindependent, iar ta este adjectiv pronominal posesiv. Indiferent dacă este acceptată sau nu această teorie cu privire la existența/nonexistența pronumelui posesiv, consider că este important să insistăm asupra pronumelui semiindependent care apare frecvent în exprimarea orală și scrisă.

Se întâlnesc situații care impun, din punct de vedere al analizei gramaticale, considerarea formelor al, a, ai, ale ca pronume și nu ca articole posesive/genitive. De exemplu:

a) Propoziții cu așa-zisul subiect în genitiv: Ai casei au plecat la București. Ai lui nu s-au întors încă de la munte.

b) Propoziții în care al, a, ai, ale apar precedate de prepoziții: "Mașina mea este mai nouă decât a lui Ionescu." "N-a vorbit cu părinții ei, ci cu ai lui." "Mulți prieteni de-ai lui Ovidiu sunt premiați."

Dacă admitem spre analiză asemenea contexte, trebuie să procedăm după cum urmează:

În propoziția "Ai casei au plecat la București", e greșit să considerăm că ai casei este subiect în cazul genitiv – întrucât toate lucrările de specialitate au renunțat sau, dacă nu, ar trebui să renunțe la acest fel de subiect – ci analizat separat în: ai = pronume semiindependent, masculin, plural, N, subiect, căci aici substituie un substantiv (reedintând substantivul, categoriile de gen, număr și caz), casei va avea funcția de atribut substantival genitiv-ual pe lângă ai; la fel se va proceda în exemplul "Ai lui nu s-au întors încă de la munte": ai = pronume semiindependent, masculin, plural, caz nominativ, subiect; lui = pronume personal, persoana a III-a, singular, masculin, caz genitiv, atribut pronominal.

În contextele în care al, a, ai, ale apar precedate de prepoziții, este incorect să analizăm împreună sintagmele decât a lui Ionescu, cu ai lui, de-ai lui Ovidiu. Ar fi greu de precizat cazul acestora: acuzativ, așa cum indică prepozițiile respective sau genitiv, așa cum indică așa-zisul articol posesiv/genitiv? Pentru a evita aceste dubii, se vor considera articolele drept pronume și vom avea astfel: (decât)a = pronume semiindependent, feminin, singular, caz acuzativ + prepoziție, complement circumstanțial de

mod; (cu) ai = pronume semiindependent, masculin, plural, caz acuzativ + prepoziție, complement indirect; (de)-ai (dintre ai) = pronume semiindependent, masculin, plural, acuzativ + prepoziție, atribut pronominal prepozițional.

Forma de genitiv-dativ alor însoțește numai pronumele posesive: "Le-am vorbit alor noștri despre cărțile recent apărute."

Dacă al, ai, ale cumulează funcțiile de articol posesiv/genitiv și pronume semiindependent (după unii, al este și articol numeral când intră în structura unui numeral ordinal), ipostazele gramaticale ale lui a impun o detaliere atentă. Astfel, am putea indica următoarele clase morfologice cărora le poate aparține a:

1. O rază a soarelui i se prinsese în plete...
a = articol soarelui;
2. O privire de-a ta îmi luminează sufletul...
a = articol posesiv;
3. Rochia mea este albă, a Diane este mov.
a = pronume semiindependent;
4. "E ușor a scrie versuri/ când nimic nu ai a spune"

(M. Eminescu)

- a = prepoziție, morfem al infinitivului;
5. Ce frumos miroase a parfum!
a = prepoziție cu regim de acuzativ;
6. Am cumpărat reviste a 2000 de lei exemplarul.

a = prepoziție neologică (< fr.a.) care precedă numeralele și are sens distributiv;

7. Din depozițiile a trei martori rezultă vinovăția inculpatului.
a = prepoziție cu regim de genitiv;
8. Datorită a ceea ce s-a întâmplat atunci, am rămas dezamăgiți pentru restul vieții.

a = prepoziție cu regim de dativ;

9. "A-nceput de ieri să cadă/ câte-un fulg..." (G. Coșbuc).
a = verb auxiliar;
10. A! bine că totul s-a terminat... cu bine!
a = interjecție;
11. "Și în fuga lui a mare/ îl prinzi cu mâna călare" (Anton Pann)

a = articol demonstrativ (adjectival), formă regională din Muntenia;

12. A din dreapta este verișoara mea.
a = pronume demonstrativ, formă regională din Muntenia (echivalentă cu aceea).

13. Am stabilit valorile morfologice ale lui "a".
a = substantiv.

Studiind comportamentul gramatical al părților de vorbire descrise mai sus, am încercat să scoatem în evidență complexitatea și mobilitatea fenomenelor lingvistice, invitându-vă să meditați la mesajul poetului-nepereche:

"Să turnați în forme nouă limba veche și-nțeleaptă..."

Prof. IUSTINA SIME
Director, Școala "Eugen Pora" - Cluj-Napoca

Vecinii noștri

Academicianul

Mai trăiau Gregoriu Silași și Iacob Mureșianu, când Năsăudul își făcea intrarea triumfală în Academie prin primul său membru activ, Florian Porcius.

Născut în comuna Rodna, ca fiu al unor țărani săraci, crescut de bunicul său, preot, al cărui nume l-a moștenit prin adopțiune, învățat primii ani în comuna natală. Absolvent al școlii militare (normale) de patru clase, elev eminent al gimnaziilor din Cluj și Blaj, după ce urmează cursul preparandial, deschis de Ioan Marian la Năsăud, îl aflăm o vreme dascăl la Rodna, apoi student la Viena, la Institutul pedagogic, unde studiază, paralel, cursuri de economie rurală și de botanică (la Universitate). După reînțoarcerea în țară, numit învățător la Școala Trivială din Zagra și, în toamna anului 1848, mutat la Școala normală (militară) din Năsăud, Florian Porcius intră în serviciul administrației în anii următori. După înființarea districtului Năsăudean, cu o jurisdicție independentă, în 1861 e ales pretor la Rodna, iar în 1862 e numit judecător la așa-numita "sedrie generală" (tribunalul) din Năsăud, unde servește până în 1867, când e ales vicecapitan districtual sau vicecomite (subprefect) al districtului, până în toamna anului 1867 când are loc desființarea acestuia.

Membru în comitetul și comisia fondurilor grănicerești, el a luptat pentru reglementarea dreptului de proprietate și posesiune a fostului

regiment de graniță de la Năsăud, împreună cu alți fruntași redactând memorii și mergând în delegații la Pesta sau Viena. Ca urmare, un teritoriu de peste 100.000 jugăre (intravilane, grădini, pășuni, păduri și munți), precum și Fondul central scolastic, fondul de stipendii (burse), care vor sta la baza noului avânt al ținutului în planul culturii, revin comunității grănicerești năsăudene.

Dublând activitatea sa politică de o rodnică și neobosită activitate științifică, Florian Porcius a început, îndată după întoarcerea de la Viena, în 1845, a se ocupa și de studiul botanicii, mai ales flora acestui ținut – zeci de ani în șir cercetând văile și munții noștri și descoperind plante noi care, în știința europeană, îi poartă numele: **Draba carinthiaca**, var. **Porciussii**, **Festuca Porcii** (o specie de păiuș din munții Rodnei), **Hieracium Porcii** (vulturica), **Saussurea Porcii** și **Thymus Porcii** (un soi de cimbrisor) sau o specie nouă de trifoi numit **Trifolium Rodnense Porcius** și altele precum **Centaurea carpatica**, **Pulmonaria dacica** (popular: Crucea pământului)... Începând de la Țibleș, până la Drăgoiasa, în special în munții de la Țibleș până la pasul Bărgăului, îi cutreierase de multe ori și în diverse anotimpuri, acordând un interes special înleului de pe care adunase un material considerabil pentru comunicări și schimburi cu institute botanice din străinătate, dovedind bogăția și splendoarea florei acestui munte, despre care prietenul său Ludovic Haynald, episcop romano-catolic al Transilvaniei, devenit mai târziu primat al Ungariei, spunea: "Trebuie să mărturisesc adevărul, că am fost pe munții din Germania, Tirol, Svețera și alte țări, dar o floră atât de bogată și felurită ca aici n-am văzut".

Ales în ședința din 10 martie 1882 (prezidat de Titu Maiorescu), la propunerea secțiunii științifice, sub cuvânt că "Dl. Florian Porcius, boianist român din Transilvania, foarte cunoscut și apreciat mai cu seamă printre botaniștii austro-ungari, este unul din exploratorii de frunte ai Transilvaniei... își consacră, de la 1854, toată activitatea sa științifică în scrutarea și studierea florei nord-estice a Transilvaniei și, în special, a fostului district al Năsăudului" – noul academician era prezent ca întâiul nostru botanist care a tras brazdă nouă în ogrorul întelenit al științelor, clădind, în același timp, temelie botanicii românești. "Dintre publicațiile sale, cea mai de căpetenie și care a îndemnat secțiunea științifică să vi-l propună, este **Enumeratio plantarum phaneroganicarum districtus quondam Nassodiensis** (1878) pe care a început astăzi să o publice în edițiune românească, îmbogățind-o, pe lângă alte adaosuri, cu noi date științifice și cu nomenclatura botanică românească", arăta mai departe raportul secțiunii, numindu-l "un botanist florist consacrat" care "posedă într-un mod amănunțit nu numai literatura botanică a întregii floare a Transilvaniei ci și pe aceea a tuturor țărilor vecine cu aceasta" și care "va ilustra știința în viitor cu alte lucruri nu mai puțin importante".

Astfel, "primul botanist român de frunte de pe vremuri", "întemeietorul Științei botanice românești", intra sub cupola Academiei cu discursul său de recepție intitulat

Grup din Ciutina Mareșului

Năsăudului, în Transilvania", rostit în ședința din 19 martie 1885, sub președinția lui B.P. Hașdeu, în prezența lui V. Alecsandri, Titu Maiorescu, V.A. Urechia ș.a. Rod al unor cercetări publicate în **Enumeratio...** (lucrarea sa din 1878) și "**Flora phanerogamă din fostul district al Năsăudului**" (apărut în 1881 în "Transilvania", organ al Asociației Transilvaniei pentru literatură și cultura poporului român), discursul de recepțiune al veneratului coleg Florian Porcius a fost pentru noi o sărbătoare – se spunea atunci – pentru că am putut privi cu toți, cu multă bucurie rezultatele unei îndelungate activități îndreptate cu stăruință și iubire spre investigații științifice".

În ședința din 3 martie 1893, sub președinția lui J.C. Negruzzi, Florian Porcius prezenta lucrarea sa **Diagnozele plantelor fanerogame și criptogame vasculare, care cresc spontan în Transilvania și nu sunt descrise în opul lui Koch "Synopsis Florae germanicae et helveticae"**. În ședința din 8 martie, același an, se da citire memoriului secției științifice, care propune a se publica, în **Anale**, lucrarea dlui Florian Porcius, **Diagnoza plantelor fanerogame și criptogame, cari cresc spontan în Transilvania**. Propunerea secției se acceptă. Lucrarea apare în **Analele Academiei Române, Memoriile secțiunii Științifice**, București, 1893, p.11-360.

În 1896, cu prilejul jubileului de 80 de ani, a fost sărbătorit de întregul ținut. Mărturie a acestei sărbătoriri, Cartea de aur, semnată de toată suflarea obștei năsăudene, se păstra la Arhivele Statului din Năsăud ca un omagiu adresat omului ce a cunoscut, încă în viața fiind, laurii rari ai recunoștinței.

În ședința din 19 mai 1906, președintele Academiei anunța încetarea din viață a savantului, spunând cu gravitate: "S-a stins în al 90-lea an al vieții și al 26-lea de când a fost ales membru al Academiei Române, pentru care a avut totdeauna o inimă caldă ca și pentru neamul său, pe care l-a servit ca profesor și mai târziu ca funcționar administrativ superior. Atras de frumusețile naturii, s-a dedat din tinerețe studiului botanicii, ocupându-se mai cu seamă de plantele din ținutul Năsăudului, de unde era originar și unde și-a petrecut toată viața luptând... Depărtarea locului, greutatea drumului, scurt-timea timpului împiedicând mergerea unuia dintre noi acolo, mâine, pentru jalnica ceremonie, încheia președintele, trimitem omagiile Academiei Române la mormântul colegului venerat, care trăi viață lungă dedicată științei și virtuții".

În aceeași ședință, Academia propune în unanimitate o piatră comemorativă pe mormântul lui Porcius.

Curând, d-ra Susana Porcius, trimite o lucrare despre terminologia botanicii române, rămasă, în manuscris, de la părintele său și "cerută de către delegațiune în iulie trecut". Se recomandă secțiunii științifice – aflăm în **Analele Academiei Române, seria II tom.29 (1906/7, p.7)** – a o cerceta și a vedea dacă se poate tipări, ca operă postumă a decedatului. Manuscrisul, intitulat **Explicare a termenilor botanici care se folosesc în operele botanice la descrierea plantelor fanerogame și criptogame vasculare pentru determinarea genurilor și familiilor naturale care provin din Europa medie**, se află și azi în biblioteca Academiei Române: "Manuscris de o deosebită importanță pentru crearea terminologiei românești", cum este apreciat azi (vezi **Personalități românești ale științelor naturii și tehnicii**, București, 1892, p.327-328) – ilustrând faptul că "atunci când Timotei Cipariu, George Barițou, Alex. Papiu Ilarian, Iacob Mureșianu și alți bărbați aleși erau preocupați de latinitatea limbii și de originea noastră romană, Florian Porcius aduna din gura poporului român numiri de plante, dovezi de limbă incontestabilă și urzea o știință care alții, înainte de el, nici nu au încercat-o și prin care a făcut cinste, onoare deosebită neamului românesc", cum cu atâta elan semnala biograful său, Iuliu Moisiu, acest manuscris interesând pe botaniști, interesează deopotrivă pe filologi. Cu atât mai mult cu cât, arăta odinioară Traian Săvulescu, urmașul său în Academie, Florian Porcius se află "printre cei care ne-au dat lucrări de bază, care-și păstrează și azi importanța lor intactă, printre cei care au statornic de la început unitatea de preocupare, de gândire și de metodă în domeniul botanicii, sporind unitatea spirituală, care a premers marea unire politică de mai târziu...".

Herbarul său, care cuprinde circa 20.000 coale, a fost achiziționat în 1920 și se păstrează în dulapul nr. 22 al muzeului Grădinii botanice din Cluj.

Prof.univ.dr. AL. HUSAR

Notă: Autorul recomandă celor interesați și Studiul **Florian Porcius de Silvestru Leontin Mureșianu și Liviu Păiuș (Rodna)**, publicat în "**Studii și cercetări etnografice**", vol. II, Bistrița, 1996, pag. 129-134.

Vecinii noștri

Prepozitul și vicarul capitular MACEDON POP (1809-1873)

Cum este cunoscut, instituția canonicilor s-a născut odată cu însăși Biserica. Aceștia, trăind după o anumită regulă, a dragostei creștinești, în strictă disciplină, se constituiau într-un senat (prezbiteriu), de al cărui sfat se folosea episcopul în "guvernarea" diecezei. La reședința episcopală, canonicii formau capitalul catedral (zilnic, ascultau câte un capitol din regula lor), iar în locurile mai îndepărtate de reședință erau numiți vicarii foranei.

Ridicarea Episcopiei de Alba Iulia și Făgăraș, cu sediul în Blaj, la rangul de mitropolie, prin bula **Ecclesiam Christi** din 26 noiembrie 1853 a Papei Pius IX (1846-1878), are loc în același timp cu înființarea episcopilor sufragane de Gherla (**Ad Apostolicam Sedem**) și Lugo (**Apostolicum Ministerium**) prin bule separate, emise la aceeași dată.

Capitalul catedral (Consistoriul) din Gherla s-a constituit în 24 ianuarie 1857 după numirea de către împăratul Francisc Iosif I a cinci canonici: Ioan Anderco-Homorodeanul, Ioan Gulovici, Ștefan Bilițiu, Mihail Șerban și Ioan Pop-Suduranul¹⁾. Numirea prepozitului (arhiepiscopului) însă, adică a locțiitorului de episcop, era rezervată Sf. Scaun Apostolic al Romei, pe baza Concordatului încheiat cu împăratul Austriei în 18 august 1855. La propunerea episcopului Ioan Alexi (1854-1856-1863), prin bula papală din 11 decembrie 1857 este desemnat prepozit al Capitolului din Gherla Macedon Pop, vicarul episcopal al Rodnei și parohul Năsăudului, instalat la 12 mai 1858 de către întâiul episcop în bisericuța-catedrală din "Candia".

Macedon Pop s-a născut la 24 iunie 1809, în Sângeorz-Băi (Bistrița-Năsăud), într-o fruntașă familie de grăniceri, din părinții Iacob Pop (1781-1856), parohul localității, și Maria, alți șase frați succedându-i: Anhidim – catehet la "normă" și vicar (1857-1858), Dionisie – învățător, Paramon – "econom", Ecaterina, Iuliana și Nastasia. Instrucția școlară primară o dobândește pe băncile "triviale" din Sângeorz-Băi și ale "normei" din Năsăud (școala primară superioară), apoi trece la Gimnaziul latino-catolic din Bistrița și, în continuare, la Gimnaziul românesc greco-catolic din Blaj, urmând tot în "mica Romă" Seminarul Teologic (1830-1834), aici remarcându-se ca eminent la toate obiectele de studiu (talentum – optimum, mores – exemplares). Din anul când își finalizase studiile teologice va funcționa ca profesor la liceul blăjean unde învățase (1834-1838), pentru clasa de Sintaxă (a III-a)²⁾, iar la 1835 este hirotonit ca preot celib de către episcopul Ioan Lemeni (1833-1850).

În înțelegere cu comandantul Regimentului II de graniță năsăudean, col. Alexandru Iovich, vestitul vicar Ioan Marian (1796-1846) se adresează episcopului de la Blaj cu cererea ca Macedon Pop să plece la Năsăud pentru a ocupa postul de catehet al "normei" și "institutiului militar", pentru a propune în paralel religia și istoria la cls. a IV-a de la "normă" și a prelua oficiul de "capelan primar" ai parohiei din Năsăud, funcții pe care le va îndeplini până în anul 1846. După moartea înaintașului său, devine administrator și paroh al Năsăudului, ca în anul următor episcopul Ioan Lemeni să-l confirme vicar foraneu episcopal al Rodnei și paroh al Năsăudului, având în vedere cucernica și cuvioasa sa purtare, strădaniile depuse întru bunul mers al vicariatului, cum rezultă din decretul de întărire³⁾.

Va fi acesta deceniul de luptă al vieții lui Macedon Pop în planul afirmării naționale și patriotice a românilor din Ținutul Năsăudului, sub aspect politic, social-economic, cultural și spiritual, miezul acțiunilor dedicate scopului propus constituindu-l participarea sa în fruntea unei delegații grănicerești la Adunarea Națională de la Blaj din 3-5/15-17 mai 1848. Mare fusese însuflețirea delegației când grănicerii se regăsiseră printre categoriile frunzețe ale națiunii, chemând să contribuie la realizarea dezideratelor revoluției burghezo-democratice, la redeșteptarea noastră națională.

(va urma)

Prof.univ.dr. IRONIM MARȚIAN

1) Vezi Dr. Victor Bojor, **Canonicii Diecezei gr.-cat. de Gherla, acum Cluj-Gherla (1857-1937)**, pag.23-25.

2) Celelalte clase purtau denumirea: cls.I-Principia, cls.a-III-a-Gramatica, cls.a IV-a-Retorica și cls.a V-a-Poetica, din anul 1831, gimnaziul devenind liceu, i se va adăuga "cursul filosofic" de doi ani, cls. aVI-a și a VII-a; apud Nicolae Albu, **Istoria școlilor românești din Transilvania între 1800 și 1867, Ed.Didactică și Pedagogică, Buc.1971, pr.32. La acest "curs" erau profesori, printre alții, Timotei Cipariu (Doctrina religiei) și Simion Bărnuțiu (Istoria generală, Filosofia teoretică și practică)**
3) Nr.754/2-14 mai 1847, publicat de Iuliu Moisiu în "Figuri grănicerești năsăudene": **Vicarul și Prepozitul Macedon Pop, "Arhiva Someșană", Nr.19, Năsăud 1936, pag.159**

Note de călătorie

CRETA, patria lui el Greco și Kazantzakis

Mitologia antică și în special cea greacă mi-au plăcut întotdeauna, fiind expresia civilizației și culturii acestor popoare. Până în prezent, n-am avut ocazia să vizitez locurile unde s-au născut aceste mituri. Ea s-a ivit recent, odată cu programarea celui de-al VIII-lea Simpozion Internațional pentru studiul magneziului, la Iraklion, în Creta.

Invitat împreună cu alți doi colegi, dr. Mariana Vlad și dr. Paul Porr, am trimis, în rezumat, comunicarea: "Concentrația magneziului seric și eritrocitar la bolnavii cu angină pectorală instabilă". În scurt timp, președintele congresului, prof. Teophil Teophanides ne-a răspuns că studiul a fost acceptat și ne roagă să trimitem lucrarea în extenso pentru a putea fi publicată într-un volum și că ne așteaptă să o susținem.

Am plecat de la Cluj cu un autoturism. După trei zile, timp în care am trecut prin Iugoslavia, Macedonia și partea de nord a Greciei, am ajuns la Pireu. De aici am luat vaporul care ne-a dus în Creta. Vasul, numit King Minon, era foarte mare. Este destul să arăt că în el au încărcat peste 40 de Tiruri, plus mașinile noastre și pasagerii. Cabinele de pe vas erau elegante, curate, cu bar etc. Am plecat din Pireu la ora 19 și am sosit în Creta, la Iraklion, după 11 ore de mers, a doua zi, dimineața, la ora șase.

Ajunși la destinație, ne-am interesat unde este Rinella Beach, hotelul în care se va desfășura congresul. De la un birou de turism am aflat că acesta se găsește la 15 km de Iraklion, pe marginea Mării Mediterane. Era zi de duminică, când, seara, am participat la deschiderea congresului printr-un mic banchet, dat chiar la hotelul mai sus amintit. Am întâlnit vechi prieteni și cunoștințe de la alte congrese.

Nu doresc să descriu cum s-au desfășurat lucrările congresului, ce probleme s-au discutat etc., întrucât aceasta interesează speci...

Țin doar să amintesc că s-au prezentat probleme noi și metode noi pentru dozarea fracțiunilor magneziului din sânge. Congresul s-a încheiat, după cinci zile de dezbateri, cu concluziile prezentate de președinte.

În câteva rânduri, aș vrea să mă ocup de aspectul turistic al călătoriei, făcută într-o țară cu veche cultură și istorie, care, în mod sigur, interesează mai mult marele public. Având mașina la dispoziție, am înconjurat întreaga insulă. Am început cu Iraklionul, oraș mare, capitala Cretei. Numele orașului vine de la cel al

împăratului Heraclius. El a adus Crucea lui Cristos din Persia, luată de perși în primul război cu aceștia. Am vizitat muzeul arheologic, foarte bogat în obiecte, statui, fresce murale, majoritatea din cultura romană și minoică. În oraș rezistă mai bine vremii urmele ocupațiilor mai recente, turcii și venețienii. Este impresionantă fortăreața de pe malul Mării Mediterane întărită de venețieni. Loggia (Clubul clasei nobiliare) și Palatul Ducal sunt alte edificii ce marchează epoca venețiană. Dintre bisericile vestite am vizitat catedrala Sf. Minas, Sf. Ecaterina și o mică biserică la care, se spune că, a servit evanghelicul Matei. Mormântul lui Kazantzakis, laureat al premiului Nobel, simplu, cu cruce de lemn la cap, l-am găsit pe fortăreața Martinengo.

Nu departe de Iraklion se găsește localitatea Cnosos. Arheologul britanic Arthur Evand a descoperit aici urmele unui mare palat ce se întindea pe o suprafață de 22.000 mp, construit cu 1900 de ani I.C. Palatul a fost ocupat și distrus în repetate rânduri. În

67 D.C a fost ocupat de romani. În parte, zidurile au fost refăcute. Unii spun că frescele murale care se mai văd sunt originale.

Cele mai mari orașe ale Cretei se găsesc pe malul Mării Mediterane, cum sunt Sf. Nicolae, Sitia, Ierapetra și altele, cu importante muzee arheologice.

În drumul nostru am întâlnit bazilica Panaghia Kera (Mama Domnului),

ce adăpostește cele mai vestite fresce bizantine, datate în secolul al XIII-lea. La Gorthy, capitala provinciei romane Cirenaița, s-a încheat prima comunitate creștină în Creta, în anul 65 DC. Sf. Apostol Pavel a numit aici episcop pe Sf. Titus, cu misiunea de a converti întreaga Cretă. Aici a fost martirizat Sf. Titus și încă zece episcopi. Astăzi se văd urmele teatrului grec, Acropolis, termele romane și biserica Sf. Titus.

Am ținut mult să vizităm locurile unde a eșuat ambarcațiunea ce ducea pe Sf. Pavel la Roma. Locul se numește Kali Limena (Țărniuri bune). El a stat aici o iarnă, până ce timpul le-a permis să continue călătoria.

Labirintul se spune că a fost distrus în timpul celui de-al doilea război mondial, fiind folosit ca depozit de muniții.

Creta are munți înalți, stâncoși. Culoarea lor cenușie îți dă impresia că s-a turnat cenușă peste ei. Vegetația este săracă, formată din arbuști și tufe izolate care se întind tot mai mult, spre poale. În munți am

văzut mori de vânt folosite altădată la scoaterea apei din fântâni. Multe sate și orașe sunt așezate pe dealuri, în terase. În munți am vizitat peștera unde se spune că s-a născut Zeus. Astfel, mama lui l-a ferit de tatăl său care a mâncat pe primii săi frați. La grotă se urcă pe jos sau călare pe măgari. Coborând la șes, se văd culturile de portocali, măslini etc. Am avut ghinionul că portocalele și măslinile nu se coc decât în ianuarie-februarie.

De-a lungul litoralului Mării Mediterane am trecut prin nenumărate stațiuni balneare cu plaje, restaurante, grădini etc. Noaptea, luminile multicolore în reclame, vaporase ce staționează sau sunt în croazieră pe mare îți oferă un tablou de neuitat.

În drum spre casă am trecut prin Atena și am vizitat Oracolul din Delfi și Meteora.

Oracolul din Delfi, pe la care au trecut multe și mari personalități din antichitate, este așezat pe dealuri stâncoase. Aici, se povestește că Appolon, cu pletele de aur, fiul lui Zeus, a ucis balaurul Phytton. Pe locul unde l-a îngropat se află orașul Delfi. Appolon a pus aici temelii unui altar și a unui oracol care să profetească oamenilor voința lui Zeus. Pythia, înainte de a profeti, se spală pentru purificare în fântâna Kastaliana. Multă lume bea apă din izvorul ce se varsă în această fântână. La Delfi se țin, aproape anual, serbări la care se joacă drame vechi, se repetă ceremonia profeției etc. Săpăturile arheologice au scos la lumină părți din templul lui Appolon, tezaurul Zeitelor, un teatru, stadionul jocurilor sportive etc.

Venind cu mașina pe autostradă, de departe se zăresc stâncile înalte pe care sunt clădite mănăstirile. Unele mănăstiri sunt cu totul izolate. Nu poți pătrunde decât cu un teleferic, destul de rudimentar, care atunci era defect. Am văzut cum erau aprovizionați călugării cu alimente, puse în coșuri și trase pe sârme. Am vizitat o expoziție de icoane pictate de monahii mănăstirilor.

Am remarcat multă lume peste tot, la toate obiectivele turistice, mulți străini din toate părțile lumii. Despre cultura greacă, cu eroii și zeitățile ei, copilul învață începând din clasele primare. Curiozitatea de a vedea locurile unde s-au născut aceste mituri apare mai târziu. Grecii știu să-și valorifice fiecare colț, fiecare mit, de unde bogăția și bunăstarea lor.

Ne-am întors în țară pe același drum, cu amintiri imortalizate în zeci de diapozitive și fotografii, făcute în locuri și momente diferite ale acestei minunate călătorii.

Dr. GEORGE UZA
Cluj-Napoca

Oracolul din Delfi

Câte ceva despre SIDA

SIDA este o stare produsă de un virus numit HIV (virusul Imuno deficienței umane care poate distruge sistemul imunitar al organismului, astfel încât acesta nu mai poate lupta împotriva infecțiilor. Unii oameni pot fi infectați cu acest virus fără a manifesta simptomele SIDA. Se simt perfect, dar pot infecta pe alții. Oamenii pot să nu-și dea seama că sunt infectați cu virusul HIV și nici nu se poate confirma infecția fără un test prealabil.

Iată câteva semne timpurii de infectare cu HIV: scăderea inexplicabilă a greutății, febră inexplicabilă care durează mai mult de o lună, diaree cronică inexplicabilă, creșterea ganglionilor limfatici, aftă bucală, zona zoster etc.

HIV se transmite prin contact sexual, pătrunderea sângelui infectat în propriul sânge, placentă și la naștere.

(va urma)

Prof. LARION CĂRBUNE

Din perlele elevilor

- Legea fizică este legea în care trăiesc oamenii fiziceni.
- Inerția este opunerea între două corpuri dacă vrei să-ți fie corpul în repaus și ești într-o căruță și căruța pornește imediat.
- Inerția este proprietatea corpurilor de a opune la orice mișcare în timp de repaus.
- Legea fizică este o lege pe care trebuie s-o respectăm în laboratorul de fizică și acasă.
- Galvanoplastia este tehnica reproducerii sculpturilor prin confecționare de mulate.
- Legea lui Arhimede: Arhimede când a făcut baie a văzut că orice corp scufundat în apă este împins cu o forță în sus.
- Caldura se calculează înmulțind pe m cu lambda da.
- Luăm un pahar, îl umplem cu apă, punem o hartie la gura paharului, îl înturnăm cu fundul în jos și nu curge apa datorită presiunii atmosferice și hidrografice.
- Luăm un badoc în care a fost voștea, facem trei găuri cu un cui, punem apă și vedem că apa țâșnește mai tare prin gaura de sus.

Culese de prof. IOSIF PANES

Eseu

VALORI UNIVERSALE - suflet românesc -

Dr. Clementina Alexandrina Timuș este cercetător științific principal, titular II, la Institutul de Filologie Alina, secția Latină, Magurele-Buzănești. Este doctor în Filologie, profesor în Facultatea de Filologie (Buzănești). Are studii de doctorat în Filologie (Germania, Italia, Franța). Cunoaște engleza, franceza, italiana, limba germană. Este membru a Societății Române de Filologie, a Societății Europene de Filologie și a Societății Americane de Inginerie Optică. Organiză doctoratul său de doctorat în Maieru. Îndrăgitește ingineria agronomă Leonida Corodiu, actualmente cotătoasă în România. (I.C.)

Dr. Clementina Timuș

Cu acest crez mai presus de orice, întărit și de versurile lui Bolintineanu, înfruntând vitregiile timpurilor, i-a fost dat acestui neam încercat să-și șlefuiască, precum un cristal de preț fețele, calități sufletești, pe care D-zeu le-a sădit cu mai puțină dăruire la alte neamuri; mă gândesc la răbdare, la îndurare, la înțelegere, la omenie, la milă, la sacrificiu, la câte altele care fac din român un om deschis, atât de primitiv, o inimă caldă, blândă, proteguitoare, uneori prea îngăduitoare poate.

E drept a i se recunoaște acestui neam meritul de-a fi luptat la aceste hotare pentru ca civilizațiile europene să se dezvolte, e îndreptățit acest neam să-și reclame mândria justificată că, prin destinul hărăzit, a asigurat protecție și siguranță apusului.

Cred, cu convingere, în rolul important pe care l-au jucat românii în istoria Europei și, cu tot atâta convingere, aș dori ca și celelalte neamuri să fie încredințate de acest adevăr. E mi-

siunea noastră ca prin tot ceea ce facem, cum gândim, dar, mai ales, cum interacționăm cu alte popoare, să-i convingem de adevăr, cu demnitate, seriozitate, profesionalism în orice, cu neclintită consecvență. Există în neamul nostru aceste calități, nu e nevoie decât să le dovedim concret în orice întreprindem.

Și ca să revin la aserțiunea poetului Ion Barbu "neputând clădi în afară", poporul român a zidit în spirit. Cu câtă mândrie, deplin justificată, ne vorbea, cu niște ani în urmă, poetul Ioan Alexandru, întors dintr-o călătorie în Japonia unde fusese invitat să vorbească despre spiritualitatea europeană atât de diferită de cea orientală. Pledoaria sa despre valoarea literaturii române, despre acel D-zeu al poeziei române, Mihai Eminescu – căci era o aniversare Eminescu – se transforma, în modul lui de-a o face, în sfântă rugăciune.

Păstrez din îndepărtata copilărie, cu prilejul primei vizite în Maieru, imaginea, acum poate idilică, a scenei jocului pe pajiștea de lângă râu, însuflețită de prezența sătenilor în pitorești costume, cercul fetelor înlănțuite, așteptând să fie poftite de flăcăi cu acel gest al capului încărcat de o tainică înțelegere – aceasta a rămas pentru mine imaginea de referință a ceea ce ar fi o chintesență a spiritului românesc.

Nu pot să nu asociez noțiunii de român, chipul țaranului muntean de la Maieru, a vărului meu Ștefan, înalt și drept ca bradul, mândru și orgolios ca un nobil, dar întotdeauna binevoitor și plin de solicitudine, un om de nădejde la nevoie, la bine și la rău – aceasta e ceea ce-nseamnă a fi român.

În adânc respect pentru cel ce-a imortalizat pentru eternitate, în scrisul său, aceste valori spre a le sorti patrimoniului universal, romancierul Liviu Rebreanu, atât de legat de aceste plaiuri, m-aș opri aici.

Am fost, de-a lungul vieții mele, martora unor evenimente culturale de incontestabilă autenticitate, de la jocul din sat, la manifestările folclorice ca "Cununa", la care luau parte neamurile mele, veri, nepoți, apoi am fost cu copiii mei la colindatul de Crăciun. Prin toate acestea, dar mai ales prin atașamentul sincer la aceste meleaguri de-un pitoresc nespun, prin admirația pentru păstrarea obiceiurilor strămoșești, mă simt legată de aceste locuri și consider prezența mea la aceste manifestări ca o mare bucurie.

Și nu de puține ori, străini, cu care m-am întreținut, erau definitiv cuceriți, fermecați, nu de măreția zidurilor noastre de piatră, cât de căldura oamenilor, de ospitalitatea unică din colțuri îndepărtate, care au păstrat valorile noastre strămoșești în port, în cânt, în tradiție autentică.

Aș vrea să spun că, acestea fiind daruri de neprețuit de la D-zeu, să le păstrați cu sfințenie așa cum sunt, să nu le înstrăinați cu nici un preț și, mai ales, așa cum le-ați moștenit, nealterate, să le transmiteți cu iubire caldă și înaltă prețuire pentru tot ce-i autentic românesc, mai presus de orice alte bogății materiale pe care timpul, anii, vitregiile vremii le pot fărâma, dar niciodată pe cele sufletești care rămân vii și neatînse!

Dr. CLEMENTINA TIMUȘ

"Niciodată piatra nu va da Bucureștiului un sfert din strălucirea marilor cetăți din Apus. Civilizația e sortită să se petreacă în virtual și în interior. Neputând clădi în afară (e și prea târziu și prea zadarnic pentru aceasta) în inimile noastre se cade să întemeiem: tumuri vibratoare, speranței; aurite bolți, laudei; clopotnițe, adâncimi soarelui netemporal".

Ion Barbu, Ultima oră, 1 mai 1929

Iubesc mult această aserțiune a poetului Ion Barbu, de fapt, a matematicianului nu mai puțin valoros, care a fost Dan Barbilian, aserțiune care mă obsedează de când am aflat-o și care a stat la baza câtorva gânduri, ce mi-am îngăduit a le propune organizatorilor manifestărilor comemorative de aici, de la Maieru.

Am venit să particip la aceste evenimente aniversare din plăcuta datorie morală față de părintele nostru, născut pe aceste meleaguri, dar nu mai puțin din sincera bucurie și mândrie de a reveni să reîntâlnesc amintiri dragi mie, adunate cu grijă din copilărie, din adolescență și apoi din maturitate, când mi-am condus copiii să-și cunoască începuturile. Destinul mi-a oferit șansa ca, prin natura profesiei mele, să am a mă întâlni destul de des cu alte neamuri, de-a mă deplasa în alte țări și a vedea locuri noi și minunate, de-a cunoaște cum gândesc și trăiesc locuitorii lor, de-a interacționa cu tradiții, obiceiuri, evenimente artistice specifice. Toate acestea au făcut ca sentimentul de-a aparține acestei "țări mândre și binecuvântate între toate țările semănate de Domnul pre pământ" (Nicolae Bălcescu, Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul) să dobândească dimensiuni noi, noi valori despre a căror conștientizare este un plăcut prilej a amintii în acest cadru. Încerc o mare bucurie și e o mândrie sinceră de-a mărturisi cu orice prilej că aparțin acestor meleaguri, dacă nu direct, prin locul de naștere, dar cu certitudine prin rădăcini ancestrale, puternice, de nezdruccinat.

Aș reveni la semnificația cuvintelor lui Ion Barbu: românii nu lasă posterității cetăți zidite în piatră precum grecii, românii nu au monumentale construcții precum piramidele din Egipt, temple și palate împodobite cu statui uriașe, precum aztecii care, de veacuri, atrag curiozitatea turiștilor, transformându-le în locuri de pelerinaj și totuși, cetățile noastre strămoșești au stat stavilă în calea atâtor invazii, protejând cetățile apusene, mândrele catedrale monumentale, castele și palate nu mai puțin faimoase. Pentru ca toate acestea să poată fi admirate astăzi și prețuite, e bine să amintim că aceasta a fost posibil prin prezența, în răsăritul Europei, a acestui neam pentru care soarele libertății era darul cel mai de preț.

"Dar românul nu va câmpuri fără flori,
Zile lungi și triste fără sărbători.
Astfel e vulturul ce pe piscuri zboară,
Aripile taie-i, că ar vrea să moară!
Astfel e românul și român sunt eu,
Și sub jugul barbar nu plec capul meu"

Vorbe de duh

"Ce vrei să faci un biet șarac care s-a crezut leu
în timpul, când descoperă că n-are nici oamă,
nici piatră pe care să se așeze și să-și așeze de mic pe deșeură"
(Gică Popescu)

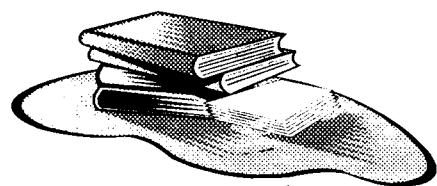
"Vai de mintea și gândirea,
de vorbă cât de prost.
Au avut totdeauna-n lume,
Cât de cât, un rost"
(Tudor Arghezi)

"Războiul cea mai cruntă
este când dușmanul tău
Ești și recunoaște
Că ești bun și dânsu-i rău"
(G.P. Hădeu)

"Tot câmpul iese din iarnă, dar numai piatra la ghea"
(Anton Pann)

"Comedia nu e decât o varză cu studii serioase"
(Henk Twain)

"Las' că n-ai cumva ș-amu, că niciodată n-o țol și
nu te nicicum"
(maximă neînțelegere)

- Cărți din secolul al 19-lea -
Lazăr Șăineanu

Mitologie clasică

Destinul a fost nedrept cu filologul Lazăr Șăineanu (Shein): Călinescu îl amintește doar de patru ori în binecunoscuta sa **Istorie a literaturii române** [...]. Ultima dată la **Bibliografie**, secțiunea **Cărți de colportaj**, este citat cu cartea **Basmelor române** (studiu comparativ, București, 1895), dar titlul complet al acestui studiu este **Basmelor române în comparațiune cu legendele antice clasice și în legătură cu basmele popoarelor învecinate și ale tuturor popoarelor romanice**, operă care, de altfel, a fost premiată și tipărită de **Academia română**. În anul următor (1896) avea să tipărească cea de-a doua sa carte: **Studii folclorice** (cercetări în domeniul literaturii populare). Aceste volume, dar mai cu seamă **Mitologie clasică** (**Credințele religioase și legendele eroice ale grecilor și ale romanilor**, tipărită la Craiova în anul 1898, sunt indispensabile celor interesați de mitologia greacă, romană și românească. Faptul că **Mitologia clasică** a devenit manual "pentru uzul școlar secundar" a avut, sunt convins, influențe decisive în formarea generației de aur a personalităților din perioada interbelică. Eliade, Vuicănescu, Noica, Cioran, Țuțea – liceeni fiind – vor fi ținut-o la căpătâi și poate că informația riguroasă și exhaustivă din cuprinsul ei i-au făcut să nu "băjbaie" în acest domeniu. Structurat în două părți, manualul oferă date stufoase despre zeii și eroii celor două culturi antice, greacă și romană: zeii cerului, divinități secundare, zeii mării și ai apelor, zeii pământului, câmpului și infernului, continuându-se cu mitologia eroică și legende din Atica, Etolia, Tesalia, Tracia,

Corint, Argos, Laconia, Creta, dar și cele din ciclul troian. Toate acestea, precum și interpretarea miturilor și notele paralele din final, mă îndreptătesc să afirm că retipărirea acestei cărți și refolosirea sa ca manual pentru liceenii de astăzi poate fi considerat un act de cultură necesar. Orice editură angajată în retipărirea sa va avea succes garantat.

ICU CRĂCIUN

Notă: Mulțumesc familiei Macavei Al. Macavei care, cu generozitate, mi-a pus la dispoziție fondul de carte veche din excepționala sa bibliotecă

Barbatie (2) • Foto: Login T. Berende

Rebreniana

Nume proprii preluate și prelucrate de LIVIU REBREANU din propria-i familie (4)

Emil, Rebreanu (continuare) - 1931, cu care ocazie înregistrăm un număr de scrisori către fratele său Liviu din București, solicitându-i bani pentru taxe și vășând să-și continue studiile în București la drept, litere și filozofie sau medicină. Încă din timpul școlii este nevoit să se angajeze în diverse servicii pentru a-l ajuta pe tatăl său la întreținerea numeroasei lor familii. Astfel îl găsim îngrijitor la școala din Prislop, funcționar la Garda financiară din Zombor, ajutor de notar la Măgura Ilvei, la Pata, Nușeni și Bocșa. Încearcă de timpuriu să compună literatură. În anul 1914 ajunge ajutor de notar în comuna Cătina de lângă Cluj de unde se înscrie la Facultatea de Drept. În această comună o cunoaște pe Cornelia-Dănilă Nelica, care-l părăsește logodindu-se cu un teolog. Rolul biografiei lui Emil este fundamental în Pădurea spânzuraților. 1.

Rebreanu Liviu - Primul născut al familiei cu prenumele dat de tatăl său în buna tradiție latină, el apare în nuvela Cuibul visurilor când, după 30 de ani, își revede satul copilăriei. Scriitorul tânăr arată astfel: "Era foarte tânăr, înalt și svelt, gâtul robust, mâini potrivite staturii, părul neted, blond-închis, cărare la stânga, o meșă aluneca pe fruntea frumoasă, inteligentă, ochii de un albastru deschis, privire visătoare, nasul aproape buzele delicat arcuite, fața ovală, palidă pe care proapit imprevizibil îi flutura un zâmbet cald. Capul, în întregime, îi dăruia ceva aparte. Toată înfățișarea lui avea ceva deosebit, distins. Vorbea cu un ușor accent ardelenesc" 2. Lucian Valea ne creionează pentru eternitate, deocamdată, cel mai sintetic, cel mai mare scriitor: "cunoșteam chipul lui Rebreanu din fotografii. Cel din tinerețe mă impresiona mai puțin. Cel de la maturitate, cu părul alb, pieptănat într-o parte, lunecând cu distincție spre tâmpla dreaptă, cu niște ochi bazedovieni aducând în bulbucarea lor cu ochii lui Goga, cu fruntea înaltă și liniștită, cu o gură lipsită de senzualitate - un bărbat echilibrat și olimpiant cum vor fi fost rari la Roma, în perioada în care, de mare trecere se bucurau frumusețile masculine, aspre și distinse în același timp". 3)

Rebreanu Vasile - nume real al tatălui scriitorului din nuvela Cuibul visurilor: "Se arăta întotdeauna sever, nu râde niciodată cu copiii și e învățător. Noi am înțeles însă mai demult că strășnicia lui trebuia să fie prefăcută. Întâi, pentru că nu ne-a bătut niciodată. Pe urmă, când vorbea cu sătenii spunea atâtea glume, de-ți venea să te tăvălești de râs". Asta și datorită faptului că Vasile Rebreanu avea preocupări

de folclorist (povești și legende populare românești). Fost coleg de școală cu George Coșbuc la Năsăud, absolvent al Preparandiei din Gherla, Vasile Rebreanu a început să lucreze în învățământ de abia la 24 de ani, prin 1887, mai întâi doi ani la Lăpușul ungueresc apoi 10 ani la Maieru și, în final, în Prislop, lângă Năsăud. Despre firea tatălui său, scriitorul mărturisește următoarele: "Mama a fost gospodină pricepută. Dacă în ce privește fizicul seamănă cu mama, regret câteodată că am moștenit firea blajină a tatălui meu." (Jurnal, vol. p.470) Nicolae Iorga, referitor la originea numelui de familie Rebreanu arată că: "Rebreanu e un tânăr ardelen de naștere grănicerească precum ne-a arătat prenumele însuși" și îl consideră ca provenit după numele localității Rebra 1. din zona Năsăudului.

Amintirile publicate de soția scriitorului ca și de Florica, sora mai mică a scriitorului, dezvăluie aspecte emoționante privind lipsurile materiale îndurate de familie sub ocupație. Scriitorul era considerat pe nedrept la București ca "rudimentar, aproape incult, baci ardelen, privind cu ochii mirați la manifestările mai rafinate ale culturii" 2.

Rebreanu Olivér - nume sub care apare Liviu Rebreanu în Foaița personală militară ca sublocotenent activ în Regimentul II de infanterie de Honzevi regali de la 1 septembrie 1905. Ajuns soldat, suspendat din serviciu de la 13 octombrie până la sfârșitul anului 1907, va demisiona cu data de 5 februarie 1908. Hotărârea pare destul de severă. Știm că scriitorului nu i-a plăcut viața cazonă și avea de gând să demisioneze. Motivul demisionării a fost următorul: când mastru bucătar al popotei a administrat ușuratic banii încredințați lui și nu i-a putut deconta. 3) Numele apare maghiarizat.

Remy - Pseudonim folosit de Liviu Rebreanu în perioada începuturilor literare, pe când era ofițer în armata străină. Acest nume apare și în Caiete, p.39.

Vasilescu, Ionel - din povestirile Alibi (Opere, voi.3, p.315) și căpitanul Vasilescu din romanul Amândoi își au numele de familie, Vasilescu identic cu cel al ginerelui scriitorului.

Virgil - Prenume întâlnit în Opere, vol.8, p.665, "sublocotenent Popescu Virgil, pudrat, pictat și parfumat, cavalier într-o uniformă turnată pe corp, cu cizme de lac și nașter pînteni cu care își sublinia toate vorbele cu aluzii amoroase". El aduce aminte de fratele scriitorului, Virgil Rebreanu, mort pe front în anul 1919.

IACOB NAROȘ

- Comemorare -

Comemorare

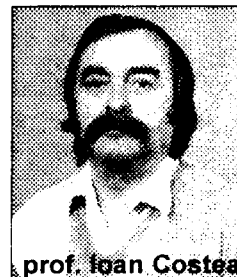
În 12.02.1998, la Școala Generală "Liviu Rebreanu" din Maieru a avut loc comemorarea personalității regretatului coleg și prieten, Radu Telceanu. În prezența soției, distinsa prof. Cătălina Telceanu și a numeroșilor prieteni și colegi, au luat cuvântul: Larioș Cărbune, Iosif Paneș, Macavei Al. Macavei, Iacob Naroș, Gheorghe Pleș, Sever Ursa, Lazăr Ureche și Alexandru Rațiu. În final, Icu Crăciun a dat citire unei cereri adresată Consiliului Local Maieru prin care toți cei prezenți au propus acordarea titlului de CETĂȚEAN DE ONOARE, POST MORTEM următorilor: Groze Alexandrina-Lucia, Telceanu Ioan și Telceanu Radu-Horia. De asemenea, s-a propus ca, o dată cu inaugurarea noului local de școală, trei săli de clasă să poarte numele celor amintiți. Menționăm că această comemorare a avut loc la inițiativa prof. Iosif Paneș.

I. C.

- In memoriam -

Ioan Costea

1942-1997

prof. Ioan Costea

Profesorul Ioan Costea a predat limba română și franceză la Școala Generală "Liviu Rebreanu" din Maieru, între anii 1986-1989. Sunt convins că jovialitatea sa, fair-play-ul, cultura enciclopedică, puterea sa de memorare au lăsat urme de neșters între colegi, dar și în rândul foștilor elevi.

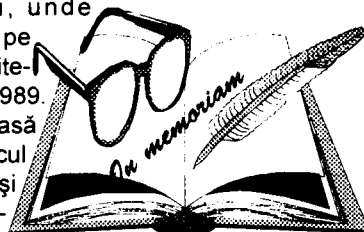
S-a născut la 29.03.1942 în comuna Horea, județul Alba. Întrucât tatăl său murise pe front, a avut o copilărie deosebit de grea. Studiile și le-a început în satul natal, apoi a urmat Liceul "Gheorghe Barițiu" din Cluj, remarcându-se ca elev strălucit la limba română și istorie. La terminarea liceului ajunsese la performanța de a fi învățat pe de rost toate poeziile antume ale lui Eminescu și aproximativ 2/3 din creațiile lui George Coșbuc. A studiat trei ani la Facultatea de Filologie din Cluj, dar a trebuit să renunțe la studii pentru a-și putea întreține fratele mai mare la facultate. A lucrat ca profesor suplinitor sau în diferite instituții de cultură prin țară (Roșiorii de Vede, Fălticeni), după care a revenit în Apusenii săi dragi ca profesor suplinitor în Poiana Horea. Acolo și-a întemeiat o familie, având trei copii. La îndemnul soției își reîncepe studiile superioare la Cluj, tot la Facultatea de Filologie, pe care o absolvă în anul 1980.

Începuse să scrie încă din copilărie, lectura fiind pasiunea vieții sale, de altfel destul de tumultuoasă. A publicat puține poezii în reviste și ziare din Cluj, București și Bistrița. A scris mai mult pentru sufletul său; scrisul însemna pentru el "o sublimă descătușare". I-a plăcut să se implice în tot ce era activitate culturală în oricare parte a țării a trăit. Așa a făcut și la Maieru și la Sângeorz-Băi, unde s-a stabilit o dată cu suplینirea catedrei de lb. română la școala din Maieru. După 1989 a activat la Vatra Românească și, mai apoi, în ASTRA, conducând, în același timp, cenaclul CAMERA din Sângeorz-Băi. O intensă activitate a depus și ca lider de sindicat la Școala Generală din Sângeorz-Băi, unde devenise prof. titular pe catedra de limba și literatură română după 1989.

O boală nemiloasă l-a smuls din mijlocul familiei, prietenilor și colegilor, la 1 septembrie 1997.

Ei nu te vor uita niciodată, dragă MOȘULE!

ICU CRĂCIUN

Cu Rebreanu la Gărgalău

Ficțiunea colorează realitatea, dăruindu-i note distincte și noi dimensiuni.

Ea este cu atât mai valoroasă cu cât completează arta în toată splendoarea ei.

Așa se întâmplă în romanul "Ion", unde Liviu Rebreanu reușește să creeze scene și personaje deosebite ale satului românesc din nordul Ardealului de la începutul sec. al XX-lea.

Marele prozator a realizat tablouri pline de viață, fiindcă Rebreanu însuși va mărturisi că arta înseamnă viață și nu copiere realității.

Una dintre numeroasele localități amintite de Liviu Rebreanu în romanul "Ion" este cea care poartă numele de Gărgalău.

Din însemnările scriitorului, cititorul, mai ales cel avizat, poate ușor constata că acest sat există cu adevărat și că în realitate se numește Nimigea (de Jos).

Aici, în anul 1908, viitorul scriitor va funcționa câteva luni ca ajutor de notar. Aici și apoi în alte așezări vecine, Nepos, Măgura, Rebreanu va aduna, cu grijă și cu migală, merindea atât de necesară viitoarelor sale opere nemuritoare.

Descris în romanul "Ion", satul Nimigea capătă înfățișarea lui de atunci și, într-o concepție unitară, a satului de astăzi. Pilonii descrierii sunt bine înfipti în realitățile acelor vremuri trecute, dar neuitate.

"Gărgalău este un sat cam de vreo două ori cât Pripasul, așezat pe țarmul stâng al Someșului, pe un șes drept ca masa. În mijloc, se înalță trufașă, cu un cocoș alb, biserica unguerească nouă, iar în apropiere, școala satului cu acoperișul roșu de țigla, cu două etaje, severă și poruncitoare ca o stăpână nemiloasă..."

Pe la margini, ca niște cerșetori flămânzi se răzlețeau bordeie murdare, umile, învelite în paie afu-

mate și, într-un colț, rușinoasă, se ascundea, parcă, biserița românească de lemn..."

Titu Herdelea, noul sosit la primăria din Nimigea, va fi găzduit de notarul Fridman, pe numele adevărat Weintraub, evreu. Această casă există și astăzi în posesia cetățeanului Petre Găvrilaș, la numărul 447.

Ajutorul de notar va cunoaște o lume nouă, plină de convulsii și de contradicții.

Maghiarii și evreii formau în acele vremuri majoritatea și poziții de conducere în organizarea comunei.

Românii, mai umili, stăteau cuminiți mai la margine. Ei așteptau...

Herdelea va cunoaște satul în toată intimitatea lui. Se desprinde însă compasiunea pentru omul chinuit, necăjit și exploatat.

Rămâne memorabilă scena în care o bătrână săracă, de pe Pietriș, zonă populată numai cu români, plânge, implorând pe ajutorul de primar, cerându-i iertare (pășuire).

Nemulțumit și trist, Titu Herdelea îl cunoaște pe preotul Nicolae pe care-l vede ca pe un izbăvitor. Acesta îl primește bucuros spunându-i că îl așteaptă de multe zile.

Părintele Nicolae, purtând același nume în roman ca și în realitate, își doarme somnul de veci în curtea bisericii ortodoxe din Nimigea.

Cele două biserici, ortodoxă și reformată, se află tot pe fostele locuri. Reparate și întreținute, ele își așteaptă credincioșii ca întotdeauna.

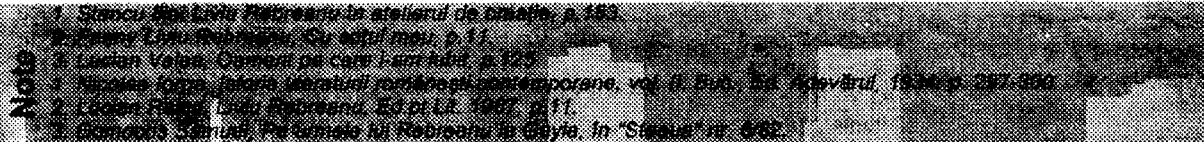
Școala veche e peste drum de primărie, iar în apropiere se mai află școala nouă, odată liceu.

Chemat de locurile de peste munți, Titu Herdelea va pleca la București stăpânit de marea lui pasiune dar și nemulțumit de stările de lucru anormale lăsate aici.

Povestirile "Codrea" și "Ofilire" își au substanța construcției la Nimigea care apoi se vor adăuga marilor sale creații.

... Drumul este etern. Pe el trec oameni grăbiți spre locuri numai de ei știute.

Prof. OVIDIU PETRI
Nimigea

O zi în lume

Demografie și sănătate

Cu 5.840.000.000 de persoane, o rată a mortalității de 24 la mie și o rată a natalității de 9 la mie, populația globului nu încetează să crească. În fiecare zi apar în plus 236.362 de persoane, adică puțin mai mult decât populația unui oraș cum este Bordeaux. În fiecare zi se nasc, în lume, în jur de 381827 de copii. Cele mai multe nașteri au loc în India și China, adică 76.000 și respectiv 57.530 de noi născuți. Urmează apoi Pakistanul, dar mult în spate, cu 14.720 de nașteri, apoi Indonezia cu 14.160 și Nigeria cu 12.620. Imediat după aceea urmează țările Uniunii Europene cu 11.059 nașteri zilnice. În Niger este cea mai mare rată a natalității, cu 53 de nașteri la mie de locuitori sau 1423 nou născuți în fiecare zi.

Trebuie, de asemenea, menționat că 22.375 de copii mai mici de un an mor în fiecare zi: 5700 în India, 1800 în China și numai 60 în Comunitatea Europeană. Se înregistrează, în total, 142.465 decese în fiecare zi în lume. Zambia are cea mai mare rată a mortalității, cu 24 decese la 1000 locuitori sau 618 decese zilnice. Urmează apoi Malawi și Afganistan cu o rată a mortalității de 22 la 1000 de locuitori, sau respectiv 578 și 1330 decese zilnice. În India, rata mortalității nu este decât 10 la 1000 locuitori, dar cu o populație de 969 milioane de locuitori, aceasta reprezintă 26.570 decese zilnice.

În ceea ce privește continentele, cel mai mult se moare în Asia și în Africa, cu 77.850 decese și respectiv cu 28500.

Din cele 142.465 decese înregistrate în fiecare zi în lume în 1996, aproape 47.400 sunt datorate bolilor infecțioase sau parazitare, mai mult de 41.100 bolilor aparatului circulator, 17.260 cancerului și 10.690 bolilor căilor respiratorii.

Printre decesele datorate bolilor circulatorii 19.730 sunt atribuite cardiopatiilor coronariene și 12600 accidentelor vasculare cerebrale. Cancerul de plămâni provoacă cele mai multe decese, respectiv 2.7 zilnic, urmat de cancerul de stomac, cu 2125 decese, cancerul de colon/rectum, cu 1355 decese și cel de ficat, cu 1060 decese.

Tabacul este la originea a 8220 decese survenite prin cancer de plămâni sau prin maladii ale aparatului respirator.

Infecțiile respiratorii și tuberculoza, cu respectiv 10.690 și 8220 decese, sunt bolile transmisibile cele mai provocatoare de moarte.

Diareea omoară 6850 persoane zilnic. Paludismul, care continuă să atingă în jur de 1,4 milioane de persoane, omoară 5480 zilnic. Lupta antipaludică este dificilă, pentru că trebuie adoptate strategii terapeutice în context local. În Tanzania, de exemplu, în timpul sezonelor ploioase (februarie și mai) se poate ajunge până la 25 de întâpături infectante pe noapte, de 100 de ori mai multe decât în Columbia.

4110 persoane au murit de SIDA în fiecare zi a anului 1996, și 3290 de hepatită B.

Și, dacă vrei să trăiești mai mult, mergeți în islanda pentru că aici speranța de viață este cea mai mare din lume (79 de ani).

PANEȘ IOSIF

Traducere din Le Point Special

Un flagel al maturității băntuie acum și printre tineri – SEDENTARISMUL

Copiii epocii moderne devin din ce în ce mai comozi. Domnia televiziunii prin satelit, a jocurilor electronice, a calculatoarelor personale fură timpul liber al copiilor, atâta cât le-a mai rămas după școală și pregătirea lecțiilor. Magia acestora îi face pe aceștia să uite de o hârjoneală în parc, o "miuță" sau chiar de o banală plimbare cu bicicleta. Mai mult, părinții încurajează sedentarismul odraslelor lor. Stând în casă, în fața televizorului, este mult mai sigur decât afară, unde pot apărea riscuri de accidente, unde pot să-și murdărească hăinuțele, care sunt din ce în ce mai greu de procurat, deci sunt mult mai greu de supravegheat.

Urmarea acestui fapt este dezastruoasă.

Asistăm la apariția așa-zisului "copil de seră", cu chei la gât, mereu palid și bolnăvicios, cu mers nesigur, de multe ori obez, cu pronunțate deficiențe fizice. Acesta, cu timpul, va deveni matur și va da naștere altor copii, secătuiți deja genetic. Se poate, deci, afirma cu certitudine, că sunt semnale de degenerare în rândul populației tinere actuale.

Centrul de Cercetări pentru Probleme de Sport a efectuat recent un test pe un eșantion de 48.000 de elevi. Rezultatele acestuia au relevat o scădere accentuată a calității de forță și mai ales pe cea de rezistență în rândul elevilor din zona claselor IX-XII, așa că putem afirma cu certitudine că apariția unui declin fiziologic la tineri, este deja o realitate.

Școala ar putea stopa tendințele sedentare și este, poate, singurul mijloc în acest sens. Dar îi lipsesc, din păcate, mijloacele necesare.

La ciclul primar se alocă 2-3 ore de educație fizică pe săptămână, dar ele rămân de obicei ca simplă consemnare în orarul și așa supraîncărcat al micuților școlari. O parte învățătorilor îl înlocuiesc cu alte ocupații didactice: matematică, citire, etc. Elevul se simte și din punct de vedere psihologic frustrat, căci i se "fură" ora în care poate să-și descarce liber energiile acumulate, devine mai apoi apatic, iar când acest fapt se repetă la nesfârșit, se consolează în tăcere.

Profesorul de sport român îi rămân foarte puține mijloace pentru a-și îndeplini menirea. Mai întâi, este încă sclavul unor programe rigide, cazone, care omit că scopul orei de educație fizică este mișcarea liberă ca relaxare și plăcere. Nici nu mai vorbim de baza materială aproape inexistentă. Educația fizică nu se poate mima. Elevul are permanentă nevoie de motivația mijloacelor materiale cu care trebuie să se înfrunte: mingea adecvată jocului respectiv, salteaua, bara fixă, etc.

Situația este și mai gravă în mediul rural, unde atenția pentru dotare este și mai diminuată.

Asistăm și în școala noastră la un accentuat regres fizic în rândul elevilor. Și asta se observă cel mai mult în rezultatele selecțiilor pentru depistarea copiilor cu calități fizice și psihice deosebite pentru practicarea unui sport de performanță, oricare ar fi acesta. Dacă cu câțiva ani în urmă "răsăreau" 4-5 copii cu dotare fizică de excepție dintr-un ciclu de clase, acum foarte rar mai apare un copil cu reale aptitudini fizice ce-l pot propulsa în practicarea performanței sportive.

Este tragic, pentru că, dacă la oraș școlile mari sunt secătuite de potențial biologic și puterea de selecție scade continuu, mai există, până acum, o șansă în descoperirea tinerelor talente în școlile din mediul rural.

Ori, și la noi, părinții au început să-și "protejeze" din ce în ce mai mult copiii, muncind chiar în locul lor, oferindu-le totul pe tavă, cocoloșindu-i în toate activitățile care implică efortul fizic.

Pare paradoxal, dar de câțiva ani buni observăm copii măiereni, sau prea slabi, sau prea grași, gâfâind sub povara ghiozdanului în drum spre școală. Cei care vin pe jos, pentru că pe mulți îi duce și-i aduce tatăcu' cu mașina. Mulți dintre ei sunt scutiți medical, cu sau fără motiv, sau li se observă deficiențe fizice grave, lucru inexistent cu ani în urmă în școlile noastre.

Și nu în ultimul rând, programele școlare actuale supraîncărcate, numărul mare de ore afectate pregătirii teoretice, de multe ori și în particular, stresul înaintea unor examene importante, sunt elemente ce-l determină pe copil să uite că trebuie să se mai și joace în aer liber, jocul fiind un atu principal al copilăriei universale.

Rămânem la concluzia că, pe lângă alți factori implicați, școala, prin ora de educație fizică și activitățile sportive pot să prevină flagelul sedentarismului în mijlocul tineretului. Dar numai prin schimbarea mentalității față de acest segment important al educației și față de cei ce o coordonează. Educația fizică mai este, încă, considerată de mulți ca lipsită de importanță în procesul educațional al tinerilor, materia din catalog trecută înainte de rubrica "purtare"...

Când toate aceste mentalități se vor schimba, când toată lumea va înțelege necesitatea obiectivă a exercițiului fizic, vom avea posibilitatea să ne admirăm copiii noștri deștepți, sănătoși și frumoși, adică vor privi optimiști viitorul.

Prof. LIVIU URSA

Iubire

Toboșarii pădurii

"La pic epeiche" pentru prietenii din Hexagon, Dendrocopos major pentru savanți, pentru ornitologi ea este ciocănitoarea pestră mare – un îndrăgii toboșar și doctor al pădurii. O recunoaștem după silueta (22-23 cm) și îmbrăcămintea ei pestră: spatele negru lucios, cu 2 pete albe pe umerii aripilor, ceafa neagră, contrastând cu obraji albi, fruntea ciocului galbuie și creștetul roșu la bărbătuș, femeia având scufie neagră. Gușa și burta sunt alburii, iar puful de sub coadă este roșu aprins.

Acest cetățean înaripat al pădurii este ușor de localizat după chemarea-i ascuțită: chic! chic! dar și după răpăitul de toacă în ramurile ori trunchiurile lipsite de sevă. Meniul ei este divers: viermi, insecte, semințe dar nu refuză nici alunele, nucile sau chiar bulgăraș de sevă agățat de crenguța unui păr bătrân din grădinița noastră.

Prin luna martie, bărbătușul începe "forajul" pentru construirea unui cuib cu o intrare rotundă de 4-5 cm diametru, în care femela depune câteva săptămâni 4-6 ouă de un alb strălucitor care sunt clocite pe rând, 12-13 zile, după care puii eclozează. Dar despre viața lor vă vom povesti mai multe într-un număr special al "Gazetei scatiilor". Într-adevăr, ne-ar trebui zeci de pagini pentru a vă reda moravurile, știința, simțurile ei, minunata alcătuire a trupușorului, ori măiastra sa pricepere în "detectarea" larvelor.

Neamurile ei sunt multe și tot atât de laborioase. Din surorile mai mari cunoaștem Ciocănitoarea verde (Ghionoaia), Picus viridis, ce coboară adesea pe sol pentru a se ospăta cu furnici. Altă soră-ghionoaie îi este Verdoaica mică sau Cenușica (Picus Canus). Alte surori pestrice îi sunt Ciocănitoarea de grădină (Dendrocopos syriacus), Ciocănitoarea cu spate alb (D.leucotos), Ciocănitoarea pestră mijlocie (D.medius) și mică (D.minor) ca și cea mai timidă, Ciocănitoarea cu trei degete (Picoides tridactylus). Șeful de trib al acestui popor pădureț este Ghionoaia neagră (Dryocopus martius) un Strămbă-Lemne de dimensiuni considerabile 45 cm, și o anvergură de 75 cm. Și... ca toate familiile care se respectă și aceasta are o mezină călătoare: Capântortura (lynx torquilla) care voiajează cu acte-n regulă și viză Schengen până în sudul Spaniei și chiar mai departe peste Sahara și Senegal și Somalia. Cu excepția acesteia, toate celelalte ne sunt credincioase tot timpul anului (sedentare) și nu ne părăsesc până la moarte.

În timpul iernilor aspre ne vizitează grădina și livada (în care este bine să lăsăm netăiat un pom bătrân), ori chiar casa, bocănind și sfredelind printre dranițe și planșee în căutarea nucilor ascunse în pod. O buturugă sfredelită, în care am înfundat puțină grăsime amestecată cu semințe ori miez de nucă, poate fi la vreme de frig și foame, o cină salvatoare. Nemăsurată va fi plăcerea ochilor și a sufletului la vederea acestor superbi cățărași, ce asemeni fetei moșului din povestea lui Creangă ne salvează părul, livada și pădurea de invazia omizilor, oferind apoi fără parcimonie cuiburile lor drept sălaș altor prieteni înaripați, scorțari, țoi, ciufi, codroși, pupeze și pițigoii.

ILIE HOZA

- Veterinaris - Veterinaria -

Cărbunele Emfizematos

În toamna anului 1997, a fost diagnosticat în peninsulele Marele un caz de cărbune emfizematos la specia bovină. Situația care a determinat luarea de măsuri sanitare veterinare specifice, în conformitate cu Legea Sanitară Veterinară.

Cărbunele emfizematos, cunoscut și sub numele de cărbune simptomatic (cărbune bacterian, popular denumit "armură"), este o boală infecțioasă acută care afectează obișnuit turmele, întârziată mai rar și la alte specii de mamifere (ovine, caprine, suine etc.) produsă de Clostridium perfringens. Se caracterizează prin apariția de hematoame musculare (prognoaste și emfizematoase creștărie).

Se înlocuiesc obișnuit turmele între trei luni și patru ani (incidența maximă în jurul vârstei de 2 ani). Apare în toate anii în toate localitățile și pășuni, fiind o boală însoțită cu focalitate naturală. Evoluționează epizootic enzootic, peste 80% din cazuri la bovine, înregistrându-se în sezonul de pășunat. Incidența este scăzută în medie 1-3 zile, rar mai mult. Boala se exprimă clinic prin simptome generale și locale, care apar în faze de specie receptivă și formă evoluțivă.

Prognosticul este foarte grav, întotdeauna în formele cu evoluție supraacută și acută. În cazurile grave survine rapid în peste 88% din cazuri.

În baza Legii 98/1974, cărbunele emfizematos este o boală supusă declarării oficiale și măsurilor de carantină de gradul III.

Profilaxia sanitară se realizează prin măsuri asanamentare celor indicate în anexe. Sunt interzise sacrificiile de necesiitate. Pentru distrugerea cadavrelor și a gunzilor de carne se va utiliza incinerarea. Se va da o atenție deosebită dezinfectării adăposturilor. Terenurile pe care au apărut cazuri de îmbolnăvire (carneuri contaminate) vor fi aduse pentru pășunabil exclusiv și animalelor înmușcate aceluși.

Profilaxia specifică constă în imunizarea activă a turmelor la vârsta de peste 4 luni din zonele unde au fost semnalate în ultimii 10 ani cazuri de cărbune emfizematos. Vaccinul contra cărbunelui emfizematos se administrează de două ori pe an, în aprilie-mai, înainte de scoaterea animalelor în pășuni și în octombrie când se revine în stabula. Imunizarea postnatală se realizează după 14-21 de zile și durează 6-7 luni.

Concluzii: Anxietatea bovină se utilizează de obicei în condiții și în funcție de stadiul de evoluție a bolii, pe suprafețele contaminate cu ser specific (anti-Clostridium perfringens) și un tratament local constând în imbușcarea periferică a venului specific. Terapia antibiotică va fi completată cu cea simptomatică. Măsurile de carantină se aplică după 14 zile de la vaccinare sau de la ultimul caz de moarte sau vindecare.

Dr. BERENDE LOGIN

- medic veterinar

Interviu

Consiliul local Maieru a hotărât

Sedința ordinată din 15.01.1998
 S-a desfășurat cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul comisiei privind starea economico-ecologică a comunei pr. anul 1997 - a prezentat primarul.
2. Aprobarea proiectului de buget pentru ceremonia de aniversare a jubileului de înținerire a comunei Maieru cu ocazia zilei naționale "Zoră" din 1998, prin subvenția de la Comitetul European, adoptată Hotărârea nr. 3/1998, a prezentat Rădu Clara.
3. Referat privind modificarea hotărârii privind țările și instituțiile locale, adoptată Hotărârea nr. 4/1996, a prezentat Rădu Clara.
4. Proiect de hotărâre privind încheierea unor înțelegeri pentru încheierea unui contract de ziare prin Hotărârea nr. 5/1998 și pentru încheierea unui contract de buget de investiții prin Hotărârea nr. 6/1998, a prezentat Rădu Clara.
5. Referat privind rezolvarea contestației domnului Hădăreț Doru pentru anularea concursului organizat în vederea ocupării postului de funcționar, a prezentat viceprimarul Andronesi Ioan, adoptându-se Hotărârea nr. 1/1998.
6. Referat privind un schimb de teren între Consiliul local Maieru și Raionul autonom de Drumuri și Poduri Cluj, prin contractul Rota Pământ din Măgura Ivei, adoptându-se Hotărârea nr. 2/1998, a prezentat Rădu Clara.

Sedința ordinată din 10.02.1998-03.06
 S-a desfășurat având următoarea ordine de zi:

1. Informarea privind starea bugetară în urma inventarierii anuale de 1997, a prezentat viceprimarul.
2. Zile de ședință privind îndeplinirea hotărârilor consiliului local pe 1997, a prezentat Rădu Clara.
3. Proiect de hotărâre privind partajarea terenului din Avram Pop 10000/1, adoptându-se Hotărârea nr. 7/1998 - a prezentat primarul.
4. Diverse.

Secretar
 RAȚIU CLARA

S-au născut în noiembrie-decembrie (1997) și ianuarie-februarie (1998)

Birta Florin-Petrică, Candale Valentina Ionela, Cîrceie Ilieșiu-Varvara, Cimuca Cristian, Bolfă Iulia Ioana, Avram Aurel, Croitor Dumitru-Alexandru, Candale Viorel-Gabriel, Motofelea Ionel-Adrian, Loruțiu Bogdan-Claudiu, Andronesi Valer-Octavian, Loruțiu Toader-Iosif-Florin, Cioncan Camelia, Bontaș Ioana-Cristina-Maria, Naroș Diana, Rus Dumitru-Gabriel, Boșca Ramona-Raluca, Candale Leontin-Ionuț, Rebrîșorean Alexandru-Ionuț, Cărbune-Ursa-Ionel-Simion, Coruțiu Victoria, Sîngeorzan Valentin-Dragomir, Ometița Daniel-Mihai, Cârceie Călin -Mihai, Dumitru Călin-Vasile, Miron Dorin-Traian, Ureche Samuel, Croitor Diana-Claudia

Să crească mari și cumiți!

Dialog cu domnul Alexandru Cărbune - consilier comunal -

S-a născut la Maieru, la 20 august 1939. După absolvirea primelor 4 clase primare a urmat Școala Comercială de la Sietina. A continuat studiile la secția Ibră în frecvență a liceului din Sîngeorz-Băi. Până în anul 1994 a lucrat în comerț. În prezent e pensionar. Recunoscut pentru spiritul său gospodăresc, și-a crescut bine și cu rost pe cei 5 copii ai săi.

Redacția noastră anunța cu sincer regret că Sandu Carbone a încetat din viață în 15 martie a.c. la foarte puțină vreme după această convorbire. Ne alăturăm durerii familiei și a celor mulți care l-au stimat pentru minunatele sale calități umane și merite cetățenești. Un cuvânt de mângâiere pentru soția sa Victoria și pentru fiicele și fiul său: *Mărieșo, Dana, Mariana, Daniela, Lucretia și Victorica.* Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Redacția: Știindu-vă preocupat de găsirea unor noi resurse de venituri pentru comuna noastră, vă rugăm să ne dezvăluiți câteva sugestii privind valorificarea unor posibilități locale în această direcție, precum și explorarea unor resurse agro-turistice.

Al.Cărbune: De mai mulți ani cercetez cu seriozitate și în amănunt aceste resurse de care dispune o comună atât de frumoasă ca a noastră, pe care, pe bună dreptate, Liviu Rebreanu a numit-o "Cuibul visurilor", amintindu-și de copilăria lui minunată.

În calitate de consilier voi reaminti consătenilor mei că în urmă cu 5 ani am cerut punerea în valoare a uneia dintre resursele existente, dar nu s-a căzut de acord. Mă refer la drumul de la Rotunda, spre Bucovina și la proprietățile de pământ ale comunei în acea zonă. Dacă am pune fiecare mână de la mână am putea recupera ceea ce am pierdut în urmă cu aproximativ 5 ani. Dacă măierenii ar fi răspuns atunci la mâna de ajutor care ni s-a întins, azi erau câștigate multe locuri de muncă în zona aceea de vis, care a rămas pe mai departe în paragină. Am avea șanse de a ne apuca de muncă, dacă ne-am gândi că întâi este munca, abia după aceea să așteptăm câștigul pentru noi și apoi pentru urmașii noștri.

Valea Someșului de sus, de la Năsăud la Podul Bistriței, este un loc cu frumuseți naturale rare. Ar mai fi 19 km de drum neterminat. Dacă parlamentarii noștri și guvernanții s-ar gândi serios la acest colț nordic de țară, atunci s-ar găsi banii necesari, căci multe sume s-au folosit pentru lucruri mai puțin folositoare, ori au îmbogățit peste noapte pe alții, puși pe căpățuială... Terminându-se acest drum strategic, s-ar putea cu adevărat pune în valoare marile rezerve ale Naturii acestor meleaguri: Băile Hebe, văile dintre pădurile de brad, frumusețile Munților Rodnei, Lacul Lala, Vârful Ineului, Omului, Coronghișului etc.

Red.: Ce propuneri aveți în legătură cu corectarea comportamentului tinerilor, cu deosebire a celor între 16-20 de ani?

Al.C.: Fără nici o rețineră și cu durere în suflet trebuie să vă răspund că tot mai des comportarea unora dintre tinerii de vârstele amintite începe să devină o problemă spinosă și la noi în comună. Vina nu este numai a lor, ci de cele mai multe ori a noastră, a tuturor. O posibilă ameliorare a situației ar putea veni prin luarea în serios a rolului părinților care să le fie model de credință în Dumnezeu, prin rugăciuni și respectarea postului (Evanghelia după Matei, c.18, v.3-4; c.19, v.13, 14, 15). Un rol deosebit îl pot avea, desigur, bisericile din comună, instituțiile și organele locale.

Întotdeauna au fost și vor fi oameni buni și oameni răi. Dar pentru propășirea societății noastre este nevoie, pe lângă învățătură, ca tinerii să cunoască Biblia, cartea cărților lumii. Să asculte serios și să îndeplinească sfaturile preoților, pastorilor (părinților spirituali): Cine a furat să nu mai fure, cine a mințit să nu mai mintă, cine s-a bătut să nu se mai bată. Și să iubească pe Dumnezeu și pe aproapele. (Luca, c.10, v.27).

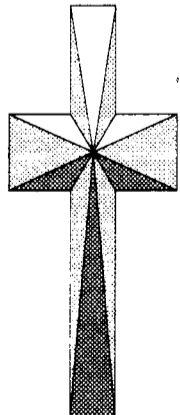
Red.: Ați fost și sunteți un comerciant de vocație. Ce păreri și ce propuneri aveți pentru comerțul din comuna noastră?

Al.C.: Desigur, lumea a condamnat și încă mai condamnă pe comercianți. Comerțul este însă o meserie grea, o artă. Comerțul trebuie practicat cu cinste. După 1989 au răsărit foarte mulți comercianți dar și unii mai puțin comercianți. În primul rând, statul nu ajută pe micii comercianți întreprinzători. Dobânzile sunt foarte mari, de asemenea și taxele pe valoarea adăugată. Legile absolut necesare, a sponsorizării și protecției întreprinzătorului stau nemișcate, parcă, în sertarele celor mari și îndreptățiți să le dea oamenilor. Din această cauză mulți au dat faliment, iar alții sunt pe cale să falimenteze. Dumnezeu să ne ajute să reușim mai mult și în acest domeniu.

Red.: Vă mulțumim.

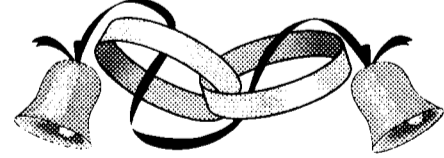
Consemnare de SEVER URSA

Au plecat dintre noi

Avram Pantelimon - 67 ani
 Pop Raveca - 80 ani
 Cărbune Vasile - 72 ani
 Crișan Marta - 74 ani
 Bălăniuc Ioana - 70 ani
 Mureșan Vasile - 73 ani
 Ureche Lucreția - 50 ani
 Coruțiu Livia - 82 ani
 Cărbune Victoria 76 ani
 Dumnezeu să-i ierte!

S-au căsătorit

Candale Vasile cu Mureșan Oltița
 Petri Aurel cu Rauca Cornelia-Violeta
 Sidor Lazăr cu Candale Maria
 Scurtu Vaier cu Cotu Maria-Mirela
 Le urăm "Casă de piatră"!

Informații
 Invățământ
CUIBUL VISURILOR
 Cultură
 Sport

Redactor șef: ICU CRĂCIUN
 Redactor: Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa
 Corresponsenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Ierolim Andronesi (SUA)
 Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
 Adresa redacției: Muzeul Cuibul Visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSAUD
 Măcheta: ICU CRĂCIUN
 Tehnoredactare computerizată: SC "SELT COMPUTER" SRL Bistrița
 Tipări executat de SC "IMPRES" SRL Bistrița
 Acest număr apare cu sprijinul financiar al grupului d-ni MARIE JORJOV din N.S.E., Franța
 ISSN 1224-643

"In Maieru am trait cele mai frumoase si mai fericite zile ale vietii mele" - Liviu Rebreanu

VIAȚA

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE ȘI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU

ANUL III Nr. 3-4 (18-19) *** MARTIE - APRILIE 1998 *** 8 PAGINI *** 1000 LEI

ÎNVIEREA ^{1/}

Simbolul învierii din morți este poate cel mai puternic reazăm al credinței creștine. Învierea face permanentă legătura dintre pământ și cer, dintre partea trecătoare și cea eternă a omului. Speranța și mângâierea, într-ânsa își au rădăcinile.

Învierea a rămas însă sărbătoarea noastră națională. Nici un alt popor din lume n-a avut mai mare nevoie de ea. În serbarea învierii s-a concentrat, mai ales pentru noi, întreg misterul creștinismului.

Viața noastră, aproape două mii de ani, s-a împlinit, din suferințe și dureri. Însăși nașterea poporului românesc s-a desăvârșit într-o cumplită îmbrățișare dintre două popoare, înfrățite mai apoi prin credința nouă în Hristos. Copilăria noului neam însă a trebuit să cunoască în curând toate suferințele. Rămas singur și fără apărare în fața valurilor de barbari, vlăstarul strălucitei civilizații romane a trebuit să-și caute salvarea vieții în inima codrilor, să stea secole de-a rândul ascuns și despărțit de tot restul lumii. Un întuneric cumplit s-a abătut peste un popor plin de poftă de viață. Polenul culturii s-a risipit. Viața primitivă a devenit singura posibilitate de existență. Și, în acest fel de viață, credința l-a fent de deznădejde. Învățăturile lui Iisus au făcut suportabile toate chinurile ce trebuiau să le fi simțit oamenii ajunși în stare de barbarie, după ce strămoșii lor cunoscuseră binefacerile unei civilizații puternice. Popoarele idolatre se sfărâmau repede sub cotropirile vrăjmașe; zeii se închinau înaintea biruitoarelor. Noul popor creștin, purtând în suflet credința mântuirii a putut să rămână ferit de ispitele și primejdiiile ce au venit. Dumnezeu era pre-tutindeni de față, picurându-i nădejdea învierii. Nici o suferință omenescă nu putea zdrobi credința, fiindcă în credință se concretizează tot rostul ființei tânărului popor. Credința întruchipa naționalitatea, legea, cultura lui. Un cuvânt unic exprima întreg sufletul unui neam: legea. Îl mai exprimă și azi, cu toate că timpurile au adus diferențierile trebuincioase. "Legea" înseamnă și acum credința, naționalismul, specificul românesc.

Singurătatea, în care s-a zbcuiat atâta vreme neamul nostru, a fost îmblânzită, desigur, numai de mângâierile credinței, care, și ele, s-au sintetizat în serbarea actuală a Învierii. Calvarul a fost pentru noi o realitate permanentă. I-am simțit chinurile neîncetate și am înțeles durerile Mântuitorului cum nimeni cu le-a putut înțelege. Nici o umilință, nici o batjocură, nici o suferință nu ne-a fost crutată. Veacuri de-a rândul am urcat, cu povara crucii

pe umeri, spre Golgota... De aceea și misterul învierii a trăit în noi ca o realitate. Nevoia învierii n-o pot simți aievea decât cei ce au de parcurs calea patimilor. Numai aceia văd, la capătul drumului, săvârșirea minunii.

Alții, popoare cu viață norocoasă, au ajuns curând să privească învierea lui Iisus din morți doar ca un simbol necesar pentru demonstrarea divinității întemeietorului religiei creștine. Scepticii de mai târziu, împreună cu savanții materialişti, s-au grăbit să dovedească imposibilitatea învierii ca fiind împotriva legilor firii. Pentru neamul nostru nici n-s-a putut pune asemenea problemă. A-i smulge speranța în înviere ar fi însemnat a-i frânge scopul vieții, a-i răpi "legea" însăși.

Învierea, pentru noi, n-a fost niciodată o combinație metafizică. N-am explicat-o și nici măcar n-am discutat-o. Nici n-am fi putut. Învierea e tainică, ca și viața noastră. În taina aceasta nu se cuprinde numai o temelie religioasă, ci și una națională. Precum mântuitorul a trebuit să suie Calvarul spre a ajunge la înviere, tot astfel calvarul existenței noastre a trebuit să sfârșească printr-o înviere la o viață superioară... De aceea, sărbătoarea Învierii a devenit un punct de sprijin pentru noi. Era singura sărbătoare veselă, întăritoare de speranțe. Reamintea poporului că și suferințele poporului se vor sfârși odată și odată printr-o înviere.

Și, credința în minunea învierii nu ne-a înșelat. Învierea noastră națională a venit aievea ca o minune. Trebuia un adevărat cataclism mondial care să răstoarne așezăminte de multe ori seculare. Chiar marele război părea că nu va prileji împlinirea minunii întregi. Ne aflam în două tabere. Victoria uneia avea să lase în robie o parte a neamului dornic de mântuire. Și totuși, s-a săvârșit minunea deplină. Învierea a încoronat calvarul nostru...

Scepticii, care se îndoiau de realitatea învierii Mântuitorului nu vor putea explica niciodată nici minunea învierii neamului omenesc. Uscăciunea din inimile lor nu poate simți puterea tainei divine.

Taina stăruiește în sufletul românesc, ca o călăuză veșnic trează. Calvarul nostru s-a sfârșit și a prilejuit învierea cea mare.

Împlinirea aceasta nu poate decât să întărească credința noastră și să ne sporească speranțele. Prin credință am putut purta jugul suferinței, prin credință trebuie să pornim spre viitor.

Învierea din robia veacurilor nu ajunge. Trebuie să dobândim învierea în fericire.

Liviu Rebreanu

Notă: Acest eseu a apărut în ziarul "România", II, nr. 454, 19 aprilie 1925, pag. 1. A fost reprodus apoi în "Opere", vol. XVI, Însemnări de-o zi, ediție critică de Nicolae Gheran, București, 1995, Editura Minerva, pp. 275-277.

Ansamblul "Cântuna Maierului" (1980)

Încercare de întemeiere mitico-lingvistică a toponimului MAIERU

Vom mai remarca faptul că dacă din construcția mă-gev-ir, de care ne-am (6) servit prin justificate apropieri de sensuri ale rădăcinilor verbale sanscrite, am renunțat la ultima rădăcină verbală (-ir), **semantica unui posibil ma-gev-** ar simplifica seria de combinații posibile de sensuri verbale, reducând-o la o și mai apropiată semantică de cea a **păstorului** inițial înțeles prin elementaritatea funcțiunii sale ("mă-" = "a suna, a zbiera, a mugi, a behăi (despre vaci, oi etc.)" + "gev-" = "a servi") adică "magev-" = "a servi" acea multime care "sună, zbieră, mugește, behăie". Drumul lui magev- spre maier-/măier, ca o problemă fonetică de substituire a lui v cu l, ca să dea **magel-(magil-)** ori mai probabilul **magelu-**, îl vom expune cu altă măie-reană ocazie, după o analiză a unor corespondenți sanscrite ai păstorului, vizând inclusiv protectorii vacilor sacre hinduse. Faptul că măier/maier, înțeles ca **mai marele păstorilor, pare să se fi redus la un inițial semantic străromân păstor, are o semnificație lingvistică deosebită, simplificând problema în discuție la forma ei elementar-originară, așa cum etimologia lui baier și a lui caier /9/ a reușit să demonstreze că se întâmplă în cazul cuvintelor străromânești. Așadar, ar trebui să avem familia de sinonime: măier/maier, păcurar, păstor și neliniștitorul cioban, dacă urcăm în timp, de la străromâni, spre românii care l-au împrumutat pe turcescul coban /61/ (p. 107)."**

9. Familia lingvistică a măierului.

Plecând de la măier înțeles, cum reiese din paragraful precedent, ca un străromânesc păcurar/păstor, al cărui sens originar străromânesc s-a pierdut, fiind înlocuit cu latinescul **pecorarius** /62/ (p. 134), dar și de la un măier devenit, în obștile păstorești, **mai marele păstorilor/păcurarilor**, apoi, după **Petru Maior** /24-25/, **stăpânul**, amândouă sensurile din urmă decăzând (după "descălcările" sașilor și după conviețuirea comună a românilor cu ei, dar și sub subtile înregistrări scrise în limba maghiară (plecând de la presupuși termeni de origine germanică)), la sensul de **maier**, înțeles de sași ca Meier și înregistrat ca atare atât de ei, cât și de maghiari în forma scrisă major (cu pronunția maior) pe care limba maghiară o înțelege ca **fermă** /48/, /49/ (p. 418), în timp ce sașii desemnau pronunțatul **maier (Meier)**, în primul rând, ca **fermier**, adică acel proprietar de pământ care își lucrează proprietatea sau numai un lucrător al unei proprietăți agricole. De aici, în germană, sensurile derivate: administrator de moșie, vechil, arendaș, vătaf al argaților etc., sensuri ce au apărut odată cu evoluția proprietății asupra pământului și administrarea ei prin interpuși între proprietar și lucrătorii propriu-zisi ai pământului, toate sensurile ulterioare fiind atribuite lui **Meier (maier pronunțatul)** - **posibil (pe pământurile românești transilvane) măierul/maierul - stăpânul inițial al pământurilor pe care le muncea dintotdeauna ca autohton, cu atât mai mult cu cât același stăpân a putut fi mai marele păstorilor - fostul măier stabilit ca stăpânul/gospodarul lucrându-și pământul, sau pur și simplu, străromânescul păcurar/păstor ajuns în aceeași postură de om al pământului, în loc de om al turmelor de oi în permanentă transhumanță cu permanentă revenire la obârșile străvechimm-sale. Din înregistrarea maghiară a lui Meier ca **májor (maior, ca pronunție)**, începe pentru familia lingvistică a lui măier/maier o suită de derivări de sensuri plecând de la **fermă** și nu de la **fermier**, cum ar fi fost normal, însemnând corect sensul germanic al cuvântului, pe care, de fapt, limba maghiară l-a împrumutat, iar lingviștii l-au adoptat după documentele scrise. Prin acest fapt, familia lingvistică a măierului a fost nevoită să primească sensuri care dovedesc, indubitabil, decăderea inițialului măier, din toate sensurile sale cele mai alese: **sensul originar de păcurar străromân, sensul obștesc înalt de mai marele păstorilor și sensul autohtonicității sale - acela de stăpân peste pământul genezei strămoșilor săi.** (va urma)**

Dr. VALER SCRIDONESI-CĂLIN

In acest număr mai semnează:

Aurel Cleja, Iacob Gușă, Ionim Marțian, Iacob Naroș, Ionel Cimuca, Iosif Paneș, Părintele Gavrilă din Maieru, Vasile Sigartău și alții.

Remember

Maieru în amintirile mele

În toamna anului 1937 m-am eliberat din armată, de la Regimentul 1 Grăniceresc de Gardă din Bistrița și ivindu-se un post de învățător suplinitor la Maieru am fost numit pentru anul școlar 1937/38 în locul învățătorului Dumitru Vranău, fiu al comunei, care era detașat în interes de serviciu pentru mai mulți ani.

Știam că suplinesc un cadru didactic de excepție. Ca normalist, la Școala Normală de învățători din Năsăud auzisem de cel în locul căruia veneam, îl știam ca fiind unul din elevii de excepție, unul din cei mai buni și sărguincioși elevi ai directorului Sandu Manoliu, prematur mutat în "Comoara" năsăudeană, deși originar din Moldova. M-am gândit, nu odată, că va trebui să depun eforturi sporite ca să mă ridic la înălțimea didactică a înaintașului meu, care auzisem că și la catedră se postase pe aceleași coordonate de vârf, fiind un cadru didactic model nu numai pe plasă. Eram conștient că nu-mi va fi ușor să mă postez pe undeva pe aproape de domnia-sa.

Preluam clasa pe care o avea Dumitru Vranău în acel an - clasa a III-a. Copiii, când am intrat în clasă, au rămas mirați, așteptau să-și vadă vechiul dascăl probabil; am observat la ei nu numai o stare de decepție, dar și de neîncredere. E drept că nici eu nu eram cu mult mai răsărit decât ei, pentru că, în general, erau copii sănătoși, robuști, crescut în aerul iute de munte și cu bunătățile produselor stâniei, care erau atât de renumite pe Valea Someșului.

Cum și eu învășasem la aceiași inimoși dascăli ai Școlii Normale din Năsăud, care au format atâția pedagogi inimoși și slujitori devotați ai școlii și ai țării, am început să câștig încrederea copiilor, să mă împrietenesc cu ei și să abordăm științific manualele din dotare. Erau copii harnici, inimoși, cu inițiativă, respectuoși, pentru că veneau din familii care nu-și lăsau copiii să crească ca bălăriile de pe lângă drum. Măiereni au principii bine stabilite pentru creșterea odraslelor până la vârsta școlară și, în continuare, de supraveghere după ce au început abecedarul. Acest lucru îl simțea orice cadru didactic care funcționa la Maieru. Părinții și cadrele didactice, deși pe atunci nu funcționau ca azi, "comitete de părinți" pe lângă școli, formau un cuplu educațional bine rod.

Îmi amintesc și azi cu emoție de două momente didactice deosebite. Unele lecții de istorie sau chiar de lecturi din cartea de citire, care se pretau, le țineam în aer liber, iarna, făcând cetății de zăpadă, dădeam cu două cete, după lectura cărții sau a povestirii, adevărate bătălii în curte. "Baiazid", "Mircea",

"oștenii" români și turci își studiau rolurile, după carte, și se jucau adevărate scene de istorie. E drept că unii mai ieșeau și cu câte un ochi mai învinețit din aceste bătălii, în care copiii învățau să-și apere "sărăcia și nevoile și neamul", dar acest lucru făcea să nu uite așa de în grabă celea învățate.

Al doilea moment care îmi este viu în minte este cel legat de predarea geografiei României. Legat de râuri, de munți, de lacuri aveam câte o poveste, fie localnică, fie citită în cărți, apoi, după citirea unei lecții, făceam cu plastelină harta, ecosistemul respectiv.

Îmi amintesc că, prin martie 1938, s-a ținut la Maieru, cu dascălii de la școlile din satele din jur, un cerc pedagogic, la care eu, ca cel mai tânăr, am fost desemnat să țin o lecție model de geografie. Aveam lecția "Oltenia". Copiii fuseseră atenționați din ajun, repetaseră cunoștințele predate până atunci și am lucrat cu ei numai cu plastelină, copiii marcând, pe rând, râuri, dealuri, munți și piscurile cele mai importante.

Cadrele didactice din sat, directorul Constantin Partene, soții Galan, veniți de pe undeva din Moldova, doamna Vranău, ca și Maria Băținaș, și cadrele didactice din satele din jur prezente la lecție, au găsit că lecția a fost reușită, iar directorul școlii a propus publicarea ei în revista noastră. De altfel, asta propunea domnia sa la toate asemenea lecții model, oricine se distingea. Se pare că și caracterizarea anuală ce mi-a întocmit-o nu e lipsită de generozitate.

Am avut, desigur, și momente de tristețe, ca dascăl la Maieru; ne murise un copil ai unor oameni sărmani, de prin clasa a II-a. Împreună cu domnișoara Maria Băținaș, colegă, am fost delegați să reprezentăm cadrele didactice la această înmormântare. Mi-a fost dat să văd atunci nu numai tristețea profundă, fără exteriorizări ușoare, împietrită de suferință ce știu să sufere în adâncul lor, dar și filosofia localnicilor împăcați cu poruncile și legile eternității, împăcarea că de la drumul de veci nu ai voie să te sustragi, că e una din datorii umane, ultima datorie. Lecția de tărie morală mi-au servit-o părinții copilului.

Pentru mine, ca poet, țărani au fost totdeauna "munți care umblă". Și nici unde n-am întâlnit, în satele pe unde am mai dascălit, atâția "munți" ca-n Maieru meu drag, primul sat de apostolat, în care orice dascăl de bună credință are atâtea de învățat de la poporeni.

AUREL CLEJA

Nort-sur-Erdre, 29.09.1997, o seară de limba română: Ms. Guy Riou cu Marie-Jo, Marcelle Riou, gazda și prof. Sever Ursă.

În Nort-sur-Erdre se învață românește

Prietenii din localitatea bretonă Nort-sur-Erdre, cu care Maierul s-a înfrățit, ne-au oferit o plăcută surpriză: de peste doi ani, un grup de confrăți francezi, conduși de doamna profesoară de matematică Marie-Jo Riou, acum pensionară, s-au constituit într-un veritabil cerc de limba română care se întrunește cu regularitate pentru a învăța limba lui Eminescu și Rebreanu...

Se află pe masa strădaniei lor, dicționare, manuale bilingve, reviste și ziare românești. La loc de cinste și publicația "Cuibul visurilor" din care doamna Riou traduce număr cu număr... Ceea ce este admirabil: purtăm corespondență în românește.

Inițiativa a aparținut aceleiași distinse Marie-Jo, o intelectuală marcantă și respectată a locurilor. I-a adunat mai întâi pe câțiva amici apropiați: doamna Lucette Orhon, Marcelle Riou, Monique Riot și domnul Edmond Bedouet, toți cinci abonați și generoși susținători ai publicației măierene. Între timp, numărul "elevilor" o fi crescut, desigur, fiindcă madame Marie-Jo, cu neastâmpărul și meticulozitatea ei contaminantă, lucrează, lucrează... Acest zel ni se pare cu totul remarcabil.

Am putea răspunde cu aceeași nobilă măsură și noi, în Maieru, constituind un cerc, sau mai multe, de învățare sau de perfecționare întru limba lui Victor Hugo și Balzac...

Mulțumindu-le, sperăm că toți acești prieteni merituoși din cercul nortez să ne fie oaspeți la emoționanta întâlnire din această primăvară.

(continuare în pagina 8)

SEVER URSA

Lirica

Justin Ilieșiu
portret în creion

Se apropie centenarul poetului Justin Ilieșiu, fiu strălucit ai plaiurilor noastre. În prag de sfântă Sărbătoare a Învierii Domnului, inserăm aici o poezie a sa, scrisă în vremea blestematului refugiu transilvan (1940-1944), alături cu un portret desenat în creion de către un fost elev al său. (S.U.)

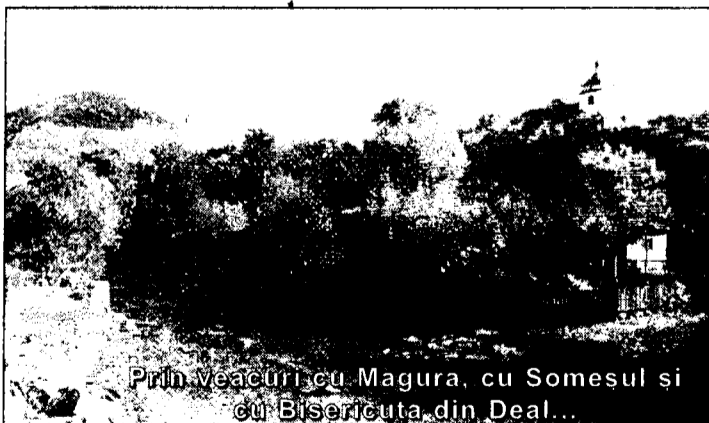
Bisericuță veche

S-aude glas de rugăciune și suie-n țară ca un val,
În satul meu e ruinată bisericuța de pe deal.

Nici clopotele nu mai cântă, nici toaca-n turnul vechi de lemn
Doar crucea stăruie în zare strălucitoare de îndemn.

Bătrâni cu capete plecate, când trec cu pasul legănat,
Își șterg o clipă ochii umezi și-și spun: Cristos a înviat!

Copiii au ieșit la soare, dar chipul lor e ofilit,
Cuprinși de jalea ce-i umbrește, privesc mereu spre Răsărit.

Prin veacuri cu Magura, cu Someșul și cu Bisericuța din Deal...

Așteaptă parcă să sosească un sol iubit din alte țări,
Un sol ce rătăcește singur pe-depărtatele cărări.

Aleargă dorul, călătorul, spre frații care au plecat...
Iar mamele cu ochii tulburi își spun: Cristos a înviat!

Cojiți de vreme și furtună pereții-abia mai dăinuiesc,
Altarul, cu parfum de smirnă, a fost și este românesc.

Visează îngerii-n icoane îndurerate și lăcrimând,
Iar sfinții vechi de ia Nicula se tot întreabă: până când?...

IUSTIN ILIEȘIU

Doar muntele

Din vale n-ai să vezi de-acum
Cum pier fulgerul pe drum

Doar muntele ce n-a zâmbit
De neguri-visuri viscolit

Sub grele vânturi de tăceri
Alungă ierburile de ieri

Uscate după datină
Se leagănă se clatină

N-o fi păzind lângă fântână
Vreun lup ce vrea să mai rămână

M-opresc s-ascult și mă-nspăimântă
Pe-aici nici pasărea nu cântă

Atâta larg, atâta larg
În van luminile se sparg

Fuge răsunetul din glas
Pe lumpe iar e-ntâiul ceas

Tot mai păduri ierburile cresc
Sub ochiul muntelui ceresc

Din vale n-ai să vezi de-acum
Cum pier statuile de fum.

IACOB GUȘĂ

Povara anotimpurilor

Și e târziu din nou peste cetăți
Din noapte cheamă ceasul fără nume
Cu pasările ninse de tăceri
Ne mai oprim pe-o margine de lume

Când nu știm primăvară e ori vis
Ne-ncape-n orice clipă vneșnicia
Vom exista mereu în crezământul
Care aprinde florilor făclia

Pentru lumini pământul nu-i prea dens
De-aceea-n holde inimi cresc de pâine
Lubirile și pacea ne-au rămas
Să se-mplinească-n anotimp și mâine.

IACOB GUȘĂ

SOLILOC

Speranța - nădejdea - în ziceri înțelepte -

Mereu flutură pe buzele noastre două vorbe cu același înțeles, moștenite din latină și slavă: speranță, nădejde...

"Și mâine răsare sfântu' soare..." "După furtună, vreme bună..." În creația populară, sute de chemări la speranță. În Biblie, în Psalmi, în rugăciuni... Nădejdea în Cel de Sus. Nădejdea e ca un surâs în nenorocire; fără ea, sufletul rămâne pustiu, ca fără credința în puterea divină. Sigur, speranța, dintre toate trăirile sufletului, este cea mai folositoare.

"Speranța oamenilor înseamnă rațiunea lor de a trăi și de a muri", spunea Marlaux. Chiar o nădejde îndoielnică, sortită a fi înșelată, este de preferat unei dezamăgiri sigure. Fiindcă deznădejdea e lașitate. După mâniile naturii, după furtunile suflătești învie din nou floarea speranței.

"Forța unui om de a îndura suferința este imensă și n-ar fi, dacă noi resurse de speranță n-ar țâșni din adâncuri și nu ne-ar face iarăși puternici" - ne îmbărbăta Marin Preda.

Prin urmare, deznădejdea este una din marile rătăciri omenești.

Tales din Milet susținea că "speranța este bunul cel mai la îndemână; cine n-are nimic îl are cel puțin pe acesta". După două mii de ani, Goethe îl completa: "Speranța este al doilea suflet al nenorociților". Tot din epoca antică, Seneca, filosoful liniștii, ne avertizează: Qui nil potest sperare, desperet nihil" - Cel care speră fără temei, deznădăduiește fără temei".

O speranță care s-a dovedit deșartă, să nu ne oprească a spera mai departe, deoarece "speranța e visul celui treaz" - ne mângâie și Aristotel.

Nu mai pe poarta infernului dantesc erau gravate cuvintele: "Lasciați ogni speranza voi ch'entrate" - Lăsați orice speranță voi ce intrați". Revenind la zicerile populare, auzim: "Omul fără nădejde - ca o candelă fără untdelemn".

Soră bună cu încrederea și cu îndelunga răbdare, nădejdea se învață toată viața. Avea, deci, dreptate Cicero, oratorul: "Dum spiro, spero" - Cât respir, sper. Să nădăjduim și într-o nouă biruință a primăverii. Iar încheierea s-o facă marele Eminescu al nostru:

"Cum mângâie dulce, alină ușor
Speranța pe toți muritorii!"

ION NĂDEJDE

Istorie

Istorie

Toate documentele cercetate până în prezent ne duc la concluzia că satul Maieru nu numai prin numele său de origine străveche, ci și prin poziția sa geografică din imediata vecinătate a Rodnei, își are obârșile în vremi îndepărtate.

Marele istoric A.D. Xenopol, în monumentală sa lucrare "Istoria românilor din Dacia Traiană", ed. I, p. 187-188, susține că minele rodnene erau exploatate și de cuceritorii romani. Cetatea Anieșului, sub zidurile căreia satul se întinde pe firul văii către sud-vest, a fost ridicată în secolul al XIV-lea pe ruinele unui castru mai vechi 1/.

Mai mulți cercetători confirmă că, după retragerea aureliană din Dacia, la "scaldele minerale" de la Anieș s-au descoperit mai multe monede din timpul împăratului Constantin (anii 292-305) 2/. O astfel de monedă se păstrează în muzeul "Cuibul visurilor", alături cu probe arheologice din epocile neoliticului și bronzului.

Prin urmare, fără să fim nevoiți să băjbăim sub semnul probabilităților, putem conchide că acest spațiu al Rodnei a fost locuit neîntrerupt, în primul rând prin atracția ocupației străvechi a mineritului, încă din epoca agatârșilor.

Cu mult înainte de prețiosul document păstrat din anul 1440, în care Maieru este atestat nominal pe primul loc între cele 9 localități aparținătoare Rodnei, este sigur că acest "district românesc" s-a menținut fără întrerupere după retragerea aureliană, meritându-și veche denumire de "Vallis Valachis".

Începând cu veacul al IV-lea, locuitorii acestei văi (Vallis Rodnensis) vor avea de ținut piept unor valuri succesive de migratori răsăriteni: pecenego-cumanii, slavii etc. A urmat apoi suferințe cumplite, pricinuite de năvala pustiitoare a hoardelor mongolo-tătare. Locuitorii au supraviețuit întregului lanț de năvălitori, păstrându-și în mod miraculos credința, limba, datinile și, ceea ce rămâne hotărâtor, supremația numerică. Numai măgurile noastre și văgăunile, numai pădurile-surori, poienile și pâraiele laterale ale Someșului știu de câte ori au ocrotit familiile române retrase vremelnic din calea puhoaielor...

Cu siguranță, până la urmă, populațiile pasagere cu care strămoșii au venit în contact și-au lăsat o parte din indivizi pe aceste plaiuri. Aceștia au continuat să supraviețuiască pașnic cu ai noștri, dar au fost, indubitabil, asimilați, cu vremea, de către forța noastră demografică și spirituală superioară.

Cum am mai amintit într-un episod anterior, numele topice de origine slavă, limba celor mai "pașnici" și mai "așezați" dintre migratori, argumentează această conviețuire (Ex.:

MAIERU - file de monografie (9)

Bistrița, Rodna, Bârgău, Vemerea, Butiana, Jăreada, Colnic, izvor, tamiță, poiană, poderei, deal etc.). Un toponim slav, aproape unic prin evoluția lui, este "Balasăna", ridul cel mai de jos al comunei, pe malul stâng al Someșului; bala = albă, sâna = fată, deci Fata Albă, nume confirmat de specialiști și printr-o străveche baladă locală din care se mai păstrează câteva versuri, ca niște cioburi dintr-o amforă, începând cu repetiția tulburătoare: "Fată albă, fată albă.../ De-i albi cât-ii albi / Și cozi albe-i împleți / Drăguțu' n-a mai vini..." Ca și în alte cazuri, denumirea locului este excelent dublată de documentul folcloric.

Documentele vorbesc despre existența unor vechi formațiuni social-politice care atestă continuitatea românească pe aceste plaiuri, legată de munți, de oierit, de lucrarea pământului. Bazinul Someșului de sus a favorizat, încă din epoca prefeudală, un teritoriu autohton, o veritabilă alcătuire de "țară românească".

Instituția cea mai veche, căreia i se supunea populația, era obștea sătească, în frunte cu Sfatul bătrânilor. În fruntea obștii erau cnezi, juzi, jupani, cum li se spunea șefilor locali pe întreg teritoriul Transilvaniei.

Pe la mijlocul secolului al X-lea, în Transilvania pătrund pecenegii și cumanii, provocând multe pagube locuitorilor băștinași, dar stăvilind o vreme expansiunea ungarilor. Totuși, după anul 1068, ungurii, înfrângându-i pe pecenegi la Chirelești, încep să se instăpânească și la Rodna 3/.

Încă din anul 1235, când Rodna este pomenită prima oară într-un document păstrat 4/, cetatea stăpânea satul acesta vecin ("Maierii Rodnei celei vechi"). Această stăpânire a durat până în anul 1512, când și Rodna a trecut sub jurisdicția Bistriței. De precizat că măiereni au avut de plătit, ca și alți someșeni, dări înrobitoare, când Rodnei, când Bistriței.

Puținătatea spațiului nu ne permite o prezentare mai amplă a acestei perioade îndepărtate din viața comunei.

(va urma)

SEVER URSA

Note bibliografice:

1/ Iulian Marțian, *Castrul Rodna*, în A.S., nr.4, p.46;2/ Baziliu Bașotă, *O monografie a Văii Rodnei*, în A.S., 1939, nr.26, pp.73-96.A se vedea și Emil Bălai, *Rodica Bălai, Mircea Mureșianu și Leontin Mureșianu, Rodna, pagini de monografie*, Ed. Ando Tours, Timișoara, 1996, p.12;3/ Ștefan Pascu, *Voievodatul Transilvaniei, vol. I, Cluj, 1941*;4/ *Arhivele Statului - Bistrița. Date culese din registrele cadastrale.*

Istorie

Prepozitul și vicarul capitular MACEDON POP (2)

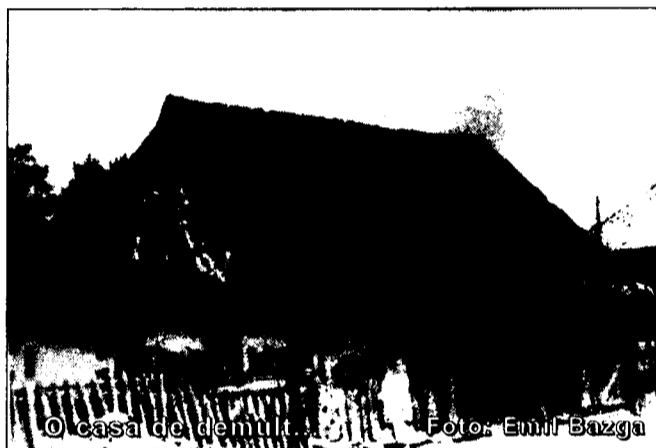
Aduse la cunoștința tuturor grănicerilor născuți, revendicările Adunării Naționale de la Blaj au avut un deosebit ecou datorită faptului că reprezentau expresia aspirațiilor românilor transilvăneni, din rândul cărora făceau parte și ei. Descriind măreția și istorica manifestare de pe Câmpia Libertății, Macedon Pop le comunică preoților din vicariat la 25 mai 1848: "Cu împărtășirea înduratei rânduiei a Măriei Sale D. Episcop pentru învățarea poporului la ascultare către stăpânire și cei mai mari, vi se face cunoscut cum că **congresul Românilor** s-a încheiat în cel mai bun rând și liniște spre gloria eternă a poporului, măcar că a fost la 50 de mii. Dezbaterile s-au ținut în 14-17 mai, când s-a cetit petiția (Petițiunea națională în 16 puncte, n.n.). Aceste puncte compuse în două suplici s-au așternut Majestății Sale și Dietei. Rezultatul îl vom vedea de vom trăi" 4/.

Nu mai că la 17/29 mai 1848, Dieta din Cluj, convocată de guvernatorul Iosif Teleki (1842-1848), votează "uniunea" Principatului Transilvaniei cu Ungaria, încorporare sancționată de împăratul Ferdinand I (1835-1848) în 29 mai/10 iunie, dar care a ignorat voința populației majoritate și a întârziat aplicarea prevederilor revoluționare, menținându-se vechiul aparat de stat nobiliar, contribuind în acest fel la adâncirea fisurii dintre revoluționarii transilvăneni și cei maghiari. Se întrezărea o atare conjunctură căci, ultimul punct din cele 12 ale programului de reforme al revoluției burghezo-democratice maghiare din 15 martie, prevedea unirea Transilvaniei cu Ungaria, prin urmare dizolvarea guvernului transilvan și formarea unui guvern maghiar independent la Budapesta (condus de Batthyany Lajos).

Precipitarea evenimentelor din Transilvania a produs agitații și în granița militară născuțeană. Vicarul Macedon Pop insistă și obține de la forurile competente aprobarea desfășurării unei întruniri la Născăud, cu participarea din cele 44 localități grănicerești a preotului însoțit de câte doi reprezentanți ai populației. Ținută al 10 iulie 1848, adunarea adoptă o petiție în 19 puncte ce urma să fie înaintată împăratului, la Viena. Redactată de Macedon Pop și căpitanul Leontin Luchi, aghiontatul regimentului, această petiție înmănușea postularea de ordin național-politic, social-economic, juridico-administrativ și cultural 5/. Le amintim numai pe cele național-politice: conservarea naționalității, limbii și a religiei, prin introducerea limbii române în serviciul regimentului, obligativitatea ca ofițerii și auxiliarii străini să cunoască limba română, în care urmau să se redacteze și petițiile sau alte acte, emise și primite, ca și tălmăcirea constituției pe care aveau să jure militarii, apoi participarea la viața politică statală prin reprezentarea în dietă de către doi deputați a populației grănicerești de peste 40.000 de locuitori. Este firul călăuzitor al activității revendicative depuse de vicarul Macedon Pop în slujba propășirii naționale a românilor, desprins și din prezicerile sale ce însoțeau permanent circularele episcopale sau proprii destinate preoților și credincioșilor, precum "în urma înaltelor orânduiei toate scrisorile ce se adresează în limba română la crăiescul guvern să se scrie cu litere latine și nu cu cirile", "spre luminarea poporului și împrăștierea întinericului", îndeamnă pe toți știutorii de carte să se aboneze și să citească publicațiile și cărțile românești apărute la Blaj, Brașov și Cernăuți, promovând astfel cultura și literatura română și orientând locuitorii la acțiune pentru cucerirea drepturilor proprii, "ca să vadă cum că cei mai mari ai nației române se ostenesc întru tot chipul a lucra pentru fericirea lor, și M.S. Împăratul pe români în viitor îi va socoti ca și pe celelalte conlocuitoare nații (recepte, n.n.), va înălța pe cei vrednici și învățați la cele mai înalte dregătorii" 6/.

prof.univ. IRONIM MARȚIAN

Note:

4/ Cf. Virgil Șotropa, *Pagini memorabile din 1848, "Arhiva Someșană", Nr.3, Născăud 1925, pag.1-20.*5/ *Detalii amănunțite la Valeriu Șotropa, Districtul grăniceresc născăudean și locul său în lupta pentru progres social și libertate națională a românilor din Transilvania, Edit. Dacia, Cluj-Napoca 1975, pag.254-258.*6/ Apud Virgil Șotropa, *După Revoluția din 1849, "Arhiva Someșană", Nr.7, Născăud 1927, pag.11-13; Ștefan Buzilă, Documente bisericesti, Idem, Nr.18/1936, pag.432; ***Acte, corespondențe și ordonanțe vicarale, Idem, Nr.20/1936, pag.274-275. Mai înainte vicarul Ioan Nemeș (1808-1834), ciitor canonic "scolastic" la Blaj, prin circulara din 21 ianuarie 1834 poruncește preoților ca "de la prima ianuarie încoace protocoalele să se scrie cu litere sau slove latinești, adică vechi românești și nu cu acestea sârbești"; cf. Iuliu Moisil, *Vicarul Ioan Marian (1796-1846)*, *Ibidem*, pag.142.*

Istorie

Originea sărbătorilor de Paști

Cuvântul PAȘTI este, după unii, de origine egipteană. Paseh – trecere – și semnifică pentru poporul din Valea Nilului ziua echinocțiului de primăvară, adică trecerea soarelui din emisfera australă în cea boreală, precum și ziua biruinții luminii asupra întinericului.

După alții, cuvântul PAȘTI este de origine ebraică. Pesah – trecere – și semnifică ieșirea poporului lui Israel din robia egipteană și trecerea prin Marea Roșie și Pustiul Sinai în drum spre pământul făgăduinței.

În limba greacă PAȘTI mai înseamnă "suferință" sau "pătimire", amintind de chinurile îndurate de evrei până la sosirea în Țara Sfântă.

În creștinism PAȘTILE înseamnă patimile, moartea și învierea lui HRISTOS, acestea reprezentând trecerea din moarte la viață.

Respectul și pietatea vechiului PAȘTE evreiesc au trecut asupra PAȘTELUI creștin, prin creștinii proveniți din iudei.

În Biserica primară, cei mai mulți creștini sărbătoreau moartea Domnului în vinerea cea mai apropiată de 14 martie, numind-o PAȘTILE CRUCII, iar învierea o prăznuiau în duminica următoare care cădea totdeauna pe 14 martie sau după prima lună plină a echinocțiului de primăvară, duminică pe care o numeau PAȘTILE ÎNVIERII.

Sfinții Părinți de la Sinodul I ecumenic – 325 – au adoptat principiul fixării PAȘTELUI

așa cum făcea Biserica din Alexandria Egiptului, unde astronomia era în floare. Sinodul a stabilit: ca zi săptămânală, PAȘTILE va fi sărbătorit totdeauna DUMINICA; această duminică va fi totdeauna cea următoare lunii pline după echinocțiul de primăvară; dacă această duminică va cădea la 14 martie, când cad PAȘTILE evreilor, atunci a creștinilor va fi serbat duminica următoare; calendarul va fi întocmit de Biserica din Alexandria.

Datorită acestor hotărâri obligatorii pentru toată creștinătatea, data PAȘTELOR variază între 25 martie și 25 aprilie. Dar toate tabelele pascale cu data PAȘTELOR pe perioade mai întinse de ani erau imperfecte și din cauza echinocțiului de

primăvară, care varia de la un punct geografic la altul și din pricina calculului astronomic al calendarului iulian, calcul cu deficiențe de la început.

În anul 1582 Biserica apuseană constată că anul calendaristic iulian rămăsese în urmă față de anul solar cu 10 zile de la Sinodul I ecumenic, adică în 1257. Atunci data la care s-a constatat și s-a îndreptat această eroare, anume 5 octombrie a devenit 15 octombrie.

Și Biserica de răsărit a observat acest decalaj, dar animozitatea față de catolici și situația grea creată de atacul turcilor și cucerirea Constantinopolului, au întârziat reforma calendarului. În 1923 Bisericele Ortodoxe, sub președinția patriarhului Constantinopolului, au hotărât îndreptarea calendarului, cu 13 zile, cât ajunsese diferența de la Sinodul I ecumenic. Dar pentru a păstra unitatea între creștinii ortodocși, sărbătoarea PAȘTELOR se serbează după calendarul neîndreptat.

Biserica Ortodoxă Română și-a îndreptat calendarul în 1924, 1 octombrie devenind 14 octombrie.

Așa se face că în toate Bisericele Ortodoxe PAȘTILE se țin pe stilul vechi în cadrul calendarului îndreptat și de aceea PAȘTILE cad între 4 aprilie și 8 mai.

Părintele GAVRILĂ
din Maieru

Rebreanu și credința în Dumnezeu (1)

În anii dinaintea de '89 s-a vorbit și s-a scris doar sporadic și cam pe șoptite despre religiozitatea lui Rebreanu. Cel mult dacă s-au publicat unele texte ale sale despre credința creștină, conținute în jurnale, agende și scrisori.

De fapt, romancierul însuși n-a făcut niciodată prea mare caz de această realitate, altfel atât de vizibilă, a eului său launtric.

Odată cu apariția, în 1995, a volumului al XVI-lea, "Însemnări de-o zi", din seria bibliofilă din "Opere", îngrijită cu pilduitoare "răbdare și încredere" de ilustrul editor Nicolae Gheran, suntem puși, iată, dintrodă, în fața câtorva eseuri rebreniene edificatoare, în care acest mare creator de literatură își mărturisea profundele lui opțiuni creștine într-un mod cu totul firesc și atât de convingător.

Să redăm câteva titluri în ordinea apariției lor în anii 1924-1941: Puterea credinței, Cumplita nesimțire religioasă a poporului nostru?, Învierea, În ce cred?, Marea Înviere 1/.

Aflându-ne în preajma Sfințelor Paști, alegem, deocamdată, pentru publicare în revista noastră a eseului "Învierea".

Evident, din paginile sale, ca și în cazul altor scriitori reprezentativi, s-ar putea extrage sute de sintagme teiste, fără de care limba noastră ar rămâne mult mai săracă în expresivitate...

Eseurile amintite, alături de celebrul său discurs de intrare în Academie, definesc, însă, limpede, un crez fără de care un Rebreanu n-ar putea fi cunoscut și înțeles în toată profunzimea valorii lui.

Fără să fie un fel de bisericești exaltat și habotnic – ar fi fost în discordanță cu graniticul său echilibru moral – Rebreanu rămâne, ca și în arta construcției literare, modelul clasic al creștinismului român. El urca spre Cer pășind pe pământ, cum ar spune despre țărani un Victor Hugo.

Hotărât lucru: "hărăzit să fie un demiurg, Rebreanu a fost totodată om "cum, sintetic, îl definește Nicolae Gheran.

Credem că în forum-ul interior al ființei sale, concepția despre artă, talentul uluil și credința sunt inseparabile.

Nu e cazul, așadar, la cititorul romanului românesc modern, de un așa-zis mimetism religios: "La peste cinci decenii de la trecerea sa lumească – spune criticul A.D.Rachieru – Liviu Rebreanu rămâne nu doar un mare scriitor, ci un fascinant model etc 2/.

Scriitorul însuși se autodefinește: "Credința este astfel izvorul scrisului meu. O strădanie neconținută de a pătrunde în taina creației, de a zugrăvi pe om în luptă cu viața, de a surprinde o formă a vieții în care se manifestă misterul dumnezeirii" 3/.

Alfabetul credinței îl învățase în Maieru, odată cu cel al limbii și al istoriei române. Iaolaltă cu părinții, cu frații lui numeroși, cu cei "mulți și umili", cu bătrânii înțelepți...

Aici văzuse și se înfiorase întâia oară în fața iconiței din

altarul Bisericeții din Deal, înfățișând supliciu frângerii cu roata călăului, a lui Horea, ori a lui Tănase Tudoran, pe Mocirla Salvei, ca să-i rămână în conștiință neuitată "rădăcina vie" a unui roman ce-l va scrie cu o jumătate de secol mai târziu: "Crăișorul Horea".

Istoria noastră – atât de dramatică – a avut nevoie de credință ca de respirație. Dacă creștinismul românesc bimilenar a luat cu vremea culoare românească, atunci Rebreanu, ca și Eminescu sau Iorga, au luat firea acestui primar creștinism carpatic. El nu-și desprinde nici o clipă credința de conștiința apartenenței la un neam al suferinței și al îndelungii răbdări. O spune singur, cu strălucitoare elocință, în "Laudă țaranului român":

"Precum și-a păstrat limba, tot astfel a păstrat și a modelat țaranul român, după chipul și asemănarea lui, credința în Dumnezeu. Din bătrâne superstiții, din rămășițe de credințe străvechi, transformate și adaptate, din dogme și perceptive creștine, el și-a alcătuit o religie specifică, un amalgam profund de creștinism și păgânism. Religia aceasta, legea românească, e unică pentru întreg neamul nostru pe deasupra tuturor contro-

verselor teologice. În ea se rezumă concepția de viață a țaranului român, resemnarea și încredințarea lui în dreptatea divină. Legea românească e suportul moral al țaranului. Ea i-a dăruit puterea de a rezista și de a birui încercările veacurilor. Creștinismul nostru, așa cum îl practică și-l trăiește țaranul, ascunde întrânsul toate fazele și peripețiile istoriei poporului român, întocmai ca și limba românească" 4/.

Autorul lui "Ion" fiind, mai degrabă un integralist religios nu a absolutizat niciodată, în spirit bigotic, o biserică sau alta. În această privință ne mai dă o lecție, pe cât de necesară, pe atât limpede și de o actualitate frapantă: "Firește, religiozitatea românească nu are asemănări nici cu cea catolică, nici cu cea luterană, cu nici una pe lume. E a noastră și numai a noastră. Pentru noi religia e "legea strămoșească". În realitate, religia noastră n-o pot înțelege străinii, ci doar noi o simțim. Specific e ortodoxismul nostru, precum e și catolicismul uniților noștri. Între cele două biserici românești vor fi deosebiri dogmatice, dar poporul, cel ortodox și cel unit, nu cunoaște decât legea românească, una singură, aceeași [...] Religiozitatea românească n-are decât un singur dușman primejdios: politicianismul" 5/.

Aceste cuvinte nu au nevoie de vreun comentariu.

Într-o veche fotografie de familie, Mama Ludovica

dite, trimitându-ne parcă la o altă afirmație – deviză a întâiului ei născut, un superb răspuns dat scriitorului Tudor Mușatescu:

"- Mă întrebi, ce carte prefer? Uite-o colo pe birou. Cartea aia groasă cu scoarțe negre... E o carte în care se află toată înțelepciunea lumii, trecută și viitoare. N-o poți niciodată în raft... îi zice Biblia 6/.

Între dangătul clopotelor bisericii din zorii unei atât de grele nașteri la Târlîșua și dangătul îndoliat al clopotelor unei bisericeții din Valea Mare a Piteștilui – prima, greco-catolică, cealaltă ortodoxă – se scurseseră abia 58 de ani și nici 3 luni... Marele romancier se stingea la 1 septembrie 1944, ora două fără zece, noaptea, rostindu-și către ai săi din preajmă, încet dar răspicat, ultimul mesaj creștinesc. S-ar fi putut, oare, să fie un sinucigaș, cum se mai vântură zvonul, acest mare credincios care spunea în clipa mării treceri: "Fanny dragă, să nu se frângă crucea!... Ai răbdare și... încredere!"?

Coeziunea micii sale familii bucureștene, cât și a mării sale familii ardelenene, se alimenta, indubitabil, din aceeași atotbiruitoare credință în Dumnezeu.

Încă din tinerețe, scriindu-și "Calvarul" său se gândea, desigur, la Calvarul pătimirii Mântuitorului Iisus. Se ruga

Altar înmormântare

Foto: Iacob Hangea

lucrând și lucra rugându-se, ca țaranul nostru. Nu așea, de ochii lumii, o religiozitate de paradă, întrucât sinele său era mereu învăluit în aura unei credințioși profunde, funciare, dătătoare de puteri întru calvarul creației. Când încheia, istovit, încă și încă o carte, mulțumea lui Dumnezeu, ca un

Ion după semănatul grăului, la marginea ogorului proaspăt, ori ca o mamă după minunea nașterii unui copil.

Iată ce nota în jurnalul său abia început, în 8 august 1927, când, în școala Maierului, sfârșea în zori transcrierea unui nou roman: "Ciuleandra s-a născut și e cum e. Mi-e dragă pentru că durerile nașterii ei au fost grele. Să-i dea Dumnezeu noroc în lume".

... Apoi a ieșit în uliță. A privit din nou cerul înstelat dintre măgurile lui dragi, așa cum îl privise odinioară copilul din el și așa cum avea să-l privească mai târziu, cu luneta, din pridvorul casei de la Valea Mare, în istovitoarele sale nopți, îndumnezeindu-se și minunându-se de armonia și nemărginirea Operei colosale a Creatorului Ceresc.

(va urma)

Notă: Bibliografia, în numărul următor

SEVER URSA

Alte nume proprii întrebuințate de Liviu Rebreanu

Adeodatus – numele călugărului medieval din romanul Adam și Eva. Este creat de scriitor din Deodat – nume cunoscut scriitorului încă din copilăria la Maieru, este de origine latină. (Deodatus (I.Jordan-DNFR).

Adina – nume folosit de scriitor în Opere, vol.11, p.672, și în romanul Ciuleandra. Numele s-a creat ca un derivat cu suf-ins.

Alexandru – nume des întâlnit în nuvelistică cât și în marile romane. Este după origine calendaristică, de origine greacă

Alina – nume întâlnit în Caiete, p.317: "Tipul femeii fără cap, fără corp, frumoasă, voinică, seducătoare, durdulie, ochii verzi ca marea, schimbători" Reprezentând această femeie ca tipul femeii "fatale" în anii 1910-1911, scriitorul se referea la o persoană cunoscută în lumea scriitorilor care se remarcă prin mlădierea trupului-Natalia Negru. (Fanny L.Rebreanu, Op.cit., p.188).

Ana – din romanul Ion nu are multe precursore în nuvelistică. O întâlnim, totuși, ca nume, în Cântecul Lebedei sub forma Anișoara și în Caiete, Anuța (diminutiv de la Ana, specific comunei Maieru). Prenumele are o largă răspândire în Maieru, apare de 113 ori, adică 2,93%. Numele s-a reluat și în alte opere: Opere, vol.8, p.601, Opere, vol.3, p.371. În manuscrise sunt menționate două nume feminine: Ana Totolici și Anica Sporeanca (Opere, vol.11).

Andrei – nume masculin folosit de Rebreanu în romanul Ciuleandra: Andrei Leahu. Nume biblic.

Avram, Vasile – nume de familie măierean amintit de scriitor în geneza romanului Crăișorul Horea, identic cu numele uneia dintre gazdele la care a locuit familia Rebreanu la Maieru.

Avrum – "cu obraji roșii, sfeclii, cu barba galbenă, zbărlită, cu părul ciufulit" (Caiete, p.296) al cărui nume a fost creat de scriitor prin sintetizarea numelor și trăsăturilor tuturor evreilor măiereeni. Din relatările învățătorului pensionar Silviu Coruțiu, fost coleg și vecin al scriitorului la Maieru, printre numele sau porecele cărciumarilor evrei din vremea copilăriei lor figura și Aron Tupcil alături de Dihorul, Coccoșelul, etc. Sub numele de Avrum a intrat personajul în romanul Ion, odată cu întreaga atmosferă din schița Idilă de la țară, totul transplantat în Pripas (Prislop). Cărciuma, azi dărămată, se afla peste drum de casa în care a

locuit familia scriitorului la Maieru pe lângă locul de horă numit "la Arini" (Opere, vol.3, p.418).

Bălan – nume folosit în Zestrea în locul lui George Bulbuc, reluat apoi în romanul Ion. Provine din porecla "bălan" – cel cu păr blond.

Bulbuc – nume de familie întâlnit în romanul Ion, care pleacă de la o poreclă.

Bologa, Aposol – nume sintetic și simbolic în același timp, ales de scriitor, care-l reprezintă și pe Emil Rebreanu considerat ca prototip al personajului principal de romanul Pădurea Spânzuraților. Emil Rebreanu plecase ca voluntar la o școală de artilerie pe frontul din Italia. Într-o scrisoare trimisă celor dragi, el relatează faptul că a spart un reflector inamic la fel ca și Apostol Bologa în roman. Doi ani mai târziu, este acuzat de dezertare și spionaj și este condamnat la moarte prin spânzurare. În romanul Pădurea Spânzuraților, Rebreanu s-a folosit, în crearea imaginarului Apostol, în mare măsură, de stările sufletești proprii lui Emil, creând o altă ipostază, mult mai amplă, a soldatului român în armată străină alături de celelalte fațete cunoscute deja din nuvelistică: David Pop, Alexa Candale și Emil Oprișor. Emil fusese unul din cei mai iubiți frați ai scriitorului. Anul morții lui va lăsa un gol amplificat de moartea a încă doi frați, Virgil și Sever. Referitor la numele de familie Bologa, la care s-a ajuns de la numele Bolog + a, întâlnit și azi în Maieru sub forma Bolog, s-a ajuns, după cum mărturisește Rebreanu, astfel: "De câte ori dau de un nume românesc sonor care îmi place mi-l notez. Am o listă lungă. Când se încheagă în mintea mea câte o figură a unei nevele sau a unui roman, caut în listă până ce găsesc ceva ce se potrivește cu figura pe care o plămăuiesc" 1. Un erou de roman e cu atât mai prețios, cu atât mai reprezentativ când infinite rânduri de oameni se pot recunoaște în el. Rebreanu consideră "o degradare a creatorului" când acesta copiază exact după natură și din contră, consideră că aparțin creației literare "eroii cu stare civilă specială". Apostol Bologa, sintetic, nu e numai un David Pop evoluat ci și un Alexa Candale, Emil Oprișor și chiar un Codrea, Boroiu sau Remus Lunceanu. Toate aceste fațete întregesc, alături de Emil, imaginea românului în ipostaza de luptător într-o armată străină, pus în unele cazuri să lupte împotriva alor săi. Apostol Bologa, din punct de vedere ideatic, are foarte puține puncte de contact cu Emil Rebreanu. Linia de evoluție psihologică a lui Apostol Bologa este o creație exclusivă a imaginației autorului chiar dacă ea trece prin fapte și întâmplări care ne evocă viața lui Emil Rebreanu. Numele Apostol este de origine grecească, devenit nume calendaristic.

Boteanu, Constantin - din romanul Pădurea Spânzuraților poartă numele unui prieten al scriitorului. În roman, el este preot în satul Lunca. Ca nume, pleacă de la numele toponimic Botean. (va urma)

IACOB NAROȘ

1. Valeriu I.Bologa, Cu Rebreanu despre Apostol Bologa, în "Steaua", XXI, nr. 11, 1970.

Civica

Jandarmeria și satul românesc

- Istorie și perspective -

Jandarmeria, ca forță de ordine publică cu structură militară, își află prima atestare documentară într-o istorie a Valahiei de la 1775, unde se vorbește de existența lor în Țara Românească sub domnia lui Constantin Mavrocordat.

Prezența în istorie a "oamenilor de arme" (gens d'arme) va fi consemnată mai târziu de Regulamentele Organice (1831 și 1832) care fac referire la "Jandarmeria pământului". La 3 aprilie 1850, Grigore Alexandrescu Ghica, domn al Moldovei, semnează actul de naștere al jandarmeriei: "Legea pentru reforma Corpului slujitor în jandarmi". La 1 septembrie este promulgată, în urma votului Camerelor legislative, "Legea asupra Gendarmeriei rurale" care dă Jandarmeriei o posibilitate distinctă în stat și o structură modernă, după modelul francez, în acord cu evoluția societății.

Această zi a devenit, prin ordin al ministrului de interne, dată fiind importanța acestei legi organice, Ziua oficială a Corpului de jandarmi.

Jandarmeria, după cum ați remarcat, nu s-a înființat acum 101 ani, în 1893. Istoricii spun că jandarmii își au obârșia în falangele de elită ale marilor comandanți de oști. Mircea cel Mare i-a numit "slujbași domnești", Mihai Viteazul "oamenii măriei mele", Ștefan cel Mare și Sfânt "feciorii cei buni și bătrâni", Brâncoveanu le-a spus "slujitori de taină".

În timpurile ce au urmat, Jandarmeria a fost reprezentată în toate marile momente ale istorice ale României, făcându-și datoria cu prisosință pe câmpurile de luptă și acoperindu-se de glorie în Războiul de independență, în războaiele balcanice, apoi în cele două războaie mondiale, în care și-au atras denumirea de "spărgători de fronturi".

În decursul anilor, Jandarmeria a suferit reorganizări sau modificări succesive, în contextul specific fiecărei perioade. În 1949, Armei jandarmilor i se retrage, după model străin tradiției latine, una dintre marile categorii de atribuții, respectiv cea de

poliție rurală, contrazicându-se astfel însăși rațiunea pentru care a fost creată această categorie militară. În vara anului 1990, pe fondul revenirii țării la instituțiile tradiționale, Arma își recuperează parțial denumirea, aceea de jandarmi, a căror continuitate nu a fost niciodată esențială știrbită.

În prezent, Jandarmeria română, forță de ordine publică cu structura necesară militară, aflată pe întreg teritoriul țării, acționează cu fermitate pentru apărarea valorilor fundamentale ale României și poporului român, ale democrației.

Statul român, a cărui stabilitate de după decembrie 1989 se datorează și acțiunii legitime a jandarmilor, găsește în acest corp de elită un reazăm inflexibil în promovarea drepturilor și libertăților cetățenilor, în apărarea avutului public și privat, a ordinii constituționale.

Situându-se adeseori de partea acelor mulți și năpăstuiți, jandarmul de altădată, fostul personaj central al statului a răspândit în jurul său nu teamă, ci respect, în primul rând, pentru că oamenii au avut cel mai adesea temeiuri să vadă în el un apărător al legii, al liniștii, al ordinii și deci al omeniei. Cu atât mai mult acum când, după decembrie 1989, sentimentul libertății a cuprins conștiința oamenilor. Dar, în același timp, perioada de tranziție, care nu se știe cât o să țină și cât se prelungește, a făcut să apară fenomene ce pot atenta la ideea de omenie, de dreptate, de liniște.

Sunt convins că prin codul ce guvernează exercitarea acestei nobile profesii militare, ce reclamă prin tradiție un binemeritat și permanent respect, ca prin calitatea profesională și morală a celor chemați să slujească sub drapel jandarmeria, își va putea intra repede în drepturi legitime, pentru a servi împreună cu ceilalți factori importanți ai satului românesc - intelectuali, țărani - cauza prosperității și liniștii lumii rurale. Să reinviem izvorul sfânt de moralitate al poporului român, satul românesc.

Col. IONEL CIMUCA
Cluj-Napoca

Tabăra școlară - activități practice în natură -

Plecarea într-o tabără școlară este o experiență de neuitat, extrem de bogată pe plan pedagogic. Înainte de plecarea în tabără, organizatorul devine neliniștit, fiind conștient de faptul că activitățile taberei trebuie să fie atractive și educative.

Viața în comunitate modifică relațiile dintre copii, precum și relațiile acestora cu educatorul. Noul ritm de viață duce uneori la schimbări considerabile în comportamentul copiilor. Activitățile în aer liber, absența conflictelor familiare greu de suportat de către unii copii le determină unora dintre ei un echilibru sufletească care le era uneori extrem de necesar. Astfel, organizatorul descoperă copiii ușurați de carul școlar și familial care renasc prin activitățile fizice manuale și chiar intelectuale.

La alegerea copiilor care vor forma echipa taberei trebuie să ținem seama de următoarele cerințe: copilul trebuie să aibe putere de observație, să aibe multă, multă răbdare, să știe să facă liniște acolo unde este nevoie, să știe să-și caute un post de observație și să stea mai multă vreme la pândă, să nu obosească ușor.

Având planificarea făcută trebuie să pregătim starea de spirit a echipei cu care începem tabăra. De aceea, înainte de plecare, reamintim codul de comportare a copiilor în tabără. Iată câteva sugestii în legătură cu redactarea acestui cod:

- să evite orice risc de incendiu, să urmeze cărarea bătătorită și să nu calce culturile, ierburile, să nu lase resturi de ambalaj în locurile unde se poposește, să nu strângă fără rost plante, să nu distrugă cuiburile, să nu deranjeze păsările din cuiburile lor, să lase tranzistorul acasă, să nu atingă animalele tinere pe care le întâlnesc etc.

Orarul de lucru al taberei trebuie să fie lejer. Condițiile meteorologice pot opri continuarea unei activități programate, dar pot să declanșeze o altă activitate. În planificarea activităților trebuie să ținem cont de planificarea taberei. Dacă tabăra durează un timp mai îndelungat, putem să ne orientăm activitățile spre cercetarea mediului înconjurător (adunarea de eșantioane de roci, stabilirea naturii solului, inventarierea florei și faunei, recunoașterea arborilor după frunze, anchete cu locuitorii din apropierea taberei, adunarea de informații referitoare la istoria locală, construcții de adăposturi și adăpători etc.

Concret, putem da un exemplu de program pentru o zi. Dimineața o putem consacra unor calcule matematice (calcule

de suprafață, de scară, de distanță, de capacitate etc.)

Prima parte a după amiezii o putem ocupa cu ieșiri pe teren, unde facem observații asupra mediului înconjurător, unde se pot construi hrănitori pentru cerbi și căprioare.

Mai spre seară putem identifica rocile adunate, etichetându-le. Seara este momentul bilanțului, a schimbului de păreri între copii, a unei activități artistice, a întâlnirilor cu personalitățile locului care să ne poată evoca tradițiile satului, care pot povesti legendele locului.

Indiferent de forma de organizare a activităților din tabără, trebuie să lăsăm copiii să lucreze singuri, să se desfășoare singuri în toate activitățile organizate, pentru ca ei să devină veritabili experți în cunoașterea mediului înconjurător.

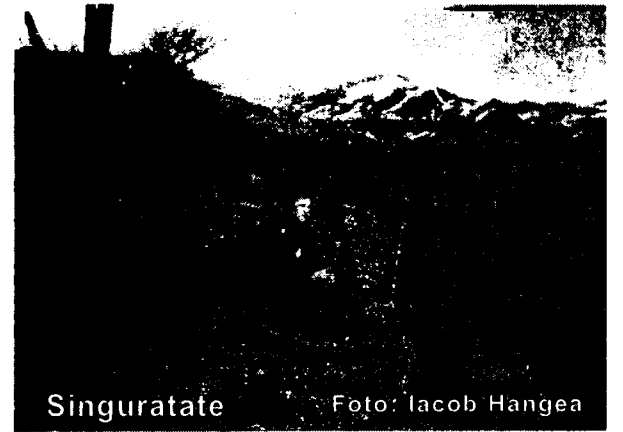
Prof. CĂRBUNE LARION
director coordonator al Școlii Generale
"Liviu Rebreanu" - Maieru

Invalamant

Școala profesională din Maieru își așteaptă cursanții

Înființată în anul 1995, mai mult ca o necesitate de continuare a studiilor elevilor absolvenți ai caiselor a VIII-a, la ora actuală Școala Profesională din Maieru își conturează personalitatea, fiind în pragul de a da prima promoție a anilor III, cu meseriile: croitor, tâmplar și lăcătuș în construcții și utilaj tehnologic.

Localul nr. 2 al Școlii Generale "Liviu Rebreanu" din Maieru găzduiește elevii prin cele 5 săli insuficiente, deocamdată, bunei desfășurări a procesului instructiv-educativ. Să sperăm că noile ateliere vor fi tencuite și zugrăvite în săptămânile care urmează. De altfel, dl. inginer Cicedea Traian, responsabilul construcției noului local de școală, a sălii de gimnastică, a atelierelor și a centralei termice, ne-a asigurat că în maximum o lună elevii noștri vor putea folosi atelierelor pentru a aplica cunoștințele teoretice în practică. În curând viitoarele croitorese, viitorii tâmplari sau lăcătuși vor avea spațiile dorite pentru a putea învăța temeinic meseria dorită. Instruirea teoretică le este asigurată de doamnele profesoare: Maria Bidnea, Aurelia Bontaș, Ana Hordoan, Lucreția Ureche și de domniile profesori: Iosif Anca, Stelian Belaus, Toader Berende, Ioan Bindea, Mircea Croitor, Ionel Hordoan, Marcel Ivan, Alexandru Pui, Augustin Rațiu și Ovidiu Roman. Maiștrii noștri instructori: Adrian Cobzasiu, Precup Popârțac, Viorel Rauca, Dumitru Andronesi (de la profilele cu caracter mecanic), doamnele Ileana Cobzas, Lucia Schuler și dl. Ioan Vasilichi (de la profilul croitorie), precum și domniile Lazăr Hodoroaga și Gavrilă Cărbune (de la profilul tâmplărie) sunt bine pregătiți pentru a destăinui din secretele meseriilor pe care le predau. Țin să subliniez faptul că o bună parte din profesorii de la Școala

Singurătate

Foto: Iacob Hangea

De la Poliție...

Numiții Croitor Pamfir, Moraveț Iosif din Rodna și Cârceie Vasile Silvan din Maieru-Anieș, în noaptea de 21/22 ian. 1998, prin escaladare, au pătruns în firma S.C. Gospodarul S.R.L., de unde au sustras două motoare electrice în valoare de peste 10.000.000 lei, pe care le-au vândut în comuna Șanț.

Celor trei li s-au întocmit dosare penale pentru infracțiuni de furt calificat. Sunt cercetați în stare de reținere.

Andronesi Eugen-Sorin, de 35 ani și Urs Simion, 26 de ani, ambii din satul Anieș, în data de 11 februarie 1998, au sustras vase de ceramică (farfurii, oale etc.) de la mai multe case din câmp din ridul Dumbrava, aparținând sâtenilor Mureșan Vasile, Mureșan Aurel, Sângeorzan Ileana, Candale Ioan, Ureche Anchidim și Sădor Bonifapt, aducând un prejudiciu de aprox. 2.000.000 lei.

Susnumiții sunt cercetați în stare de reținere pentru comiterea infracțiunilor de furt calificat și distrugere de bunuri.

Au fost sancționați contravențional, în cursul trimestrului I 1998, pentru tulburarea ordinii și liniștii publice, conform L. 61/1991: Lăzăroae Avram, Maieru, nr. 972, Cârceie Valer, Anieș, nr. 128 (două sancțiuni), Cârceie Alexandru, Anieș, 128, Cărbune Dănuț, Anieș, 174, Naroș Petrică, Maieru, 263, Dumitrean Ilie, Maieru, Motofolea Silviu, 836, Hodoroaga Sandu, Maieru, Hehea Aurel, Maieru, 93, Ștefan Vasile, Maieru, 642.

Susnumiții turbulenți au fost sancționați de către Postul de Poliție Maieru, cu amenzi contravenționale între 100.000 și 500.000 lei.

Plut.maj. VASILE SIGHIARTĂU
-șeful Postului de Poliție Maieru-

Știri

Concertul primăverii

Duminică, 8.03.1998, la Căminul Cultural "Gregoriu Hongea", elevii claselor I A (inv. Elena Berende), VD (diriginte prof. Elena Ursa) și a VI-a C (diriginte prof. Mircea Pioraș) de la Școala Generală "Liviu Rebreanu" din Maieru au prezentat un reușit spectacol de muzică și poezie închinat ZILEI MAMEI. Felicitări tutu ror!

Întâlnire

Academicianul A. Săndulescu (deputat PNȚCD) a avut o întâlnire cu elevii și cadrele didactice de la Școala Generală "Liviu Rebreanu" și Școala Profesională, din Maieru, cărora le-a vorbit despre pasiunea sa pentru fizică, dar și despre virtuțile poporului român. Dialogul a avut loc, vineri, 13.03.1998, în amfiteatrul Muzeului "Cuibul visurilor". (I.C.)

prof. VASILE CRĂCIUN
Director al Școlii Profesionale din Maieru

Provocari

Sfântul și filozoful

Când un om ajunge să se lepede total de plăceri și pasiuni ajunge fie sfânt, fie filozof. Filozoful poate să descopere adevărul, de fapt doctrina sa, prin cunoaștere deductivă, rațională, dar el va fi întotdeauna vulnerabil, datorită condiției umane, dată fiind finitudinea sa. De altfel, orice doctrină filozofică este limitativă. Adevărul filozofului este parțial. El se supune rațiunii - cum zice Noica - și descoperirile sale conform teoriei reminiscenței (acel nu mai fi căutat, dacă nu aș fi existat al platonicienilor și al lui Pascal: "nu l-ai căuta pe D-zeu, dacă nu l-ai fi găsit) pot fi interpretate drept revelații divine. Parcurgerea diferitelor trepte, inițieri, cu ajutorul rațiunii se datorează daimonului călăuzitor, care, pentru mine, este îngerul bunilor creștini. Unii devin filozofi câteva clipe, zile sau ani, dar acela care va avea puterea să renunțe veșnic la concupiscentă, va fi adevărat filozof sau sfânt. Trupul (temnicerul sufletului) trebuie să moară pentru ca spiritul lui să se poată manifesta în sine. Numai atunci revelația îi va fi continuă. Moartea sa intervine când se eliberează de trup, de tot ceea ce-i îngreunează spiritul; în clipa aceea este pregătit pentru a trece în lumea cealaltă. Sfârșitul fizic nu înseamnă moartea, ci pregătirea pentru o călătorie spre arhetipul său, spre cunoașterea neprihănită.

Dar renunțarea la plăcere o pot avea și oamenii cumpătați. Aceștia, spre deosebire de filozofi, sunt, de obicei, aceia care au în lăuntru lor virusul fricii. Filozoful nu se teme; el trăiește prin detașare și, probabil, grație divină. Important este să trăim cu toții în speranță.

Sfântul trăiește prin adevărul revelat. Revelația este învățătura sa divină. Orficii erau convinși de acest lucru. Revelația artiștilor - sau inspirația - este aceeași aripă dumnezeiască oprită asupra celor înzestrați cu har.

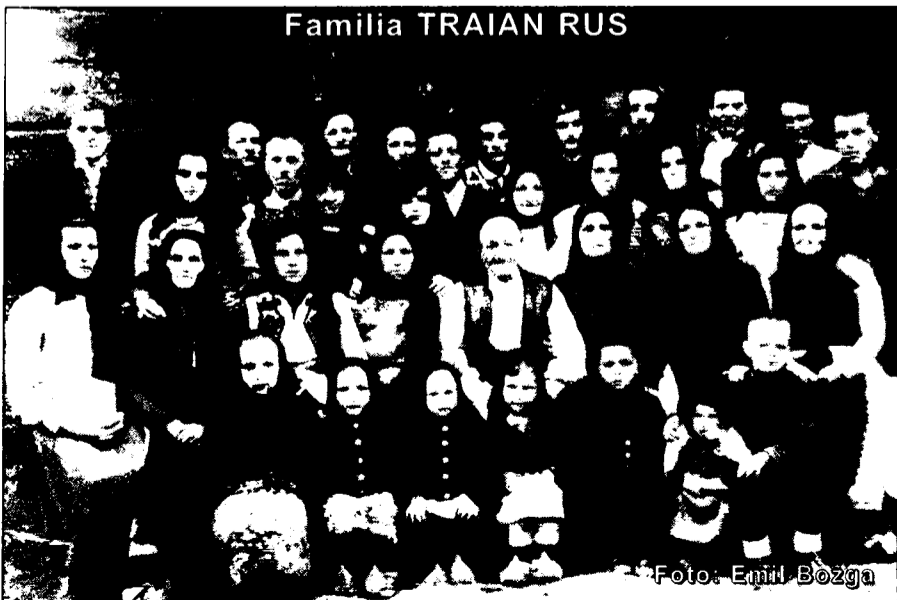
Datorită divinității, undeva drumurile filozofului și ale sfântului se unesc, dar, întotdeauna, cel din urmă ajunge la capăt mai bogat spiritual și mai fericit. Dumnezeu nu-l uită și nici nu-l părăsește. El îl păzește de tentații și provocări. Din lexicul sfântului lipsesc două cuvinte: înșelăciunea și ipocrizia. Ales al lui D-zeu, el este un înăscut inocent care le are pe toate. "Deus meus et omnia" - "dacă îl am pe D-zeu, le am pe toate!" - spune el.

Instrumentele filozofului sunt rațiunea și spiritul cu intuiția și certitudinea iluzorie (sic!), iar ale sfântului sunt inima și sufletul cu mila și iubirea.

Se spune că trupul este viu când are suflet. Anticii și Biblia ne spun că sufletul este nemuritor, iar noi știm că doar nemuritorul (eternul) este divin. Viul fără suflet este sortit putrezirii. Cum se face că sămânța aruncată în pământ trebuie să moară pentru a încolți? Și Iisus a murit pentru a învia.

Adevăratul filozof este acela care îl descoperă pe Iisus. Numai atunci când drumul său ajunge la EL, logica devine morală salvatoare.

ICU CRĂCIUN

Familia TRAIAN RUS

zi in lume

Economie

În 1995, schimburile comerciale mondiale s-au ridicat în fiecare zi, după Organizația mondială a comerțului, la 51,9 miliarde de franci, din care 17,5 miliarde numai pentru schimburile intra-europene. Fiecare dintre statele europene realizează de la 60 la 70% din comerțul său cu țări din Europa.

Producția mondială de petrol este de 72 milioane de barili de petrol pe zi, din care 28,5 milioane de către țările OPEC. Cele 6,6 tone de aur extrase zilnic în lume sunt insuficiente pentru a răspunde unei cereri de 7,2 tone. Africa de Sud este primul producător, cu 1,5 tone.

Zilnic se produc în lume 286.300 carate de diamante, pentru o valoare de aproape 1 miliard de franci.

China este principalul producător de fier, furnizând 616.440 tone din cele 2,6 milioane tone produse pe întreaga planetă, dar ea consumă 706.850 tone.

Producția mondială de cauciuc natural a depășit 17.400 tone zilnic, în timp ce consumul se cifrează la 17.260 tone. Tailanda și Indonezia, primele două producătoare, ating, respectiv 5270 și 4395 tone.

Pe piața alimentară, 4,7 milioane tone de cereale (din care aproape 1,5 milioane tone de grâu), 1,5 milioane tone de produse lactate, 1,4 milioane tone de legume, 1,2 milioane tone de fructe, 15.000 tone de cafea sunt produse în fiecare zi în lume.

În fiecare zi, sunt produse în lume 136.720 vehicule particulare și utilitare. Americanii sunt cei mai mari producători de automobile, cu 32.835 mașini produse, urmați de Japonia, cu 27.685 vehicule și Germania cu 12.790. Pentru a fabrica o mașină sunt necesare 36 de ore, într-o uzină europeană, față de 26 de ore în Statele Unite și 19 ore în Japonia.

În ceea ce privește presa, Japonia este campionul absolut al vânzărilor, cu 71,9 milioane de exemplare zilnic, în fața Statelor Unite (59 milioane), Germania (25,7 milioane) și India (21,7 milioane).

Ajutoarele Băncii Internaționale pentru reconstrucție și dezvoltare (BIRD) și a Asociației Internaționale de Dezvoltare (IDA), în 1995 au fost de 230 milioane franci și 77,5 milioane franci zilnic în contul țărilor în curs de dezvoltare. Banca mondială a consacrat zilnic 36 milioane de franci pentru a ajuta agricultura, 30 milioane pentru instalații electrice, 28,5 milioane pentru educație, 20 milioane dezvoltări urbane, 16 milioane pentru sănătate și nutriție și 9 milioane pentru protecție socială.

În 1995, Fondul Monetar Internațional (FMI) a angajat mai mult de 355 milioane de franci zilnic pentru a ajuta economiile aflate în dificultate.

Organizația Națiunilor Unite (ONU) cheltuiește în jur de 71,4 milioane de franci în fiecare zi; 35 milioane pentru ajutoare umanitare și pentru intervenții în caz de catastrofe, 9,5 milioane pentru probleme de dezvoltare generală sau încă 6,3 milioane comerțului și dezvoltării. UNICEF cheltuiește aproape 25 milioane de franci în fiecare zi, din care 15 milioane numai pentru probleme de sănătate.

În ceea ce privește sărăcia, 3 miliarde de persoane trăiesc cu mai puțin de 10 franci pe zi și 1,3 miliarde cu mai puțin de 5 franci. De asemenea, 56% din locuitorii planetei, împart mai puțin de 5% din venitul total. Țările în curs de dezvoltare trebuie să ramburseze zilnic 27,5 miliarde de franci datorii. Ele atrag în același timp, zilnic, în jur de 1,1 miliarde de franci ca investiții directe din străinătate.

prof. IOSIF PANEȘ

Mitologie

PAGE BRYANT

Dicționar de mitologie a indienilor americani

A ABSAROKA. Vezi Crow.

ACHYALATOPA. Tribul Zuni îl descrie ca o ființă ciudată care are cuțite în loc de coadă. Achyalatopa i-a învățat arta înghițirii săbiilor, iar imaginea sa poate fi văzută pe altarele sacre ale acestui trib. Inițial, toți înghițitorii de săbii au aparținut clanului zuni, în număr de șase și purtau numele a șase animale, considerate sacre: bursucul, șarpele, cugarul, lupul, nevăstuica și ursul. De-a lungul timpului, aceste clanuri au dispărut.

ACOMO PUEBLO. Așezare localizată la 60 de mile vest de Albuquerque, statul New Mexico și constituie o parte din rămășițele unei populații preistorice din Chaco Canyon. Se spune că oamenii care au trăit acolo au părăsit locul datorită schimbărilor climatice, în special a unei secete deosebit de lungi. Locuitorii se numeau Poporul Cerului Albastru și cultivau fasole, pepeni și creșteau curci. În plus, erau și excelente călăuze. Acoma Pueblo era și locul unde se desfășurau numeroase ceremonii. Oamenii credeau că anticele ființe supranaturale le-au arătat această așezare stâncoasă și secetoasă. Se crede că multe din ceremoniile lor trebuiau să aducă ploaia și se desfășurau sub forma unor dansuri sacre.

ADENA. Vezi Constructorii de movile.

ACTUL DE MUTARE A INDIENILOR. Decret, devenit lege, semnat de guvernul SUA în 1830. Acest act s-a transformat în politica națională de mutare a indienilor dincolo de fluviul Mississippi. Președintele al SUA era Andrew Jackson.

ALGONQUINI. Algonquini erau compozi din peste o sută de triburi, în care intrau indienii: abnaki, delaware, mahicani, mohigani, narragansetti, penobscoti, shawnee și wampanoagi. Cândva ocupau teritoriul cunoscut azi sub numele de New England și trăiau în Connecticut, Massachusetts și Rhode Island. Cultivau pământul, vânau și pescuiau, ei fiind indienii care au trăit, în principal, în ținuturile împădurite. Dezbinările dintre ei au dus la prăbușirea lor. La venirea albilor, ei le-au cedat țămurile și s-au retras în păduri. Apoi au fost împinși spre apus, dar curând au ajuns la granița cu dușmanii lor de moarte, indienii iroqui. Confruntările cu ei au fost inutile. Neputându-se uni, au fost prinși între englezi și iroqui și, în final, învinși. După doi ani de la Declarația de Independență, tânărul națiune americană a semnat un tratat cu indienii delaware, unul din cele mai importante triburi algonquine, prin care confederația delaware putea să controleze estul Pennsylvaniei și sud-estul New-York-ului. Astăzi indienii algonquini sunt împrăștiați pe întreg continentul american.

ALIANȚA CELOR ȘASE NAȚIUNI (ALLIANCE OF THE SIX NATIONS). Era formată din șase triburi ale indienilor din est:

mohawki, oneida, seneca, cayuga, onondaga și tuscarora. Această alianță a fost făcută pentru a evita atacul indienilor Iroquoi.

ALTARELE SOARELUI. Multe triburi de indieni au locuri unde merg pentru a cinsti "strămoșul soare" și/sau să observe soarele. Indienii chumash marchează aceste locuri cu stâlpi împodobiiți cu pene. Alte locuri sacre, cum sunt Medicine Wheel sau Chaco Canyon, sunt cunoscute și pentru determinarea răsăritului soarelui în timpul solstițiului de vară.

ANASAZI. Populație preistorică din sud-vestul Americii, care a trăit în secolul al XI-lea, după Hristos. Numele acestor oameni înseamnă "cei antici" și a fost dat de tribul navajo. Numeroase locuri din această parte a Americii au desene rupestre (petroglyphe) care atestă existența acestei populații. Este cunoscut faptul că anasazii erau uniți cu cerurile, dovadă marea kiva din Casa Rinconada în Chaco Canyon, care demonstrează o interesantă cunoaștere a cerului. Forma sa circulară împarte cerul, iar ușa principală se deschide spre nord, ea reprezintă o pată fixată pe cer în timpul nopții în jurul căreia se învârt toate stelele. Se crede că anasazii erau o populație cu multe societăți secrete, fiecare având anual un anumit model de ceremonie. "Cei antici" trăiau în case de piatră și în pueblo, dar construiau și turnuri înalte de piatră, însă este neclar pentru ce ar fi putut fi folosite acestea (vezi Marele Canyon).

APAȘI. Teritoriul apașilor a fost Arizona; ei făceau parte din ramura athapascană și se crede că au venit din nord, prin secolul 10, după Hristos. La început s-au scindat în două grupe. Una formată de indienii navajo, care ocupă în prezent cea mai mare rezervație din America de Nord, și alta, prin care s-au împărțit în alte câteva grupe sau subtriburi, sau chiar în clanuri. Solidaritatea tribală a fost foarte importantă pentru apași și în vremea războaielor și amenințărilor deseori se uneau împotriva dușmanilor. Ei erau renumiți ca războinici, de aceea erau numiți "apași" de către indienii zuni, ceea ce în traducere înseamnă "dușman". Una din cele mai cunoscute ramuri ale apașilor este cea a indienilor jicarillo care străbăteau teritoriile ce se numesc acum Colorado, New Mexico și Oklahoma. La rândul lor, indienii jicarillo sunt divizați în două grupe: ollerero, care înseamnă "oameni de la munte" și llanero sau "oamenii de la câmpie".

Apașii mescalero trăiesc în partea de sud-est a statului New Mexico. În partea estică a Arizonei se află rezervația San Carlos, înființată în timpul războaielor indiene. Aici se găsesc indienii: chiricahu, apașii Munților Albi, San Carlos, Tonto și Mohave.

Apașii erau invadatori de temut. Ei se năpustesc asupra altor triburi prădându-le casele și luându-le toate bunurile, inclusiv hrana. După sosirea albilor, și aceștia au fost atacați de apași. Conflictele dintre albi și apași au provocat mulți morți și multe distrugerii.

Spre deosebire de alte triburi din sud-vest, apașii nu erau o populație pueblo. În schimb, trăiau în case cu trepte, dar cel mai des în case tipă, stil de viață învățat de la "oamenii de câmpie" din nord. La început, apașii au fost nomazi. Cândva, femeile lor făceau coșuri frumoase, dar această îndeletnicire a dispărut.

În versiune românească de ICU CRĂCIUN din "The Aquarian Guide to Native American Mythology" (1991)

Sport

O nouă performanță de excepție a tinerilor schiori fondești măiereni

MARIA URECHE - 5 medalii la Campionatele Naționale ale Copiilor la schi fond și biatlon

Maria Ureche

Aproape de Predeal, în superba Vale a Râșnoavei, se află una dintre pârtiile performante de schi fond din țară. Aici se desfășoară de mai mulți ani cele mai importante competiții de acest profil.

În februarie, cei mai buni schiori fondești din țară s-au întrecut pentru cucerirea medaliei de campion. Bistrițenii, de ani de zile, sunt abonații acestor medalii.

Confirmând că titlul cucerit anul trecut n-a fost doar o simplă întâmplare, UCA URECHE, din clasa a VI-a B se întoarce de la competiții cu o adevărată salbă de medalii: una de aur, două de argint și două de bronz, consfințind una dintre cele mai bune clasări din sportul de performanță măierean și bistrițean.

Iată, prin urmare, familia URECHE, a Fătului, poate fi mândră cu doi campioni ai alergării pe schiuri. Dacă IONICĂ cucerea cu ani în urmă primele medalii, devenind apoi unul dintre cei mai talentați fondești ai generației sale, UCA, surioara, îl urmează, probând încă o dată talentul de excepție al acestor copii minunați.

Schiul fond deține locul doi după ciclism în ceea ce privește consumul de efort fizic al organismului. De aceea, în spatele acestor performanțe stau ani și ani de pregătire, mii de kilometri parcurși pe schiuri, cantonamente cu trei antrenamente pe zi. În timpul unei curse de lungime medie se însumează mii de împingeri cu bețele, într-un regim strict de adaptare a efortului la condițiile de traseu, zăpadă, adversar, care solicită la maximum organismul sportivilor. Pe lângă calitățile fizice indispensabile practicării acestui sport în care rezistența, forța și îndemânarea ocupă locul prioritar, acești copii, veritabili performeri, sunt înzestrați cu o voință de fier care-i ajută să depășească punctele critice, atunci când organismul a ajuns la limita maximă a suportabilității efortului. Tocmai din acest motiv, copiii aceștia trebuie respectați și tratați cu condescendența necesară. Se știe că motivația materială este aproape nulă, doar strălucirea medaliei cu tricolor le poate oferi o satisfacție deplină după efortul depus.

Și ce frumos ar fi ca răsplata materială să vină de la destui măiereni care iubesc sportul, au posibilități și se pot simți mândri când unul dintre consătenii lor pătrunde merituos în elita performanței!

O sponsorizare, deci, ar ajuta la cumpărarea unui echipament de calitate, indispensabil în obținerea unor rezultate de excepție.

Încă o dată, județul nostru se plasează la înălțime printre județele cu tradiție în sporturile de iarnă. Rezultatele detaliate le puteți afla de mai jos.

Nu putem trece cu vederea echipa de antrenori tineri ai GSS Bistrița, artizanii acestor succese. Ne facem încă o dată o datorie de onoare, menționându-le numele: Rodica Drăguș, Mia Ilie, Livia Vodă, Viorel Popandron, Sorin Ilie și, cu voia dumneavoastră, cel care semnează, cu emoție, aceste rânduri. Conlucrarea, armonia colegială și sacrificiul acestora trebuie tratate cu sincer respect.

Cu bucurie și mulțumire firească îi dorim MARIEI URECHE și tuturo schiorilor fondești măiereni și

bistrițeni, alături de profesorii lor, să simtă cât mai adesea fiorul și gustul unic al biruinței sportive.

Iată rezultatele tehnice:

Campionatele Naționale de Biatlon ale GSS

individual: Busuioc Mihaela - loc II
Suciu Claudiu - loc III
Ureche Maria - loc V

Ștafetă 3 x 3 km:

Ureche Maria, Busuioc Maria,
Ușeri Alina - loc I fără medalie

Ștafetă băieți 3 x 4 km:

Suciu Claudiu, Moldovan Florentin și
Ciurea Teodor - locul III

Campionatele Naționale de schi fond ale copiilor (6-8 martie 1998 - Predeal)

Indiv fete - 3km

Ureche Maria - locul III - patinaj;
- locul IV - clasic

Individual băieți - 3 km

Suciu Claudiu - locul I clasic,
- locul II patinaj

Băieți - 5 km

Pop Dumitru - locul II clasic,
- locul IV patinaj

Ștafetă 3 x 3 km fete

Ureche Maria, Busuioc Mihaela,
Ușeri Alina - locul I

Ștafetă băieți 3 x 5 km

Suciu Claudiu, Vrășmaș Gh.,
Pop Dumitru - locul II

Campionatele Naționale de Biatlon ale Copiilor

Individual fete (proba lungă):

Ureche Maria - locul II
Busuioc Mihaela - locul V

individual fete (proba scurtă):

Ureche Maria - locul III
Busuioc Mihaela - locul V

Ștafetă 3 x 3 km fete:

Ureche Maria - locul II
Busuioc Mihaela - locul II
Ușeri Alina - locul II

Individual băieți:

4,5 km Pop Dumitru - locul II
3 km Suciu Claudiu - locul I

Prof. LIVIU URSA

Din lumea pasărilor

Mierla de apă

Cinclus cinclus

Oamenii de rând îi spun mierlă de apă dar și pescăruș negru sau pescărel, iar în părțile nordice ale țării am auzit și un alt nume: răbar (sau răbari) - pește în limba rusă, spaniolii îi spun aproape ca noi: mirlo acuatico. De departe pare o pietricică ce zboară la rasul apei urmând cotelile pârâului: de aproape... dacă reușești să te apropii folosind șiretenii de siux - îi poți observa pelerina negricioasă - brunie, coada scurtă și plastronul - ca un șervețel imaculat pornind de sub cioc spre burtă. O păsărică-n frac pregătită-n orice clipă să onoreze invitația la o ciorbă pescărească. Poate fi recunoscută și după câteva "ticuri" caracteristice: scurtăturile nervoase ale cozii, genoflexiunile repetate pe care le face când poposește pe o ramură de arin ori pe-un bolovan ieșit din apă și bizarul clipit al ochilor cu pleoapă galbenă.

Este o maniacă a apei, trăind, zburând, înotând și scufundându-se, lângă pârâiașul, râulețul cascada ori torentul

Mierla de apă

pe lângă trăiește. Stă la pândă pe-o piatră vineție, agitându-se nervoasă... când bîd-bîc! plonjează printre clăbuci cu abilitatea unui scafandru. Înnoată și pășește prin albia

apei, împotriva curentului, caută larve, moluște, crustacee, icre ori peștișori, se ridică apoi ca un submarin de plută, plutește câteva secunde cu aripile depărtate pentru a-și trage răsuflarea și zbirrr! spre cealaltă meandru a râului, pe-o rocă îmbrăcată-n mușchi de unde va plonja iar...

Mai rar zburătoare cu atâtea talente. Păsăruica noastră ageră și bondoacă înnoată ca o găinușă de apă, se scufundă ca o rață și excelează într-un sport încă necunoscut ca disciplină olimpică: mersul submarin. Tripla noastră campioană nu se gândește însă la medalii ci la progeniturile flămânde din cuibușul ca un bulgăraș de humă și mușchi fiindcă drept vă spun această mică regină a spumei și-a undelor limpede este o mamă perfectă și dulce ca... apa de izvor.

ILIE HOZA

Veterinaria - Anemia infecțioasă a calului

În ultimul număr, am consemnat în câteva rânduri, elementarul despre cărbunele emfizematos, o boală care a fost declarată la bovine, în comuna Maieru, ca urmare a diagnosticării unui caz de boală în decembrie 1997.

Intrucât în Maieru a fost diagnosticată și declarată anemia infecțioasă ecvină în anul 1979, boala de care localitatea încă nu este îndemnată o să prezint pe scurt câteva noțiuni despre această boală.

Anemia infecțioasă a calului (AIE), este o boală contagioasă virotică specifică solipedelor, cu caracter enzootico-epizootic și cu evoluție obișnuit cronică. Se caracterizează clinic prin hipertermie atipică, tulburări cardiovasculare, subicter, anemie, slăbire, iar anatomopatologic prin diateză hemoragică și hiperplazia țesutului reticulohistiocitar.

Importanța deosebită a bolii este conferită de contagiozitatea ridicată, evoluția insidioasă, existența purtătorilor și excretorilor de virus de lungă durată și greu de depistat, lipsa posibilităților de tratament, precum și a unei imunoprofilaxii sau profilaxii nespecifice eficiente.

AIE este produsă de un virus încadrat cu poziție incertă în familia Retroviridae, având tropism pentru celulele sistemului hematoformator.

În condiții naturale sunt receptivi caii și mai puțin măgarii, cătării și bardoul. Animalele tinere sunt mai sensibile, în sensul că fac forme mai grave, cu mortalitate mai ridicată. Rasa și sexul nu influențează, receptivitatea. Porcul se poate infecta, uneori, cu exprimare clinică, de regulă, asimptomatică, dar rămâne purtător și eliminator de virus. În câteva cazuri boala a fost suspiciată la om.

Perioada de incubație este cuprinsă între 1-90 de zile cu o medie de 2-4 săptămâni. Simptomatologia a fost încadrată în 5 forme evolutive: supraacută, acută, subacută și latentă.

Diagnosticul se stabilește pe baza coroborării datelor epizootologice, clinice, modificărilor morfopatologice și examenelor de laborator.

Prognosticul este grav, boala fiind incurabilă.

Profilaxia și combaterea se realizează exclusiv prin măsuri sanitare veterinare, încercările de imunoprofilaxie, ca și cele terapeutice, rămânând fără rezultat.

AIE este inclusă în categoria bolilor declarabile și supuse carantinei de gradul III. La diagnosticarea bolii animalele din efectivul afectat se împart în trei grupe: bolnave, care seucid, suspecte de boală, care sețin în observație sanitară veterinară (90 de zile) și suspecte de contaminare, care sețin în observație timp de 60 de zile. În cazul efectivelor mici de cabaline, se vor ucide toate animalele, inclusiv cele sănătoase și suspecte de contaminare.

Pentru prevenirea difuzării infecției din teritoriul suspus carantinei, nu se vor scoate în afară cabaline și furaje. Se vor efectua dezinsecții și dezinsecții periodice. Măsurile de carantină se mențin timp de 6 luni de la ultimul caz de anemia infecțioasă, după care observația sanitară continuă încă timp de 6 luni, timp în care este interzisă scoaterea sau introducerea de solipede în efectiv. În curțile în care seucid toate cabalinele, se pot aduce animale sănătoase după efectuarea a trei dezinsecții și dezinsecții generale la interval de o lună; se impune sacrificarea tuturor porcilor care au coabitat cu caii bolnavi.

Dr. BERENDE LOGIN

Iubire (2)

Foto: Jacob Hangea

Demersuri pentru ÎNFRĂȚIRE (Jumelage)

În contextul pregătirilor noastre pentru festivitatea de înfrățire dintre comunele MAIERU și NORT sur ERDRE din Bretania franceză se înscrie și trimiterea unui delegat al nostru la Bruxelles, pentru unele demersuri necesare în preajma acestui eveniment important. Ne-am adresat, prin urmare, d-nei Clara Rațiu, secretara Consiliului Local, care a fost investită cu responsabilitatea delegației.

Redacția: Vă rugăm să ne relatați pe scurt scopul deplasării dumneavoastră, cu puțin timp în urmă, la sediul Comisiei Economice a Comunității Europene din capitala Belgiei. Vrem să-i informăm pe cititorii noștri în ce măsură ați reușit să contribuiți la realizarea acestui scop.

Clara Rațiu: În urma Hotărârii nr. 8/6.03.1998 a Consiliului Local Maieru am fost împuternicită să fac o deplasare la o întâlnire cu delegația Primăriei din Nort sur Erdre la sediul Comisiei Economice a Comunității Europene de la Bruxelles.

Întâlnirea a avut loc în 25.03.1998, orele 15.00, fiind prezenți domnul primar Xavier Amossé, domnul secretar general Dominique Garnier, al Primăriei Nort sur Erdre și subsemnata, ca reprezentantă a Consiliului Local Maieru, în urma invitației lansate de către doamna Dimitria Halikia, reprezentanta Comisiei Economice, secțiunea Ecosouverture.

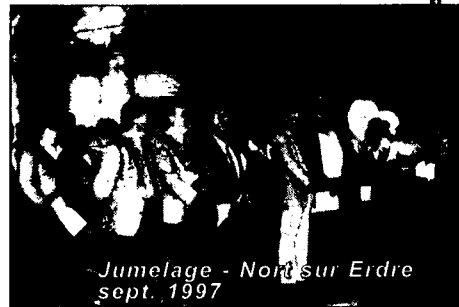
Discuțiile s-au axat pe proiectul depus de noi în toamna anului trecut și îmbunătățit pentru această întâlnire. Denumirea proiectului: Colectarea deșeurilor menajere în Maieru, condus de subsemnata.

Acest proiect are ca obiectiv principal, organizarea recuperării deșeurilor menajere în localitățile Maieru și Anieș, respectiv, pe râurile Someș și Anieș. Acest obiectiv se va realiza în următoarele etape: a) cumpărarea unui tractor cu remorcă, împreună cu pubelele necesare colectării deșeurilor menajere; b) Amenajarea locului de depozitare a acestor deșeurii.

Dorim să ajungem la un rezultat, în primul rând educativ, sub trei aspecte: a) Formarea conștiinței locuitorilor față de problemele mediului înconjurător și acceptarea de către fiecare cetățean a ideii de a conlucra în vederea păstrării și amenajării mediului înconjurător. b) Păstrarea curățeniei malurilor celor două râuri care, de fapt, constituie resursa de bază în apă a comunității noastre. c) Atragerea comunelor Rodna și Șanț în realizarea acestui proiect, deoarece deversările vin și din amonte și e necesară o conlucrare în păstrarea igienei și curățeniei.

Prezența mea la Bruxelles a avut în vedere și unele aspecte:

a) Împreună cu reprezentanții primăriei Nort sur Erdre am reușit să obținem aprobarea proiectului descris mai sus, care să se constituie în stație-pilot pentru Europa de Est, aspect asupra căruia voi reveni. La

Jumelage - Nort sur Erdre sept. 1997

Delegatia Maierului la Nort sur Erdre - sept. 1997

două săptămâni de la revenirea din delegație s-au virat în contul nostru suma de 100.000 FF în vederea cumpărării tractorului cu remorcă, urmând apoi altă sumă pentru pubele etc.

b) La data respectivă, nefiind aprobat nici

bugetul de stat pe 1998 și nefiind aprobată nici cererea de subvenție pentru ceremonia de înfrățire, adresată Comunității Europene, la discuțiile amintite, din 25.03.1998, domnul primar Xavier Amossé, în înțelegere cu domnul secretar general Dominique Garnier, s-a oferit să vireze, ca împrumut, suma de 15.000 FF pentru începerea demersurilor de organizare a ceremoniei de semnare a jurământului de înfrățire între localitățile noastre, după cum s-a hotărât de comun acord, va avea loc vineri, 29 mai 1998, la Maieru.

c) De asemenea, s-au definit cererile de subvenție pentru ceremonia de înfrățire și pentru călătoria celor 20 de tineri din Maieru la Nort-sur-Erdre, la mijlocul verii iulie 1998.

Le mulțumim și pe această cale fraților noștri francezi. Deși călătoria a durat cca 4 ore și alte 4 la întors, plus vreo 5 ore ale rodnicei întrevederi, consider că rezultatele pot fi aducătoare de frumoase perspective comunităților noastre înfrățite - măiereni și generoșii locuitori din Nort-sur-Erdre.

Redacția: Vă mulțumim, doamnă Clara Rațiu.

Consemnare SEVER URSA

S-au născut în martie 1998

SÂNGEORZAN I. MARIA
SÂNGEORZAN I. VASILE
RAUCA CĂTĂLIN CRISTIAN
BOȘCA C. CRISTIAN IONUȚ
VRANĂU A. SILVIU PETRIȘOR
RUȘTI DANIEL
BODE I. ANA-MARIA
URECHE VASILE DOREL
URECHE ADRIAN IONUȚ

Să crească mari și cumiți!

S-au căsătorit

HEHEA OCTAVIAN cu
PETREA MARIA

Le urăm "Casă de piatră"!

Au plecat dintre noi

În martie:

CĂRBUNE VASILE - 76 ani
LEONTE ILIȘCA - 57 ani
HUCI AUGUSTINA - 85 ani
CĂRBUNE ALEXANDRU - 59 ani

În aprilie:

BONTAȘ LAZĂR - 75 ani
URSA REGHINA - 81 ani
MOTOFELEA VIOLETA - 3 luni

Dumnezeu să-i ierte!

În Nort-sur-Erdre se învață românește

(continuare din pag.2)

Fiecare din cele patru iubitoare ale limbii române ne-au trimis prin profesoara Marie Jo Riou câteva rânduri în românește, pentru revista "Cuibul visurilor", la care sunt abonate de la început și pe care o susțin prin contribuție financiară.

MARIE JO: "Cu mare bucurie am aflat de îndeplinirea definitivă a înfrățirii oficiale între amândouă localitățile noastre. Și ca să ne înțelegem mai bine unii cu alții, iată, de câțiva ani suntem un grup care învățăm româna, fiindcă sunteți și voi, mult mai numeroși, care învățați franceza.

Să fie prietenia noastră tot mai mare, tot mai caldă.

La toți măiereni - dragii, prieteni ai noștri - NOROC!"

LUCETTE: "De ce îmi place Maieru? Nu pot să-mi explic. Poate de când am venit aici prima dată, în anul 1991, când am

Iată aici cele patru "studente" de limba română: Marie-Jo, Lucette, Monique și Marcelle într-o mica relaxare în grădina, înainte de a începe o nouă lecție...

simțit o înfiorare bruscă pentru locuri și pentru locuitori. Aici sunt oameni afabili, care știu să facă găzduire bună și cu mare generozitate. În plus, la Maieru, peisajul este încântător.

Da, îmi place această țară și pentru mine înfrățirea este în inima mea de când ne cunoaștem și pentru totdeauna."

MONIQUE: "Suntem aici patru studente care învățăm limba română pentru că o iubim. Vrem să o știm încă și mai bine, ca să fim mai aproape de voi.

La toți românii, la toți măiereni, fericire și noroc!"

MARCELLE: "Suntem mulțumite să înțelegem din ce în ce mai bine limba noastră și să putem vorbi cu voi. Prietenie la toți!"

Rândurile de mai sus, prin încărcătura lor emoțională, fac dovada vie că prietenia noastră nu se reduce la simple formalități de birou, ci ea înseamnă mult mai mult: apropierea firească și fraternă care, alături de sprijinul economic

tradițional al nortezilor noștri, consfințesc minunata generozitate franceză.

Da, stimați cititori, la Nort-sur-Erdre se vorbește și se scrie românește. Merçi beaucoup, chers Amis! (S.U.)

APEL CĂLDUROS

Dragii măiereni și anieșeni,

Așadar, în intervalul 27 mai - 1 iunie 1998, comuna noastră va avea onoarea să găzduiască delegația prietenilor francezi din orașul Nort-sur-Erdre, care va participa la ceremonia oficială de ÎNFRĂȚIRE (vineri, 29 mai 1998, ora 17,30, la Căminul cultural "Gregoriu Hangea").

Dorim să facem din nou dovada omeniei și ospitalității, învățate din moși-strămoși, și să contribuim fiecare la crearea unei plăcute ambianțe, pentru ca acești frați ai noștri, buni și generoși, să se simtă bine între noi.

Dragii consăteni, aștrști, gospodari, intelectuali, elevi, alăturați-vă Consiliului Local, Primăriei și Comitetului organizator cu toată inima, spre a face din evenimentul amintit o ade-vărată sărbătoare a satului nostru.

Primăria și Comitetul de organizare

Informații

Invățământ

CUIBUL VISURILOR

Cultură

Sport

Redactor șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Ieronim Andronesi (SUA)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD

Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată: SC "SELT COMPUTER" SRL Bistrița

Tiparul executat de SC "IMPRES" SRL Bistrița ISSN 1224 - 643

Acest număr apare și cu sprijinul financiar al d-lui DAMASCHIN POP BUIA din Germania

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE ȘI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU

ANUL III Nr. 5-6 (20-21) *** MAI - IUNIE 1998 *** 8 PAGINI *** 2000 LEI

Încercare de întemeiere mitico-lingvistică a toponimului MAIERU (7)

Decăderea din aceste sensuri a măierului în subtil germanizatului fermier, și în împrumutat germanicul în mahiară măior ca fermă în loc de fermier, mai poate fi probată și cu alte argumente istorico-socio-lingvistice, care reies din accepțiunile incluse în "Dicționarul Limbii Române" (DLR), ultimul volum a apărut conținând exclusiv litera M/6/ (tomul VI, fasc.1 (1965), fasc.3 (1966), pentru termenii de măier (nu măier (!)) și măierște, specificând că termenul de măierie (consemnat de Petru Maior /24/) lipsește din DLR(M). Primului, maier, i se consemnează următoarele sensuri: (1) "mică gospodărie (țărănească) sau grădină la marginea unui oraș săsesc (în Transilvania și Oltenia)"; (2) "loc unde se află mai multe coșare sau hambare (regional)"; (3) "cartier (locuit de români (!) în marginea orașelor săsești din Transilvania"; (4) fermier. Pentru toate acestea sensuri se dă etimologia: "Din germ. Meier /hof/, cf. magh. măior". De asemenea, avem și pluralul lui măier, ca maieri. Se poate observa cum măior/fermă îl "traduce" pe Meier ca Meierhof, fără ca Meier (pronunțat maier) să se pronunțe ca fermă în germană (!). Termenul de fermier în limba maghiară, după un dicționar editat la Budapesta /49/ este farmer, pe când cel de fermă este măior /48, 49/, în timp ce pronunțatul maier, dacă ar fi gradul militar cunoscut, ar trebui să fie scris în maghiară őrnagy /48/ (vol.II, p.4).

Maieru. - Vedere generală

Pentru al doilea termen amintit, măierște, DLR(M) /6/ fasc.3,226) dă sensuri apropiate de cele glosate pentru măier: (1) "locuințe și acareturi care se află în afara satului la locurile de plugărit (prin Transilvania și Banat)"; (2) "loc îndrăgît sau construcții în care se păstrează temporar recolta, unelte de plugărit etc"; (3) "clădirile din curtea unui mare proprietar (Invechit și regional)"; (4) "fermă" și (5) "sălaș-e". Am enumerat toate aceste sensuri date de DLR(M) (vol.VI, fasc.1 (p.50-51), fasc.3 (p.226) (an 1965-1966), "Dicționarul Limbii Române Literare Vechi (1640-1780) /61/ (apărut în 1987) precizându-ni-l pe maier ca: "s.n. (Ban.) Mică gospodărie (țărănească) sau grădină la marginea unui oraș (săsesc)", cu "Etimologie: germ. Meier/hof" făcând trimiteri la termenii: "Villa, Maier, Maier" din "Lexicon Mersilianum" al lui Carlo Tagliavini (1930) intitulat "Dizionario latino-romeno-ungherese del sec. XVII, observându-se că etimologia lui maier este dată numai prin sursă germană, nu și prin sursă maghiară, înlăturând confuziile pomenite mai sus privitoare la termenii fermă și fermier, atunci când este utilizată o filieră germano-maghiară-română în

locul unei simple filiere germano-române. Totuși, termenul maier, ca maier, cu sensul de fermier nu poate fi explicat decât dacă: fie se menține măior (pronunțat maier) preluându-se în românește doar pronunția, care va marca și forma scrisă, maier; fie ne aducem aminte de latinitatea limbii române și-l recunoaștem pe maier ca atare, făcându-ne că nu avem știință de motivul "fată de maier"/"fată de maier" din mult mai vechiul "Colindul păcurarului" (colindul baladă); fie recunoaștem în "fata de maier" pe "fata de maier", iar în aceasta din urmă pe "fata de măier".

În cel din urmă caz, dispar toate neclaritățile etimologice, se corectează sensurile care se contrazic cu forma scrisă a termenului, se elimină împrumuturi lingvistice discutabile, se ajunge la adevărul care are cea mai simplă exprimare, i se face dreptate limbii române în adevărurile ei cele vechi-străvechi, se pun în ordine firească rânduiele de deasupra internaționalității. Firescul pe care l-ar aduce termenul străvechi românesc, măier, în clarificarea altor termeni, alții decât maier, maier, ar putea fi probat fie și numai prin inventarierea familiei lingvistice a măierului, lărgind-o cu termenii familiei toponimului Măieru/Maieru, la care trebuie neapărat strigat catalogul numelor de familie având rădăcina măier/maier.

Am enumerat toate sensurile date de DLR(M) /6/ pentru termenii măier și măierște, deoarece toate par să fie incluse în "praedium rusticum" (/43/p.947:/24-25/) termen utilizat de Petru Maior /24/ pentru a-l explica pe măier ca stăpân, după ce l-a analizat pe cel de măierie (inexistent în DLR(M) /6/. De asemenea, pentru a da temporară satisfacție acelor măiereni, locuind sau nu în Maieru, sau acelor numai după numele de familie Măierean, măiereni, care susțin că Maieru este derivat din măierște, fapt la care ne raliem, doar pentru a detalia sfera semantică a bogatei familii lingvistice, generată de străromânul măier: măier/maier, măierean-măierană, măierean-măiereană, măiereancă, măierie, măierște, măierită,

VALER SCRIDONESI-CĂLIN

(continuare în pagina 7)

SUMIYA HARUYA a revenit la Maieru

La sfârșitul lunii mai, scriitorul și traducătorul operei lui Rebreanu în japoneză, Sumiya Haruya, a vizitat din nou comuna noastră, gazdă fiindu-i familia d-lui Sever Ursa cel care l-a și invitat la noi. Cu această ocazie, în amfiteatrul Muzeului "Cuibul visurilor" s-a întâlnit cu o parte din cadrele didactice de la școlile măierene și reprezentanții Primăriei sau Consiliului Local, răspunzând, în românește, la întrebările puse de cei prezenți. Astfel, cerându-i-se să vorbească despre primele contacte cu România, acesta a spus: "În anul 1975 am venit în România și am participat la cursurile de vară care aveau loc în perioada aceea la Brașov. Aici am început să învăț limba română. Tot atunci am vizitat Maramureșul (leud, Sighetul Marmăției, Săpânța) și Suceava, ajungând și la Cărlibaba. M-a impresionat cultura dumneavoastră tradițională. Mai târziu am revenit în România în anii 1979, 1982, iar după 1985 am venit mai des în frumoasa dumneavoastră țară". Ne uitam electrizați la japonezul care ajunsese la Maieru parcurgând peste 12.000 km. La cei aproape 67 de ani ai săi, acest om, care își pierduse de curând soția, venise din nou la noi pentru a vorbi despre istoria, cultura și religia țării sale, dar și pentru a aduce măierenilor romanul "Pădurea spânzuraților", tradus în japoneză. Se știe faptul că, în 1985, Sumiya Haruya a publicat romanul "Ion" în japoneză, primind la data respectivă, premiul pentru traducere în țara sa.

Întrebat despre primele începuturi legate de munca la "Pădurea spânzuraților", traducătorul a spus:

"Întâlnirea mea cu această capodoperă a lui Liviu Rebreanu s-a întâmplat în anul 1980 când a venit în Japonia scriitorul Horia Aramă. Atunci mi-a dat o carte spunând că este «o operă importantă». Era «Pădurea spânzuraților».

Relatarea despre dragostea și tragedia pentru nație și femeie a tânărului ofițer Apostol Bologa m-a emoționat. N-a fost prima întâlnire propriu-zisă cu literatura rebreaniană. Citisem mai demult "Răscoala". Pe când am început să învăț limba română, din întâmplare, am găsit simultan versiunea originală și cea franceză din "Răscoala" (traducerea în japoneză a d-nei Yoda exista deja, apăruse în 1967 și se epuizase). Am citit textul, paralel, în două limbi. Dar, "Pădurea spânzuraților" am citit-o ca literatură, nu ca material pentru exercițiu de lectură și am fost fermecat. Am început să adun informații despre autor, să-i citesc și alte opere. În sfârșit, am hotărât să-l prezint pe Rebreanu cititorilor japonezi, mai întâi prin romanul "Ion". Despre acest roman v-am vorbit la timpul potrivit.

În perioada de după 1985 am vizitat mai multe sate și orașe de pe Valea Trotușului. Am vorbit, în Făget, cu un bătrân care l-a cunoscut pe tânărul ofițer Emil Rebreanu. Am văzut și monumentul închinat lui Emil și am petrecut o noapte la Palanca - sat «de dincolo de graniță». Și apoi m-am apucat de muncă. Traducerea romanului "Pădurea spânzuraților" a văzut tiparul de-abia în 1997, când editura Kobunsha a început să publice seria nouă a literaturii est-europene. Romanul a atras atenția japonezilor care rămaseră nedumiriți de tragedia cumplită din fosta Iugoslavie pentru că lor nu le este prea familiară istoria balcanică și a Imperiului austriac, găsind o explicație impresionantă pentru naționalismul de pe aceste meleaguri.

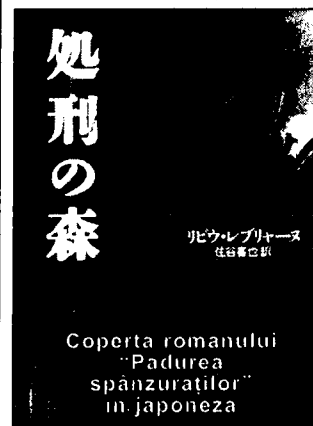
Dar, eu cred că romanul spune ceva mai important și anume: despre dragoste. Un prieten mi-a contestat faptul că tragedia dezertorului spânzurat ar fi fost mai limpede fără episodul amoros cu Ilona. Prietenul a presupus că acesta ar fi putut să fie un capriciu neonest față de propria logodnică. Dar prietenul meu a greșit. Între tânărul ofițer român și ungueroaică a existat o dragoste predestinată. Ca în mai toate romanele lui Rebreanu, aici apare imaginea eternului feminin predestinat, provenită dintr-o experiență din copilăria autorului. Oricum, mi se pare semnificativ faptul că Apostol este legat de o ungueroaică.

Noianul întrebărilor și răspunsurilor a continuat multă vreme. Ne-am despărțit de omul și traducătorul Sumiya Haruya convingși că, ceea ce a făcut domnia sa pentru cunoașterea spiritualității române pe alte meleaguri, echivalează cu înființarea unei Universități în limba română în... Japonia.

A consemnat ICU CRĂCIUN

SUMIYA HARUYA între măiereni

Coperta romanului "Pădurea spânzuraților" în japoneză

În paginile 4 - 5:

ÎNFRĂȚIREA MAIERU-NORT-sur-ERDRE

Vecinul lui Schopenhauer

Motto: "Cel care disprețuiește animalele ar trebui să-și rememoreze copilăria, faptul că a fost odată alăptat de mama lui ca orice mamifer neajutorat".

A. Schopenhauer

Hartman era burlac convins. Misoginia lui se datora experiențelor trăite de prietenii săi familisti. Cu toții se lamentau în fața sa de faptul că renunțaseră la libertate înhâmându-se la responsabilități inimaginabile căsătorindu-se. El îi asculta scuturându-și din când în când pipa de scrumiera pătrată și grea, moștenită de la unchiul său. Nu simțise niciodată nevoia de a-și căuta partenera de viață. Îi servea cu vinul său de coacăză roșie și se uita la ei cu condescendență. La plecare, le adresa aceeași replică: "Femeia este o comoară la casa omului, de aceea trebuie îngropată". Prietenii se amuzau și se despărteau mai optimiști, satisfăcuți că își goliseră amărăciunile cotidiene. De fiecare dată, pisica lui Hartman, Sophia, îi petrecea până la poartă și se întorcea la stăpânul său lingușindu-se ca oricare animal. Hartman se uita la ea încrunțat, trăgând cu ochiul peste gard, la casa lui Schopenhauer, în curtea căruia trei dulăi mari dormeau cu boturile întinse pe gazonul verde. Nu-l vizitase niciodată, dar îi citea scrierile așa cum se cade unui vecin politic. Cu o seară înainte, Schopenhauer o văzuse pe Sophia făcând opturi printre picioarele lui Hartman și exclamase neutru: "Mila fată de animale este esențial legată de bunătatea caracterului; origine e crud cu ele nu poate fi bun cu semenii săi!" Hartman nu bănuise atunci că din această cugetare a filozofului se va naște, mai târziu, ecologia și toate organizațiile de protecție a animalelor. O luă pe Sophia în brațe, o mângâie, surprins că vecinul său începuse să dialogheze cu ea. "Aveți dreptate" își scutură măgulit capul.

Într-o zi, însă, Hartman se întoarse acasă destul de târziu. Se oprise la hanul Berthei, grășana, băuse câteva pământuri din vestitul ei lichior și i se făcuse o foame de lup. Intră în cămară să-și taie câteva felii de cașcaval și, spre surprinderea lui, doi șoareci se plimbau zglobii pe poliță, după ce îi înjumătățiseră proviziile. Supărat foc, o văzu în prag pe Sophia uitându-se pierdută la lună. Hartman îi trase un șut în fund, încât felina zbură direct în grădina filozofului. "Sunt crud, Schopenhauer, sunt crud!" strigă el lîhnit de foame.

ICU CRĂCIUN

(din ciclul "Grădina lui Schopenhauer")

Lirica

Satul natal

Același soare
care ți-a încălzit copilăria
răsare și acum
în fiecare dimineață
din pridvorul cerului
și se apleacă duios
peste creștetul munților...
Mama e tot acolo
în casa de pe vale
așteptându-te,
înnodând amintirile în poală,
cu colțul basmalei, cernite
își șterge lacrimile...
Ce dor le este amintirilor
să cânte!
pe uliță culorile anotimpurilor
se rostogolesc în tăcere,
acolo nimeni nu schimbă
ordinea lucrurilor,
doar piatra naște poeme
despicând timpul
în basoreliefuli...
Să nu tulburăm liniștea tatei
pogorât dincolo de plângerea gândului,
acoperind cu visuri moartea
într-un ritual al reîntruchipării,
scuturându-te de toamnă,
te întorci acasă,
încă e ziua
și pădurea te așteaptă
cu pleoapele deschise spre lumină
- nu mai e loc de tristețe -
din buzele tale
curg păsări,
și trupul ți se pierde
în brațele pădurii...
Lasă cuvintele
să ningă înlăuntrul tău...

IUSTINA ILVA

OFILAT VARVARI

Revoluția Română de la 1848 și Avram Iancu

Profesorul Varvari Ofilat s-a născut în 13.10.1939 în comuna Feldru. Este absolvent al Universității "Babes-Bolyai" din Cluj-Napoca, Facultatea de istorie-filozofie. Între anii 1973-1974 a predat istoria și geografia la Școala Generală "Liviu Rebreanu" din Maieru. Din 1974 este profesor titular la Școala Generală "Sever Pop" din Poiana Ilvei. A publicat în presa județeană articole cu variate teme din: istorie, geografie și metodică. (I.C.)

Anul 1848 supranumit și "primăvara popoarelor" are o semnificație deosebită pentru istoria modernă a Europei - declanșarea revoluțiilor burghezo-democratice în: statele italiene, Franța, statele germane, Imperiul Austriac, în Principatele dunărene. În desfășurarea revoluțiilor europene s-a afirmat dorința de emancipare socială și națională în cadrul unor state burgheze moderne.

Revoluția română de la 1848-1849 era o continuare superioară a revoluției de la 1821. Marele revoluționar Nicolae Bălcescu a pus în evidență raportul istoric dintre revoluția din 1821 și revoluția din 1848. Separate în timp, evenimentele din 1821 și 1848, sunt de fapt două faze ale aceluiași proces revoluționar. Anul 1848 marchează un moment culminant și hotărâtor în procesul de dezvoltare a poporului român pe calea progresului economic și social, al unității și independenței.

Spiritul revoluționar a adunat în jurul obiectivelor revoluției, mințile cele mai luminate, personalitățile culturale și revoluționare care au format așa-numita "generație pașoptistă" dintre care amintim: Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Eftimie Murgu, Nicolae Bălcescu, Simion Bărnuțiu și mulți alții.

În retroviziunea oferită de cei 150 de ani de la Revoluția română din 1848-1849, este limpede că aceste evenimente nu pot fi înțelese în întreaga lor semnificație fără Avram Iancu, tot așa cum acesta nu poate fi înțeles fără revoluția din 1848. Este încă o dovadă că marile momente de răscruce a istoriei, creează eroi, oameni geniali, tot astfel momentul 1848-1849 a lansat în istorie printre alții și pe Avram Iancu, care este, fără îndoială, cel mai înrădăcinat în conștiința poporului.

Informații, date, documente, scrieri, memorii, studii despre Iancu au apărut în timpul vieții eroului cât și după moartea lui - în ziare, reviste, cărți, enciclopedii - publicate pe o largă arie geografică de la București, Cluj, Iași, Sibiu, Brașov, Arad până la Budapesta, Viena, Geneva, Paris, Augsgurg, Berlin, Leipzig, Petersburg, Londra etc.

Născut în anul 1824 "la vremea cireșilor", ca "nepot a lui Horea" cum declara unui contemporan, la 174 ani de la nașterea eroului, urmașii se întrebau cu justificată uimire ce anume l-a ridicat pe Avram Iancu la numai 24 ani "pe piedestalul eroului, înconjurat de aureola legendei. Și întrebările academicienului Ștefan Pascu continuă. Farmecul său personal? Vorba-i scurtă și neșovăitoare? Curajul tineresc, dar chibzuit? Simțul de dreptate? Optimismul contagios? Care din aceste calități au asigurat lui Iancu o asemenea aureolă? Nici una luată în parte, toate la un loc, deoarece acestea alcătuiesc ceea ce se numește o personalitate istorică în înțelesul superior al noțiunii".

Istoricul american KEITH HITCHINS, un bun cunoscător al istoriei românilor și al Europei în epoca modernă, într-un articol intitulat "Avram Iancu și revoluția europeană din 1848" afirma că "Avram Iancu a aparținut generației europene de la 1848, acelui grup de tineri intelectuali din toate țările care au imprimat impulsul necesar pentru schimbarea vechii structuri a societății și a politicii și a elaborat idealurile în baza cărora putea fi clădită o nouă Europă".

În eroica apărare a Munților Apuseni în iarna anului 1848 și primăvara anului următor, Iancu s-a arătat a fi un organizator experimentat, curajos, popular. Sub conducerea sa s-a realizat adevărata participare țărănească la revoluția de la 1848, fenomen rareori înregistrat în Apus unde centrele orășenești au

reprezentat scena conflictului decisiv.

Avram Iancu a intrat în lupta de veacuri a țaranului român, veșnic obidit și jignit peste marginile suferinței omenești contra asupritorilor din toate neamurile. Erou și mucenic - cum spunea Nicolae Iorga - al aceleiași cauze - de aceea a rămas pentru poporul român nu idolul de o clipă, ci neuitatul părinte și binefăcător.

Moșii considerau poruncile lui sfinte, inviolabile și obligatorii, fără abateri; îl socoteau dăruit cu puteri supraomenești de aceea se temeau de el, îl respectau și îl iubeau, îi adorau ca fermecați. Prietenii și colaboratorii săi priveau la Iancu "ca la soarele de miazăzi", scria Nicolae Bălcescu.

În deceniile următoare revoluției, pătımirea și suferința mândră, stoică a lui Avram Iancu căpăta măreție de simbol. Mitul său se formează în acei ani de cumplită suferință de după 1848-1849. Imaginea eroului în zdrențe, doinind jalnic din fluierul său de lemn, înfruntând privațiuni și suferințe, este foarte puternică, impunându-se până azi imaginației, fiind scrisă în legende, povestiri, balade, poezii. A.Papiu Ilarian spune: "Iancu șede acasă, ca și noi și mai batjocorit decât oricare dintre noi. Îmbie-l împăratul cu cruci de aur, (decorații) cu bani mulți, cu dregătorii mari...", dar el răspunde în stilul lui, "...mie nu mi-a trebuit crucea lor. Au românii cruci pe biserică, case, pe umeri și pe morminte, destule". Iancu suferă pentru și împreună cu ceilalți ca victime ale împăratului. El a cerut pădurile, desființarea iobăgiei și libertăți pentru moșii. Nimic altceva. Acesta a fost marele Iancu, Împăratul munților.

Un fapt cu totul emoționant are loc în anul 1860, când la 11 februarie se organiza la Alba Iulia o "convorbire națională", intimă, a unor foști revoluționari pașoptiști. Ilie Măcelariu vine de la Sibiu la Vidra și insistă cu argumente felurite, pe lângă Iancu să vină și el. Crăiutul acceptă în cele din urmă și începe să se pregătească de drum. Dar aici nu se vestise plecarea lui Iancu și dintr-o dată, ca printr-o vrajă, năvăliră din mai multe părți moșii, cu sutele; cu strigăte și blesteme, de parcă s-ar fi strâns ca să pornească, ca altădată, împotriva asupritorilor. Ei se opuneau plecării Iancului: "Tu să rămâi cu noi și să ții cu noi, nimeni să nu te ducă de aci!" și nimeni nu l-ar fi putut scoate pe Avram din mijlocul moșilor săi credincioși.

A rămas între muntenii săi până în seara zilei de 9 septembrie 1872, când poposește la ușa covrigarului din Baia de Criș. Îi cere găzduire că se simte tare rău. Dar vrea să doarmă afară pe prispă ca să poată privi stelele și să stea de vorbă cu ele. La crăpatul zorilor îl aflară mort. Murise chinut, singurul împărat iubit cu adevărat pe care l-au avut vreodată acești munteni. Din steaua care s-a îndreptat sufletul său acum 126 de ani, mai picură și azi câte o lacrimă pentru neîmplinirile și durerile neamului său românesc.

Anul 1848 - spunea un istoric englez - a fost axul în jurul căruia s-au rotit toate evenimentele care au urmat. Este un adevăr cel puțin pentru istoria noastră. Spre exemplu, anul acesta aniversăm 80 de ani de când s-a înfăptuit România Mare care, vai, a durat puțin, până în anul 1940. Ecourile Marii Adunări Naționale din 3-15 mai 1848 de la Blaj nu sunt actuale pentru românii aflați în afara granițelor firești? Ei ce cer? "Noi vrem să ne unim cu țara". Nu-i așa că istoricul are dreptate?

Profesor VARVARI OFILAT

Reforma în învățământ văzută de un profesor de fizică

Mai întâi a fost reforma de sus în jos. Apoi a fost reforma de jos în sus și lateral. Așadar, reforma în învățământ a acționat ca presiunea hidrostatică: de sus în jos, de jos în sus și lateral, adică în toate direcțiile. Acest lucru este confirmat și de principiul lui Pascal, aplicat reformei, care spune că "Dacă exercităm din exterior o reformă învățământului, atunci aceasta se transmite integral în tot învățământul și în toate direcțiile".

Pe de altă parte, reforma în învățământ respectă și principiul lui Arhimede "Dacă introducem o reformă în învățământ atunci aceasta va fi împinsă de jos în sus cu o forță egală cu greutatea volumului de învățământ reformat. Consecințele sunt trei: a) dacă greutatea reformei aplicate este mai mică decât greutatea volumului de învățământ reformat rezultă că reforma plutește deasupra învățământului; b) dacă greutatea reformei aplicate este egală cu greutatea volumului de învățământ reformat rezultă că reforma este în echilibru în interiorul învățământului; c) dacă greutatea reformei aplicate este mai mare decât greutatea volumului de învățământ reformat atunci reforma cade "la fundul învățământului" La noi, fiind îndeplinită prima condiție, este evident că reforma plutește încă deasupra învățământului.

O încercare de introducerea unei reforme în învățământ a fost așa numita reformă pe pâine. Conform acestui concept, reforma trebuia servită zilnic, unsă pe pâine într-un strat cât mai gros, pentru a i se simți cât mai bine gustul. Numai că, am scăpat pâinea din mână și, din acel moment, a acționat principiul lui Murphy, care spune că: "atunci când o bucată de pâine unsă cu reformă este scăpată din mână, ea va ajunge la pământ, cel mai probabil cu reforma în jos". Ceea ce s-a și întâmplat pentru a nu contrazice legea fundamentală a lui Murphy, care spune că "Dacă ceva poate să meargă prost și în învățământ, atunci cu siguranță va merge".

În disperare de cauză, unii au mai încercat și reforma pe acoperiș. Aceasta prevedea că, în loc să se înceapă cu reformularea conținuturilor, a planurilor de învățământ și programelor, să se realizeze mai întâi manuale alternative. Totul a fost prevăzut să se petreacă ca și cum ai construi o casă începând cu acoperișul, de unde și denumirea de reformă pe acoperiș. Revenind pe pământ, nu ne rămâne decât să mizăm în continuare pe faptul că avem dascăli foarte buni, capabili să realizeze chiar și reforma în învățământ.

prof. IOSIF PANESȘ

! bravo

Rebreniana

Rebreniana

Liviu Rebreanu în Academia Română

Un caz rar în anele Academiei Române a fost alegerea lui Liviu Rebreanu. Pe cât de ușor a intrat în șirul nemuritorilor înaintașului său, delicatul nuvelist Nicu Gane, azi aproape uitat, pe atât de greu a intrat vigurosul romancier Liviu Rebreanu, azi scriitor de ecou mondial. Ceea ce s-a întâmplat în Academia franceză cu Victor Hugo (care de două-trei ori respinsese pe marele poet pentru a-l primi totuși până la urmă) s-a întâmplat cu Liviu Rebreanu la noi. În ședința generală din 4 iunie 1927 se înregistrează propunerea lui Ion Bănu de a fi ales membru corespondent în secțiunea literară. "De mai mult de un deceniu, cum spunea raportul (semnat de I.C.Negruzzi, I.Bănu, C.R.Motru, B.Voinești și G.Murnu), dl. Liviu Rebreanu stă între frunții prozei românești prin eleganța stilului, prin puterea coloritului și prin originalitatea concepțiilor". Romanul Ion, premiat de Academie "cu cea mai înaltă distincțiune", fusese urmat de puternicul roman Pădurea Spânzuraților și de acea salbă de povestiri de înaltă imaginație care formează cartea Adam și Eva. Analele Academiei notează flegmatic: "Liviu Rebreanu nu obține decât 12 bile din 23 pentru a fi ales membru corespondent al Academiei. Nu e ales de secția literară ca membru corespondent".

Abia peste 12 ani, în ședința din 23 mai 1939, la propunerea lui Mihail Sadoveanu, alegerea sa e reluată în discuție. "Sunt ani destui de când Academia Română i-a acordat domnului Liviu Rebreanu, pentru romanul Ion, marele premiu "Năsturel-Herescu", cea mai mare răsplătire pe care o putea acorda la acea epocă. Atunci, instituția noastră a așezat pe un tânăr scriitor între valorile neamului românesc, apreciind, pe de o parte, talentul și, pe de altă parte, preocupările sale. Votul de atunci al Academiei a fost o înaltă consacrare și o fericită înțelegere, arăta M. Sadoveanu. Scriitorul a răspuns acestei distincții, adăugând la opera sa, necentenit, de atunci și până astăzi, o serie de cărți, din care unele au interesat și cercurile mai largi ale cititorilor europeni. Observând, astfel, că "cititorii au deschis romanului, încă de la apariția lui Ion, un cerc larg de simpatie, care a sporit pe măsură ce opera sa creștea" (încât "astăzi, domnul Liviu Rebreanu face parte din cei mai iubii și citiți scriitori ai noștri"). M.Sadoveanu arăta totodată că "de câțiva ani, intelectualitatea noastră a început să-și pună întrebarea dacă Academia Română nu trebuie să adauge bunei ei prețurii de odinioară o consacrare definitivă". "Socot, domnilor colegi, că acest moment a sosit", încheie demn, elegant și convingător autorul Baltagului, Secțiunea literară, propunând pentru un loc vacant de membru activ pe romancierul Liviu Rebreanu, își face o datorie față de scriitor, acordându-i o răsplătire pentru o operă considerabilă și de mare valoare, dar își face datoria mai ales față de instituție, chemând în forul ei pe unul dintre cei mai distinși fii ai neamului."

Supusă la vot, propunerea cade cu 20 voturi, contra 12). De abia a treia și ultima oară, în ședința din 25 mai 1939 votul pentru alegerea sa ca membru activ (din 33 - 19 pentru, 14 contra) se acceptă la limită. "În ședința de azi, Academia, în plenum ei, m-a ales, în sfârșit, membru activ, nota Liviu Rebreanu în jurnalul său intim, joi, 25 mai). Măine trebuie să mă prezint la Academie".

În ședința intimă a Academiei din 26 mai 1939 președintele C.R. Motru salută pe colegii N.Drăganu și Liviu Rebreanu, care veneau pentru prima oară să asiste la ședințele Academiei. "A expune meritele celor doi colegi era de prisos, fiind cunoscute de întreaga lume. În ce privește pe marele nostru scriitor, dl. Liviu Rebreanu, declara acum președintele Academiei Române, n-am avea de observat decât că a pătruns printre noi cu întârziere. Să nu ne poarte însă amărăciune pentru aceasta, încheie, și-l ruga "să dezvolte între noi o activitate prosperă". Liviu Rebreanu, mulțumindu-i președintelui pentru "amabilele cuvinte cu care a binevoit a mă întâmpina aici, în Casa Nemuririi", își exprima, totodată, o grațitudine specială colegilor

din secția literară, care i-au dovedit o prețuire atât de măgulitoare și de perseverentă. "Vin în mijlocul dv., prea onorați colegi, după o viață aspră de lupte și de muncă, și cu râvna întreagă de a fi folositor, în marginile puterilor mele, acestei venerabile instituții, încheia noul ales, și se declara fericit dacă va putea contribui cât de puțin la întărirea și înălțarea Academiei Române."

Presa vremii saluta cu avânt alegerea scriitorului. "Trebuie să spunem că niciodată, nici o intrare în Academia Română n-a avut înțelesul și însemnătatea pe care o are azi intrarea d-lui Liviu Rebreanu. Sub semnătura lui Lascăr Sebastian, presa recunoștea: "Cu acest prilej recent, nu d.Rebreanu trebuie felicitat mai mult, ci însăși Academia care l-a chemat la sine".

Nedecis asupra discursului de recepție care, conform tradiției, trebuia ținut peste un an, Liviu Rebreanu oscila între: "Țăranul în literatura română": sau "un subiect care s-ar fi intitulat aproximativ: Eminescu, Creangă, Caragiale, care au lipsit din Academie." În ședința din 29 mai 1940, sub președinția lui C.R.Motru, Liviu Rebreanu își citește discursul său de recepție **Lauda țăranului român**. Exprimându-și "jena" de a veni în fața colegilor să laude tocmai pe cel mai umil român, mărturisea deschis: "Înaintașul cu care îndrăznesc eu să mă înfițez e sărac și slab. Munca și suferințele lui hrănesc și îmbogățesc pe asupritorii lui". Lauda lui venea să mărturisească "credința și solidaritatea sa continuă cu inima celor mulți, care au avut parte tot de ocări și proboziri, și prea arar de vorbe bune... În viața altor națiuni, țărănimea a putut avea, și a avut, un rol secundar, șters; pentru noi, însă e izvorul românismului pur și etern. La noi, singura realitate permanentă, inalterabilă, a fost și a rămas țăranul. Lui îi atribuia limba ("limba românească e o limbă țărănească"). Țărănimea română a fost ursită să conserve rasa, pământul, limba și credința noastră. "Din ea, arăta, din țărănime, se recrutează mulțimea mare a luptătorilor în timp de război și a muncitorilor în timp de pace. În ochii săi, ea era "întruchiparea tuturor virtuților și energiilor românești; dintr-însa trebuie "să pornească și să se inspire tot ce e românesc". Faptul că țăranul român se află în aceeași mizerie morală și culturală iar standardul său de viață nu s-a îmbunătățit câtuși de puțin, denotă "o tristă carență a conducătorilor". Cere, încheind, pentru ei, "lumină, dreptate". Se gândea, evident, în primul rând, la țărani născuți, căci în mijlocul lor cunoșcuse viața, realitatea. Nu fără oarecare sfială, bărbăția tonului, energia lor aspră, se resimte în "Lauda" lui.

În răspunsul d-lui I.Petrovici la discursul său de recepție (prezentat ca "unul dintre cei mai de seamă prozatori ai noștri") se arăta că fotoliul său academic era "nou înființat". Deci, "noul nostru coleg n-a avut puțință să facă, în discursul său de recepție, după uzanța academică, elogiul unei personalități determinate, elogiind pe un fruntaș în felul lui, și dânsul, pe țăranul român...". Presa vremii observa, astfel: "Este, deci, drept să spunem că pentru prima oară Academia Română, primind pe scriitorul Liviu Rebreanu, primește în nobila sa casă întreaga țărănime românească. Dl.Liviu Rebreanu intră în Academie și odată cu dânsul vin Ion și Petre Petre..."

Scriitor consacrat, ale cărui scrieri, "în deosebi, epice, s-au desfășurat în numeroase edițiuni, au intrat în conștiința publică cu titlul și conținutul lor" (prin "larga lor difuzare dincolo de hotarele țării, unde au fost curând traduse în numeroase și variate idiomuri: germanice, neolatine, slave, turanice, chino-japoneze, plimbând pe mai multe continente posibilitățile de înfăptuire literară ale nației noastre, până în prezent nu îndeajuns de cunoscute"), Liviu Rebreanu impunea, sub cupola nemuritorilor, după două decenii de reale succese, ca "romancierul genial al țăranului Ion", cum a fost numit, pe unul din cei mai iluștri fii ai țării noastre.

AL. HUSAR

"Ion al Glanetașului"

Vara, când vizitez Năsăudul natal, duc nepoții la cele două altare ale literaturii noastre, care se află în Țara Năsăudului, Casa memorială George Coșbuc, din "Hordoul" de altădată și a lui Liviu Rebreanu de la Prislopul ce azi îi poartă numele. În vara anului 1996, la muzeul Liviu Rebreanu, domnul director Martin, după ce ne-a făcut o expunere la înaltă ținută universitară, presărată cu amănunte inedite din viața marelui nostru romancier, ne-a citit o scrisoare a eroului principal al romanului "Ion", scrisoarea lui "Ion al Glanetașului". În acea scrisoare, Ion se plângea "domnului Liviu" de traiul greu și de tot felul de nevoi cărora trebuia să le facă față. M-a impresionat această scrisoare a unui țăran ajuns în condițiile traiului meschin ale vremilor dintre cele două războaie mondiale. La "sapă de lemn". Asta în ciuda faptului că "Ion al Glanetașului" spiritualizește Liviu Rebreanu îl sacralizase, îl trecuse nu numai în panoplia eroilor nemuritori ai literaturii dar și în rândul marilor martiri ai setei nepotolite de pământ, creionându-l în același timp și ca un exemplar tipic al relațiilor sociale din epoca sa.

Chiar și după ce am plecat de la Muzeu mult timp scrisoarea mi-a venit în minte, m-a obsedat. Scrisoarea m-a aruncat și pe mine în vremea în care probabil și Ion îi scrisese "domnului Liviu".

Prin anii 1928/30 eram elev la Liceul George Coșbuc din Năsăud, prin primele clase. Aveam un frate prin clasele ultime, premiant, gloria liceului, coleg cu măiereanul Niculiță Ilieșiu, care a citit romanul "Ion" și mi-l povestise și mie. Cu el împreună ne-am dus și în comuna Prislop, la câțiva kilometri de Năsăud, care azi poartă numele scriitorului. Am vizitat casa scriitorului și peste drum pe cea a lui Ion al Glanetașului, care azi nu mai există. Pe o uliță mai dosnică, mai departe de șoseaua națională stătea și "lelea Rodovica", care în roman e prototipul Anei. La "lelea Rodovica" am mai fost și mai târziu, prin 1970/71 cu soția și cele două fiice ale mele. Am vorbit cu ea și ne-am fotografiat împreună.

În anii când eram elev prin primele clase ale liceului din Năsăud, am aflat că la internatul liceului nostru unul din "achizitori", nu mă lasă o "etică a ierarhiilor" să-i zis "servitor", era și "Ion al Glanetașului". În pauză îl căutam și-l ascultam ce povestea el despre viața din satul lui și despre felul că Liviu Rebreanu de câte ori vine în regiune îl caută. Credem, desigur, că se laudă. Într-o pauză mare, într-o zi, îl vedem pe Ion al nostru că vorbea cu un domn impozant. Nu a trecut mult timp și întregul liceu a aflat că acesta este Liviu Rebreanu. Scriitorul a mai stat nițel de vorbă cu Ion și apoi a plecat spre piața orașului, era joia și deci târg săptămânal. Pe atunci piața era chiar în fața bisericii din centrul orașului. Noi, elevii, ne-am luat după scriitor ca după urs. Pe atunci nu era moda "autografelor", a interviurilor. Când treceam înaintea scriitorului, când rămâneam în urma lui.

Când ne-am întors la liceu l-am găsit pe Ion înconjurat de alți elevi. Scriitorul îi dăduse ceva bani. Ion se lauda că scriitorul, de câte ori îl întâlnește, îl cinstește cu câteva sute de lei. Prin 1928-1933 o sută avea valoare nu glumă. Ion, cu acești bani, își mai cârpea cele nevoi ale casei, dar se și cinstea la bodega lui Alesii, care era chiar peste drum de liceu.

Eu personal, nu știu de ce, de îndată ce am aflat cum a murit Ion în roman îl credeam pe acest "Ion al Glanetașului" deși stăteam de vorbă cu el, o stafie, o nălucă.

AUREL CLEJA

Sora lui Liviu Rebreanu, poeta Livia Rebreanu-Hulea

Alte nume proprii întrebuintate de Liviu Rebreanu (2)

Ciufu - nume din romanul **Amândoi** care pleacă de la notația lui Rebreanu din **Caiete**, "ciuf" - bațjocură, cât și expresia populară "nu mă lasă de ciuf lor". Iorgu Iordan în DNFR îl explică prin "măscărici", "om de nimic", "om urât".

Cociorva, Iacob - din romanul **Ciuleandra** al cărui nume pleacă tot din Maieru, "cociorvă" însemnând în vocabularul local, "vâtrai lung folosit la cuptorul de pâine". I.Iordan în DNFR îl explică de la numele topic Cociorva.

Condruț - nume menționat în **Caiete**, p.328, care s-a format de la **Condrea** prin adăugarea sufixului diminutival -uț.

Cristea, Busuioc - nume din romanul **Răscoala** al cărcumarului român care s-a format de la numele unei plante frumos mirositoare.

Dafina - soră de caritate din romanul **Adam și Eva**, fire lacomă de iubiri romantice, prin numele ei amintește de balada veche a fetei măiereene, Dafina Balotă, răpită din sat de țitari în anul 1717. Numele este întâlnit și în manuscrisele lui Rebreanu sub forma Dafina Pitulice (**Opere**, vol.11).

Dorna, Mihai - nume din povestirea **Calvarul**, "bătrânul poet cu mustața cântă corb" (**Opere**, vol.3, p.34). S-a format de la numele topic Dorna.

Dirloagă - nume consemnat de Rebreanu în listele pregătite pentru romanul **Răscoala** care pleacă de la o poreclă măiereană "Dirloagă" care la rândul ei, derivă dintr-o expresie măiereană "slugă la dirloagă". Apare în **Opere**, vol.8, p.601-603.

Dumitru - prenume masculin care apare încă din **Caiete**, p.274, apoi în **Opere**, vol. 1, p.56, în schița **Hruba**. În Maieru are o mare răspândire - 1,5%, este nume calendaristic de proveniență greacă.

Fanea - nume întâlnit în volumul **Opere**, vol.11, format de la masculinul Fane + a.

Feldrihan, Luca - nume care pleacă de la numirea topică Feldru. Este întâlnit în povestirea **Cântecul iubirii** (**Opere**, vol. 2, p.7).

Gavrilă - prenume masculin notat de Rebreanu în **Caiete**, p.15. Este nume calendaristic. În Maieru are o răspândire medie, 1,28%.

Iloan Gavrilă - nume consemnat în **Caiete**, p.16, care pleacă de la toponimul Ilva.

Ina - diminutiv feminin întâlnit în povestirea **Calvarul** fiind soția lui Remus Lunceanu (**Opere**, vol.3, p.310). Acest sufix a fost preferat și în alcătuirea altor nume ca: Alina, Dafina, Dina, Didina, Drina, Nadina, Tina și Titina.

Ion Bolovanu - nume creat de Rebreanu în schița **Nevasta**, ales parcă omone pentru a arăta asprimea bărbatului care "i-a mâncat și i-a zdrobit viața femeii". Căsătoria fiind făcută fără a se pune problema iubirii dintre cei doi soți, blestemul nevestei "nu-l rabde pământul" este pe deplin potrivit situației create. Cu acest nume începe cea de-a treia etapă ascendentă în evoluția numelui Ion când un rol important îl joacă de astă dată imaginația și marea putere de sinteză a scriitorului.

Ion Ciurdariu - nume consemnat de Rebreanu în geneza romanului **Crăișorul Horea**. S-a format de la "ciurdă"+suf.-ar,-ariu, arătând ocupația acestuia.

Ion Flămând - fost primar este întâlnit în **Opere**, vol.8, p.601-603. Este un nume exponent arătând ipostaza obișnuită a țăranului exploatat. Adjectivul "flămând" s-a substantivat devenind nume propriu. Ca nume de familie a fost și este frecventat și azi în comuna Maieru (apare de 30 de ori, 1,9%) și este de proveniență laică.

Ion Ghioagă - nume creat de scriitor, folosit în nuvela **Îțic Ștrul dezertor**: "căprar cu accese de omenie, la origine țăran cu suflet, cuprins de milă progresiv dar niciodată așa de acru și posomorât ca atunci când este pus să-l omoare pe evreul Ițic, pe care, deși bun prieten cu el încă din viața civilă, nu-l poate salva decât sfătuindu-l să fugă la inamic. În final, caporalul rămâne un om al datoriei cu toate că evreul i se adresează cu Ionică. Hotărârea acestuia de a-l convinge pe Ițic să dezerteze cade în conștiința lui mai greu ca o "ghioagă". De altfel, povestirea a avut la bază un caz real povestit scriitorului de Mihail Sorbul, cumnatul său, reîntors de pe front. (**Opere**, vol.3, p.389).

Ion Haramu - nume creat de scriitor, întâlnit în nuvela **Hora morții** "răsfațat, slăbănog, neînvațat cu răul, pe deasupra și laș. El ajunge de "haram" în confruntarea cu Boroiu și cu moartea, una mai grea ca cealaltă, fiind de la început obsedat de ideea morții. În **Caiete**, scriitorul și-a notat cuvântul "Haram" echivalent cu "praf și pulbere" fiind existent și în expresii populare măiereene ca "haram de capul tău" - adică să nu-i iasă nimic bine și toate să și se distrugă.

Ion Ispas - nume amintit în geneza romanului **Crăișorul Horia**, numele fiind de origine religioasă.

Ion a Oanei - întâlnit în **Opere**, vol.8, p.600, s-a format cu ajutorul prenumelui Ion la care s-a adăugat prenumele mamei, arătând că tatăl e decedat.

Ion Mămăligă - amintit în geneza romanului **Crăișorul Horia**, pleacă de la substantivul comun "mămăligă" pentru a-i defini temperamentul.

(va urma)

IACOB NAROS

CRONICĂ DE ÎNFRĂȚIRE

MAIERU - NORT-SUR-ERDRE

Cu pâine și sare...

În întâmpinarea oaspeților

Iată, în cartea de istorie a Maierului s-a mai adăugat o pagină. Una luminoasă și de neuitat. Este vorba de ceremonia de înfrățire a comunei noastre cu localitatea franceză NORT-sur-ERDRE, Bretania, eveniment despre care s-a mai scris în revista "Cuibul visurilor".

Zilele din intervalul 26 mai - 1 iunie 1998 au fost pentru noi învăluite de "povara" agreabilă a emoțiilor unor manifestări de suflet consacrate celei de a doua părți a ceremoniei de înfrățire, întrucât prima parte, după cum se știe, avuseseră loc în septembrie trecut, la Nort-sur-Erdre.

La inițiativa primăriei locale s-a constituit un comitet de organizare largit, cu răspunderi și inițiative bine îmbinate. S-a alcătuit apoi un program de pregătire a întâlnirii mergând până la amănunt și, bineînțeles, un alt program pe zile și ore, începând cu întâmpinarea și găzduirea oaspeților, cu vizite la diverse obiective culturale, economice, turistice din Maieru și vecinătăți, ceremonii religioase, spectacole artistice și alte plăcute surprize.

Prin toate aceste manifestări care, credem noi, s-au desfășurat la o cotă înaltă de bunăvoință și competență, s-a urmărit să se asigure confrăților noștri un sejur cât mai plăcut, începând chiar cu primirea tradițională, cu pâine și sare, la capul satului dinspre... Franța. După mai bine de 2500 de kilometri, parcurși către Maieru în autocar, delegația norteză a fost invitată să parcurgă pe jos ultimul kilometru, braț la braț cu gazdele, până în centrul comunei, la Căminul cultural, în alaiul unui sat întreg, în frunte cu notabilitățile lui și flancați de călăreți pe cai înștruțați, alături de frumosul ansamblu al "Cununii măierene", reînviat printr-un numeros grup de elevi ai Școlii profesionale din localitate. Ospitalitatea, moștenită de la strămoși, nu s-a desmințit nici de data aceasta. Bucuria a dat peste vasul inimii...

Cu pâine și sare, satul își întâmpină oaspeții

Delegația norteză și gazdele din Maieru

Un grup de 23 locuitori de frunte din Nort-sur-Erdre, în frunte cu domnul XAVIER AMOSSÉ, primarul localității, oameni unu și unu, reprezentând diferite categorii sociale, au fost primiți și găzduiți cu bunăvoință, în majoritate la familiile foștilor delegați măiereni participanți, la rândul lor, în anul trecut, la ceremonia din Nort.

Astfel, Xavier Amossé (primarul din Nort) și soția, Jaqueline Amossé - la fam. Cărbune Ioan, primar, Jean-Claude Cadet (adj-primar) și soția, Marie Annick - fam. ing. Login Al.Berende, Dominique Garnier (secr. general) - fam.prof. Ioan Rațiu, Dominique Quetier (adj. primar) - fam.dr.veter.Login T.Berende, Bernard Billon (adj. primar) - fam. ing. Teodor Cosma (Rodna), Chantal Paillusson (Consilier municipal) - fam.plut.maj. Sighiartău Vasile, Claude Lecardeur (Consilier municipal) - fam.med.Vasile Pintea, Joseph Bonhommeau

(preot) - fam.preot Vasile Botiș, Michel Esnault (dir.Colegiului public) - fam. Scridonesi Gavrilă, Michel Doucet (dir.Colegiului privat) - fam. Ioan Candale, Jaques Herry (prof.director) - fam. Sever Ursa, Anita Dore (învățătoare) - fam. Dorel Sidor, Daniel Gadblet (medic veterinar) - fam.dr.veter.Login T.Berende, Marie-Dominique Martin (animator tineret) - fam.subing. Augustin Hădărău, Helene Quetier (Asociația "Adhijme") - fam. Eusebiu Hădărău, Jean-Pierre Bourcier (președ.Comitet Nort-Maieru), și soția, Paullette - fam.prof. Titus Cărbune, Yves Dauve (vicepreșed. Com.de înfrățire) - fam.prof. Liviu Ursa, Edmond Bedouet (trezorerul Comitetului) - fam. Ioan Negrușer, Joseph Ripoche (membru în Comitet) - fam. Vasile Rațiu, Lucette Orhon (membru în Comitet) - fam. Iacob Hangea, Jean-Claude Soullabailie (șofer) - fam. Ioan Hoza, Jean-Claude Feuillet (șofer) - fam. Augustin Ilieș, Michel Princemin (șofer) - inv. Ilie Hoza.

Scurt istoric al înfrățirii

Se împlinesc opt ani de când între Maieru și Nort-sur-Erdre au debutat relațiile de bun augur. Se poate vorbi deja de o mică istorie a acestei prietenii, din care alegem acum doar câteva momente semnificative care justifică pe deplin evenimentul înfrățirii din această primăvară.

Iată, prin urmare, calendarul acestor benefice relații.

1. În anul 1989, orașul Nort-sur-Erdre, solicitat de către organizația belgiană O.V.R., adoptă comuna Maieru din România.

2. În anul 1990 ia ființă Comitetul Nort-sur-Erdre și un grup de 4 persoane fac primul voiaj la noi. După acest început norocos, urmează o lungă serie de schimburi de vizite (în ritm de două călătorii pe an).

3. În 1991, o primă delegație de măiereni sosește la Nort-sur-Erdre, la invitația Comitetului nortez, pentru a cunoaște, localitatea, oamenii, regiunea. La întoarcere se pun bazele Comitetului Maieru-Nort-sur-Erdre.

4. În 1992, confrății noștri reușesc să extindă inițiativa lor, lărgind Comitetul și atribuțiile acestuia în cadrul amplei acțiuni "Satele românești". Un grup compus din 15 adulți, membri ai Comitetului, 10 tineri din Asociația "Adhijme" și 10 copii din A.C.E. (între 7 și 13 ani) vin la Maieru.

5. Comitetul Maieru-Nort organizează primirea și distribuția coșurilor de colț cu bunuri, îmbrăcăminte etc. expediate de nortezi pentru familiile nevoiașe.

6. Prin Comitet, prin Centrul Departamental al Incendiilor și Consiliul General, în 1993 este adus la Maieru un camion

de pompieri, atât de necesar. Acesta înlocuiește astfel vechea pompă manuală de stingere a incendiilor, rămasă ca piesă de muzeu...

7. În 1994, un număr de 20 de tineri români, cu îndrumătorii lor, sunt găzduiți timp de o lună la Nort-sur-Erdre, în tabără, în cadrul unui șantier franco-germano-român de protecție a naturii, apoi în familii atașate Asociației Adhijme și Comitetului Nort.

8. Domnul primar Xavier Amossé și președinta de atunci a Comitetului, d-na Mireille Robin, au participat la festivitățile aniversare "Zilele măierene" (octombrie 1995), conferindu-li-se cu acel prilej titlul și Diploma de "Cetățean de Onoare" al comunei noastre. D-I primar a avansat atunci ideea înfrățirii.

9. La Maieru s-a creat (mai, 1996) revista "Cuibul visurilor" care a deschis un spațiu larg pentru informații culturale, sportive etc., relatând totodată evoluția prieteniei noastre.

10. În același an se organizează, cu ajutorul Asociației "Edelweis" (Floarea de colț) sejurul pentru 23 de tineri nortezi, în tabără și în familii măierene. Scopul acțiunii: descoperirea și protejarea naturii. (D-I Jean Pierre Bourcier, actualul președinte al Comitetului Nort-

Maieru, acordă un substanțial sprijin).

11. În perioada 24-30 septembrie 1997, o delegație de 18 măiereni iau parte la festivitățile din Nort prilejuite de ceremonia semnării Cartei Înfrățirii, realizându-se astfel înfrățirea oficială. Impresii excelente...

12. În anul 1998 - Comitetul nortez a procurat pentru Maieru un tractor cu remorcă U 651, atât de util pentru realizarea curățeniei în comună.

13. În vara acestui an, o delegație de adolescenți și tineri de la noi vor fi găzduiți în Nort-sur-Erdre, în tabără și familii.

14. Azi, 29 mai 1998, o zi mare în această cronică a ÎNFRĂȚIRII: Ceremonia semnării, la Maieru, a Cartei Înfrățirii. O mare încărcătură de emoții. Prietenia noastră - avem multe argumente să credem în durabilitatea ei - nu va rămâne doar ca o simplă formalitate birocratică, ci o înfrățire reală. O izbândă.

Clipe de bucurie comună

Spicuind din programul atât de stufos al manifestărilor aferente acestui eveniment, să ne referim, sintetic, doar la câteva momente.

Pentru o astfel de sărbătoare a omeniei, pregătirile durează luni de zile și, ca oricând în lumea asta, unii se implică mai mult, alții mai puțin, fiecare după măsura inimii.

Primarii semneaza jurământul de infrățire...

Unii dintre oamenii primăriei și ai școlilor au îndeplinit firește, rolurile de căpătâi. Până și o propunere bună poate însemna uneori o pasă decisivă în realizarea... golului, ca să folosim o sintagmă des auzită în această vară fotbalistică. De la efortul de concepție și machetare a unui pliant, invitație, afiș, ecuson etc., până la distribuția acestora după ieșirea de sub tipar, de la simpla sugerare a unui moment-cheie într-un program cadru, până la prefacerea acestuia într-un fapt rotund: precizarea unui meniu, închegarea unei expoziții, succesiunea unor vizite, zămisirea în minte și apoi nașterea unei statuiete-simbol, a unui program artistic, a unui imn de circumstanță - toate acestea și încă multe altele, cer combustie lăuntrică, voință și trudă.

N-au lipsit nici surprizele, sperăm plăcute, pentru oaspeții noștri. I-am ascultat cu ochii înlăcrimați pe micii interpreți de cântece și poezioare, pe ghizii muzeului care se exprimau cu destulă nonșalanță în frumoasa limbă a lui Victor Hugo. Aceleași clipe de înălțare, admirându-i pe interpreții inegalabilei noastre "Cununi", ori pe vecinii sângeorzeni cu "Păunița" cea mare și cea mică, cu virtuozii lor instrumentiști. O surpriză a fost și șezătoarea noastră tradițională, în ambianța de epocă a unei săli de muzeu. În zi de duminică, mulți săteni de toate vârstele au pornit spre biserici, încostumați în straie de sărbătoare.

Poate că nu toate momentele să fi ieșit impecabil, ca la carte, dar pe ansamblu a fost bine. Nici din partea franceză n-au lipsit faze de inedit și fantezie latină. Nu-i voim uita curând pe Jaques Herry care, cu cimpoiul său expresiv, ne-a delectat cu minunate cântece bretone, ori pe madam Lucette Orhon recitând într-o corectă limbă română o poezie a lui Eminescu cel Mare... Asemenea momente sunt sarea și piperul unei întâlniri prietenești.

În cuvântările oficiale ale celor doi primari, rostite cu emoție în seara de vineri, 29 mai, răzbăteau ecurile comunităților înfrățite, noblețea unor angajamente de viitor și bucuria revederii.

"Ne-ați primit cu onorurile și inima voastră, iar acele imagini, acele cântece, acele gesturi simbolice

CRONICĂ DE ÎNFRĂȚIRE

MAIERU - NORT-SUR-ERDRE

de a ne primi cu pâine și sare, acei bărbați, acele femei, acei copii conducându-ne în inima cetății d-voastră vor rămâne pentru totdeauna în inima noastră... Soarta a decis să ne întâlnim. Am căutat să ne cunoaștem, am reușit să ne înfrățim... Ne-ați înfățișat și ne-ați împărtășit istoria voastră, patrimoniul vostru, cultura voastră. Puteți fi mândri de aceasta", spunea domnul primar Xavier Amossé. Domnul Ioan Cărbune, primarul nostru, spunea la

Primarul Xavier Amossé își rostește cuvântul

rându-i, printre altele: "Fraternitatea și prietenia ar trebui să fie oricând cele mai înalte rațiuni ale oamenilor... Bilanțul legăturilor noastre este bogat și generos. Mulțumim fraților nortezzi pentru tot ce au făcut și vor face pentru Maieru", iar d-l Jean-Pierre Bourcier, președintele Comiteului Nort-Maieru, sublinia: "Prietenia se cultivă. Noi am decis s-o semănăm. Și ea a încolțit. Ne aparține tuturor, e nevoie s-o protejăm pentru ca ea să se dezvolte și să înflorească mereu prin tinerii care ne vor urma".

La ceremonia din vinerea amintită, sala mare a Căminului cultural "Gregoriu Hangea" era arhiplină. Erau prezenți și reprezentanți ai localităților vecine. Era prezent și dl. MATHIEU ROUÉ, atașat cultural al ambasadei Franței la București. Nu prea s-au arătat printre noi solii organismelor județene și ai mass-media. După solemnitatea emoționantă a rostirii și semnării jurământului de înfrățire de către cei doi primari, a urmat un dîneu oficial la Casa de nunți. Prilej de mai bună cunoaștere reciprocă și de petrecere. În spontaneitatea urărilor de bine, de pace și sănătate, în iureșul "Periniței" și al cântecelor și dansurilor specifice ori în intimitatea unor familii primitoare, cărora încă o dată le mulțumim, ca și în companii de drumeție și vizite, ori în focul unui meci amical de fotbal (cât am fi dorit să ajungem și în finala cea mare cu francezii!) – în toate acestea și încă în multe altele – prietenia se călește temeinic pentru a dura. Ca semn de pecetluire a sentimentelor reciproce fiecare delegat din Nort a primit o statuie-tă-simbol, creație a sculptorului Max Dumitruș din Sângeorz-Băi.

Merită consemnate mai multe nume de susținători și realizatori care intră neapărat în formula acestui program de succes. Îl vom lăsa pe dl. Ioan Cărbune să le menționeze la loc potrivit. În ce ne privește, în numele redacției noastre, le aducem un sincer gând de recunoștință și mulțămire.

Câteva opinii

Am cerut mai multor consăteni, reprezentanți de instituții, consilieri, să-și exprime pe scurt aprecierile dumnealor asupra acestui eveniment remarcabil pentru satele noastre. Câțiva dintre ei au avut amabilitatea să răspundă.

IOAN CĂRBUNE, primarul comunei: "Câteva momente mi-au plăcut în mod deosebit. Mai întâi, modul cum a fost făcută primirea, care i-a surprins atât de plăcut pe oaspeți. Aici, un merit deosebit revine d-lor profesori Liviu Ursa și d-lui director Icu Crăciun, cu ansamblul folcloric al elevilor de la Școala profesională. Apoi seara de vineri, seara înfrățirii, putem s-o notăm cu notă maximă pentru regizare, pentru masa festivă care a culminat cu imnul și hora înfrățirii. A plăcut și programul artistic din muzeul "Cuibul visurilor", se cuvin mulțumiri d-nei prof. Varvara Paneș, d-lui prof. Mircea Pioraș, d-nei prof. Cătălina Telcean care a pregătit pe elevii-ghizi să prezinte muzeul în limba franceză, precum și programul artistic de la școală la care au ajutat

și unele doamne învățătoare.

Vreau să mulțumesc întregii echipe de inițiativă și organizare: Ioan Andronesi, viceprimar, Clara Rațiu, secretar, Sever Ursa, profesor, Login T. Berende, medic veterinar, Larion Cărbune, director coordonator, Ioan Tripa, director adjunct, Geta Botcă, învățătoare, Vasile Rațiu, Colzeșiu Ileana și Șuier Lucia, ambele de la Șc. profesională, Aneta Rațiu, director Căminul cultural, Costică Berende, învățător, Lavinia Cărbune, studentă, preoților Gavril Floșui, Vasile Botiș și Emil Coman, pr.gr. catolic Augustin Partene.

Și nu în ultimul rând redacției revistei "Cuibul visurilor", domnilor consilieri și unor cadre didactice din Anieș: dir. Anghilina Berende, Victoria Sângeorzan, Titus Cărbune, Ilie Hoza și Comitetului Maieru- Nort-sur-Erdre, tuturor persoanelor care ne-au ajutat la cazare. De asemenea, o mențiune specială pentru dl. ing. Cosma din Rodna.

Iată și câteva proiecte de viitor la care vom primi sprijinul prietenilor noștri francezi: construcția unei stații-pilot de reciclare a reziduurilor menajere (valoarea investiției: 2 miliarde lei); montarea a 300 de pubele pentru colectarea resturilor menajere; lamă, plus cupă pentru tractor și dotarea primăriei cu o mașină de salvare pentru comunitatea din Maieru. Toată recunoștința noastră".

CLARA RAȚIU, secretar primărie: O mână de oameni au lucrat timp de peste 6 ani ca această întrebare – Vreți să fiți prieteni cu noi? – să devină realitate.

Datorită consecvenței "fraților și surorilor noastre" din Nort-sur-Erdre și datorită muncii active și competente a grupului de simpatizanți din Maieru s-a legalizat ÎNFRĂȚIREA Maieru- Nort-sur-Erdre în două etape:

- în perioada 26-28 octombrie 1997 la Nort-sur-Erdre și

- în perioada 29-30 mai 1998 în comuna Maieru.

Suntem prieteni de peste 6 ani și tot mai mulți se aliniază la această prietenie. Iată, suntem înfrății – fapt care va aduce foloase comunităților în ansamblul lor, cât și fiecărei familii în parte.

După cum v-am relatat în primul meu material publicat în "Cuibul visurilor" din anul trecut - referitor la scopul și sensul înfrățirii dintre localități – datorită acestui vis devenit realitate, comunele noastre vor beneficia de proiecte raționale, ecologice și de suflet pentru omenire prin acei oameni care înțeleg că numai făcând ceva pentru cei din jurul nostru vom reuși să trăim cu satisfacția împlinirii scopului nostru pe pământ.

În ce privește desfășurarea evenimentelor din 29-30 mai 1998 îmi este imposibil să fac vreo apreciere personală..., în schimb; voi cita din scrisoarea unei prietene consecvente și care lucrează în umbră – căci nu a putut să viziteze România, nici ea și nici membrii familiei sale. Ea este membră a Comitetului Nort-Maieru de peste 6 ani și relatând revenirea grupului nortez acasă, scrie: "tous qui l'on vecu (la ceremonie) sont revenus, la joie au coeur la larme a l'oeil, rien que de l'évoquer".

LARION CĂRBUNE, director coordonator, sub titlul "Nortezul a venit să vadă", notează cu subtilitate literară: satul care veghează la picioarele munților, pădurile de un verde închis cât vezi cu ochii, oamenii domoli și tăcuți, veșnici, așezați de o parte și de alta a Someșului, unde ascultă liniștea cerului înstelat, sufletele oamenilor care au călătorit dintr-un anotimp în altul odată cu sămânța pusă în brazdă și odată cu păsările cerului care vin și pleacă în căutarea cuibului lăsat peste iarnă sub streșina caselor.

Și acum călătorim spre centrul satului să ne vedem cu semenii noștri pentru a pune la cale cele trecătoare.

Cred că pentru nortez, Maieru pe Someș are o aură și un semn peste veacuri, de aceea călătorul devine mai profund și mai gânditor.

VASILE BOTIȘ, preot Anieș: "Și totuși se poate! Noi și credincioșii ortodocși am trăit o bucurie când am slujit în fața altarului la braț cu preotul romano-catolic Joseph Bonhommeau, împărtășindu-ne din același potir. Mă refer aici la biserica romano-catolică. Colegul și pri-

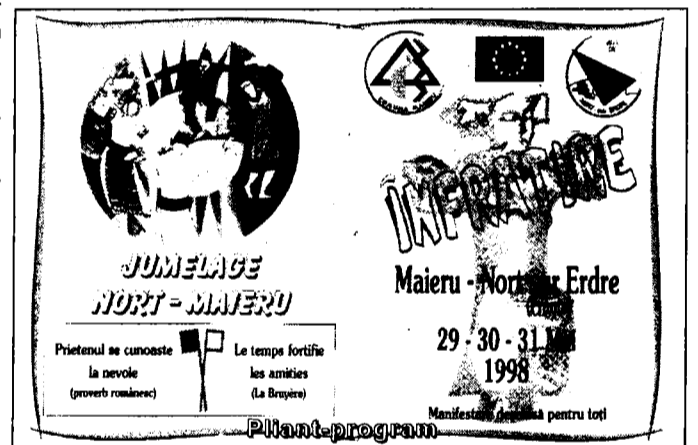
etenul meu a apreciat cu mare laudă soliditatea credinței, bogăția sufletească a românilor. Nădăduim că cei ce vor veni după noi vor ști să desăvârșască ceea ce noi am început azi. Se poate, totuși... Bunul Dumnezeu să ne ajute!

PETRICĂ HANGEA, consilier PNȚCD: "Înfrățirea comunei noastre cu localitatea Nort-sur-Erdre din Franța constituie un motiv de speranță, cu toate că nu prea mulți au înțeles semnificația acestui act. Nădăduim că după înfrățirea multor localități, se vor înfrăți pe rând toate țările europene ca o sfidare a comunismului, sau mai bine zis a comuniștilor care prin diversivările lor aduc încă atâta suferință popoarelor, învrăjbindu-le și împiedicând năzuința acestora de a merge pe drumul cinstei și demnității.

Fie ca această sărbătoare să se fi făcut într-un ceas bun și să constituie un pas spre cultura și civilizația apusului – spre momentul în care comuniștii vor înțelege că timpul lor a trecut și popoarele trebuie lăsate în pace.

AUGUSTINA HOZA, asistentă medicală, (reținem dintr-un text mai lung): În iubita mea comună au sosit oaspeți dragi din îndepărtata Bretania. Au trecut țări de-a rândul pentru a ne cinste cu prezența lor. I-a mânat spre noi gândul înfrățirii. I-am primit cu pâine și sare. Părea că o nouă "Nuntă a Zamfirei" s-a abătut pe plaiurile noastre. Ne-am îmbrățișat și ne-am strâns cu toții mâinile. Bine ați venit, frații noștri!

Simțeam cum își mângâie sufletele cu peisajele, cu

măgurile noastre pline de legende...

Au lăudat hărnicia măierenilor și au găsit că merităm a le fi frați. La masa comună ne-am împărtășit gândurile, am jucat jocurile noastre și jocurile lor... Zilele au trecut prea repede. Iată autocarul lor, gata de drum lung. Pe fiecare chip se zărea cel puțin o lacrimă... Dar despărțirea de acum nu-i decât motivul unei noi reîntâlniri. Ne-am simțit minunat împreună. A fost extraordinar să ajungem la o culme pe care n-o speram. Drum bun, dragi frați!

Epilog cu întrebări

Pe fondul cenușiu al vieții zilnice, o astfel de sărbătoare poate fi ca un ostrov de lumină și de pace în suflete. Ecurile ei nu se vor risipi degrabă. Bucuria se citea pe fețele tuturor și în ochii limpezi ai copiilor celor mulți și se poate citi în mărturisirile citite aici. Doar o umbră de jenă venea să tulbure frumusețea clipelor, poate chiar o ofensă: dregătorii județeni ne-au ignorat, n-au răspuns invitației calde a primăriei. Nu încetăm a ne întreba: De ce? Niciodată n-am fost atât de "uitați" ca acum. Rămăsesem cu totul în conul de umbră al altor manifestări culturale din județ, iar evenimentul nostru a fost privit ca un fel de cenușă de la margine... Nici colegii și prietenii gazetari nu ne-au prea onorat cu prezența. De n-ar fi fost chenarul acela de știre mărunț înserată în cotidianul "Răsunetul" de către prietenul Ion Moise, presa noastră ar fi rămas cu totul surdă. Oaspeții se întrebau și ei: de ce?

Dar nimic în lume nu poate umbri o trăire profundă. Și nici semnificațiile ei de neuitat.

Mitologie

PAGE BRYANT

Dicționar de mitologie a indienilor americani

Apași - (continuare)

(2)

A Unul din modelele de astăzi poartă numele de "coșul căsătoriei"; el are formă conică și pe margine este acoperit cu curele din piele de cerb; curelele care atarnă în jos au în vârf conuri de argint și sună frumos atunci când coșul este purtat dintr-o parte în alta.

De-a lungul timpului apașii au fost influențați de alte triburi cu culturi diferite. Tribul mescalero este o dovadă în acest sens; membrii acestui trib foloseau în ceremoniile lor sămânța sacră a cactusului, obicei preluat de la populațiile din est, în ceea ce acum numim statul Texas. De asemenea, aceștia au adoptat de la "oamenii de la câmpie" moda împletirii părului și acoperirea cu mărele a pieilor de cerb sau a tolbelor ceremoniale; tot de la aceștia au preluat și locuințele tipi.

Astăzi, apașii se ocupă cu creșterea vitelor și a oilor, cultivarea pământului sau cu comerțul. Dintre toți indienii sunt cei mai valoroși artiști. Coșurile lor și cusăturile cu mărele sunt mari surse de venituri. Recunoscuți ca buni oameni de afaceri, apașii posedă și conduc o mare stațiune montană din Munții Alpi, în estul Arizonei. Apașii sunt buni stingători de incendii și deseori sunt chemați pentru acest lucru în diferite părți ale S.U.A., atât în sud-vest, cât și în Yellowstone, statul Wyoming și în sudul Californiei. Ca toți americanii, apașii au multe ceremonii, care reflectă credințele și obiceiurile lor. Indienii jicarillo au o sărbătoare anuală, la începutul lunii iulie, iar în septembrie, indienii olleru și llanero au o sărbătoare comună, cunoscută sub numele de "răsăritul soarelui", care are loc lângă Horse Lake (Lacul Calului); această sărbătoare este închinată fetelor tinere. Totuși, dintre cele mai cunoscute ceremonii ale apașilor rămâne Dansul Apaș al Spiritului Muntelui.

Istoria apașilor a dat câțiva oameni care au devenit celebri ca: Cochise, Mangus Colorado și Victorio. Dar nici unul nu a fost atât de faimos la Geronimo, conducătorul și vrăciul apașilor. El și însoțitorii săi s-au împotrivit cavaleriei albilor o lungă perioadă de timp. Iată cum îl descrie indianul Sun Bear în cartea sa "Buffalo Hearts" ("Inimi de bizon"): "Geronimo a fost un patriot, un bărbat care a luptat pentru poporul său. În această țară existau doar 60 de milioane de locuitori în timpul când Geronimo lupta. El nu s-a așteptat să înfrângă armata S.U.A., ci doar să-și apere pământurile poporului său printr-un tratat de pace just. El aparținea grupării mimbreno, din tribul apașilor. Era un bun vânzător și o excelentă călăuză, știind cum să supraviețuiască în deșert. Se spune despre apași că știau fiecare izvor de apă din întreaga țară. De asemenea, ei știau când va fi secetă în timpul anului. Apașul purta apa în intestine subțire al calului, folosit exact ca un container. În timpul unei lupte știa cum să supraviețuiască".

ARCUL CU SĂGEATA. A fost o armă folosită de indienii la vânătoare și luptă. Penele folosite în coada săgeții aveau puteri speciale.

În versiune românească de ICU CRĂCIUN, din "The Aquarian Guide to Native American Mythology (1991)

Zi în Franța

Economie

Bugetul statului (1997)

În fiecare zi, Statul cheltuiește 4,9 miliarde de franci, din care un miliard cheltuieli comune ale diferitelor ministere. Iată unde merg ceilalți 3,9 miliarde de franci:

- educație națională, învățământ superior și cercetare: 967,4 milioane franci;
- apărare: 666,7 milioane franci;
- datorii ale statului: 637,3 milioane franci;
- echipamente, locuințe, transport și turism: 339,6 milioane franci;
- interne și descentralizare: 207,4 milioane franci;
- servicii financiare: 125,6 milioane franci;
- agricultură, pescuit și alimentație: 96,5 milioane franci;
- foști combatanți și victime de război: 73,5 milioane franci;
- industrie, poștă și telecomunicații: 68,9 milioane franci;
- justiție: 65,5 milioane franci;
- afaceri externe și cooperare: 58 milioane franci;
- cultură: 41,3 milioane franci;
- mări: 13,3 milioane franci;
- servicii ale Primului-ministru: 12,3 milioane franci;
- amenajarea teritoriului: 8,1 milioane franci;
- tineret și sport: 8 milioane franci;
- mediu: 5,1 milioane franci;
- comerț și artizanat: 1,2 milioane franci.

Impozite:

a) Impozitul pe venit

După previziunile proiectului de lege a finanțelor publice pentru 1997, francezii au trebuit să plătească 800 milioane franci pe zi cu titlu de impozit pe venit, ceea ce face din acesta unul dintre cele mai mici din Europa.

b) Impozite indirecte

Dacă familiile franceze sunt relativ protejate de fisc în ceea ce privește veniturile lor, fiscalitatea indirectă compensează în mare măsură fiscalitatea directă. În 1997, a trebuit să se achite două miliarde de franci cu titlu de TVA și 128 milioane de franci cu titlu de alte impozite indirecte. La acestea se adaugă 446 milioane de franci de la vămi, din care 392 milioane franci taxe pe benzină.

c) Taxa pe locuință

Familiiile franceze au plătit în anul 1997 o taxă pe locuință în sumă de 165 milioane de franci pe zi.

d) Impozitul pe societăți

Impozitul pe societăți a reprezentat 468 milioane de franci în fiecare zi a anului 1997.

Zilnic statul percepe 33 milioane de franci pentru

alcoolul vândut și 149 milioane de franci din vânzările de tabac.

e) Frauda fiscală

După un raport realizat la cererea Primului-ministru, în 1996, frauda fiscală a reprezentat zilnic între 480 și 640 milioane de franci în 1994, adică 2/3 din impozitul pe venituri. Ea consta în:

- munca la negru: între 270 și 440 milioane de franci;
- T.V.A.: 87 milioane de franci;
- impozitul pe venit: 41 milioane de franci;
- impozitul pe societăți: 22 milioane de franci.

Venituri

Salariul mediu brut al celor 12 milioane de salariați din sectorul privat și semi-public, s-a ridicat în 1995 la 427 franci pe zi, ceea ce corespunde la un salariu net de contribuții sociale de 346 franci. Acest salariu mediu este modulat în funcție de statut (specialiștii câștigă de 2,7 ori mai mult decât muncitorii), de sex (femeile cu 21% mai puțin decât bărbații), de sectorul de activitate (cu 20% mai mult în transporturi decât în construcții), de regiune (în Hauts-de-Seine se câștigă în medie cu 54% mai mult decât în provincie), de profesiune (remunerația zilnică netă, cu prime cu tot, a unui director din distribuție este de 1700 de franci, cea a unui agent de asigurări de 810 franci, a unui inginer de execuție de 725 franci, a unui ghișetier de bancă de 360 de franci și a unui muncitor din domeniul mecanic de 290 de franci).

Cei 1,8 milioane de agenți civili de stat care lucrează în metropolă au primit, în 1995, un salariu brut mediu, zilnic, de 452 de franci (cu prime cu tot). Aceasta echivalează cu o remunerație netă de 388 de franci. Și aici există mari diferențe: 790 de franci pentru un profesor universitar, dar numai 540 de franci pentru un atașat sau un inspector, 450 de franci pentru un profesor calificat, 340 de franci pentru un institutor și 210 franci pentru un agent de servicii publice.

În ceea ce privește șomerii, aproape 8 șomeri din 10 primesc o indemnizație mai mică de 167 franci pe zi.

IOSIF PANEȘ
(după *Le Point* - 1997)

Notă: în nr. 1-2 (16-17), în loc de o rată a mortalității de 24 la mie și o rată a natalității de 9 la mie se va citi o rată a natalității de 24 la mie și o rată a mortalității de 9 la mie.

Prepozitul și vicarul capitular MACEDON POP (3)

Deoarece "deputațiunea de trei", în frunte cu vicarul, aleasă spre a duce petiția la Viena n-a obținut "licența de la locurile mai înalte", o nouă adunare a grănicerilor avea să țină tot în Năsăud, la 13-14 septembrie 1848, cu participarea a cca. 300 de reprezentanți ai localităților grănicerești. Petiția anterioară a fost revăzută și completată, iar în formă finală fusese încredințată unei delegații alcătuite din învățătorii Florian Porcius și Vasile Nașcu, sergentul Gavril Pop din Feldru și căpitanul Leontin Luchi. În această adunare, s-a protestat împotriva încorporării Transilvaniei de către Ungaria, s-a hotărât desprinderea de guvernul de la Budapesta și s-a cerut constituirea unui guvern provizoriu și a unei diete în care să fie incluse toate națiunile transilvănene, proporțional cu ponderea lor numerică. Prin urmare, revendicările grănicerești, cu tot specificul lor local, erau în deplină concordanță cu cele generale ale întregii Transilvanii, invocate în a treia Adunare Națională de la Blaj din 2-16/14-28 septembrie 7). Răspunsul împăratului Ferdinand I din 26 octombrie 1848, aflat la Olmütz, a dat numai parțial satisfacție doleanțelor înscrise în petiție, căci la 1 aprilie 1851 Regimentul II de graniță năsăudean se desființează, urmare a prăbușirii feudalismului, iar lupta acerbă care a urmat, condusă în continuare de neobositul vicar Macedon Pop, va determina rezolvarea favorabilă a problemei dreptului de proprietate asupra bunurilor (feude militare, păduri, pășuni și munți) și fondurilor grănicerești, iar iobăgia fiind abolită, accentuarea condiției "de lideri" din listele conscrierii grănicerilor devine desuetă. 8).

Spre sfârșitul anului 1848, insurgenții unguri, a căror atitudine entuziastă față de ideea de libertate, egalitate și fraternitate dispărea când era vorba de supuși, ocupând tot nordul Transilvaniei, au atacat și Regimentul II de graniță, căci Năsăudul fusese considerat "cuibul tuturor crimelor și răutăților", fidel fiind tronului habsburgic, însă adânc decepționat de politica duplicitară a acestuia, ca și revoluționarii lui Avram Iancu, cu care grănicerii merseseră pe aceeași linie. Noul comandant, col. Carol Urban, își retrase din fața primejdiei regimentul în Bucovina și Galiția, iar vicarul Macedon Pop îl însoțește în calitate de "capelan castrens" (preot militar, încoluit apoi de fratele său, Anchidim Pop), până la finele anului 1849 (administrativ vicarial rămăsese parohul Grigore Pop din Rebrîșoara). La revenirea în Năsăud, l-au mișcat profund distrugerile săvârșite de rebeli, asemenea vandalilor: biserică arsă, împreună cu arhiva vicarială pe care o adăpostea, pierderea irecuperabilă pentru istoria noastră, casa (și grădina) vicarială, casele locuitorilor și ale autorităților militare prefăcute în cenușă, Institutul militar (deschis în 1784) distrus, la 23 martie 1849. Nici alte localități grănicerești n-au fost scutite de incendii și jafuri, de la Mocod, Rebrîșoara și Feldru până la Râdon, au fost uciiși preoți și oameni nevinovați (este vorba de parohul Mihail Pop din Mărișelu, de atrocitățile comise în localitățile Sיעוț și Monor). Amenințările incluse în proclamația către grăniceri a "supremului" comandant al armatei maghiare, generalul Iosif Bem, dată la Cluj în 13/15 decembrie 1848, și-au găsit astfel concretizarea: "Grănicerilor! (...) Alegeți-vă dar! De lucrați în contra noastră, vă așteaptă pedeapsă, moarte, pustiire; iară de lucrați cu noi, vă așteaptă iertare, viață și libertate (sic!)". 9). Numai intervenția trupelor țariste conduse de generalul A.N. Lüders, chemate să salveze ideea de monarhie habsburgică, a putut curma dezastrul din perioada ianuarie-iunie 1849 abătut asupra Transilvaniei, în urma luptelor de la Albești (Sighișoara) din 19/31 iulie și de la Timișoara din 29 iulie/10 august.

În aceste împrejurări tragice, vicarului Macedon Pop îi revenea misiunea de a fi inițiatorul acțiunii de regenerare spirituală și materială a stării ținutului, grav afectată de evenimentele revoluționare. Mai întâi, intervine pe lângă col. Carol Urban să permită grănicerilor "bătrâni și slăbiți", celor ale căror familii fuseseră păgubite să se întoarcă acasă. Apoi, se preocupă îndeaproape de reluarea instrucției școlare în localitățile grănicerești, după cum rezultă din finalul circularei din 18 decembrie 1849: "În unele sate s-au început școalele, în altele nu. Unii preoți le mai cercă, când și când, alții de fel nu. Vă dojenesc ca să băgați seamă de aceste națiuni atât de folositoare institute. Străduiți-vă a planta în fragedele inimi morale și religia, fără de care omul e fiară sălbatică". 10). La 31 decembrie 1849, se redeschide "cursul preparandial" de 6 luni, care funcționase pe lângă "norma" din Năsăud sub conducerea vicarului și directorului Ioan Marian (1837-1842), mai departe a învățătorului Moise Panga (1842-1848), absolvent și el al Pedagogium-ului din Praga. Dacă la început erau pregătiți numai cursanții ce urmau să fie "aplicați ca învățători" în localitățile grănicerești, de-acum candidații, cu stipendii oferite de stat, vor fi recrutați și din nordul Transilvaniei (cursul preparandial începea cu 22 fii de grăniceri și 69 de "provinciali"). Harnicul pedagog sibiuan, ca nou director al "normei" (1846-1856), îl va conduce în două perioade: 1849-1851 și 1855-1856. Semnificativ sub aspectul însufletirii menirii învățătorului unei națiuni ținute în supunere și neștiință este cuvântul vicarului Macedon Pop rostit cu acest prilej: "Însă tinerilor! Ca românii să se știe folosi de drepturile garantizate (prin "Constituția de la Olmütz dată în 4 martie 1849 de următorul împărat, Francisc Iosif I, 1848-1916, aceiași cu ale altor națiuni din monarhie, n.n.) ca să fie respectați de națiunile Europei, să aibă puterea morală, să fie adevărați creștini și bravi crescători (...), au trbuință să învețe, au cea mai neapărată trebuință de școale. Școalele însă numai atunci vor aduce doritul folos, dacă vor avea dascăli procopșiți. Numai aceștia sunt în stare a ridica onoarea și fericirea națiunii. (...) Cu atâta însă nu socotiți că încă ați făcut destul. Unui dascăl sunt și alte științe de lipsă. Încât împrejurările și capacitate vă vor îngădui, sunteți îndatorați și acelea a vi le câștiga. Omul numai așa răspunde așteptării divine, numai așa își arată demnitatea omenească, dacă din zi în zi se străduiește a fi mai perfect". 12).

prof.univ.dr IRONIM MARȚIAN

7) Acum se și formează oastea populară română în frunte cu Avram Iancu și Axente Sever, începând astfel "războiul barbar" în Transilvania, căci rezultatul îndelungatei deliberări a fost: (...) desfacerea totală de politica unionistă, restabilirea situației deosebite a Transilvaniei în cadrul monarhiei habsburgice și aderarea la constituția austriacă (...). Poporul român a decis să treacă la fapte". cf. Silviu Dragomir, Avram Iancu, Busurești 1965, pg.74-75. Este vorba despre Constituția liberală din 25 aprilie 1848, dată de împăratul Ferdinand I, care a abdicat la 2 decembrie.

8) Vezi Valeriu Șotropa, op.cit., pg.261-263.

9) Cf. Ștefan Buzilă, Lucr.cit. pg.444.

10) Cf. Virgil Șotropa, Lucr.cit., nota 6, pg.11.

11) Vezi Virgil Șotropa, Vechea preparandie năsăudeană, "Icoana unei școli dintr-un colț de țară românească", Anuarul Școlii Normale din Năsăud-1929 de Sandu Manoliu, Năsăud 1930, pg.90.

12) Cf. Virgil Șotropa, "Arhiva Someșană", Nr.11, Năsăud, 1929, pg.23-24.

Sport

Sport

Fotbalul măierean

Revenim în numărul de față cu rezultatele înregistrate de către echipa noastră locală în ultimele etape ale campionatului diviziei "D", ediția 1997-1998.

În etapa a 21-a, echipa noastră se deplasează la Rebrîșoara unde "Caolinul", o echipă în criză de puncte, reușește victoria în cele din urmă cu scorul de 3-1.

La Lechința, în etapa a 22-a, "Silvicultorul" Maieru se mobilizează și scoate un rezultat de egalitate: 1-1.

În penultima etapă a returului, la Maieru, vine liderul campionatului, dar echipa oaspete vine fără emoții, deoarece locul I îi era asigurat și, în cele din urmă, se declară învinsă în fața unei echipe ("Silvicultorul") mai motivată, scor 4-2.

După jocul derby din ultima etapă, măierenii cedau după un joc bun, disputat în deplasare, la Năsăud, echipă situată pe locul trei în clasament la acea dată,

joc încheiat cu scorul de 5-3.

La sfârșitul ediției de campionat a mai avut loc o etapă din cupa României, unde echipa noastră a întâlnit echipa Someșul Feidru, jocul având loc pe terenul acesteia din urmă, iar după un joc dur și un arbitraj ostil, echipa noastră a pierdut cu scorul de 5-3.

Vă prezentăm în continuare lotul de jucători care au încheiat campionatul 1997-1998 și clasamentul la finele ediției:

Portari: Sorin Duca, Emil Niculai
 Fundași: Viluț Boșca, Gavrilă Bumbu, Lazăr Sângeorzan, Filip Negrușer, Ionică Vertic.
 Mijlocași: Uțu Ștefan, Dănuț Partene, Niculiță Boca, Dorel Măgurean, Ioan Isip.
 Atacanți: Ioan Lorințiu, Iacob Varvari.

Clasamentul final:

1. Mecanica	24	18	3	3	69-29	57p
2. V.R.G.	24	16	3	5	71-29	51
3. Progresul	24	15	2	7	64-40	47
4. Laminorul	24	12	2	10	61-35	
5. Silvicultorul	24	11	4	9	64-47	37
6. Minerul	24	11	2	11	60-42	35
7. Viticola	24	10	1	13	49-50	31
8. A.S. Archiud	24	9	4	11	41-68	31
9. Caolinul	24	9	1	4	50-99	28
10. Hebe*	24	9	2	13	50-57	26
11. Unirea	24	8	2	14	39-57	26
12. Eciro F.	24	7	2	15	44-63	23
13. A.S. Teaca	24	6	3	15	29-75	21

*) - echipă penalizată cu 3 puncte.

VASILE AVRAM, VASILE CROITOR

Din lumea păsărilor

La lucru, C.P.N. !

Impresia că cепеніştii-naturaliști sunt niște aiuriți cu capul în nori este totalmente falsă. Dimpotrivă! Acțiunile, activitățile lor probează că sunt cei mai realiști oameni de pe pământ; că inima lor este deschisă, ochii atenți și gândul curat. În luna aprilie, în acest anotimp al Învierii și neînvierii au fost deja finalizate câteva proiecte:

1. Observarea și recunoașterea păsărilor migratoare - a fost înregistrată cea de-a 125-a specie din avifauna regiunii noastre: 1 pițigoi pungar (boicuș) - Remiz pendulinus.

2. Repertoriu botanic al florilor de primăvară.

3. Fișe de observare ale reprezentanților lumii amfibienilor: 2 specii de salamandre, 4 neamuri de broscuțe și o familie de triton (Triturus vulgaris)

4. Acțiunea "Arini pentru scatii" - au fost plantați peste 500 de puietii de arin, salcie, cătină, molid, frasin în zona nisipoasă a lazului și pe malurile degradate de gunoaie ale Văii Anieșului, învecinate cu Șc. Gen. Valea Anieșului.

5. Instalarea a încă 2 cuiburi artificiale în luncă.

Proiecte C.P.N.

- idei, propuneri, "anchete"... -

1. Inventarierea și recensământul cuiburilor de rândunică și lăstun din satul nostru.

2. "Un păru cu apă vie" - studiu unui ecosistem acvatic: insecte, flori, păsări - proiect în realizare cu scatii clasei a III-a a Școlii Generale Anieș și-a învățătoarei Cărbune Măricuța.

3. Studiul insectelor din regiunea noastră; noi am redescoperit împreună cu Aurelian Hoza, entomologul echipei, câteva specii de bondari, albine sălbatice, carabi,

cantaride, muște ciudate și fluturi.

4. Acțiuni naturaliste la... baltă ori mlaștină... pentru cunoașterea libelulelor, insectelor acvatice și-a lumii OAC-OAC! O lume ce unora le pare hidoasă dar care are gingășia și rostul ei în Marea Creație.

5. Acțiunea "VERDE & ALBASTRU" - activități de curățenie, igienizare, depoluare ale parcurilor, grădinilor, cursurilor de apă, surselor de apă minerală... Nu așteptați s-o facă alții! Împotriviți-vă gunoaielor! Nu lăsați cioburile indiferenței să vă pătrundă în ochiul conștiinței! Indiferența este maladia acestui secol! Fiți tineri! Și când inima voastră va fi supusă îndoielii ori disperării, dați-vă întâlnire cu albinele la prisacă!

ILIE HOZA

Știri • Știri

Nu numai fotbal

Vineri, 15.05.a.c., pe terenul Liceului "Liviu Rebreanu" din Bistrița, a avut loc un atractiv meci de fotbal între echipele cadrelor didactice din Maieru și Liceului "Liviu Rebreanu" din Bistrița. Mai important decât scorul meciului (încheiat în favoarea bistrițenilor), a fost schimbul de opinii referitoare la viața noastră cea de toate zilele.

Examen

Examenul de absolvire a anilor III de la Școala Profesională din Maieru, meseriile: croitori, tâmplari, lăcătuși în construcții metalice, a avut loc în zilele de 16-19 iunie a.c.

(I.C.)

Voiaj în Franța

Un grup de 23 adolescenți și tineri măiereni din echipajul ecologic "Floarea de colț" (Edelweis), condus de prof. Liviu Ursa, pleacă în Franța, la Nort-sur-Erdre, pentru un schimb de experiență - potrivit programului reciproc al înfrățirii, proaspăt oficializate.

(S.U.)

Încercare de întemeiere mitico-lingvistică a toponimului MAIERU (7)

(continuare din pagina 1)

măierugă, măiereasă, remarcând cum familia are o stric-tă delimitare între alfa-maier și un omega-măiereasă, sensibilizându-ne gândul fecundității lingvistice. Nu vom scăpa din vedere nici existența termenului dublu male-rean-maiereană (/6/ p.35), provenind de la "planta erbacee din familia labiatelor, maghiranul (origanum majorana), cu flori roșietice sau albe, cultivată uneori pentru plăcutul ei miros", tocmai încântați de posibile confuzii între măierence și "măgereanul" (așa pronunță ele), cu care împodobite se duceau și se mai duc, duminica, la biserică ori la horă. Măierenii și măiere-ncele ar putea fi surprinși de DLR(M) /6/ (p.225-226), deoarece ar afla că "măierean, -eănă prin Transilvania și Banat" reprezintă "locuitori din maieri" și ar putea fi și mai surprinși că măierită /38/ desemnează o "femeie care locuiește sau lucrează într-o fermă". Ne vom delecta și cu: "măiereană, lapte dulce/Cum îl mulge, în târg îl duce" (!) (/6/, p.225), în timp ce pe măierenii naturalizați orășeni îi și vedem cum se îmbujorează la nostalgiile cele profunde ale copilăriei fără de care "am murit demult"- vorba hobiștanului parizian Brâncuși. Desigur, măierugă poate fi mai degrabă o diminutivare a lui măieriste, decât a lui maier, cum dă DLR(M).

Pentru a fi cu adevărat al Academiei Române și deci complet, DLR, cel mare cu fascicule și chiar volume întregi pentru o singură literă a alfabetului limbii române, ar trebui să însemneze și: "măierean-măiereancă, măiereană, născuți și/sau trăitori în Maieru (județul Bistrița-Năsăud), respectiv adjectivul desemnând această calitate, ori ceva aparținând de acești locuitori", similar cum însemnează pentru locuitori/originari în/din Bistrița, Năsăud etc., cu atât mai mult cu cât cazul celor născuți și/sau trăitori în Maieru oferă pentru DLR(M) un sens neînregistrat la termenul "măierean, -eănă" (/6/ p.225).

Pentru exotism epic, frumusețe literară arhaică și singularitate lingvistică aparte, semnalăm substantivul comun maieru, dintr-un volum datorat lui Gheorghe Alexici (1864, Arad-1936): "Să fasem o grădînă undeva în câmpia asta frumoasă, să fasem nunta acolo. Dară în câtă vreme să poate găt'i maieru asela?" Citatul aparține valoroaselor "Texte din literatura poporană română" publicate parțial de Alexici, la Budapesta, în 1899, în Editura autorului, iar subliniata întrebare, tare, ne pune pe gânduri (!)

(va urma)

Dr. VALER SCRIDONESI-CĂLIN

Expoziție de procute și treistute la Maieru

S-au căsătorit

Aprilie:

Mogovan Aurel cu Berendea Lucreția

Mai:

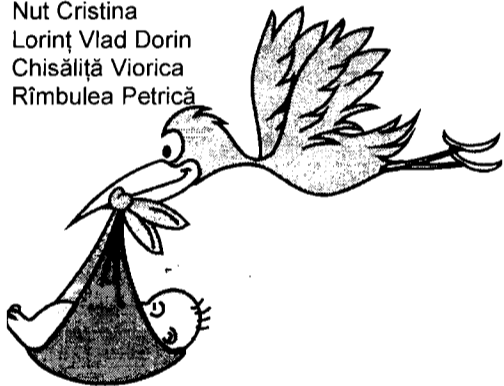
Lorinț Vasile cu Dumitrean Oltița
Portiuș Oltița cu Leonte Floarea
Flămînd Dumitru cu Boșca Lucreția
Cărbune Ionel cu Buta Oltița
Andronesi Alexandru cu Urșă Lucreția
Hoza Virgil-Grigore cu Cîrceie Silvia-Viorica
Scurtu Florin cu Avram Marioara
Hoza Ionel cu Cărdan Viorica-Varvara
Vasilca Mircea-Florin cu Avram Măriuța

Le dorim "Casă de piatră"!

S-au născut

Mai:

Balotă Dănuța
Cotu Ioana
Berende Cornelia Aura
Candale Valentin Cosmin
Roman Aurelia Virginia
Frunză Trifon Vlăduț
Avram Ionuț Adrian
Chisăliță Nelia
Larionesi Ionuț Cristian
Patitu Ana-Maria
Cărbune Ioana-Elena
Sidor Augustina Oltița
Lorințiu Georgiana Diana
Nut Cristina
Lorinț Vlad Dorin
Chisăliță Viorica
Rîmbulea Petrică

Să crească mari și frumoși !

Au decedat

Aprilie:

Pui Ioan – 81 ani
Istrate Lazăr – 56 ani

Mai:

Mihăilă Ioana – 89 ani
Pop Aurel – 60 ani
Pui Ioan – 72 ani
Rebrișorean Todora – 74 ani
Rîmbulea Aurelia – 66 ani
Ometiță Grigore – 60 ani
Leonte Andrei – 83 ani
Scridonesi Constantin – 74 ani
Circoman Valer – 69 ani.

Dumnezeu să-i odihnească !

Doruț Hădărău

Dialog cu domnul DORUȚ HĂDĂRĂU - consilier local -

Domnul Hădărău Doruț s-a născut la 24 februarie 1957 în comuna Maieru. Între anii 1964-1972 a urmat cursurile primare și gimnaziale la Școala Generală "Liviu Rebreanu" din comuna natală. În anul 1977 a absolvit Liceul Teoretic din Sângeorz-Băi, iar în anul 1986 a absolvit Liceul Agroindustrial din Târgu-Mureș. Între anii 1980-1997 a lucrat ca asistent veterinar la Circumscripția veterinară din Maieru. Este căsătorit și are doi copii.

Redacția: Dacă ar fi să faceți bilanțul activității Consiliului local, până în prezent, ce calificativ ați primi?

Hădărău Doruț: La această întrebare răspunsul este satisfăcător, și aceasta datorită lipsei unei autonomii locale și mai ales a unei autonomii economice. Prin apariția noii legi în administrarea publică locală, probabil că lucrurile se vor mai îmbunătăți, în sensul că se vor realiza multe din lucrările de care are nevoie localitatea noastră.

Atâta timp cât bugetul nu este aprobat sau în curs de aprobare, acum, la jumătatea anului, vă dați seama cât este de greu de a finaliza măcar unele lucrări începute, nemaivorbind de altele care ar trebui să demareze.

Red.: Care credeți că sunt hotărârile mai importante ale Consiliului local și în ce măsură au fost puse în aplicare?

H.D.: Consider că cele mai importante hotărâri luate de Consiliul local ar fi:

- asfaltarea străzii Gării;
- reconstruirea Căminului cultural din Anieș;
- terminarea lucrărilor la introducerea apei potabile în comună, care s-a făcut parțial;
- salubritatea localității Maieru și Anieș ar fi unul dintre cele mai mari deziderate ale Consiliului local și al Primăriei Maieru, dar care se zărește la orizont, prin înfrățirea oficială cu localitatea Nort-sur-Erdre, prin dotarea, deja, cu un tractor cu remorcă și, în perspectivă, cu construcția unei stații pilot, unică în zonă, de distrugere a deșeurilor menajere și de altă natură și de dotarea localității cu pubele Euro.

Vreau să amintesc aici și o hotărâre a Consiliului local pe care o consider deosebit de importantă și care nu a fost pusă în aplicare. Este vorba despre inventarierea și măsurarea loturilor zootehnice și de altă natură aparținând domeniului public (Primăriei).

Red.: Care sunt hotărârile Consiliului local la care ați contribuit în cea mai mare parte?

H.D.: În calitate de consilier particip la toate hotărârile luate de Consiliul local și pe majoritatea le consider importante, iar prin votul meu contribuie la acele hotărâri care servesc interesul comunei și nu a unor interese de grup sau a unor persoane. Poziția mea este bine cunoscută de colegii mei, consilieri, și de unii cetățeni ai comunei.

Red.: Sunteți satisfăcut de modul cum se desfășoară ședințele Consiliului local?

H.D.: În general ședințele se desfășoară bine, cu competență, dar, după părerea mea, consultarea cetățenilor în problemele locale de interes major ar trebui să fie făcută cu o mai mare responsabilitate în interesul colectivității locale. Și, mai adaug aici că ședințele Consiliului local, fiind publice, foarte puțini cetățeni sau șefi de instituții participă la acestea și aici este și cazul redactorilor revistei dumneavoastră care ar trebui să participe la dezbaterile din cadrul ședințelor Consiliului local, să ia pulsul acestora la cald, consemnând unele aspecte mai importante și pozițiile unor consilieri în luarea unor decizii de interes local prin asumarea responsabilităților în așa fel încât colectivitatea locală să ia la cunoștință, prin intermediul revistei dumneavoastră, de activitatea lor în cadrul Consiliului local.

Red.: Când credeți că măiereni vor beneficia de introducerea apei curente în casele lor?

H.D.: Cred că jumătate dintre măiereni vor beneficia de introducerea apei curente în toamnă, odată cu inaugurarea noului local de școală, iar cealaltă jumătate a comunei (partea de jos) nu o văd beneficiind de această facilități a civilizației în viitorul apropiat. Trecând introducerea apei de la OZON la AQUABIS Bistrița și, în condițiile actuale de austeritate pe toate fronturile, concluzia să o tragă cititorii revistei dumneavoastră.

A consemnat ICU CRĂCIUN

Ședințele Consiliului Local Maieru

În perioada care a trecut din aprilie 1998 și până în iunie 1998, Consiliul local Maieru s-a întrunit în două ședințe ordinare de lucru unde s-au adoptat următoarele hotărâri:

Hotărârea nr. 10/1998 privind încetarea mandatului de consilier a d-lui Cărbune Alexandru și validarea unui nou mandat de pe lista PD în persoana lui Sângeorzan A. Vasile.

Hotărârea nr. 11/1998 privind stabilirea unor măsuri pentru îmbunătățirea activității de gospodărire și înfrumusețarea comunei Maieru.

Hotărârea nr. 12/1998 privind închirierea unui spațiu din Căminul Cultural "Gregoriu Hangea" S.N.Tc. ROMTELECOM S.A., în suprafață de 46 m p, în vederea instalării Centralei telefonice digitale.

Hotărârea nr. 13/1998 privind taxele de pășunat pe anul 1998 și organizarea pășunatului alpin pe vara 1998.

- Taxele de pășunat sunt:
- 2.500 lei/una ovină sau caprină
 - 8.000 lei/una bovină adultă
 - 10.000 lei/una cabalină adultă
 - 5.000 lei/una tineret bovin sau cabalin.

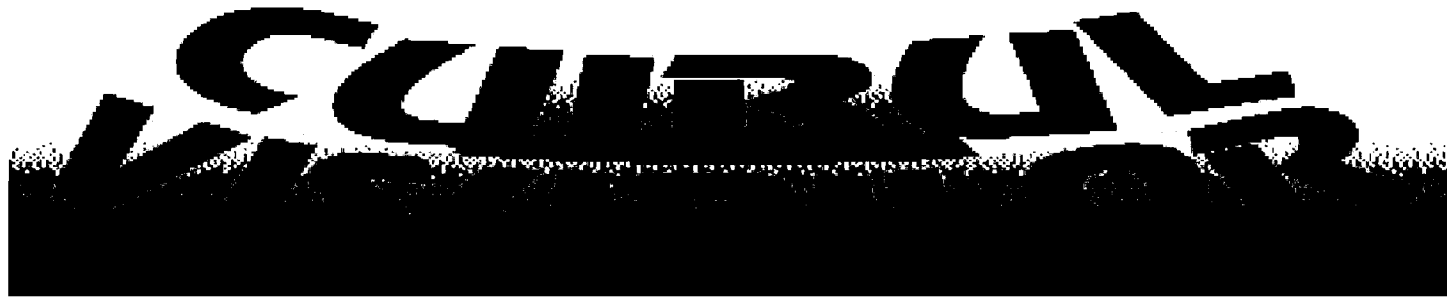
A consemnat CLARA RAȚIU

Informații
Invățământ
CUIBUL VISURILOR
Cultură
Sport

Redactor șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Urșă, Macavei Al. Macavei
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Ieronim Andronesi (SUA)
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
Adresa redacției: Muzeul **Cuibul visurilor** Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD
Machetare: Icu Crăciun
Tehnoredactare computerizată: SC "SELT COMPUTER" SRL Bistrița
Tiparul executat de: SC "IMPRES" SRL Bistrița ISSN 1224 - 643
Acest număr apare și cu sprijinul financiar al Primăriei din Maieru

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE ȘI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU

ANUL III Nr. 7-8 (22-23) *** IULIE - AUGUST 1998 *** 8 PAGINI *** 2000 LEI

A trecut STYXUL

un cetățean de Onoare al Maierului

La început de iulie s-a stins din viață cărturarul și inventatorul Nicolae V. Ilieșiu, fiu de seamă al comunei noastre. Ziarist și apicultor recunoscut în țară și peste hotare, domnul Niculiță al "notărașului", cum îndeobște i se spune, a fost activ până în al 86-lea an de viață...

S-a născut la 24.12.1913 la Târgu Mureș, unde părinții domiciliau provizoriu, tatăl său, Vicențiu, aflându-se la cursurile școlii de notari. Era primul dintre cei patru copii rezultați din căsătoria lui Vicențiu Ilieșiu, notar comunal, născut în comuna grănicerească Maieru, cu Maria Luiza Schottel din Năsăud. Și-a petrecut copilăria la Maieru, unde tatăl său a fost notar vreme de peste 40 de ani, ocupându-se și cu apicultura, fiind prieten de copilărie cu Liviu Rebreanu și cu compozitorul Dariu Pop.

A făcut școala primară la Maieru (1920-1924), liceul la Năsăud (1924-1938), după care a urmat timp de doi ani (1931-1932) cursurile Facultății de Drept din Cluj, pe care le-a întrerupt pentru a se dedica ziaristicii (1933-1939). Între anii 1933-1934 a lucrat la ziarul "Dacia" din Cluj, apoi împreună cu compozitorul dariu Pop, a înființat la Satu Mare cel dintâi cotidian românesc "Granița" denumit mai târziu în "Frontul", în această perioadă fiind și corespondent de presă pentru nordul Ardealului la ziarul "Curentul" din București.

Între anii 1934-1938 a fost secretar de redacție și redactor economic la "Curentul" (director Pamfil Șeicar), apoi secretar de redacție la ziarul Buna-Vestire și redactor economic la ziarul de limbă franceză "Le Moment" (director Alfred Hefter). În paralel, între anii 1933-1940, a fost redactor economic la ziarul "România" (director Cezar Petrescu) și director de presă la Președinția Consiliului de Miniștri, precum și director de cabinet la Frontul Renașterii Naționale și Partidul Națiunii.

A ocupat și importante posturi economice între 1940-1944, fiind administrator și procurist la S.A.R. "Mihai Eminescu" editura și tipografia ziarelor "Gazeta Sportului" și "Viața" (director L.Rebreanu), precum și administrator la S.A.R. "Eltegra", reprezentanța unor firme de instalații tipografice și a S.A.R. "Fructonil" - Giurgiu, etc. Între anii 1945-1949 îl găsim administrator delegat la S.A.R. "Eurocent", București, pentru ca, în perioada 1949-1969 să lucreze în construcții (șef de șantier, proiectant) în Oradea și în alte întreprinderi.

De reținut că, între anii 1960-1969, are un proces cu Arhiepiscopia Ortodoxă a Bucureștiului pentru presupusă activitate politică și economică ilegală desfășurată în atelierile mănăstirești Cernica, dar fără formulare de despăgubiri față de vreo parte civilă, însă condamnat pe nedrept, într-un proces ticluit, la 15 ani de închisoare, dintre care 9 execuții, neputându-i-se inventa motive politice de către comuniști, procesul fiind transformat, pentru justificarea detenției, în proces economic. După 1989, Asociația Foștilor Deținuți Politici din România i-a recunoscut calitatea de deținut politic. Nedreapta condamnare a executat-o între anii 1968-1978.

După 1978 s-a dedicat activității apicole, ajungând să lucreze chiar și la C.A.P. Scornicești Olt în calitate de coordonator specialist în apicultură, ca șef și consilier al sectorului apicol. N-a locuit însă la Scornicești nici o zi sau noapte.

De fapt, pasiunea pentru creșterea albinelor venea din copilărie, iar din 1956 era numit director al unității

"Apicola" din cadrul Ministerului Comerțului Exterior. Este ales apoi secretar general al Asociației Crescătorilor de Albine - introducând pentru prima dată în România producția lăptișorului de matcă. Apoi a ajuns șef de serviciu și consilier al Federației Internaționale a Asociațiilor de Apicultori "Apimondia", cu sediul în București. Aici a elaborat lucrări de specialitate în domeniul apiculturii. A organizat și condus sectorul de prelucrare și valorificare a noului produs apicol "APILARNIL", al cărui autor de brevet este (din iunie 1985). A fost și membru în Colegiul de Redacție al revistei "Apicultura în România", ajungând președinte de onoare al acestui organ de presă.

La Congresul Internațional de apicultură al Apimondiei, ținut la Adelaide (Australia) în 1977, i s-a decernat medalia de aur și diploma de onoare pentru activitatea depusă în cadrul "Apimondiei". În anul 1980 realizează, în premieră mondială, produsul biologic activ "Apilarnil" (cel de al 8-lea produs al stupului) pentru ca în 1985 să inventeze APITOTAL N.V.I., extract apicol integral, conținând substanțe biologic-actives (inclusiv veninul de albine), utile sănătății omului (cel de al 9-lea produs al stupului)

Amintim câteva dintre cărțile sale de specialitate: "Lăptișorul de matcă și utilizarea lui" (1952); "Apiterapia azi" (1976); "Manualul apicultorului" (1979); "Apilarnilul - Sănătate, Vigoare-Longevitate" (1981); "Apilarnilul - ghid pentru producătorii și consumatorii de apilarnil" (1991) etc.

În anul 1985 a fost desemnat redactor responsabil al "Almanahului stupului". O bună parte din articolele sale au fost publicate în reviste de specialitate din Franța și Ungaria. Despre activitatea sa s-au realizat în 1984 filmele documentare - științifice: "A 8-a șansă: Apilarnilul" și "Apilarnilul: medicament? aliment?" în versiunile: română, engleză, franceză, germană și rusă.

A redactat și prezentat zeci de comunicări științifice și referate la congrese și simpozioane de specialitate din țară și străinătate (Italia, Germania, Elveția, Polonia, Bulgaria, Rusia, Israel, Ungaria, Australia etc. Nicolae V. Ilieșiu a fost autor sau coautor a 34 de brevete și invenții în domeniul apiculturii, înregistrate în România și străinătate.

În toată viața sa, caracterizată prin neastâmpăr creator pus în slujba semenilor, s-a simțit mândru de originea sa de măierean. A iubit Maierul atât de mult, încât adesea se declara măierean până și în unele acte oficiale. N-a lipsit nici de la un eveniment cultural de seamă din viața "Cuibului visurilor". A sprijinit muzeul local cu donații și cu sfaturi competente, precum și reînființarea, în 1974, a Societății culturale "Liviu Rebreanu". Fusese membru fondator al vechii Societăți culturale (1927), prieten devotat al lui Rebreanu și al familiei sale. Faptul că locuitorii comunei i-au conferit, în 1995, titlul de cetățean de onoare în semn de prețuire a întregii sale activități a constituit poate cea mai mare bucurie din viața sa.

Pentru cei interesați de detalii și alte aspecte ale personalității sale, biblioteca documentară a muzeului local le stă la dispoziție.

Măiereni sunt alături de soție, D-na Alexandrina, de fratele Mircea, trăitor acum la Stuttgart, în Germania, de cumnata și nepoții săi - în timpul de după trecerea Styxului a celui care a fost omul de mare talent NICOLAE V. ILIEȘIU.

SEVER URSA

Încercare de întemeiere mitico-lingvistică a toponimului MAIERU (8)

10. Familia lingvistică a toponimului Măieru/Maieru

La familia de substantive comune generate de măier, trebuie să adăugăm grabnic și numele topice: Măieru/Maieru, Măierii/Maierii Albei Iulia, Măieriş (vârf în munții Călimani, înalt de 1885 m, la circa 45 km de Maieru, în linie dreaptă spre sud-vest, vizibil cu ochiul liber de pe Dealul Poienii ori de pe Fața Satului, începând cu orizontala de la nivelul Boboșei în sus), Cotul Măierişului (în munții Călimani), Şaua Măierişel (în Călimani), Măierişte/Măierişte (comună în județul Sălaj, între Sărmaşag și Şimleul Silvaniei, pe Crasna-afluent al Tisei), Măeruş/Măieruş (comună în județul Braşov, deja specificată în paragraful 2 al încercării de față)¹¹, Valea Mă(i)eruşului (în munții Perşani, la gura ei fiind aşezată localitatea Mă(i)eruş, afluentul Oltului, Măieruş, izvorând din munții Perşani de sub Vârful Cetății (1104 m), Maioreşti (posibil Măierişti ori Măioreşti) - localitate în județul Mureş (între Reghin și Deda), înălțimile Măieru și Măieruş din munții Almăjului, Cracu Măierului și Fruntea Măierului tot din munții Almăjului, alte înălțimi Măieru și Măieruşu din alți munți ai Banatului (alții decât cei al Almăjului). De asemenea, vom trece Dunărea și vom revendica, pentru aceeași familie lingvistică, topicul Maior (Uzunovo) din Bulgaria, situat în zona dintre Valea Timocului atingând Dunărea la nord, și nord-est cu cotul dunărean "întrând" în județul Dolj și sfârșind în orașul dunărean Calafat, urmând apoi spre vest paralela Calafatului prin nordul orașului bulgăresc Vidin, până ce este atins din nou Timocul (de astă dată în Serbia). Am marcat tocmai zona în care mai trăiesc românii timoceni din Bulgaria /39/, regretând că nu am avut timp să consultăm documente despre posibile localități cu rădăcina Măier/Maier/Maior în nume, situate în spațiul ocupat de întreaga populație peste care stăpână încă mai este limba română, înțelegând aici întreaga regiune europeană ce a inclus cele patru dialecte românești (dacoromân, aromân, meglenoromân și istoromân). Unii dintre măiereni noștri trebuie să-și aducă aminte, cu nostalgie, că pe Valea Anișului, în dreptul muntelui lor, Saca, exista o luncă numită Lunca Maiorului, după neamul maiorenilor de pe Părcioaia!

În familia lingvistică a toponimului Măieru/Maieru, trebuie inclus și bătrânul și prețiosul Măerău, numele actualului Aluniș, județul Mureș, furnizat nouă de Alexandru Ceuseanu în "Vremuri de osândă" (Braşov, 1942, p.71), pomenind despre mișcările revoluționare din 1848 în comune din comitatul Târgu-Mureşului, prin "preotul Ștefan Branea din Măerău", care descrie evenimentele. Toponimul Măerău este un Măeru format prin legile lingvistice ale limbii române, care ne-au dat: Asău, Buzău, Cergău, Durău, Făcău, Hărtău, Inău, Lipău, Mărgău, Nerău, Orbău, Pânătau, Rarău, Scăpău, Şirlău, Tisău, Ususău, Varasău, Zalău etc., aproape toate toponimele exprimând amplificări, așa Măerău-l fiind Măer-oi, adică un străromânesc păcurăroi/păstoroi/ciobănoi/oieroi. Măerău-l mureșan, având atestarea documentară cu 212 ani înaintea Măieru/Maieru-lui nostru, ne cere să întocmim scala temporală a atestărilor propagând spre noi, în scris, rădăcina Măer/Măier/Maier: 1228-Măerău (azi Aluniș, județul Mureș), 1351-Măerişte (județul Sălaj), 1377-Mă(i)eruş (județul Braşov) și 1440-Măieru/Maieru (județul Bistrița-Năsăud). Constatarea dispariției topicului Măerău din toponimia actuală ne întristează cu adevărat, gândindu-ne la platitudinea lipsită de istorie desemnată Aluniș, și ne sugerează o justificată circumspecție asupra toponimiei transilvane actuale înregistrată în scris, conținând posibile numeroase alte modificări de-a lungul vremurilor, încât o migăloasă arheologie lingvistică aplicată la geografia istorică a Transilvaniei, cu siguranță, ne va demonstra mult mai bogată, totuși bogata familie lingvistică a toponimului Măieru/Maieru.

Nota ii. "Trecem apoi prin Măeruş, sat minunat, un adevărat muzeu în aer liber, cu case în toate culonile, legate feston, cum puține cred că viază în lume", scria în 21 iunie 1973 Puia Florica Rebreanu, în drum spre Maieru, unde era invitată să participe "la festivitățile de reînființare a Societății culturale Liviu Rebreanu" (care va avea loc între 23-24 iunie), probabil, din cauza emoțiilor pe care le avea străbătând "Pământul bătorit de părintele meu" (ed. Sport-Turism, București, 1980, p.220-221, neobservând că rula în goana autoturismului pe "fratele" mai mic, de nume diminutivat, al Măer/Măier/Maieru-lui.

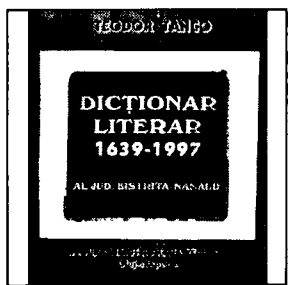
Dr. VALER SCRIDONESI-CĂLIN

Erată la episodul (7) din nr. 5-6 (20-21)

În loc de mahiară a apărut multee aceste de deasupra internaționalității măierită alfa-maier

Se va citi maghiară apărut multe aceste de deasupra intenționalității măierită alfa-măier

Cartea

TEODOR TANCO:

DICȚIONAR LITERAR (1639-1997) AL JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂȘĂUD

Din punct de vedere al istoricului literar Dicționarul¹⁾ d-lui Teodor Tanco reprezintă, într-adevăr, un unicat în cultura română; el cuprinde 232 de autori născuți sau legați spiritual de ținuturile năsădene și bistrițene, dar și publicații și societăți culturale care au ființat în această parte a țării.

Încă de la început trebuie remarcat obiectivismul bibliografic al fiecărei personalități fișate după parcurgerea unui imens material bibliografic. Dl. Teodor Tanco nu recurge la interpretarea celor prezentați (mai cu seamă a contemporanilor); cel interesat află strictul necesar despre autorul căutat; viața și activitatea, debut și colaborări, opera (doar titlul volumelor sau articolelor) și referințe.

Evident, Maieru este prezent prin poetul și profesorul universitar Lazăr Avram, folcloriștii Ioan Barna și Olimpiu Barna, poetul și dramaturgul Demetru Boșca, ziaristul și magistratul Emil Boșca-Mălin, memorialistul ostaș grănicer Mihai Candale, poetul Emanoil Cobzalău, poetul și folcloristul Iustin Ilieșiu, poetul Alexandru Rațiu, poeta Livia Rebreanu-Hulea, traducătorul Cornel I. Sânjoanu, dramaturgul Fabiu Sânjoanu (cu toții născuți în Maieru), dar, la aceștia au fost adăugați cei care și-au legat destinul de Maieru, devenind mai măieri decât mulți nativi, căci nu locul natal și vorbele, ci faptele sunt măsura omului. Aș aminti aici pe: poetul și profesorul Vasile Fabian-Bob (din versurile căruia s-a inspirat însuși Eminescu), academicianul Virgil Sotropa, academicianul și scriitorul Liviu Rebreanu, poeta Cleopatra Lorințiu, profesorul și gazetarul Sever Ursă. De altfel, peste ani, o situație anormală va fi pentru zecile de generații de măieri și a căror naștere este înregistrată la Năsăud (din lipsa unei case de nașteri în localitatea noastră), deși Maieru este locul copilăriei, tineretii și maturității multora. Oricum, la rescrierea unei monografii a Maierului, la cei amintiți mai sus nu trebuie să lipsească actualii universitari: dr. Valer Scridonesi-Călin, drd. Ovidiu Ursă, drd. Aurel Pui, drd. Popu Hoza, dar și drd. Lazăr Ureche, drd. Login T. Berende, drd. Grigore Avram, arhimanditul Ioan Horea, poetul Damaschin Petru-Buia și alți câțiva însetați de cultură și știință, pentru că, prin numele lor, Maieru poate deveni un axis mundi în viețile celor care îi înconjoară.

Revenind la Dicționarul d-lui Teodor Tanco, regret faptul că s-a tipărit în doar 700 de exemplare, întrucât bibliotecile școlare, comunale și orașenești (cel puțin din județul Bistrița-Năsăud) nu vor putea să și-l procure, dată fiind jena financiară în care se află acestea. Prin acest Dicționar, autorul său a întrupat o epocă și a devenit creator de istorie.

ICU CRĂCIUN

1) Teodor Tanco – Dicționar literar 1639-1997 al jud. Bistrița-Năsăud, editura Virtus Romana Rediviva, Cluj-Napoca, 1998, 464 pagini.

Solite în ziceri intelepte

A răbda – Răbdare

Este atâta nevoie de Răbdare...

De aceea, în înțelepciunea populară ea, Răbdarea, e pusă chenar de aur. Cu răbdare treci și marea, dar cu răul nici părul. Nu-i da, Doamne, omului cât poate el îndura. Anton Pann: cu răbdare și tăcere se face agurida miere, iar în replică, chinezii: cu răbdare, frunzele de dud devin borangic.

Picătura găurește piatra, nu prin puterea ei, ci prin cădere repetată. La cuvintele lui Publius Syrus, miticul: "Răbdarea este leacul tuturor durerilor", vin tot în replică, versurile lui Șt. O. Iosif al nostru: "Povestea vremii ne învață / Că orice rană are leac".

Răbdarea e bună chiar la modul ironic, caragialian: "Aveți puținică răbdare" – ticul verbal al lui Trahanache. "A mânca răbdări prăjite" – sugerează o altă față hazlie a cugetărilor despre răbdare. "A răbda" se înrudește cu "a persevera": Nulla dies sine linea (Nici o zi fără o linie trasă, scria Pliniu). Sau: "Ai învins, continuă. N-ai izbutit, continuă!".

Cât ar fi noaptea de lungă, tot vin odată zorile. Dar o zi de lacrimi ne istovește mai mult decât un an de muncă, conchidea Lamartine. Oricum, sacul răbdării trebuie cusut din când în când...

Ateii folosesc cu plăcere cugetarea lui J. Renard: Dacă cel ce se înecă își împreună mâinile pentru rugăciune, nu-i oare

pierdut?. Așadar, să înoate întruna! Se mai zice că răbdarea este chiar arta de a spera (Vauvernargues). Iar Buffon afirmă că până și geniul nu-i altceva decât o mare dispoziție pentru răbdare. Să rezumăm și manualul lui Epictet: În fața greutăților vieții învață să găsești poteca spre a le ține piept. La ispita frumuseții, tu ai înfrângerea, la greutatea muncii, curajul, la vorba rea, răbdarea. Și când ai ajuns la această deprindere, nimic nu mai poate rezista în calea ta. De acord și cu J.J. Rousseau: Munca trezește și educă ascultarea, stăpânirea de sine, atenția, siguranța și răbdarea. Rebreanu spunea: Totul e să știi să ascuți cu răbdare. De aceea, țărânu este campionul răbdării, dar tot dânsul, țărânu, a creat cel mai greu blestem legat de răbdare: "Nu te rabde pământul!".

"Totul vine la timp celui ce știe să aștepte" gândea B. Brecht. Nu mai știu cine a spus că "oamenii sunt aici pe pământ spre binele semenilor lor. Deci, ori învață-i, ori rabdă-i! Să recitim penetrantele versuri: "Picurii, cu strop de strop, / Fac al mărilor potop..."

Se spune că există totuși, o limită dincolo de care răbdarea încetează de a mai fi virtute, devine ridicolă, dacă nu chiar vinovată. Așa să fie oare?

Oricum, este atâta nevoie de răbdare, cu "R" mare...

ION RĂBDĂTORU

Iuliana Bogușevschi

s-a născut în 4 decembrie 1984, în satul Scoreni, raionul Strășeni, în Basarabia. Este elevă în clasa a VIII-a la școala medie din satul natal. Iubește limba română, limba franceză și Maieru, pe care l-a vizitat anul trecut. (I.C.)

Adolescența – perioadă fericită sau dificilă?

Mulți susțin că, probabil anii de adolescență sunt cei mai frumoși ai vieții: cu multe aventuri și distracții, flori și voie bună. Dar nu-i chiar așa.

Adolescența e o vârstă dificilă, lucru pe care nu-l înțeleg unii părinți, bunici, rude, deși și ei au trecut prin această perioadă. Ai bani de buzunar de la ei, simți că ești iubit, iar pe de altă parte, nu le poți vorbi de frământările tale, nu le poți face confidențe, ești tratat de amici cu răceală și totul ți se confundă, ceva se vaieță în tine și strigă: "De ce nu mă susțineți?" E îngrozitor să nu ai pe nimeni alături, să le îndur pe toate de unul singur. Totul te amenință să te ruineze: dragostea, ideile, înstrăinarea de familie, intrarea în lumea celor mari... Și, cum nu ești în vârstă, îți inspiră milă, deoarece au înfățișare de matur și inimă de copil. Autoritatea părinților nu cedează, dar te așteaptă aici un critic se trezește și ei suportă totul din ce în ce mai greu, devenind neliniștiți, agitați, ironici și chiar sarcastici. Se luptă în cochilia lor, lăsând să crească un zid de piatră între ei și cei apropiați. Adolescența e o punte mobilă între dormanți: Copilăria și Maturitatea. Puntea e pe cale să se rupă și atunci cazi în prăpastie. Dar se poate întâmpla ca în cădere să te mai poți agăța de o creangă și atunci văzându-te salvat, să te lupți cu forțe înzecite pentru a deveni cu adevărat fericit.

IULIANA BOGUȘEVSCHI

Dafina Rațiu

Este născută la 7 februarie 1979 în localitatea Năsăud. Are domiciliul stabil în Maieru. Este studentă în anul I a Facultății de Litere, secția română-etnologie, din Cluj-Napoca. (I.C.)

Dafina Rațiu

N-am să ning pe mărăcini,
Adăpa-voi rădăcini;
Apa de-mi va îngheța,
Cu iarna mă voi lua
Și-i voi spune lin, curat
Că spre răsărit eu cat,
Unde-s păsări și izvoare
Ce au viață de ia soare,
Unde tot ce-i viu și crește
Firea mie-mi sporește

Și de-a verdelui minune
Eu fac nuntă cu cea lume.
N-am să ard;
Cenușă, fum,
Nu voi fi pe al meu drum.
Și de-oi fi și așa zăcea
Pe ăst țărâm pe viața mea,
Îmi rămâne-n veci iubirea,
Geomătul meu și uimirea.

DAFINA RAȚIU

Serena Olaru

SERENA OLARU

S-a născut în localitatea Dej, jud. Cluj. Este absolventă a Universității "Babes-Bolyai" din Cluj-Napoca, Facultatea de Litere, secția engleză-franceză (promoția 1978). După absolvire a fost repartizată la Școala Generală "Liviu Rebreanu" din Maieru. Aici a predat până în anul 1982, după care a fost detașată șase ani la Liceul "Solomon Haliță" din Sângeorz-Băi. În anul 1988 a emigrat, împreună cu familia, în Israel. În prezent locuiește în Nazaret, unde predă engleză și franceză. După 1989 ne vizitează în fiecare an, neuitând niciodată de locurile unde și-a început cariera de profesoară. În presa românească din Israel publică des poezii. Anul acesta ne-a vizitat din nou și a acceptat să răspundă la câteva întrebări.

Redacția: Ce te leagă, în mod special, de Maieru?

Serena Olaru: Aș vrea să știți că de câte ori mă apucă nostalgia, refugiul meu este Țara Năsăudului. Perioada petrecută aici, oamenii deosebiți pe care i-am întâlnit, mi-au rămas pururea în suflet. Aici am trecut prin fel de fel de experiențe, câte bune, câte rele, dar sunt convinsă că omul, pentru a se maturiza, trebuie să parcurgă fel de fel de trepte - le-aș spune de inițiere - asemenea monahilor indieni.

Red.: Ce deosebire există între școala românească și cea din Israel?

S.O.: În primul rând, aș vrea să vă spun că școala românească este foarte apreciată în lume. Seriozitatea și disciplina sa sunt recunoscute în afara granițelor României. Diferențele dintre școala românească și cea din Israel sunt de sistem. Motivația elevului în Israel este deosebită. Vă dau un singur exemplu: bacalaureatul cere obligatoriu limba engleză. Nici măcar un măturător nu se poate angaja fără să nu știe engleza. În plus, în Israel, profesorul doar îndrumă, este un fel de monitor. Se lucrează pe grupe de 4-5 elevi. Învățământul este diferențiat, nu este învățământ frontal ca în România. Profesorul indică lectura suplimentară, iar evaluarea cunoștințelor se face prin teste, extemporale (sistem grilă) și proiecte. Mai nou, se prevede doar folosirea proiectelor. La limba engleză, elevul trebuie să citească foarte mult. Acolo se pune mare accent pe înțelegerea textului, elevilor cerându-li-se să facă multe compuneri. Elevul este lăsat să învețe singur, rolul profesorului este doar de a-l îndruma cum și ce să învețe.

În ceea ce privește bacalaureatul, clasele de bacalaureat au următoarele secții: fizică-matematică, științe computerizate, uman, turism și electronică. Unii elevi termină clasa a 12-a cu jumătate de bacalaureat, dar și-l pot completa după terminarea armatei.

Red.: Ce faci în timpul liber?

S.O.: Comunitatea românească din Nazaret este foarte puternică. Deseori invităm artiști (scriitori sau poeți) din România și ne întâlnim cu ei, schimbăm opinii despre evenimentele din România, păstrăm o legătură permanentă cu cei de acasă. Citesc în engleză multe romane, cărți de filozofie indiană, dar și cărți legate de predarea limbii engleze și franceze. Eu fac parte și dintr-un cerc literar cu sediul în Haifa. Și acolo ne vizitează foarte des oameni de cultură din România.

Red.: Ce planuri de viitor ai?

S.O.: În viitorul apropiat, probabil în 1999, voi publica o carte de poezii, în românește. Lansarea ei aș dori să o fac la Maieru, pentru că de această comună mă leagă amintiri frumoase.

Red.: Îți mulțumim și te așteptăm anul viitor.

S.O.: Și eu îți mulțumesc.

A consemnat ICU CRĂCIUN

Aici

Aici e un loc departe de cruzimea lumii,
Aici e o rază revărsată din mare,
Aici e un pisc de gheață intangibil.
Aici sunt eu mereu renăscând
Din soare, valuri, zăpadă.

Călătorie

Pe lespede rece a sufletului
Lacrimile-mi curg devenind sloiuri de gheață.
În prezentul alb de marmură
Durerea străpunge corpul cald al speranței
Și-o cheamă-n adâncuri...

SERENA OLARU

Sibiu

MAIERU – File de monografie (10)

Sibiu

În vecinătatea Rodnei, către sud-vest, în depresiunea dintre muntele Muncel și cele trei măguri, înconjurată de păduri dese, se găsea o poiană străbătută de Someșul Mare. Era măierieștea cetății...

"Tradiția rămasă în popor spune că cea dintâi așezare a comunei a fost locul numit Dragomana (Drogomana), un loc ferit, într-o deschizătură de deal, acolo a fost și prima biserică și primul cimitir" Am adăugat această mărturisire consemnată de protopopul Iuliu Pop 1/, spre a întări argumentarea în legătură cu vatra primară a Maierului, începută într-un episod anterior al încercării de față.

În anul 1450, după un deceniu de la apariția primului act scris și păstrat, în care se face mențiunea numelui comunei Maieru, ținutul Rodnei cu satele aparținătoare, a fost "dărui" lui Nicolae, fiul lui Ștefan Cremer, ca zălog, cu drept de răscumpărare. În acest act de "donație" redactat în limba latină și tradus în românește de către Iulian Marțian 2/, se spune:

"În posesiunea Maieru am găsit cinci sesiuni iobagiale în cari locuia voievodul Bașotă (?), Gheorghe Gh. și un alt Gheorghe, apoi Mihail și un alt Mihail Fodor. În acest teritoriu se află pământ arător de 8 jugăre, livezi de 25 fălci, pe urmă 3 părți din 1 parte din râul Anieș, 3 părți din 1 parte din moara în cupe aflătoare pe același râu, care macină cu o singură piatră atât vara, cât și iarna. Se mai află și o capelă de lemn". Acest important document se găsește expus la muzeul "Cuibul visurilor", în copie.

Într-o perioadă de aproape două secole și jumătate, mai exact între 1241 și 1475, în Valea Rodnei au avut loc evenimente, uneori cumplite, care au afectat, firește, și pe locuitorii Maierului. Menționăm doar câteva. Mai întâi, pustiitoarea invazie mongolo-tatară din primăvara anului 1242, iar între 1349-1350, înfricoșătoarea ciumă neagră care a băntuit în aproape întreg continentul nostru, lăsând aceste așezări rodnene goale și despuiate de locuitori". În anii 1352-1353 o armată alcătuită din maramureșeni, someșeni și secui a pătruns în Moldova peste pasul Rotunda, "unde, cu sprijinul populației locale, a reușit să-i înfrângă și să-i alunge pentru multă vreme pe tătari" 3/.

Să mai notăm că, după ce în anul 1359, voievodul Bogdan din Maramureș întemeiază principatul Moldovei, Rodna și Maieru devin localități de frontieră datorită drumului de trecere peste Munții Suhardului. Ceva mai târziu, în 1397, Dieta Transilvaniei ia măsura ca din fiecare 20 de supuși unul să fie pregătit ca arcaș pentru paza hotarului.

Începând cu anul 1453 (anul căderii Constantinopolului) există tot mai multe dovezi că Rodna cu satele ei se încorporează administrativ cetății Bistriței. În 1475, regele Matei Corvinul emite un decret de alipire la Bistrița, cu unele prevederi nefavorabile satelor noastre. Până la această dată

locuitorii din "Valis Rodnensis" beneficiaseră de o relativă independență în administrație. Satele aveau țărani liberi și erau conduse de comiți numiți la Rodna, de către regalitatea maghiară. Comiții erau investiți cu atribuții militare, juridice și fiscale. Ei își exercitau prerogativele prin cnezii și juzii locali, aleși de obștea sătească, independentă față de domeniul feudal. O parte din terenurile agricole intrau în folosință comună (obștească), iar produsele constituiau o rezervă a comunității, mai ales pentru zile grele. Tot în comun erau folosite pădurile, apele și munții. În proprietatea familiilor intra neapărat grădina, animalele, uneltele de muncă.

Desigur, în sânul obștei era posibilă și producerea unei stratificări sociale, dar nu într-o măsură atât de mare, încât o clasă bogată să-i aservească cu totul pe cei săraci. Doar judele (cneazul) putea avea niște drepturi în plus. Era ales, însă, în mod liber, după vrednicie și merite, după autoritate și spirit gospodăresc. Era obligat să vegheze la respectarea legilor scrise, dar și a obiceiului pământului. Conducea "scaunul de judecată", prin urmare, judeca toate pricinile ivite între săteni în materie de pământuri, vite, păduri, fâneațe, recolte etc. Era omul care "facea legea", adică executa prescripțiile legii, veghea la îndeplinirea obligațiilor de oaste, participarea la luptă cu echipament și cai; răspundea de treburile stării civile; în fine, de toate aspectele vieții obștești. Denumirile de "cneaz" și "voievod" se mențin până spre sfârșitul secolului al XVII-lea, apoi se fixează denumirile "noi", de "giude" și "birău" (bگیراؤ). În actele administrative, corespondență etc., scrise în latină, germană ori maghiară, aceste denumiri apar sub formele: judex posesionis, falusi, landgrebio, vajda, kenez, greb, folnagy, biro. 4/.

Într-o lucrare extinsă, aflată în pregătire, vor fi prezentate și alte aspecte ale istoriei din această perioadă a feudalismului dezvoltat.

(va urma)

SEVER URSA

Note bibliografice:

- 1/ Iuliu Pop, *Istoricul Parohiei Maieru, 1938, pag.2, lucrare în manuscris;*
2/ Iulian Marțian, *Un important document din secolul XV, în Arhiva Someșană, nr. 17, Năsăud, 1933, p. 172;*
3/ I.R.D., 1972, p. 70-71; vezi și Emil Bălăi, Rodica Bălăi, Mircea Mureșianu, Silvestru Leontin Mureșianu: *Rodna – pagini de monografie... Ed. ANDO-TOURS, Timișoara, 1996, pag. 19;*
4/ *Istoria României, vol. II, Ed. Academiei, 1962; vezi și Mircea Prahase, Gavrilă Rus, Zagra, o monografie posibilă, Ed. Carpatica, Cluj-Napoca, 1977, pag. 22.*

Desființarea regimentului

Prin anul 1935/36, regele Carol al II-lea a înființat la Bistrița Regimentul I Grăniceresc de Gardă, continuatorul tradițiilor de luptă ale Regimentului II de Graniță de pe vremea Mariei Tereza. "Cătanele Negre" ale acestui regiment, fiind componente ale armatei austro-ungare s-au luptat și cu Napoleon la Arcole, la Veneția, de unde marele strateg se plângea către Directoratul francez că din cauza "dracilor negri", întâlnind o mare rezistență, a întârziat cu trei zile cucerirea obiectivului. "Dați bene fracilor", pretindea Napoleon că strigau ostașii celor 44 de comune grănicerești de pe Someș și Bărgău. Toți acești "draci" l-au întâmpinat pe marele Napoleon și la Königretz, localitate tradusă în limbajul grănicerilor noștri în "Căine Cret".

La jurământul primului contingent format din tinerii comunelor noastre grănicerești a fost prezent și Carol al II-lea. Uniformele de gală ale cătanelor noastre nu mai erau sumanele cu clinuri ca pe vremea Mariei Tereza și opincuțele de pe atunci, ci veston mare cu găietane și eghileți, pantaloni gri, iar pe cap, în locul "clopului" de altădată, căciuli de miel cu cozoroc la care era un pampon alb în frunte, adus spre ureche. Numai colonelul Marinescu și Carol al II-lea aveau pamponul liber, drept în sus. Jurământul s-a depus în "Loagăr" la Năsăud, fostul lagăr de instrucție al vechiului regiment situat imediat lângă fosta cazarmă a "Cătanelor Negre", local ce adăpostește astăzi Muzeul năsăudean.

Mănuirea armelor pentru onor la rege s-a făcut cu o vigoare demnă de urmașii celor ce s-au luptat cu Napoleon, cu vigoarea flăcăilor plaiurilor năsăudene, încât l-a impresionat și pe rege. Câțiva ostași au lovit așa de tare arma încât baionetele au sărit de pe arme și s-au înfipt în fața regelui. Această minune au făptuit-o și câțiva măiereni din plutonul locotenentului activ Scridon din Mocod. Regele a dat ordin ca acei ostași vrednici să fie premiați.

Ofițerii care încadrau Regimentul erau și ei din cele 44 de comune grănicerești, ca și ostașii. Numai comandantul de regiment era din alte părți. Noi nu aveam pe atunci colonel în regiune. Cel mai mare grad era maiorul Al.Rusu din Mocod.

Regimentul nostru nu a avut viață lungă în a doua sa ediție. Prima mobilizarea a fost făcută în martie 1939 și am fost mobilizați în zona Viiile Satu-Mare, eram în acele zile încă împotriva hitleriștilor. Când aceea "cutură" – politica externă s-a schimbat, am fost trecuți în zona Panciu-Străoani, în lunca Prutului, pentru a face cazemate și să întărim vechea linie a eroismului românesc Oituz-Mărășești. În 1940 am fost trecuți la paza sondelor la Ploiești. Când nu eram în misiune, pe la Scăieni și pe la alte sonde, sau nu locuim în cantonamentul de la Crângul lui Bot în corturi, locuim în oraș. Batalionul nostru era cantonat pe strada Vasile Lupu și Elena Doamna. Era comandat de maiorul Brădățeanu. Aveam sediul în casele lui Mociornița. Eram sublocotenent, adjutant de batalion la acest minunat militar care era maiorul Brădățeanu. La 20 iunie 1940 intrând în birou l-a găsit pe maiorul Brădățeanu privind harta mare de pe perete, spre Țara Herței, de unde știam că e plângea. Se dăduse fără lupte, la dictatul Molotov-Ribentrop, o parte din pământul ce niciodată n-a fost al rușilor. Ce putea să facă un militar, oricât de brav era, decât să plângă dacă nu i se permitea să moară cu dușmanul de gât.

N-a trecut mult și a venit o altă încercare peste noi, și mai năpraznică. La 30 august al aceluiași an – 1940 – ai dictat, de data aceasta de la Viena, dădea hortiștilor Ardealul de Nord. De data asta m-a găsit maiorul Liviu Rusu din Mocod,

plângând la hartă. Atât puteam face, spre rușinea armatei noastre. Așa au hotărât dictatorii lumii, să ne interzică să luptăm. Și chiar dacă am fi vrut, nu aveam decât muniție pentru două zile. Așa arăta înzestrarea armatei noastre, arme din primul război mondial, cartușe pe două zile, în schimb avea uniforme de gală pentru petrecerile ofițerești. Așa se face că urmașii celor ce l-au înfruntat pe Napoleon, de data asta n-au mai luptat cum s-ar fi convenit unor bărbați demni ci au fost nevoiți să plângă, cu sau fără lacrimi.

Am fost convocați la Colonelul, comandantul Regimentului, mi se pare că era colonelul Olăreanu, și ni s-a comunicat acel ordin fatal-regimentul se desființează, soldații care erau din zona ocupată plecau în Ardeal. Ofițerii care nu plecau cu ostașii în "grănițerime" aveau să fie preluați de Regimentul 32 Dorobanți din Ploiești. Era și aceasta o consolare, dacă putea ține loc, acest regiment era cel care, la 16 august 1916, fiind într-o zi de program administrativ goi, din ciupă ostași și ofițeri au luat-o după nemți fugărindu-i câteva sate. În amintirea eroismului lor legendar defilau nu tocmai ca la acel atac, dar numai în cămăși albe, cu arma în cumpănire și în fugă.

Baiul era că întregul regiment, afară de ofițeri, avea hainele civile în garnizoana Bistrița. Condițiile dezonorante ale dictatului și graba cu care poruncise Horthy să se ocupe teritoriul cu populația majoritar românească, pentru a le pângări în programuri, nu permiteau să se aștepte până la sosirea hainelor civile din garnizoana de origine. Statul era prea sărac ca să sacrifice atâtea uniforme. Și atunci s-a recurs la o soluție "sui generis", efectiv unică în felul său: fiecare ostaș avea să-și procure de la proprietarii în curtea cărora era cartiruit, "mondurul" cu care trebuia să plece spre Țara Năsăudului. Dezbrăcați de uniforme, soldații de treziră îmbrăcați după o imaginație, ai putea-o numi cu indulgență "bolnăvicioasă", și apoi cu ofițerii în uniforme au defilat pe sub steagul regimentului, ca să-și ia rămas bun de el. Regimentul arăta acum ca o armată semicolonială, dacă nu chiar de balamuc. În coloana pornită din strada "Oilor" spre Aleea Gării, unde se afla generalul, Comandantul Diviziei, se putea vedea un ostaș cu joben, ca la Picasso, alături de altul cu pălăria de paie cu boruri tari, de revistă, apoi urmau alții în pijamale despercheate, lângă un frac fără mâneci, ce ținea pasul cadențat lângă un maiou petecat sau cu o tunică din primul război mondial. "Beatelesii" erau nimic pe lângă ei. Cu o astfel de armată, mai ceva decât a lui Parpanghel, am ajuns la gară. Tot timpul am avut senzația că întregul convoi era o palmă usturătoare dată pe obrazul politicianismului declanșat și antinațional. Ostașii și câțiva ofițeri s-au întors în teritoriul cedat. Atunci m-am despărțit de măiereanul Vicențiu Iliș și de sângerzanul Maxim Buia, camarazi de regiment de gardă.

Unii dintre ofițerii plecați în Țara Năsăudului îndoliată, și-au dat repede seama că în Ardealul cedat nu-i aștepta decât "detașamentele de muncă", un eroism al disperării fără eficiență, sortit eșecului, așa cum a murit un alt camarad de regiment, locotentul Ion Groza, originar din Șieuf, învățător în Rodna, împușcat de hitleriști și de hortiști la Mocira, lângă Baia-Mare, încadrat într-un asemenea detașament de muncă. Alții au fost răpuși de hortiști în alte locuri ale canoanelor românismului.

În aceste condiții, majoritatea ofițerilor activi și de rezervă au rămas în Regimentul 32 Dorobanți "Mircea" – Ploiești cu care au făcut și războiul.

Veteran de război, locotenent (r)
AUREL CLEJA

Prepozitul și vicarul capitular MACEDON POP

La 1 mai 1850 se pune piatra fundamentală pentru o nouă biserică în Năsăud, la edificarea căreia urmau să se folosească vechiul fond creat de Ioan Marian și suma de 450 fl. dăruiată de col. Carol Urban, contribuția în muncă a credincioșilor (datorită strădaniilor lui Macedon Pop se ridicaseră biserici din piatră în Leșu Ilvei și Tiha Bărgăului). Noul guvernator civil și militar al Transilvaniei, Ludovic Wohlgemuth (1849-1851), având misiunea de pacificare și încadrare totală a principatului în monarhie, deși exponent al absolutismului habsburgic (1850-1861), se arătase dispus să sprijine acțiunea de refacere a distrugerilor suferite de familiile grănicerilor, cum se precizează într-o corespondență de la Năsăud din 13 mai 1850, inserată în publicația "Bucovina" ce apărea la Cernăuți: "Cinstitul nostru guvernator civil și militar, baronul Wohlgemuth, a ordonat ca soldaților grăniceri lipsiți să li se împrumute pe trei ani un ajutor din casa de ajutoare a țării. În anul dintâi să nu se plătească nici o dobândă după bani, în anul al doilea să se achite jumătate din capital împreună cu dobânzile, iar în al treilea cealaltă jumătate! 13)

Numitul guvernator, la 18 februarie 1851, le face cunoscut grănicerilor ordinul imperial din 22 ianuarie de desființare a instituției militare, după aproape nouă decenii de existență (se înființase în anul 1762). Deși prețioasele servicii militare prestate în atâtea lupte de pe scena Europei s-au învrednicit de elogi și decorații, resentimentele foștilor grăniceri se manifestau cu pregnanță, căci "(...) poporul a fost neîndestulit cu aceste măsuri, fiindcă s-au pus în rând și dâștii (...) cu grănicerii de secui, care se oștiseră contra tronului" 14), în timp ce Regimentul II rămăsese consecvent revoluției românești transilvănene. Privind apartenența fondurilor create pe durata existenței graniței (Fondul de proveniență-1766, Fondul de mondire-1830 și Fondurile școlare comunale-1838), asupra ultimelor două același guvernator civil și militar al Transilvaniei avea mandat majestatic să precizeze că "(...) ele formează proprietate incontestabilă a respectivelor comune, care în urmare la desființarea instituției militare grănicerești pot liber dispune de acele" și, de asemenea, că benefic ar fi să se acționeze "(...) expres în direcția ca ele și mai departe să destineze venitele pentru scopuri de utilitate publică, anume pentru scopurile școlare deosebit de importante și necesare" 15).

(va urma)

Dr. IRONIM MARȚIAN

Note:

- 13) Cf. Virgil Șotropa, *Lucr. cit., nota 6, pag. 15.*
14) Vezi Macedon Pop, *Activitatea vicarilor foranei episcopali greco-catolici din Districtul Năsăudului, Budapesta 1875, pag. 68.*
15) Cf. Virgil Șotropa, *Lucr. cit. supra, pag. 20 Guvernatorul Ludovic Wohlgemuth a avut și intenții bune față de românii, dar românii au lipsă de cultură, neavând suficiente școli; în consecință, contribuie la ridicarea nivelului lor cultural acordând burse elevilor de la școlile normale din Orta și Năsăud. Vezi Helmut Klima, *Guvernatorii Transilvaniei (1774-1867), Cluj-Sibiu 1943, pag. 68-69.**

Rebreniana

REBREANU și credința în DUMNEZEU (2)

Între concepția despre artă și credința în puterea divină, Rebreanu vedea o legătură indestructibilă, afirmată tranșant: "Numai arta pornită din credință devine o merinde sufletească și pentru cei puțini și pentru cei mulți. Nu însă credința utilitară care nu poate zămisi decât opere utilitare, pentru consumul necesităților curente" 7/

Într-un articol cu titlul interogativ: "În ce cred?", autorul lui "Ion" răspunde cu limpezime: "Cred în Dumnezeu, izvorul unic al oricărei posibilități de credință. Socotesc că numai având inima și credința în Dumnezeu, ca o temelie firească, mai pot vrea pe urmă și alte credințe, de ordin omenesc. 8/. Cu aceeași fermitate explică mai departe că forța divină constituie pentru el începutul și sfârșitul, întreagă nemărginirea universului, justificarea acestui univers, a vieții însăși, precum și speranța, neastâmpărul veșnic căutător al sufletului omenesc, "marele tot", călăuză, ordinea supremă. A trăi este echivalentul cu a crede: "În clipa când mi-ăș pierde credința aceasta, îmi închipuiesc că ar trebui să pierd și dragostea de viață și încrederea în orice rost al meu în lume" 9/

Rebreanu știa să rabde și să ierte la modul superior. Proverbiala lui omenie – de atâtea ori remarcată de către exegeții și apropiații lui – este o altă eflorescență a spiritului său de om al credinței profunde. Nu s-au legat de sufletul său nici blasfemiile lui Pamfil Șeicaru ori Nichifor Crainic, nici blestemele lui Caraion, pornite, în fond, dintr-o josnică invidie care n-ar fi putut fi frântă de niște slabe pălpări ale unei credințe adesea mimate. Nu era ranchiunos. Înverșunarea lui de a rămâne atâtea nopți la masa de scris, sau cinstea ce-l caracteriza – recunoscută până și de inamici – emanau din aceeași indiscutabilă religiozitate în care a crescut.

Departate de a fi o modă sau un pretext de decor, comuniunea sa cu divinitatea era un modus vivendi, o trăire continuă care îi sălășuia în strana sufletului.

Aminteam în episodul anterior al acestor însemnări, de optimismul său funciar și de încrederea în partea bună a oricărui suflet omenesc. Adăugăm că în formula credinței sale intra neapărat o nezdruccinată convingere că în sufletul fiecăruia sălășuiește o scânteie a dumnezeirii. "Credința în om mă face să cred în om și în viață. Mi-e drag omul și cred în bunătatea lui

primordială, oricât întâmplările vieții de toate zilele ar părea să demonstreze contrarul. Un grăunte de bunătate pură se găsește permanent în sufletul fecărui om, al celui mai ticălos și al celui mai virtuos. Acest grăunte e minunat, e comoara divină a pământului, nădejdea viitorului și cheagul adevăratei civilizații care va să vie (...) Mi-e dragă viața și cred în ea ca într-o expresie, poate cea mai elocventă, deși cea mai misterioasă, a dumnezeirii /10

Cultul camaraderiei, evident la Rebreanu în fiecare zi și adesea mărturisit în scrisori și interviuri, își avea sorgintea tot în structura conștiinței sale de om credincios: "Știu că, de multe ori, se răspunde camaraderiei cu meschinărie. Sunt oameni care murdăresc generozitatea. Dar lucrul acesta nu mă poate dezarma. Cei care nu știu să fie camarazi se elimină singuri. Cred însă că pentru mine camaraderia vine de la imposibilitatea de a urî" 11/.

Lumea rurală a rămas pentru marele romancier, în toată viața lui, ca un inepuizabil rezervor de energie și de credință. Se știe acum că viața lui a avut multe episoade de adevărat calvar. Întocmai ca și viața unor mari eroi ai săi. A fost adesea hărțuit și atacat. "În fața vicisitudinilor și nenorocirilor. Dumnezeu era pretutindeni de față, picurându-i nădejdea învierii. Nici o suferință omenească nu putea zdrobi credința!... Calvarul a fost pentru noi o realitate permanentă. I-am simțit chinurile neîncetate și am înțeles durerile Mântuitorului, cum nimeni nu le-a putut înțelege... De aceea, și misterul învierii a trăit în noi ca o realitate. Nevoia învierii n-o pot simți aievea decât cei care au pătruns calea patimilor. Numai aceia văd, la capătul domnului, săvârșirea minunii. /12

Sufletește, a aparținut mereu satului românesc. Orașul, cu toate ispitele lui, nu i-a putut modifica adevărata știință de a nădăjdui, de a avea "răbdare și încredere". Așa au fost și marii săi confrăți: Coșbuc, Sadoveanu, Goga, Blaga etc. pentru care satul a însemnat, de asemenea, altarul veșniciei. Ca să nu mai vorbim de Eminescu, cel nepereche, atât de sfânt legat de "eternii păzitori ai solului veșnic".

Reporterul Vaier Dona (pseudonimul Profirei Sadoveanu, fiica marelui prozator), la aniversarea, în 1935, a 50 de ani de la nașterea lui Rebreanu, îi pune acestuia întrebarea: "Dar

atunci când te-ai înșelat asupra unui om, crezându-l bun, căderea aceasta nu provoacă suferință?"

"- Da și nu - răspunde scriitorul. Pentru mine, în cazuri de acestea, se elimină acel om și atâtea tot. Am acest bun că niciodată nu-mi fac sînge rău de ceea ce a fost ori de ce are să să întâmple. Aștept în liniște și am nădejde în viață și lucruri, în care – după cum am spus – sunt convins că primează bunătatea."

Se va spune că Rebreanu a învins eternitatea doar prin marile sale capodopere literare. E adevărat, dar acestea își au rădăcinile în răul ascuns al nemărginitei sale credințe, exprimate lapidar în cuvintele: "Omul cu credință mare izbutește întotdeauna în lume".

Note bibliografice:

1. Vezi în vol. *Liviu Rebreanu, Opere 16, ed. critică, de Nicușor Gheran, Ed. Minerva, București, 1995, pp. 207, 218, 275, 538;*
2. *Liviu Rebreanu "Laudă Țăranului român", Imprimeria Națională, București, 1940, p.8-9;*
3. *Liviu Rebreanu, În ce cred?, în Adevărul literar și artistic, X, nr. 574, dec. 1931, p.3-4. Vezi și vol. Liviu Rebreanu – Opere, Ed. Critică de N. Gheran.*
- 4,5,6. *Liviu Rebreanu, "Cumplita nesimțire religioasă a poporului nostru?", în "România" I, 1924, p.1; vezi și în L.R., Opere 16, p. 218;*
6. *Tudor Mușatescu, "Cu Dl. Liviu Rebreanu despre el și despre alții", în "Rampa", XIII, nr. 3232/29 oct. 1928, p.1; vezi și "Jurnalul" II, p. 404)*
- 7,8,9,10. *Liviu Rebreanu, "În ce cred", în "Adevărul literar și artistic", X, nr. 574, 1931, p.3-4; vezi și Opere 16, p.323;*
- 11,13. *Lascăr Sebastian, interviu: "De vorbă cu cel care biruie eternitatea", în "Dimineata" XXXI, dec 1935, p.3, vezi jurnalul I, 1984, p. 525;*
12. *Liviu Rebreanu, "Învieria", în "România" II, nr. 454, 125, p.1; vezi și Opere 16. 275.*

(va urma)

SEVER URSA

Învăț de la toate...

Învăț de la APE, să ai statornic drum,
 Învăț de la FLĂCĂRI, că toate-s numai scrum.
 Învăț de la UMBRĂ, să taci și să veghezi,
 Învăț de la STÂNCĂ, cum neclintit să crezi.
 Învăț de la soare SOARE, cum trebuie s-apui,
 Învăț de la PIATRĂ, cât trebuie să spui.
 Învăț de la VÂNTUL, ce adie prin poteci,
 cum trebuie prin lume, de liniștit să treci.
 Învăț de la VREME, cum nimeni nu-i uitat,
 Învăț de la NUFĂR, să fii ca el curat.
 Învăț de la FLĂCĂRI ce-avem de ars în noi,
 Învăț de la APE, să nu dai înapoi.
 Învăț de la UMBRĂ, să fii smerit ca ea,
 Învăț de la STÂNCĂ, să-nduri furtuna grea.
 Învăț de la SOARE, ca vremea să-ți cunoști,
 Învăț de la STELE, că în cer sunt multe oști.
 Învăț de la GREIER, când singur ești, să cânti,
 Învăț de la LUNĂ, să nu te înpăimănti.
 Învăț de la VULTURI, când umerii ți-s grei,
 Învăț de la FURNICĂ, să vezi povara ei.
 Învăț de la SOARE, să fii gingaș ca ea.
 Învăț de la MIEL, să ai blândețea sa.
 Învăț de la PĂSĂRI, să fii mereu în zbor,
 Învăț de la TOATE, că totu-i trecător
 Și ține minte, OMULE, un lucru, că sufletu-i nemuritor.
 Și DUMNEZEU e STĂPÂNUL tuturor.

(text norvegian)

Alte nume proprii întrebuințate de Liviu Rebreanu (3)

Ion Suciu – nume consemnat în geneza romanului **Crăișorul Horia** care pleacă de la ocupația de "sucii"- "blănar".

Ion Tunsu – nume pomenit în geneza romanului **Crăișorul Horia** care provine de la o poreclă măiereană "de-al Tunsului".

Ion Zănoagă - nume folosit de scriitor în **Zestrea** pentru Ion Gianetașu. Iordan îl explică ca provenit de la numele topic Zănoaga sau mai degrabă "zănoagă" – adăncitură, vale între munți scutită de vânturi, poiană înverzită. (în DNFR).

Iuon – formă arhaică sub care apare notat în **Caiete**, acest nume care va sta la baza tuturor Ionilor zămisiți de scriitor. Nume românesc biblic.

Din lista celor 1053 de nume apărute la Liviu Rebreanu, **Opere**, vol.11, p. 981-1001, după Arhiva Liviu Rebreanu, II, nr.1, p.1231 și următoarele 176 de nume au în componența lor pe Ion în procent de 17.7% la care se adaugă și ceilalți Ioni din manuscrise, caiete de creație, variante și opera propriu-zisă, care-și au punctul de plecare independent de această listă. Cele mai multe dintre ele au la bază porecle specifice Văii Someșului de Sus pe anumite trăsături fizice, de caracter, psihico-sociale și altele: Ion Clientu, Ion Cercetaș, Ion Pistol, Ion Tureac, Ion Văduva, Ion Olteiu, Ion Căufu, Ion Nojiță, Ion Cocotă, Ion Fața, Ion Pariu, Ion Scărpinoiu, Ion Laba, Ion Călugărița, Ion Părătu, Ion Însurățelu, Ion Beteagu, Ion Burtăverde, Ion Tulbureală, Ion Icleanu.

Alte nume pleacă de la nume de plante, animale și păsări: Ion Bou Negru, Ion Garofoiu, Ion Busuioc, Ion Mazăre, Ion Romaniță, Ion Vărzari, Ion Frunză, Ion Chitic, Ion Porumbelu, Ion Flutur.

Unele nume subliniază anumite trăsături fizice: Ion Mititelu, Ion Mustață, Ion Năsturaș, Ion Spătosu, Ion Arcada. Altele denumesc ocupații: Ion Dogaru, Ion Bivolaru, Ion Lărnaru, Ion Roșioru.

Câteva nume denumesc alte caracteristici: etnice sau religioase: Ion Ungureanu, Ion Ignat, Ion Ispas.

În romanul "Ion" există o mulțitudine de Ioni cum menționa George Călinescu, nu numai în sensul tipicității, ci și în diferitele ipostaze ale acestora: Ion Sărântocul, Ion-Stăpân al pământurilor, Ion-Soț, Ion-Tată și Ion-Ibovnic.¹ Mergând mai departe putem afirma că Rebreanu a avut la îndemână pentru fiecare din aceste ipostaze ale lui Ion cel puțin un nume potrivit pentru fiecare în parte, ba chiar și pentru alte fațete neamintite mai sus. Astfel, pentru Ion Sărântocul putea fi Ion Flămându sau Ion Harosa; Ion Soț - Ion Bolovanu sau Ion-Haramu; pentru Ion-Tată – Ion Cercetaș; pentru Ion Flăcău-Ion Holteiu etc. Rebreanu și-a mai prefigurat în linii mari și alți Ioni: "un țaran chipeș, deștept, aproape obraznic precum Gianetașu (Opere, vol.III, p.595). În finalul tuturor acestor ipostaze, Ion devine un personaj sinteză, iar numele lui, un exponent al tuturor, un "om masă"¹, atât de plastic exprimat

în termeni utilizați de expresioniști.

Irina lui Toader – nume întâlnit în **Opere**, vol. 8, p. 616. Modalitatea de individualizare este în acest caz, adăugarea unui supranume, adică numele tatălui acesteia. Numele este de origine greacă, iar în zonă cunoaște o răspândire medie. Apare de 42 de ori (1,09%).

Lazăr – prenume folosit de Rebreanu în opera sa de la variante locală Lazor. Are o răspândire largă în Maieru, apare de 90 de ori (2,53%). Este întâlnit în romanul **Răscoala**, capitolul VIII, Lazăr Odudie.

Leonte Bumbu – nume alcătuit din două nume de familie frecvente în comuna Maieru, primul de origine greacă și al doilea, nume laic "bumb" însemnând "nasture". Apare în romanul **Ion**. În același roman Bumbu apare și ca nume de familie, Bumbu Ștefan.

Login – prenume folosit de scriitor în **Caiete**, de origine calendaristică. În comună este mai rar întâlnit.

Lotru Toma – din nuvela **Răfuiala** "flăcău voinic și bogat, violent și pasional, puternic, uriaș ca un bou", își are numele creat de scriitor de la adjectivul "mândru", "măreț", "încrezut" cu forma locală "lotru". Prin însușirile sale îl prefigurează pe George din romanul **Ion**.

Lungu Simion – nume folosit în romanul **Ion** provenit de la adjectivul "lung" cu sensul de poreclă.

Lupu Ptere – din romanul **Răscoala**. Numele de familie provine din substantivul "lup". Este întâlnit și în romanul **Ion** – Lupu Vasile.

Maței – variantă populară locală de la numele Matei, la origine nume calendaristic întâlnit în **Opere**, vol. 8, p. 837.

Maria – prenume feminin frecvent în onomastica rebreniană. În Maieru are o circulație foarte largă, apărând de 358 de ori (9,3%).

Matroana – nume feminin întâlnit în **Opere**, vol.8, p.616. La origine este neologism latin. În Maieru are o frecvență redusă, 25,065%.

Minodora – supranume sub care apare personajul feminin din povestirea **Cântecul iubirii**, pe numele adevărat Tatiana, "frumoasă ca floarea spinului la începutul primăverii". S-a format prin contaminare Mina+Dora.

Mitrea - hipocoristic de la Dumitru. Întâlnit în romanul **Ion**.
Moarcăș, Dumitru – nume din romanul care pornește de la o poreclă.

Mogoș, Serafim – nume întâlnit în romanul **Răscoala** format de la toponimul Mogoș (localitate între Năsăud și Beclean). În maghiară are sensul de înalt.

(va urma)

IACOB NAROȘ

1 Stancu Ilin, *Liviu Rebreanu în atelierul de creație*, p. 140.
 1 Stancu Ilin, *Liviu Rebreanu în atelierul de creație*, p. 137.

Invățământ

D'ale bacalaureatului 1998

Într-un articol intitulat "BACALAUREATUL" (opiniile unui președinte de comisii), publicat în "Cuibul visurilor" Nr. 5 (12) 1997, "Românul" Nr. 1 (403) 1998 și "Informația" de Cluj Nr. 12 (368) 1998, făceam unele recomandări privind organizarea bacalaureatului, astfel încât nota obținută la acest examen să poată fi luată în considerare la admiterea în instituțiile de învățământ superior. Trebuie să fiu de acord că Ministerul Educației Naționale și Ministrul Andrei Marga au luat deja câteva măsuri eficiente, dintre care vom menționa: detalierea și difuzarea unor imprimări cu sarcinile și răspunerile tuturor cadrelor didactice antrenate în desfășurarea examenului de bacalaureat, luarea la cunoștință sub semnătură despre consecințele care decurg din nerespectarea acestor instrucțiuni; extragerea subiectelor unice, din mai multe variante posibile, în fața telespectatorilor, la probele scrise; întocmirea unor bilete comune, pe țară, la toate probele orale; stabilirea unui mod unitar de corectare a lucrărilor scrise; difuzarea baremurilor în sală odată cu subiectele; modalitatea de acordare și înregistrare a notelor fiecărui corector și de finalizare a rezultatelor etc.

Pot fi citate și alte aspecte pozitive în organizarea "BAC"-ului din acest an, care au pus rezultatele într-o lumină mai clară. În sfârșit s-a dovedit, fără putință de tăgadă, că acolo unde nu au fost lăsați să copieze, "xeroxiștii", nu au fost în stare să-și dovedească "cunoștințele", să formuleze răspunderi mulțumitoare. La probele orale, unde examinatorul intervine, sugerând uneori răspunsurile, rezultatele au fost evident mai bune, dar înșelătoare. Cei care n-au luat note bune la oral, n-au realizat "promovarea" în final.

Tăierea "cordonului ombilical" dintre profesor și elev (la probele scrise) a fost un șoc prea puternic pentru mulți dintre "prematurii" candidaților la "BAC" - 1998, obligându-i la o ședere în "incubatorul artificial" până la sesiunea din luna august, în speranța unei "reanimări" sau "coaceri forțate".

Bine ar fi dacă aceste rezultate și măsurile care au dus la evidențierea lor, vor pune pe gânduri, și mai ales pe treabă, atât pe elevii, cât și pe profesorii delăsători. Bacalaureatul trebuie promovât numai de către cei care au cunoștințele minime necesare și care sunt capabili să facă dovada acestor cunoștințe. Profesorii care nu se pricepe să transmită eficient aceste cunoștințe (elevilor) ar fi bine să-și caute de lucru în afara școlii. Elevii care nu sunt dispuși să muncească sistematic, sau care-și persiflează profesorii, să culeagă "roadele" acestei atitudini retrograde și lipsite de maturitate.

Cu privire la organizarea și desfășurarea examenului de bacalaureat mai pot fi aduse încă multe îmbunătățiri, cum ar fi: ridicarea exigențelor (baremurilor) și a seriozității verificărilor la proba de Educație fizică, pentru ca acestea să nu denatureze rezultatele finale și să nu devină o "punte a măgarului"; Excluderea unor subiecte minore și a celor de prea mare finețe și specializare, de pe biletele probelor orale și o mai

bună echilibrare a acestor bilete; selecționarea mai atentă a profesorilor care participă la examenul de bacalaureat și plata muncii lor pe măsura efortului și răspunderii la care sunt supuși; păstrarea picurilor cu subiectele la probele scrise la Comisia Inspectoratului Județean și distribuirea lor în dimineața fiecărei probe, de către "curierii speciali" (însoțiți eventual de poliție), pentru evitarea surprizelor de tot felul și asigurarea securității lor (dulapurile direcțiilor nu sunt sigure și produc multe insomnii...); mediatorii T.V.R. să se abțină de la popularizarea alarmistă a unor zvonuri, datorate imaginației bogate a telespectatorilor, numai de dragul unei așa zise "transparențe", inutile și exagerate, care mărește artificial tensiunea la examenul de bacalaureat.

Privind instrucțiunile de soluționare a contestațiilor cred că trebuie aduse unele modificări care să mărească autonomia comisiilor locale și eficiența acestei comisii, iar la comisia județeană să se judece numai contestațiile adresate acestei comisii și pe aceleași criterii, mai rațional stabilite. În condițiile în care cei doi corectori nu se pot consulta asupra notei unei lucrări și pot acorda note cu diferențe până la 1 punct, este normal ca la judecarea contestației această diferență să fie micșorată și nota acordată în final să fie mai apropiată de barem. De foarte multe ori această diferență dintre corectori face ca un candidat să fie ADMIS sau RESPINS. Sutiunile "pierdute" de către un corector și, implicit, de către candidat pot produce adevărate drame familiare.

Nu se justifică nici atitudinea acelor inspectori școlari care, "sărind peste cal" (a se citi "regulament"), au cerut direcțiilor (în lipsa președinților de comisie) să prezinte spre verificare toate lucrările contestate la nivelul comisiei locale, chiar dacă la nivelul comisiei județene nu au fost depuse contestații pentru toate aceste lucruri. Astfel de "demonstrații" trezesc suspiciuni (mai mult sau mai puțin justificate) la adresa comisiei județene și a comisiilor locale.

Este neproductiv și demagogic să nu se ia măsuri de pedepsire a celor care au săvârșit erori grave la corectarea lucrărilor sau la efectuarea supravegherii probelor scrise. Neglijând acest aspect se va ajunge iarăși la banalizarea examenului de bacalaureat.

Informează cititorii că aspectele generale semnalate mai sus au acoperire în fapte care au fost sesizate de președinții de comisii și de comisiile județene. Sigur că trebuie acordată și o păsuire experimentului "BAC" - 1998 pentru ca acesta să prindă rădăcini sănătoase și indestructibile. Sperăm că la sesiunea din luna august a.c. "ostilitățile" vor fi mai puțin deranjante și rezultatele vor confirma că BACALAUREATUL din România se află pe drumul cel bun al unei reforme obiective.

Prof.dr.ing.
BARBU I.BĂLAN
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca

Starea de spirit

Motto: "Se arată inteligent acela care cu proștii și nebunii nu stă de vorbă. Dar mulți vor spune că dansatorul invitat la balul paralizicilor: Eu cu cine dansez?"

A. Schopenhauer

"Diferența dintre un om mort care a fumât și unul care n-a fumât este aceea că mortul care n-a fumât este mai sănătos decât mortul care a fumât", zicea Franz Werther ori de câte ori își aprindea pipa încovoiată cu efigia împăratului lipită pe ea. Și-o aprindea tacticos, surâdea în dreapta și în stânga pentru a studia efectul vorbelor sale, după care schimba subiectul, dar imaginea mimicii interlocutorilor îi rămânea multă vreme întipărită în minte.

Pe vecinul său, Schopenhauer, nu-l agreea de când vorbise despre falsul adevăr, eufemismul iezuiților pentru minciună, deoarece pentru el, celebra Lege a lui Solon, "dacă în timpul unei răscoale persoanele care au stat deoparte să fie pedepsite să trăiască tot restul vieții în mare necinste", devenise un modus vivendi organic. Cu alte cuvinte, în lume există bine și rău, iar oamenii, e adevărat, trec dintr-o categorie în alta în funcție de felul cum reușesc să-și stăpânească concupiscenta. În viață ești predestinat să te înregistrezi într-una din ele. Neutrii sunt oportuniștii de mai târziu, cei pentru care gudurărea li se pare o virtute.

Schopenhauer reușe să stimuleze spiritele vecinilor, care începuseră, la rândul lor, să-i speculeze ideile numai pentru a-i găsi inadvertențe sau paradoxuri. Printre ei, și Franz Werther începuse "să care apă la fântână" și "lemne în pădure" ca și când el ar fi descoperit coada la cireasă. Cum citea un text de-al filozofului, se și apuca să-și noteze propriile-i idei. Nevastă-sa se uita cu ciudă spre casa lui Schopenhauer, căci datorită lui, vecinii săi, inclusiv Franz al ei, începuseră să-și neglijeze gospodăriile, întrecându-se cu toții în dialoguri interminabile până spre dimineață.

Într-o după-masă, în fața grădinii lui Schopenhauer se adunaseră cei trei vecini ai săi: Hartman, Werther și Fieldman. Hartman părea să fie cel mai necăjit; pisica sa, Sophia, zăcea sfâșiată lângă gard, blestemându-se în gând că în seara precedentă el îi trase șutul în fund, încât sârmanul animal ajunsese în grădina filozofului. Suspina ca un copil. În schimb, Werther începuse să caute fel de fel de cauze, care mai de care mai ezoterice. Fieldman îi asculta nepăsător și scuipa printre dinți mormăind întruna: "Fir-ați a' dracu' cu pisicile voastre!"

A doua zi, Schopenhauer notă în caietul său: "melancolicul va interpreta un episod dramatic ca pe o tragedie, sanguinul ca pe un conflict interesant, iar flegmaticul ca pe un fapt lipsit de importanță".

ICU CRĂCIUN

Istorie

Despre testamentul lui AVRAM IANCU

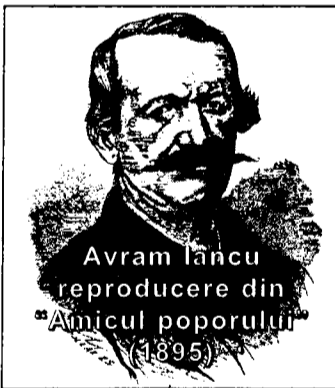
Personalitatea lui Avram Iancu a intrat în legende încă din timpul vieții sale. La nici o jumătate de secol de la moartea sa, Pop Florentin a publicat, deja, un "roman istoric" intitulat "Avram Iancu, regele Carpaților", în 1895, iar Iosif Sterca Sultiu (1827-1911), prietenul de copilărie al eroului, a tipărit la Sibiu în 1897 Biografia lui Avram Iancu și, cu cei 400 de florini câștigați de pe urma publicării acestei cărți, a înființat "Fondul Avram Iancu".

Legat de testamentul său, testament publicat de noi în "Cuibul visurilor", nr. 6-7, 1996, amintim faptul că în procesul-verbal al ASTREI, din 16/28 august, 1890, comitetul acesteia a primit "însărcinarea de a se îngriji, ca casa lui Avram Iancu să fie locuibilă și locuită". De altfel, în raportul general despre activitatea ASTREI pe anul 1889 (președinte G. Barițiu) se specifică faptul că "s-au terminat (...) petrecerile necesare în procesul de transtabilare" a bunurilor lui Iancu către comitetul ASTREI (vezi Transilvania, nr. 9, anul XXI, 15 septembrie 1890, p. 296) fiind dați în judecată Alexandru Iancu (fost curator al "legământului") și Matei Nicola (fost jurisconsult al ASTREI). În fapt, "legământul" lui Iancu consta din: o casă, mai multe pământuri, 10,5 "cuxe" din baia "Purica" și dreptul de moară în comuna Vidra de Sus. La 1890 casa era reparată și nelocuită, pământurile date în arendă preotului Ioan Iancu, iar cele 10,5 "cuxe" erau "transpuse" pe numele ASTREI, dar nu aduceau nici un venit, "deoarece baia nu e în benedecțiune".

În procesul-verbal al ASTREI (nr. 215/1891), publicat în Transilvania (nr.7, 15 iulie 1891, pp. 213-221), se arată că se prezintă raportul avocatului Basiiu P. de Harsanu privitor la "legământul" lui Avram Iancu și Ioan Iancu din Vidra superioară, cerut prin "concluzul comitetului dto 27 aprilie, 1891". În raport se arată că toate bunurile lui Avram Iancu au fost date în arendă preotului Ioan Iancu pentru suma de 100 de florini pe an, conform contractului (de la 5 mai, 1891 până la 5 mai 1892). În final, i se cerea avocatului ca arenda să intre "de-a dreptul la comitet". În ceea ce privește propunerea celui avocat de a vinde "realitățile în curs de întrebare", comitetul nu s-a pronunțat. Cauza cu privire la dreptul la moară a rămas în curs de soluționare urmând să se ocupe de ea avocatul dr. Ioan Rațiu din Turda.

Ne facem o datorie amintind faptul că, în același raport, apare, cu o mențiune specială, numele "fericitului Gregoriu Hangea din Maieru" ("fostu ces. și reg. cancelist în pensie") care a donat ASTREI suma de 50 florini ce urma a fi folosită la înființarea unei "reuniuni române de sodali, sau de industrie preste tot sau să deie ca ajutor unei asemenea reuniuni esistente".

În ședința ASTREI din 5 septembrie 1891, procesul-verbal nr. 350/ 1891, se arată că Mihail Andreica din Câmpeni a informat comitetul că Iosif Gombos, învățător în Vidra de Sus, a oferit 2500 de florini pentru cumpărarea "realităților fericiților Avram și Ioan Iancu"; casa era în stare bună, dar părăsită, iar moara era "atât de ruinată, încât numai din fundament s-ar mai putea repara; parcelele de pământ, îndeosebi cele din lăsamântul fericitului Avram Iancu, nefiind bine

Avram Iancu
reproducere din
"Amicul poporului"
(1895)

îngrijite, s-au cam sălbăticit". De aceea, Mihail Andreica recomanda comitetului ASTREI primirea ofertei lui Gombos sau vinderea prin "licitațiune". De data aceea, un alt Ioan Iancu, preot în Vidra de Sus, precum și o altă rudă a eroului, care îi purta numele, ce era "servitor de pădure", au oferit tot 3500 de florini pentru "realități", iar pentru casă, chirie anuală de 20 florini, cu condiția de a plăti suma totală în trei rate. Comitetul ASTREI a hotărât vinderea prin "licitațiune publică a realităților" din ambele "lăsăminte", primul preț de strigare să fie 30 florini. Achitarea întregii sume urma să se plătească în patru rate iar drept comisar de "licitațiune" se numea același Mihail Andreica.

În procesul-verbal nr. 185/1893 al ASTREI din 29 aprilie, 1893 (publicat în Transilvania, nr. 7, anul XXIV, 15 iulie, 1893), dr. B.Preda, avocat în Câmpeni, informa comitetul că "un lucrător a aflat pe realitățile Asociațiunii din Vidra de Sus, moștenite după Avram Iancu, un tezaur în valoare aproximativă de peste 1000 de galbeni și ruble în aur" și că locuitorii l-au luat de la "afător cu forța", dar, mai târziu, nu s-au găsit la respectivii decât 31 galbeni. De aceea a cerut împuternicirea de a reprezenta interesele ASTREI, aceasta aprobându-i toate "plenipotentele". În același proces-verbal aflăm și despre încheierea contractului de arendă între ASTRA și Iosif Iancu în legătură cu "realitățile" Asociațiunii din Vidra de Sus (de la 23 aprilie 1893 până la 23 aprilie 1894).

În procesul-verbal al ASTREI, din 5 aprilie 1892, preotul Ioan Iancu, din Vidra de Sus cerea a i se lăsa pe mai departe "cele realități", dar să i se micșoreze arenda la 80 florini. I s-a aprobat, dar în aceleași condiții.

În procesul-verbal nr. 142/1894 cu privire la ședința ASTREI din 3 mai, 1894 (publicat în Transilvania, nr. 6, anul XXV, 15 iunie, 1894), Mihail Andreica cere "să fie dispensat" de sarcina pe care i s-a dat (pe motiv de sănătate) și recomandă în locul său pe Mihail Gombos, mare proprietar în Vidra de Sus și membru pe viață al ASTREI, de a se ocupa de "realitățile" lui Avram Iancu (în special repararea morii).

Într-un alt proces-verbal, din 6 septembrie, 1894, aflăm că Iosif Gombos, "candidat de preot și proprietar în Vidra de Sus", a informat detaliat ASTRA cu privire la "realitățile din lăsamântul fericitului Avram Iancu și cu privire la comorile ce s-ar fi aflat pe teritoriul acestor realități". Aceste informații i-au servit lui V.Preda, avocat în Câmpeni, "spre orientare", întrucât acesta urma să se ocupe de proprietățile Asociațiunii.

În ceea ce privește sabia lui Avram Iancu, într-un anunț publicat în Transilvania, nr. 8, 15 iunie 1894, p. 250, aflăm faptul că V.A. Urechia a oferit bibliotecii și muzeului liceului din Galați "preste 1000 de volume și stampe prețioase precum și un obiect de o valoare necontestabilă: sabia marelui luptător național Avram Iancu". Aceasta i-a fost trimisă academicianului de către familia eroului "cu document în regulă".

La data de 8 noiembrie 1896, Iosif Iancu, vigil de pădure în Vidra de Sus, cel care primise în arendă "realitățile" lui Avram Iancu, arăta că este "silit să abdice arenda la finea acestui an", din cauza stării deteriorate a acestora și propunea vânzarea proprietăților, oferindu-se să le cumpere. În același timp, el trimitea ASTREI și rata a 2-a, în valoare de 50 florini. Comitetul ASTREI autoriza, din nou, pe avocatul Vasile Preda de a se ocupa de vinderea "realităților fericitului Av. Iancu" (conf. Transilvania, nr. 10, anul XXVII, decembrie 1896, p. CLXI)

ICU CRĂCIUN

Unde ne sunt românii?

Am răsfoit de curând, nr. 123 (octombrie 1997) al revistei "Miorița noastră" ce apare în limba română la New-York.

Aflată în cel de-al 11-lea an de existență, publicația își propune să țină legătura cu cei de ACASĂ.

Doamna prof. Elisabeta Păunescu, directoarea publicației, a tipărit după 1990 în România, mai multe volume de versuri, proză, romane.

În numărul sus-menționat al revistei "Miorița noastră", sub semnătura prof. Elisabeth Păunescu, se publică articolul "Întrebarea care așteaptă răspuns".

Despre ce este vorba?

În ziua de 21 septembrie 1997 în orașul New-York, pe Madison Av., în jurul orei 12,30, grupuri din întreaga lume se pregătesc să participe la defilarea "Salut America", manifestare organizată de International Emigrante Foundation, departament de cultură al Națiunilor Unite.

Acolo, la ceas de sărbătoare, s-au întâlnit toate națiile lumii, cele ce-au zămislit țara libertății depline, S.U.A.

După două ceasuri, parada a început. Grupuri din toate colțurile lumii dansau și cântau muzica lor națională.

Toți participanții la festival trebuiau să prezinte țara lor de baștină, aici, în nordul Americii.

Cel mai mic grup a fost de opt persoane, îmbrăcate în costume populare românești. Purtau două steaguri și o pancardă pe care scria ROMÂNIA.

Lângă cei opt români, un egiptean a început să îmbrace costumul național românesc și să se alăture celui mai mic grup participant la manifestare. Acest egiptean le-a spus fraților noștri de peste ocean: "Îmi este milă de această țară, România, că nu are cine să defileze pentru ea. De știam, veneam eu cu mai mulți egipteni".

Nouă persoane au trecut prin fața tribunei pentru a reprezenta țara noastră în America.

Prof. Elisabeth Păunescu scrie cu amărăciune: "Am întâlnit destui români care nu vor să spună că sunt români".

Unde ne sunt românii?

Unde este demnitatea românească?

Au uitat de țara care i-a zămislit?

Sunt întrebări la care așteptăm - cât de târziu - răspunsuri.

MIHAIL I. VLAD

Maieru - Nort-sur-Erdre

O vară de neuitat

Luna iulie a oferit unui grup de 25 de tineri măiereni, membri ai organizației "Floare de Colț" (pe cei 4 "stranieri" îi consideram tot măiereni prin aportul deosebit în cadrul organizației) și însoțitorilor lor, prilejul deosebit de a petrece aproape trei săptămâni de neuitat în compania prietenilor lor din Nort sur Erdre.

Acestă acțiune este rezultatul firesc al contactelor deosebite pe care comuna noastră le are cu această localitate de ani buni; este, de asemenea, invitația reciprocă din partea organizației de tineret "ADHJIME" în urma taberei efectuate cu un grup de tineri pe Valea Anieșului și, în același timp, prima activitate importantă după înfrățirea oficială a celor două localități.

Inițial, totul trebuia să se desfășoare sub forma unei tabere itinerante pe biciclete, pe un traseu stabilit de prietenii noștri francezi. Dar, având în vedere dificultatea organizării unei astfel de tabere, aceștia au adoptat, pe bună dreptate, o formulă mai simplă, cu doar 3 zile de tabără, restul programului urmând să se desfășoare sub forma unor vizite, activități distractive și turistice având ca punct de plecare Nort sur Erdre.

Programul a fost deosebit pentru toată delegația măiereană. Analiza lui în detaliu ar necesita prea mult spațiu, dar nu putem să nu punctăm marea marele concert al formației TRYANN de Ziua Națională a Franței, completat cu un extraordinar foc de artificii, Turul Franței, care a trecut pe lângă noi cu toată canonada lui publicitară, plaja în superba stațiune de la Boule, cea mai impresionantă din Europa, piscină, patinoar, muzee, serate în jurul focului de tabără cu cântece, glume, dans, bucătărie franțuzească și românească; și toate încununate de o vizită de neuitat într-un tărâm al cinematografiei viitorului - FUTURO-SCOP-ul, el singur meritând o călătorie de 2500 km pentru a-i vizita. Au fost clipe unice, s-au legat prietenii pentru o viață, am învățat să trăim civilizată și am demonstrat că suntem în stare să o facem, ne-a copleșit siguranța lucrului bine făcut, importanța deosebită dată omului, bunăstării și siguranței lui din toate punctele de vedere, punctualitatea și curățenia înconjurătoare.

Sunt zeci de motive care ne îndreptățesc să privim cu grațitudinea necesară efortul deosebit făcut de gazdele noastre, care ne-au oferit un program dens, dar echilibrat, în care ne-am fost înțeleși și respectate chiar și unele mici capricii trecătoare.

De aceea, ne folosim și de acest prilej pentru a mulțumi în primul rând familiilor care ne-au găzduit și care, deși în vacanță, și-au adaptat programul cotidian programului nostru și au făcut eforturi deosebite ca toată lumea să se simtă "ca acasă".

Mulțumim apoi primăriei din Nort sur Erdre, domnului primar Amossé, primarului adjunct, Dominique Quetier, secretarului general Dominique Garnier, neobosit, eficient și de un neprețuit ajutor în rezolvarea tuturor problemelor, lui J.P. Bourcier, președintele Comitetului de Înfrățire. Se cuvin mulțumiri sincere lui Fabienne și lui Yann, animatorii, lui Marie Jo și lui François, prietenii noștri, veșnic prezenți la toate acțiunile tuturor tinerilor din organizația Adhijime, corespondenții noștri.

Mulțumirile mele speciale se adresează prietenului meu Yves Dauve, omul care a fost întotdeauna aproape de mine și la ușor și la greu, pe toată durata sejurului nostru. Practic, casa

lui a devenit un al doilea cartier general în desfășurarea evenimentelor și grație lui și soției sale Chantal și familia mea a putut să participe la acest neuitat periplu nortez. Merci, Yves!

Binețeles că au fost și alții care "au pus umărul" și, dacă le-au omis numele, îi rog să mă scuze.

Nu pot să trec, însă, și peste calitatea grupului, de tineri măiereni, care au făcut dovada unei prezențe deosebite pe meleagurile franceze. Entuziasmul, participarea afectivă la

toate activitățile, modul de comportare în familie și în societate, umorul de bunul simț, pentru toate acestea au fost unanim apreciați. De fapt, asta a fost zestrea, cu care noi am participat la această ceremonie a înfrățirii și prieteniei și care vrem să devină adevărata imagine a tineretului român în lume, imagine, din păcate, atât de rău alterată de alți tineri care ne "reprezintă" țara cum nu trebuie.

Au fost puține momente, pasagere de fiecare dată, când unii dintre ei au avut ușoare crize de personalitate, întâzieri nejustificate sau probleme de adaptare în familie. Un aport deosebit în coeziunea unui grupului l-au avut animatorii noștri: Bocoș Voichița, Cărbune Lavinia și Paneș Cristian. Le mulțumesc, atât lor, cât și întregului grup pentru colaborarea deosebită și înțelegerea de care au dat dovadă.

Nu vreau să par lipsit de modestie, dar trebuie să afirm că în spatele acestei activități au stat zile și nopți de pregătire, atât înaintea plecării, cât și în timpul sejurului nostru francez. Privite din afară, lucrurile par foarte simple, de aceea, sunt percepute ca atare de mulți dintre cei din jurul nostru, însă răspunderea asupra unui grup eterogen de tineri cu vârste "periculoase" apasă asupra aceluia care și-o asumă. Pe lângă greutățile și birocrația excesivă ale obținerii vizelor, se adaugă și cele făcute de unele societăți de transport care nu-și prea au locul în peisajul turistic românesc (le dedicăm un articol special).

În încheiere, putem afirma că am trăit și trăim încă plener toate momentele petrecute în Nort sur Erdre, iar prezența tinerilor la tot ce s-a întâmplat acolo ne oferă garanția unui viitor sigur în relațiile dintre două localități prietene, dintre două națiuni surori.

prof. LIVIU URSA,
conducătorul grupului

O tragicomedie pe roți

Lucrurile s-au petrecut impecabil în sejurul nostru la Nort-sur-Erdre, însă surpriza neplăcută avea să vină din partea celor care "s-au făcut" că ne oferă serviciile de transport.

Cu două luni și jumătate înainte de plecarea noastră am bătut Clujul în lung și-n lat cu prietenul meu Login Berende pentru a găsi o societate de transport serioasă. După multe oferte, ne-am oprit la S.C. Turism "Feleacul" S.A. Avea să fie începutul unei adevărate tragicomedii, pe care, dacă am relata-o în toate amănunțele, nu ne-ar ajunge o întreagă pagină de ziar, așa că ne mulțumim să trecem în revistă principalele ei acte.

ACTUL I: Plecarea. Grupul trebuia să fie prezent în data de 13 iulie în Nort-sur-Erdre. Pe

10 iulie am sunat toată dimineața la S.C. "Feleacul" S.A. de unde îmi răspundea de fiecare dată domnișoara Cristina Barbu, una dintre principalele "actrițe" ale piesei. Ea ne tot amâna ora plecării, iar eu nu aveam nici un răspuns sigur pentru părinții care, pe bună dreptate, mă "bombardau" cu telefoane.

ACTUL II: Schimbarea. Într-un târziu, d-ra Cristina mă anunță că autocarul care trebuia să vină de la Zalău este defect și au intervenit probleme ce necesită prezența ei la Maieru, împreună cu un reprezentant al altei firme de transport, dl. Parteka. Au venit, au cerut bani pentru cheltuielile de autostradă și frontieră și ne-au asigurat că vom pleca de data aceasta cu un autocar al firmei STILL-TOUR - ROM-TOUR care vine de la București. El ne va asigura transportul până la destinație, iar alt autocar, al aceleiași firme, ne va aduce înapoi, ne spune dl. Parteka.

ACTUL III: Schimbarea schimbării. Plecăm a doua zi dimineața, după o "inevitabilă" întârziere de o oră, cu un autocar mulțumitor din punct de vedere calitativ, doar că nu a venit din București, ci din Arad.

ACTUL IV: Călătoria-dus. A fost cel mai plăcut episod al acestei epopei, datorită profesionalismului șoferului Nelu Naghy din Arad. El a condus aproape tot drumul, a reparat mașina sub privirile invidioase ale nemților care ne-au ținut, datorită unei defecțiuni, 5 ore într-un service fără a ne băga în seamă, a participat cu entuziasm la toate activitățile noastre din Franța și i-a părut sincer rău că nu ne duce și înapoi. Felicitări, Nelule!

Și, domnilor conducători ai Societății STILL-TOUR București, dacă nu l-ați cooptat încă în Consiliul de administrație, dublați-i măcar salariul, că o merită!

ACTUL V: Socoteala de acasă... Deși înainte de plecarea noastră "S.C. Feleacul" S.A. trimite oferta cu suma necesară prietenilor noștri francezi, la sosirea noastră în Franța găsisem, cu stupefacție, o altă factură, "îmbunătățită" cu aproape 10.000 F.F., lucru de neînțeles, mai ales că drumul de întoarcere trebuia să fie făcut cu un autocar mai puțin performant, deci fără nici un serviciu în plus. Au urmat parlamentări penibile cu cele două societăți, amenințări din partea lor, că autocarul va pleca fără noi din Franța și faxuri ultimative, toate pe un ton inacceptabil unor firme care se respectă. Oficialii primăriei din Nort-sur-Erdre

au rămas nedumeriți, dar fermi în fața unor situații pe care nu le-au trăit și nu le-au înțeles niciodată până atunci. Am rămas și noi, bineînțeles, la fel de fermi și solidari, pentru că nu puteam strica niște relații bazate pe încredere și prietenie pentru niște mercantili ce erau plătiți să-și facă datoria. Cât despre jena noastră, să nu mai vorbim...

ACTUL VI: 36 B 5109. A fost numărul autocarului ce urma să ne aducă acasă. Starea lui jalnică, mirosul din interior din lipsa aerului condiționat, ne-au trezit nostalgia după IVECO-ul lui Nelu. Noii noștri șoferi au adus în Franța o trupă de țigani, a căror "reprezentatie" a lăsat urme pe ușa din spate a autocarului, îndoită, spartă și lipită cu bandă adezivă.

Șoferii moldoveano-bucureșteni, Băragăoan Gheorghe și Irimia Ioan aveau să fie actorii principali în coșmarul de întoarcere. Au fost tratați împărâtește în familiile ce li s-au dedicat integral, i-am invitat la cele mai importante activități, dar ei au uitat să-și remedieze în timp

optim defecțiunile autocarului. Au făcut-o în prețuia plecării la un garaj din Nort/Erdre. Aici au urmat certuri ca la ușa cortului cu garajistul care și-a făcut meseria, schimbând piese importante și vitale pentru siguranța unui transport de persoane. Penibilele târguieli, încercări de ciupeli, au lăsat o imagine deplorabilă unor oameni care i-au ajutat și care și-au făcut cu competență datoria.

ACTUL VII: "Calitate și confort". Am circulat foarte mult cu autocarul în țară și străinătate, dar nu mi s-a dat niciodată să văd o atât de crasă incompetență ca din partea acestor șoferi ai firmei amintite. Acești oameni, cu toată îngăduința noastră, nu au ce căuta în turismul românesc, nici măcar în cel intern, pentru că nici propria țară nu și-o cunosc.

Au greșit fiecare drumul de cel puțin patru ori, inclusiv în România când, după graniță, ne-am trezit mergând spre Timișoara, în loc să mergem spre Oradea; au intrat pe sens interzis, au mers cu spatele, noaptea, pe autostrăzile occidentale, am rămas fără baterie lângă Oradea, pentru că au uitat ventilatoarele deschise cu motorul oprit; au anulat sistemul de frânare la una din roți din cauza unei defecțiuni grave. Nici nu mai discutăm de ținuta la volan, cu cămașa descheiată până la buric și etalând un limbaj suburban unul față de celălalt și față de întregul grup. Până și singurul confort pe care ni-l putea oferi această hardughie pe roți - muzica - s-a defectat sau a fost intenționat defectat. Prin comparație, mă gândeam cu nostalgie la serviciile unei alte firme bucureștene, EURO-TIME, când șoferul în ținută impecabilă, oferea mâna tuturor pasagerilor la coborârea și urcarea în autocar...

Nu putem culpabiliza întreaga societate, dar nu îi vom înțelege niciodată înverșunarea cu care acesta a cerut bani mai mulți pentru a ne oferi servicii de o asemenea calitate. Ba mai mult, s-a încercat intimidarea prin tot felul de mijloace, chiar la nivelul primăriei Maieru, cu gândul cinic că așa vor impresiona familiile tinerilor plecați și-și vor primi solda rușinii. Afișul scris cu litere de-o șchioapă pe geamul mașinii - CALITATE ȘI CONFORT - s-a dovedit a fi pentru noi o hilară iluzie. Martori, toți din grup.

FINAL. Am ajuns totuși cu bine acasă. Nu putem pune în balanță minunatele clipe petrecute în Franța cu detestabilele servicii de transport. Ne vom feri pe viitor de asemenea firme de transport și sperăm că și alții o vor face. Există, suntem convinși, și societăți de transport foarte bune și acestora le dorim din inimă "Drum bun!"

LIVIU URSA

Mitologie

Mitologie

Mitologie

Dicționar de mitologie a indienilor americani (2)

BADLANDS, Statul Dakota de Sud (badlands – ținuturi rele). Indienii americani care trăiesc în peisajul stâncos din Badlands îl consideră un loc cu o putere sacră extraordinară. Numele său este dat de vânătorii canadieni-francezi și, cândva, aici trăiau elarii, urși, lupi și bizoni. Profetul Wovoka își organiza Dansurile Duhului în partea sudică a acestui loc.

BALENELE. Pentru indienii din nord-vestul Pacificului și din Alaska aceste cetacee sunt sacre. În același timp, ele sunt sursa majoră de hrană. Balena ucigașă apare deseori înfățișată pe stâlpii totem. În miturile eschimoșilor, balenele au fost create din degetele înghețate ale Sednei, vrăjitoarea mării, cea care nu a reușit să scape de soț, un petrel de furtună.

BASTONUL VORBITOR. A fost folosit pentru păstrarea ordinii între triburile indienilor. În timpul întâlnirii lor, indianul care ținea bastonul era lăsat să vorbească fără a fi întrerupt. Când el/ea termina, acesta era pasat altei persoane care dorea să vorbească.

BUTURUGA NEAGRĂ. Vezi Osceola.

BEAR BUTTE (Muntele Ursului). Muntele sacru pentru indienii cheyenne și sioux, aflat la 400 m de Black Hills din statul Dakota de Sud. Acest munte era locul unde Vraciul cel Bun al indienilor cheyenne primea cele patru săgeți sacre de la Creator. Aceste săgeți identificau cele patru păcate care formau rădăcinile religiei lor: crima, furtul, adulterul și incestul. Bear Butte este și locul unde s-au găsit urme arheologice datând de aproximativ 10000 de ani. Astăzi, pe acest munte, se adună pentru ceremoniile sacre indienii sioux, cheyenne, arapaho și alții.

BEAR HEART, MARCELUS (Marcelus Inimă de Urs). Este un indian muskogee, pregătit în două triburi, iar acum este vraciul șef al acestora. Datorită lui, Dansul Soarelui este practicat atât de indienii cheyenne din nord, cât și de cei din sud. Este un conducător respectat al Bisericii Indienilor Americani.

BEAR TRIBE MEDICINE SOCIETY. Bazată pe o viziune a lui Sun Bear, vraciul tribului chippewa, această societate a indienilor care doresc să învețe legăturile cu Mama Pământ, Marele Spirit dar și a relațiilor noastre cu regnurile: mineral, vegetal, animal și uman. Tribul Bear este localizat pe Vision Mountain, la aproximativ 35 de mile, est de Spokane, statul Washington. Tribul ține seminarii la Self-Reliance-Center, iar oamenii merg acolo să învețe și să schimbe idei unii cu alții.

BEAUTYWAY (Calea Frumoasă) Este un descântec de vindecare a Tribului navajo, cântat pentru vindecarea picioarelor, brațelor, trupului, încheieturilor, vedeniilor și mâncărimei pielii.

BIZONUL. Cândva se plimba în liniște pe Marile Platouri al Americii de Nord. A constituit sursa principală de hrană pentru multe triburi, pielea sa fiind folosită ca acoperiș pentru colibe tip, ca îmbrăcăminte; grăsimea era folosită la gătit, iar tendoanele erau folosite la cusut. Bizonul a fost și este adorat ca animal totemic, iar craniul său este deseori folosit

în ceremonii. În tradiția indienilor chippewa, Bizonul Alb este Paznicul Spiritului de Nord, dătătorul de voință și putere. Turme întregi au fost nimicite după 1880 pentru pielea lor, dar astăzi guvernul american a interzis prin lege vânzarea lor.

BLACK ELK (Elanul Negru). Hehala Sapa, cunoscut sub numele de Black Elk (Elanul Negru) s-a născut în rezervația indiană Little Powder în anul 1852. A făcut parte din ramura lakota a grupului oglala a tribului sioux, fiind vraciul acestora. De copil a văzut multe lupte, unele dintre acestea rămase zeci de ani în memoria oamenilor. Una dintre aceste bătălii a fost cea de la Little Bighorn, locul unde generalul Custer și-a găsit moartea, și alta, de la Wounded Knee, care a produs credința în Dansul Duhului (Umbrei).

Elanul Negru este cunoscut cel mai mult datorită Marii Viziuni pe care a avut-o într-o vară, la vârsta de nouă ani, când tribul său era mânăsat spre Munții Stâncoși. Copilul auzise glasuri încă de la vârsta de cinci ani și, deseori, ceea ce acestea îi spuneau, se întâmpla. Marea Viziune i-a venit când a fost bolnav. În ea a văzut Marele Cerc al Vieții rupt și moartea tribului său. Astfel, el a știut că tribul său va pieri, dar că va reinvia peste câțiva ani. El a spus că muntele pe care stătea, în viziunea sa nu era altul decât Harney Hills, considerat sacru de către tribul său.

John G. Neihardt, în anul 1930, a aflat povestea sa de la fiul Elanului Negru, ajuns un războinic bătrân și considerat sfânt. Neihardt a mers în rezervația Pine Ridge pentru a vedea dacă își mai amintește cineva de așa-zisa "nebie mesianică", născută din credința Dansului Duhului. Această viziune mesianică le-a venit indienilor într-o perioadă grea din istoria lor, pe la mijlocul anului 1880, și s-a terminat cu tragicul masacru de la Wounded Khea, statul Dakota de Sud, în 29 septembrie 1890. Neihardt a vrut să asculte povestea de la cineva care a trăit-o, nu de la cei care o auziseră. Astfel, l-a întâlnit pe Elanul Negru care i-a povestit ce s-a întâmplat la Wounded Knee și l-a inițiat în lucrurile pe care le știa despre "cealaltă lume". Mai apoi, autorul s-a simțit obligat să prezinte lucrurile așa cum le-a auzit de la acel om.

Cartea rezultată s-a intitulat "Elanul Negru vorbește" Ea a fost tipărită pentru prima dată în 1932, dar publicul nu i-a acordat prea multă atenție, însă, în 1961, a fost publicată din nou. De data aceasta a fost primită foarte bine, mai ales de către tineri. Până acum cartea a fost tradusă în opt limbi; despre ea, Neihardt spune: "Dorința bătrânului profet prin care ei aduc lumii mesajul său este, acum, îndeplinită".

Elanul Negru a murit în vara anului 1950, trăindu-și ultimele zile în rezervația de la Pine Ridge cu speranța că oamenii vor afla de viziunea sa și vor înțelege profundele sale implicații, nu numai pentru indienii, ci pentru toată lumea. A fost într-adevăr un om surprinzător, iar viziunea sa n-a cunoscut limite, fiind universală prin mesajul său.

(va urma)

În versiune românească de ICU CRĂCIUN, din "The Aquarian Guide & Native American Mythology".

Știri • Știri • Știri

T.V. Cablu

• Maieru este printre puținele comune care au o revistă și televiziune prin cablu. Se cuvine aprecia efortul domnului Augustin Rațiu de a aduce în casele măiereniilor șase programe în limba română. (T.V.R. 1, T.V.R.2, Prima, Pro TV, Antena 1 și Acasă), trei programe în limba engleză (Eurosport, Cartoon Network, și National Geographic), trei programe în limba germană (Vox, R.T.L.2 și Viva) și unul în limba spaniolă (T.V.E.). Îi sugerăm d-lui Augustin Rațiu să schimbe două din programele în limba germană cu unul în limba franceză și altul în limba italiană.

Anunțăm cititorii noștri că a luat ființă Asociația Națională pentru Apărarea Drepturilor Abonaților la Televiziunea prin Cablu (ANADACT), asociație autonomă, nonprofit, având ca obiectiv reprezentarea și apărarea intereselor abonaților din întreaga țară în relațiile acestora cu firmele private de televiziune prin cablu. Asociația acordă asistență economică, tehnică și juridică gratuită membrilor ei. Pentru a deveni membru al asociației, orice abonat poate trimite o cerere pe adresa ANADACT, Șoseaua Pantelimon, nr. 367, bloc A3, scara 1, ap. 32, sector 2, București, și să depună suma de 500 lei taxă de înscriere și o sută lei /lună cotizație în contul C.E.C. nr. 45.11.09.177 pentru filiala C.E.C. nr. 58 – asociației. Telefonul asociației este 255.48.82 sau 315.30.04. Abonatul trebuie să fie convins că operatorul nu este stăpânul său, că nu depinde de operator, ci domnia sa (operatorul) depinde de abonat. Ca atare, interesul operatorului trebuie să fie acela de a presta servicii de calitate.

REDACȚIA

• Pentru zilele de 27-31 august, un grup de aștrii măiereni, alături de Despărțământul Năsăud al ASTREI, a fost prezent la festivitățile din Basarabia, legate de evenimentele: Ziua Independenței de Stat și Ziua sărbătorii: "Limba noastră cea română".

S.U.

O zi în Franța

Alimentație

Constatări sumare

În 25 de ani, francezii au abandonat progresiv produsele de bază în profitul produselor mai elaborate.

Consumul de pâine este în scădere continuă încă de la începutul secolului (165 g în 1993 față de 900 g în 1900), iar cei 96 kg de cartofi (pe persoană) din 1970 au rămas doar 72 kg astăzi.

În 1995, francezii au consumat 29 kg de congelate, față de 12 kg în 1983.

Reculul vinului (consumul său s-a diminuat la jumătate în 30 de ani) a adus avantaj apelor minerale (consumul lor s-a multiplicat de mai mult de 6 ori în 15 ani), sucurilor de fructe și băuturilor gazoase. Cu toate acestea, francezii rămân printre cei mai mari băutori de vin din lume.

Se estimează la 9,5 milioane numărul meselor servite zilnic în unități colective (cantine, restaurante universitare, dar, de asemenea, mese servite la spital etc.) și la 8,2 milioane numărul meselor servite în unități comerciale (restaurante, baruri, sandwicherii etc.). În primul caz se cheltuiesc 25 franci iar în al doilea caz 52 de franci pe zi. Francezii consacră 8% din cheltuielile lor în unitățile comerciale mâncărurilor rapide.

Consumul de alimente pe zi

Astăzi, rația alimentară medie a unui francez este de 1700 la 2000 calorii pe zi. Iată, tot în medie, ce consumă ei zilnic: orez – 10,7 g; biscuiți și turtă dulce – 24,7g; paste alimentare – 18,4g; pâine – 165,7g; cartofi – 197,8g; legume proaspete: 245,6g; legume congelate – 17,5g; banane – 19,2g; citrice – 38,6g; alte fructe proaspete – 122,7g; dulceturi – 6,9g; șuncă – 14,6g; carne de vită – 46,9g; carne de vițel – 11,7g; carne de oaie, miel – 9,9g; carne de pasăre – 60,7g; ouă: 38,8g; pește, crustacee, cochilii – 43,4g; lapte – 20cl; smântână proaspătă – 9,8g, iaurt – 47,5g; brânză – 48,4g; unt – 21,1g; ulei – 30,2g; zahăr – 25,6g; cacao (pudră și tablete) – 10,4g; preparate congelate – 5,5g; vin – 11,8cl; șampanie – 0,55cl; bere – 10,4cl; ape minerale – 25,3 cl; băuturi gazoase – 9,5cl; cafea – 13g; ceai – 0,6g;

Ce beau francezii

În litri pe an și pe persoană: apă minerală – 92; băuturi fără alcool – 69; vin – 68; bere – 38; cidre – 6,8; spirtoase – 5,4; lichior, vermut – 1,3g

Cheltuielile zilnice pe persoană pentru mâncare și băutură: 26,72 franci.

Mâncare: 21,44 F/zi.

Legume, fructe și cartofi - 3,79 franci; pește și crustacee – 1,43 franci; carne – 6,47 franci; produse lactate – 3,40 franci; ouă – 0,40 franci; înghețată – 0,55 franci; mâncăruri găsite – 1,01 franci; pâine – 1,74 franci; prăjituri – 0,80 franci, amidon – 0,40 franci; ciocolată, dulciuri – 1,45 franci

Băutură: 5,28 F/zi.

Cidre – 0,1F; sucuri de fructe și de legume – 0,28 F; sifoane și altele – 0,40 F, ape minerale – 0,58 F; vin – 2,15F; lichioruri și aperitive – 0,86F, șampanie și vinuri spumoase – 0,60F; bere – 0,31F.

O zi alimentară

Micul dejun

36% dintre francezii beau cafea neagră; 23 % cafea cu lapte; 14% ceai; 11% sucuri de fructe; 46% mănâncă tartine; 13% pâine prăjită, 12% cereale; 6% nu servesc micul dejun.

Prânzul

70% servesc prânzul acasă în timpul săptămânii; 66% mănâncă carne; 38% legume; 29% cartofi; 19% orez, paste sau gris; 9% pește; 3% un sandwich; trei sferturi mănâncă pâine. La restaurant, 60% comandă un antreu (în jumătate de cazuri, crudități), 59% un desert.

Cina

27% mănâncă carne; 23% supă (43% cei peste 50 de ani), 17% cartofi, 9% șuncă, 9% ouă, 6% alte mezeluri, 71% servesc brânză.

prof. IOSIF PANES

(după un sondaj realizat în 1994)
Traducere din "Le Point"

Povestea

Școala la Maieru

ca din pământ țignită
dreaptă și drept înălțându-se
mereu

stă cartea deschisă
la semnul Rebreanu
în Maieru ales de Dumnezeu

pe temelii de suflet
sfințite
precum în case vechi de lut
icoanele

piatra pe piatră
cuvînt pe cuvînt
școala au înălțat
sus în departare
zei îmbrățișînd într-o
legănata cântare

trecut-au ani cu sutele
litere silabe cuvinte idei
purtate în ochii aceia
ce oglindeau măguri
scăldîndu-se-n Someș
s-au numit pe rînd
Rebreanu ori Hangea
Boșca, Barna, Ilieș, Ursa ori
Ureche
ori atîția alții
pomeniți de cataloage
ori de vrednici strănepoți

iar de-au plecat
în al lumii lung și lat
cînd dorul

le poartă pașii
pe lîngă școala înaltă
din mijlocul "cuibului de visuri"
bărbia le tremură ușor
așa cum altadată,

copii fiind,
și noi ca și părinții noștri
capetele ni le descopeream
cînd Domnul Iisus
răstignit
din grădina părintelui Bologna
ni se arăta

bate ceas de sărbătoare la
Maieru
blînd emoțiile
alunecă pe coridoare lungi
străluce totul în mindra
nouă școală

elevi și dascăli cu ochi umezi
mîinile și le dau
într-o dănțuire miraculoasă
spusă fără sfială:
"vivat Academia"

început și sfîrșit
nu mai există
e ca un joc în spirală
punînd la un loc
inima și minte
gînd și mîna
cu dascăli de-aici ori de-aiurea
cu elevi "dintre Văi"
ori din Balasina

stă școala nouă
dreaptă
drept înălțându-se mereu.

DAMASCHIN POP-BUGIA
Ostfildern, august 1998

Ședințele Consiliului Local Maieru

În perioada iunie-iulie 1998 au avut loc două ședințe ordinare ale Consiliului local Maieru, unde s-au adoptat următoarele Hotărâri:

Nr. 14/1998 – privind înființarea serviciilor publice de pompieri civili voluntari

Nr. 15/1998 – privind aprobarea regulamentului de organizare și funcționare al serviciilor publice de pompieri civili voluntari.

Nr. 16/1998 – privind aprobarea contului de încheiere a exercițiului bugetar pe anul 1997

Nr. 17/1998 – privind aprobarea bugetului pe anul 1998.

A consemnat CLARA RAȚIU

S-au căsătorit

Chisăliță Iosif cu Ureche Reghina
Buduruși Cristian cu Bizău Victoria Paraschiva
Vitușinski Dinu cu Istrate Elena
Moisil Silviu cu Ureche Ana Onița
Ometiță Vasile Daniel cu Oșan Olimpia Monica
Candale Avram cu Ureche Ana
Ometiță Grigore cu Pop Viorica
Mihai Cămpan Vasile cu Cărbune Alina
Matei Benjamin Onisim cu Pop Elena
Vasilica Domide Grigore cu Hădărău Nastasia Cornelia
Negrușer Filip cu Partene Luminița Cătălina
Deac Vasile cu Algeorge Ana
Andronesi Lazăr cu Pui Lenuța
Nuț Florin Ioan cu Birta Viorica
Le dorim casă de piatră!

S-au născut

Ometiță Florin Neluț – 1.06.98
Motoflea Ana Augustina – 6.06.98
Hehea Cornelia Alexandra – 17.06.98
Sidor Alina Florina – 17.06.98
Borș Lucreția Ancuța – 20.06.98
Ivașcu Oana Elena – 21.06.98
Scurtu Diana Augustina – 23.06.98
Pătitu Oana Victorița – 24.06.98
Rauca Diana Lucreția – 26.06.98
Ureche Marius – 9.06.98
Ureche Sorina 1.07.98
Boflă Ionuț Gabriel – 3.07.98
Negrușer Aurica – 5.07.98
Pui Ioan Dănuț – 12.07.98
Bumbu Cristian Ionuț – 20.07.98
Varvari Alexandra Dorina – 27.07.98
Roman Claudiu Mihai – 29.07.98
Naroș Raul Ionuț – 2.07.98
Să crească mari și frumoși!

Au decedat

Lorințiu Florea – 81 ani
Ostian Ioan – 63 ani
Hoza Vazul – 87 ani
Motoflea Candale Ionuc – 2 ani
Motoflea Anton – 68 ani
Ometiță Viorica – 82 ani
Crețiu Ana – 89 ani
Pârjol Nicolae 72 ani
3ode Constantin – 72 ani
Vertic Ioan – 45 ani
Să le fle țărâna ușoară!

A consemnat

ELENA CĂRBUNE- ofițer de Stare Civilă

Erată la rubrica "S-au căsătorit" din nr. trecut:
În loc de **Portiuș Oltița** se va citi **Portiuș Valer**

Trei prieteni

Părinții mei, Vicențiu și Maria Luiza Ilieșiu, au rămas în "Ardealul cedat". Nu-ivăzusem din 1942, când i-am vizitat în comuna noastră dragă Maieru din județul Năsăud, trecând granița Feleacului cu pașaport... Prin schimb, în martie 1944, au obținut și dânsii pașaport să vină la noi la București, unde aveau trei feciori.

Așa s-a făcut că, într-una din zilele de sfârșit ale lui martie 1944, în casa mea de pe strada Nufurilor din București s-au întâlnit, la o "seară de amintiri" trei prieteni, colegi de școală și ortaci nedespărțiți de copilărie pe ulițele și prundurile Maierului: romancierul Liviu Rebreanu, compozitorul Dariu Pop și tatăl meu. Erau de aceeași vârstă. Nu se văzuseră de ani de zile, în care multe lucruri se întâmplaseră în viața lor, în țară, în satul copilăriei lor de acum aproape 60 de ani. Câte aveau a-și depăna! Au stat în aceeași casă a bunicilor mei; l-au avut învățător pe dascălul Vasile, tatăl lui Liviu Rebreanu, cel ce-a adus pe Valea Someșului noutatea stupului sistematic al lui Dzirzon și obiceiul împămîntenit de a face cât mai mulți "oltoni" prin livezi; s-au scăldat împreună în băltoaca morii din Arini; s-au mândrit cu "isprăvile" bătaio-

nici un "sfânt canonizat"? Și cum a dănuit atâția ani neobservată de aceia care au crede – tragerea pe roată a unui martir român pentru o cauză națională de către executanți în uniformă de epocă, cu brandenburguri...?"

În seara cu amintiri, misterul picturii din "biserica foamei" – cum i se zicea la Maieru, n-a fost dezlegat. După ani de la această discuție, prin 1977, am mers în comuna mea natală și cercetez cu mai multă atenție icoana. Folosind bunăvoința prietenului și vecinului Emil Bagza, animatorul și organizatorul căminului cultural din Maieru, am luat câteva detalii fotografice. Dintr-un studiu sumar, pictura reprezintă un martiraj prin tragere pe roată care nu are nici o legătură cu biserica. În general, în cazurile cunoscute de martiraj prin tragere pe roată care nu are nici o legătură cu biserica. În general, în cazurile cunoscute de execuție pentru motive religioase, cel supus supliciului era ars pe rug, spânzurat, răstîngnit – și în prezența unui număr cât mai mare dintre aceia care trebuiau să fie intimidați, călăii fiind de obicei, în haine preotești. În ipoteza, însă, că icoana măiereană înfățișează o execuție pentru motive politice, sociale, cum ar fi o răscoală, revendicări de clasă sau naționale, detaliile ei sunt în sprijinul acestei susțineri, întrucât locul execuției sau supliciului reprezintă un interior de închisoare, în care fundalul îl constituie însăși clădirea închisorii, tipul de construcție și arhitectură aparținând anilor 1700. Cei ce săvârșesc execuția sunt doi bărbați în uniforme militare, cu centuri, coif și pălărie cu pene, purtând ca unelte suplimentare de tortură săbii și bastoane. Nu există asistentă, ceea ce denotă îndeplinirea în grabă a martirajului. Autorul picturii se pare că a fost animat de simpatie față de cel martirizat, pe care prezintă în îngrijire artistică, luminându-i trăsăturile pline de suferință, spre deosebire de portretele călăilor înfățișați cu chipuri brutale, exprimând ferocitate. Marginal, tabloul-icoană conține o serie de motive decorative întrucipând adevărate ghirlande, ca o ofrandă omului în cumplite chinuri.

Mama Maria-Luiza cu Niculita și Mircea Ilieșiu, alături de alți apropiați ai familiei în fața casei din Maieru

sului Alexandru al Baroiului; au suspinat poate toți după copilăria aceea mlădioasă a pădurarului Ion al Codri; au cutreierat împreună cu alții de vârsta lor, măgurile și muncelurile Maierului; au cântat în același cor și au bătut toaca de vecernie la biserica din deal ori la aceea zidită de ibovnicul grofoaicei Ileana... Firul amintirilor era lung. Nu se mai termina. Au ajuns și la imaginea bisericeții din deal. Liviu Rebreanu se întreba când fusese oare înăităată. "În timpul foametei din 1810, când oamenii își făceau mămăligă cu făină din scoarța de mesteacăn" – a răspuns tatăl meu. "Bătrânul ziceau – a adăugat Dariu Pop – că multe din materialele folosite la construcția ei au fost aduse de la mănăstirea Dragomana, ctitorită de cineva din țara Maramureșului prin 1740, dar care din 1750 se află în ruină". "Da – și-a amintit Rebreanu – aveam vreo 10 ani, când tata mi-a arătat în biserica din deal o masă din "butuc" rămasă de la mănăstirea dărâmată de pe Dragomana. Dar îmi stăruie de mult în minte altceva: pictura ciudată pe lemn înfățișând un martiraj pe roată. Aceea pe care am descoperit-o prin 1926, cu tine, Dariule, când am fost la Maieru. Era așezată deasupra ușii împărătești, în iconostas. Mai există?" "E acolo" – confirmase tatăl meu. "Rămâne ceva cu totul nelămurit, inexplicabil – a intervenit Dariu Pop. Cum a ajuns în mijlocul iconostasului, această pictură care se pare că nu reprezintă

Prezența unei asemenea picturi într-o biserică românească din nordul Transilvaniei, cu temă cert laică, de natură social-politică sau de orice altă natură decât cea religioasă, nu poate fi explicată decât admitând ipoteza că: icoana reprezintă un martiraj sau supliciu aplicat unui român, de către asupritorii lui direcți din perioada 1700-1800 din Transilvania; autorul anonim este un simpatizant al celui executat sau maltrat; pentru a se sustrage actului de răzbunare și pentru a fi conservată fără riscuri de recunoaștere din partea asupritorilor direcți, s-a recurs la păstrarea ei în biserică și chiar în mijlocul iconostasului, putându-se confunda ușor cu martiraje pentru religie și pentru credință creștină, care sunt în mod obișnuit înfățișate în picturile și icoanele bisericesti

Firește, o cercetare de detalii întreprinsă este singura în măsură să stabilească și să îmbogățească adevărul despre pictura din Maieru. Ar fi o pagină în plus la istoria suferinței: la care a fost supus de-a lungul veacurilor poporul de pe aceste meleaguri pentru lupta lui de eliberare, independență și credință străbună.

NICOLAE V. ILIEȘIU

Text publicat în Almanahul "Flacăra" (1983)

Festivalul internațional de poezie "Drumuri de spice"

La Uzdin (Voivodina) – Iugoslavia s-a desfășurat în perioada 3-5 iulie 1998 cea de-a V-a ediție a Festivalului internațional de poezie "Drumuri de spice".

Marele premiu de poezie "Sfântul Gheorghe" a revenit lui ADAM PUSLOICI, poet de limbă sârbă și română din Belgrad, membru al Academiei Române.

Premiul "PODUL LUI TRAIAN" pentru promovarea literaturii fără frontiere a revenit poezilor RADUMIR ANDRICI (Belgrad), PETRE GHELMEZ (București), MIHAIL I.VLAD (Târgoviște), mare prieten al Maierului, Editurii LUMINA (Drobeta-Turnu-Severin), revistelor "LUMINA", publicație de limbă română ce apare la Novi-Sau și "OGLINDA/OGLEADO", publicație româno-sârbă ce apare la SECIANI (Iugoslavia).

Premiul cultural "GHEORGHE BULIC" a revenit prof.dr. GLIGORI POPI (Vârșet).

Premiul Editurii MACARIE din Târgoviște a revenit poetei VANGHEA MIHANI-STERYU (Skopje, Macedonia) și poetului NICOLAE NICOARĂ-HORIA (Șagu, jud. Arad).

Premiul revistei TÂRGOVIȘTEA a revenit poetei ANICA STERYU-CIUCIU (Skopje, Macedonia) și poetului IONEL STUIȚ (Novi-Sad, Iugoslavia).

M.I.V.

Aducem calde mulțumiri organizației județene a PNȚCD pentru bunăvoința de a ne sponsoriza.

REDAȚIA

Redactor șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Login T.Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Ieronim Andronesi (SUA)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul **Cuibul visurilor** Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD

Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată: SC "SELT COMPUTER" SRL Bistrița

Tiparul executat de SC "IMPRES" SRL Bistrița **ISSN 1224 - 643**

Acest număr apare și cu sprijinul financiar al organizației județene a P.N.Ț.C.D. Bistrița-Năsăud

Informații

Invățământ

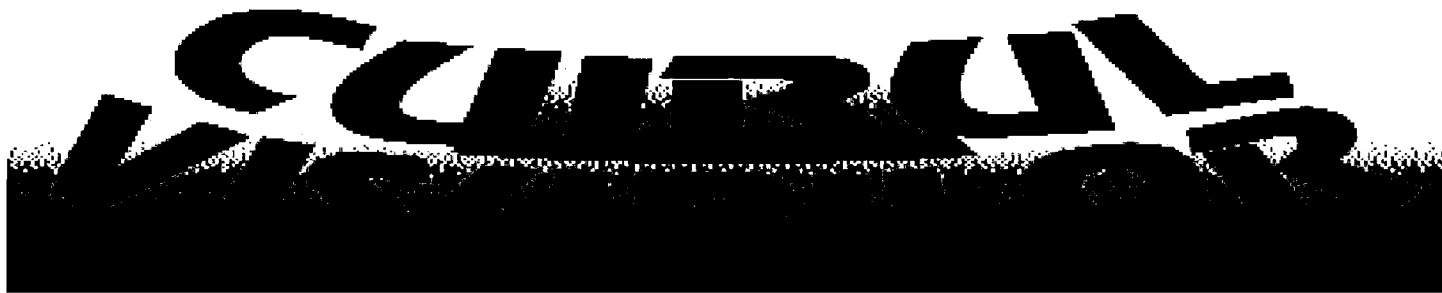
CUIBUL VISURILOR

Cultura

Sport

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE ȘI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU

ANUL III Nr. 9-10 (24-25) *** SEPTEMBRIE - OCTOMBRIE 1998 *** 8 PAGINI *** 2000 LEI

PUTEREA CREDINȚEI

"IISUS a cucerit inima omenirii prin iubire. Iubirea adevărată, mare, necondiționată, e taina tuturor fericirilor pământești și cerești. Numai iubirea îl apropie pe om de Dumnezeu. Cine iubește, aieva, crede. Numai credința învață iubirea.

Credința e temelia sufletului omenesc. Din credință izvorăsc toate cunoașterile, toate năzuințele, toate puterile omului. Sufletul fără credință e ca o barcă fără cârmă.

Mulți se laudă, totuși, cu necredința lor. "Noi n-avem nevoie de Dumnezeu - zic aceștia - căci Dumnezeu e omul, omul care fabrică mașini, avioane, care a născocit telegrafia fără fir, și care mâine va ajunge, poate, să călătorească în Marte". Știința umple de îngâmfare pe mulți. Pentru că au izbutit să pătrundă în unele taine ale materiei, își închipuie că au lămurit și tainele sufletului. Ei vor să explice tot prin formule, uitând că toate formulele sunt în realitate goale de cuprins, că orice explicație rămâne veșnic pe dinafară, fiindcă mintea cea mai ageră și instrumentele cele mai complicate nu sunt capabile și nu vor fi niciodată să explice firea adevărată a lumii, nici a celelalte, nici a celei interioare.

Omul se găsește între două mistere deopotrivă nepătrunse, ca între două imense porți ferecate - misterul eului și misterul naturii. Mintea omenescă nu poate azvârlă nici o punte peste ele. Știința e silită să se oprească neputincioasă în fața lor. Mântuirea o aduce singură credința...

Sâmburele ei se află sădit în fiecare suflet. Posibilitățile de încolțire și rodire sunt în mâinile omului. Fericirea și nefericirea zac ascunse în sâmburele din care trebuie să răsără credința mântuitoare.

În clipele de bucurie, ca și în cele de răstărire, omul își simte singurătate mai cumplit. Atunci omul își dă seama că el e o lume deosebită în sine însuși, legat de celelalte lumi numai prin fire trupești. Atunci simte nevoia unui reazim sufletesc puternic și-l caută în adâncul inimii sale. Și căutând, atunci găsește în inima sa credința și, prin ea, pe Dumnezeu. Și omul nu se simte singur și părăsit. Își dă seama că, în orice împrejurări l-ar arunca întâmplările vieții, rămâne totdeauna strâns legat cu Dumnezeu. Misterul nu mai înspăimântă pe om când i-a rodit credința în suflet...

Necredincioșii se înșeală pe ei înșiși vrând să alunge credința. Căci, fără credință, omul nu poate înfăptui nimic în lume, nici chiar în domeniul realizărilor materiale. Credința e temelia nu numai a omului singur, ci a întregii evoluții umane.

Progresul omenirii nu se poate susține fără sprijinul statornic al credinței. Omenirea n-a făcut și nu va face nici un pas înainte decât de mână cu credința. Credința mare trebuie să aibă artistul când creează, și omul de știință când lucrează, și omul politic când călăuzește mersul poporului... Pretutindeni credința întreține focul bun, ea înalță idealurile, ea întărește inimile și sporește râvnele, ea creează antuziasmul și nădejdea... Credința e însuși esența vieții omenesci.

De aceea, puterea ei n-are margini și nu cunoaște piedici. Omul cu credință mare izbuteste totdeauna în lume. Credința străbate infiniturile și le tâlmăcește, credința simte misterul și-l percepe. Ea e scânteia divină în om.

Iisus a așezat biserica creștină pe stâlpul credinței. Creștinismul e religia iubirii, dar și mai mult a credinței. Iisus spune mereu că cine crede se va mântui. Cuvântul, care a fost la început, e credința cea atotputernică și atotcuprinzătoare. Mântuitorul nostru a cerut înainte de toate credință. Prin ea, cei săraci și năpăstuiți vor putea îndura viața, prin ea, cei puternici își vor înmuia inimile, prin ea, cei însetați de mai bine vor dobândi fericirea.

Și, în cursul veacurilor, credința a ieșit mereu din toate încercările. Dăre luminoase și fapte mari n-au lăsat în urma lor decât oamenii și popoarele pline de credință. Neamurile cele glorioase ale istoriei au trăit și au stăpânit pământul numai câtă vreme au fost tari în credință. Popoarele fără credință s-au prăbușit întotdeauna. Când credința a început să se clatine în istoria unui popor începe pentru dânsul declinul. Chiar azi, când vânturile deznădejdiei bat năvalnic pe pământ, în fruntea civilizațiilor se află popoarele pătrunse de simțăminte religioase. Englezi, francezi, germani, ruși, neamuri în sufletele cărora credința e mereu vie...

Iar noi?... Frământări de toate felurile ne încearcă, ne ispitesc. S-ar părea că trăim vremuri de descompunere, nu de mărire. Aparențele sunt însă înșelătoare. Zbuciumările sunt însă numai la suprafață. Sufletul nostru e puternic și plin de mari făgăduințe, fiindcă e plin de credință. Două mii de ani am trăit numai prin credință și numai prin credință am biruit. Vom birui și criza trecătoare de azi. Neamul românesc e un rezervoriu de credință vie. Viitorul e al nostru" 1)

Liviu Rebreanu

Notă: 1) Ap. în z. "România", I, nr. 11, 6 ian. 1924, Reprodus fragmentar, cu titlul "Mântuirea o aduce singura credință", în rev. "Clujul creștin", III, nr. 14, 11 aprilie 1937 (acolo cu mențiunea: Din cartea: "Clupe de întremare sufletească" Vezi și Opere, vol. XVI, p. 207. Sublinierile ne aparțin. S.U.

Moara veche din Arini

Cinstire lui Rebreanu

În amiaza zilei de 27 noiembrie, o vinere liniștită. Se împlinesc 113 ani de la ivirea în lume a lui Liviu Rebreanu... La Maieru, satul lui cel mai drag dintre sate, al cărui supranume va veșnici în sintagma "Cuibul visurilor", aniversarea aceasta a avut de astă dată o alcătuire pe cât de simplă, pe atât de mișcătoare. Un număr de peste 150 de dascăli din toată România, delegați la Conferința Federației Libere din învățământ de la Bistrița ne-au onorat cu o scurtă vizită în muzeul nostru. Dascălul-ghid, înconjurat de școlarii-ghiduși din cercul muzeului, le-a presărat în inimi câte ceva din nesfârșita poveste a vieții marelui sărbătorit.

Dar gestul care le-a învăluit inimile a fost colinda noastră mioritică, cea care-i plăcuse atât de mult odinioară lui Liviu al dascălului... Măsura emoției momentului s-a citit în lacrima și gestul răsplătitor al distinșilor oaspeți.

CRONICAR

Unirea cea Mare

Evenimentul de la 1 Decembrie ar fi trebuit să ne găsească mai uniți ca oricând. N-ar trebui să fie nici un suflet de român căruia să nu-i vibreze inima în fața acestui eveniment fără seamăn în intensitate și semnificație-din tot parcursul devenirii noastre istorice.

Ne-a găsit, însă, dezbinați, răstindu-ne unii la alții; în general, incapabil să trecem, sufletește, peste valuri și necazuri, peste ambiții și patimi... Fie ca mulțimea atâtor Eroi - știuți și neștiuți - care și-au zidit ființa în marea jertfire a Unirii celei Mari - să ne ierte!

În numărul viitor al revistei noastre vom consacra o pagină Unirii. (REDACȚIA)

Încercare de întemeiere mitico-lingvistică a toponimului MAIERU (9)

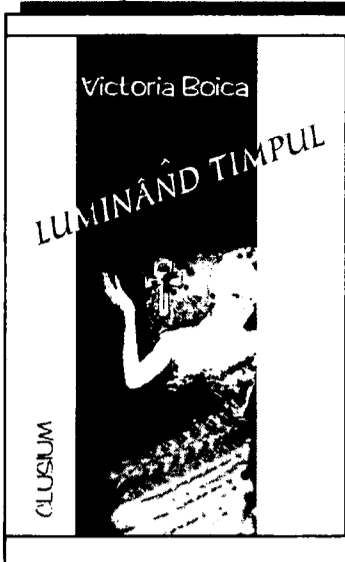
11. Catalogul numelor de familie generate de măier/maier/maior

După prezentarea familiilor lingvistice a măierului, respectiv a toponimului Măieru/Maieru, devine obligatorie strigarea Catalogului de nume de familie generate de și pe scala măier/maier/maior, începând cu toate numele școlarii și neșcolarii Maier răspândiți prin satele de munte "în cele din Valea Timișului mai ales" /15/ și sfârșind cu cele 143 de nume de familie însemnate în "Anuarul oficial al abonaților telefonici din București și SAI", cel mai recent apărut /22/, între care 85 de nume de familie sunt Maier (inclusiv două nume de firme); un nume Maieras, trei Maieran, câte un Maierean, Maieron și Maieros; trei direct Maieru (Mircea-Virgil, Ovidiu și Titus (!!!)); câte un Maierian, Măierian și Măierian, totaiizându-se 95 de nume având direct rădăcina Maier/Măier. Alte 45 de nume de familie au rădăcina Maior: 23 sunt direct Maior, unul Maioran, trei Maioreanu, zece Maiorescu (numai zece?!), patru Maiorovici, respectiv patru Maioru. Desigur că nu vom putea revendica întreaga această comoară lingvistică plecând de la străvechiul măier. O parte ar putea să provină din maior-gradul militar, altele de la maghiran (organum mijorana) prin însemnatul Meiran /29b/ și pronunțat mairan. După Tache Papahagi /35/, maramureșenii utilizează pentru maghiran termenii: mairan, măieran, mād'eran și mād'erean,

punând sub semnul întrebării certitudinea etimologiei germane a cuvântului românesc mairan/măiran. Nu excludem nici posibilitatea romanizării germanicului Mayer, cu toate că fermitatea conservatorismului nativilor germani în scrierea numelor proprii, ca și regulile Academiei Române de scriere a numelor proprii străine aproape că ne interzic această posibilitate. Imaginarul nostru Catalog de nume proprii ar trebui să includă și nume ilustre, precum cel al episcopului unit Grigore Maer al Făgărașului, din vremea lui "Bruchental gubernatorul" (/37/, p. 170), a cărui apărare, împotriva urzelilor la Curtea din Viena făcută de Samuil Bruckental (1721-1803), o ia Samuil Micu-Clain /Sadu j. Sibiu - 1745, Buda(pesta)-1806) în a sa "Scurtă cunoștință a istoriei românilor" /Ed.Șt. București, 1963, p.123), episcop consemnat în /45/ (p.243, 450) și sub numele de Grigorie Maior ca episcop de Blaj. Între consemnarea veche a lui Micu-Clain cu numele Maer și cea nouă cu Maior /45/ datorată învățatului teolog Mircea Păcurariu de la Institutul Teologic din Sibiu, vedem o lungă posibilă dispută benefică în clarificarea evoluției Măier/Maer/Maier/Maior, cu atât mai mult cu cât episcopul Maer era un ascendent al lui Petru Maior. De aceea, nu îl vom uita pe deja implicatul și revendicatul în problema măierului, Petru Maior, și îl vom trece în Catalogul nostru de suflet măierean. (va urma)

Dr. VALER SCRIDONESI-CĂLIN

Cartea

Drumul spre sacru

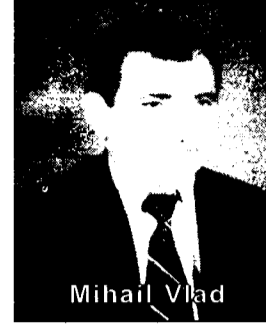
Poeta Victoria Boica (născută Ometiță) este originară din Maieru. Anul acesta a debutat cu volumul de poeme **Luminând timpul** (ed. Clusium, Cluj-Napoca, 1998). Împărțite în trei cicluri (*Ieri, Azi și Măine*), versurile sale sunt adevărate haiku-uri care încântă inițiații în lirica românească și străină. Ele definesc sau sugerează metafore inedite ale unei trăiri artistice solitare ajunse la granița increatului. A surprinde și, în același timp, a întrupa evadarea din concretul cotidian spre inocența sublimului pierdut, dar râvnit continuu, mi se pare harul predestinat al acestei poete; ea ni se mărturisește cu grație, fără prejudecăți, pătrunzând în cele mai ascunse și inefabile colțuri ale sufletului închis într-un trup dedat unui carpe diem dionisiac. De aceea, moartea este o trecere firească spre tărâmul izbăvirii și iubirii.

Nici vorbă de "aerul umed și bolnav al tristeții bacoviane" – cum caracterizează criticul Valentin Tașcu poemele Victoriei Boica – din acest volum! Dimpotrivă, ea își înmoaie "condeii în lumină" pentru a zidi "poeme din depărtările timpului" ("Sunt atât de aproape"), divinul fiind prezent pretutindeni. De altfel, zborul este leitmotivul acestui volum bine structurat în care până și "liniștea are aripi".

Sunt convins că viitoare volume ale acestei poete o vor așeza acolo unde merită, pe o reală scară a valorilor culturii române.

ICU CRĂCIUN

MIHAIL VLAD

Mihail Vlad

Trecere în cuvânt
în amintirea poetului
George Bacovia

Plouă pe pământ
Plouă în cuvânt.
Plouă, plouă, plouă:
Pace fie-ne nouă!

Desculț prin Chișinău
Pentru Domnica

După atâtea corigențe
și examene amănate
La capitolul ISTORIA ROMÂNIEI,
iată-mă,
desculț și orb
pe străzile Chișinăului.
Desculț și orb
Prin Chișinău,
desculț și orb
în noaptea,
prea singur,
mult prea singur,
printre frați de sânge
și de neam,
Doamne

Ardeal

Sunt la nord,
la nord de suflet
și de cumsecădenie;
Istoria trece sfântă
și triumfală
prin Ardeal!

Statuia

Nu sunt primul în lume,
ce am rânduit anume,
cu grijă
ca după moarte
să nu fiu uitat
imediat!

Manuscrisele
mi le-am numerotat
filă cu filă
și printr-o "pilă"
le-am plasat
la celebrele arhive
alături de bibliotecile,
pe cărămidă
din Babilon și Ninive!

Pixurile epuizate, ochelarii,
un gol port-moneu,
mașina de scris
le-am donat
la al Vaticanului muzeu!

Am pregătit și grupaje
de poezii,
de vorbe de duh,
de meditații, reflexii,
pentru ediția festivă,
pe care o va publica viitorul,
la decesul meu,
dacă nu vrea
să-și castreze sborul.

Un top de hârtie nefolosit,
dosarele goale, numerotate,
opere lecturate
pe jumătate,
ediții bilingve netăiate,
cite celebre împrumutate,
începuturi de poeme,
abandonate,
catalogate,
coală de coală,
sunt sigur că vor face
literară școală.
Pe toate dealtfel le-am propus,
prin Madona
să facă parte
din patrimoniu Sorbona!

Și statuia mea e gata,
finisată...
rămâne să mai precizez
doar piața
unde să-mi fie plasată
Piețele libere
nu prea-mi convin!

Am girul primăriei
din Londra,
deși acolo e umed
și ceată...
să-mi creez anume
o nouă piață!
Statuia aș vrea să fie
montată
pe roțile,
pe malul mării.
Când vine trenul să fie
întoarsă de la mare
spre persoanele gării!
Numai operă tipărită
n-am avut unde o repartiza...
O făceam
dacă exista!

MIHAIL VLAD - din volumul "APROAPE IUBIRE" în limba română și sârbă, în curs de apariție.

Coborător din Drogomana Maierului
– vatră străveche și încărcată încă de
aură și mister arhaic – mai tânărul nos-
tru OMETIȚĂ ALEXANDRU ne surprinde plăcut acum în
prag de toamnă cu o plachetă de versuri intitulată
PACIENTUL IDEAL și tipărită la Editura Clusium (1998)
sub patronajul artistic al binecunoscutului Valentin Tașcu.

În prima parte a volumului sunintulată sugestic *Persoana întâi*, în cele 19 poeme bine conturate se detașează mai pregnant cel puțin trei direcții: una de cunoaștere a lumii în *Evadare*: "Sub streșina palmei/îmi netezesc privirea/Spre neștiute zări"; în *Triste amurguri* (viziunea aparte asupra "unei lumi supraponderale"; în *Deznădejde lumea e văzută în "delir" și în Calvar*, lumea e "trecătoare".

În alte poeme, autorul își schițează sumar crezul poetic, se autodefinește ca "sămânță la margine de drum" (*Îngenunchind și în Semănând așteptare*).

Cel de-al treilea filon din primul ciclu pare mai bine conturat. În *Chemarea* asistăm la "fiorii iubirii mult așteptate". Ființa iubită e "mirifică făptură", în *Doar atât* apare ca "exuberantă făptură". În *Veșnicia sărutului* semnalăm

Jertfa poetului

metafora "simțiri de iubire", în *N-am văzut "dragostea se face una cu zorii calendarelor"*. Uneori iubita e poezia însăși; jertfirea poetului în creație e văzută "ca o răstignire" (*Calvar*). Se resimt pe alocuri palide influențe eminesciene: *Pe veci* – portretul ființei iubite căreia poetul vrea "să-i mângâie tăcerea". Alte poeme cuprind motive singulare care vor fi reluate, cum ar fi: drumul "fără sfârșit" (*Drum*) și timpul (*Zori*).

În partea a doua a volumului, intitulată *PERSOANELE DOI și TREI* (21 de poeme) întâlnim poezia *Pacientul ideal* care dă și titlul volumului.

Ultimul ciclu, subintitulat *TOATE LA PLURAL*, cuprinde 10 poeme în care se prefigurează prea puțin copilăria, satul care ar putea ocupa un ciclu aparte; de ce nu în volumele următoare! De remarcat acuratețea limbajului folosit, versul alb (doar patru poeme au strofe și rimă încrucișată).

În fața acestor versuri cristaline, impecabile, chiar nu poți să nu-ți zici (îndemnat și de coperti) decât: jos pălăria! și să așteptați cu încredere alt volum.

IACOB NAROȘ

SOLILOC în ziceri înțelepte Buna-cuviință

Ce sintagmă înaltă prin încărcătura ei de noblețe!
Câtă pagubă, câtă prostie acolo unde bună-voința lipsește!
Acolo cresc și se lăfăie buruienile atâtor necuviințe. Dar, din loc în loc, crește floarea bună-voinței, care răzbate, răzbate... Așadar, e un noroc s-o mai întâlnim în jurul nostru, nu doar în strănsora dictionarelor de proverbe și maxime.

Ea, bună-voința, se apropie semantic de noțiunile de: bun-simț, bună-tate, solitudine.

"Nu ești bun de nimic dacă nu ești bun decât pentru tine" – zicea Voltaire.

Buna-cuviință izvorăște din bunătatea umană înțeleasă în sens superior. Schiller susținea că există numai două virtuți care, dacă ar fi pururi unite, mai des te-ai întâlni cu fericirea pe pământ. Acestea ar fi: bună-tatea mereu puternică și puterea mereu bună. Iar Vlahuță al nostru conchidea că buna-cuviință e o frumusețe pe care o percepi direct cu sufletul. Savantul Nicolae Iorga scria: "Capul minții este măsura și inima ei – cuviința".

Repetăm: de atâtea ori pe zi simțim viscolul necuviințelor de tot felul și ne întâlnim cu lipsa de bun-simț. De-am putea îmbina zilnic între ele delicatețea cu hotărârea, noblețea cu modestia și sinceritatea cu bunul simț, am realiza cu siguranță BUNA-CUVIINȚĂ, acea artă de a ști și de a face mereu numai ceea ce se cuvine condiției tale.

Să prafrazăm pe scurt o altă cugetare, a lui Joubert: Buna-cuviință este pentru bunătate ceea ce sunt cuvintele pentru cuget. Ea influențează nu numai asupra purtării, ci și asupra spiritului și asupra inimii;

ea înfrânează și îmblânzește sentimentele, toate părerile și toate cuvintele, căutând permanent armonizarea dintre eu și ceilalți.

Marele pedagog Comenius definea buna-cuviință prin a folosi obiceiuri bune la mâncare, băutură, haine și împodobirea trupului și a locuinței. Există o bună-cuviință până și în mișcări, spunea el, căci copiii, luând exemplele din preajmă, vor ști să fie prietenoși, vor saluta, vor mulțumi, vor fi politicoși.

S-au scris, se vor tot scrie nenumărate manuale cu reguli pentru bună-cuviință. Dar, ca orice deprindere, aceasta se învață numai prin exercițiu zilnic. Buna-cuviință face din noi oameni amabili și dezarmează chiar și pe neprieteni; ea constrânge și potolește patimile, înabuză certurile chiar la începutul lor și imprimă faptelor și vorbelor noastre o benefică blândețe.

Buna-cuviință nu e numai a urbanității. Există de veacuri sub forma omeniei țărănești recunoscute, exprimată prin politețea tratării celui alt după perceptul creștin "iubește aproapele ca pe tine însuși". Dacă omenie dai, omenie ai. Buna-cuviință începe cu obligația de a te purta frumos, cu solitudinea față de cei din jur. Opusul ei: grosolană, necuviință, bătărănia, moșnicia, obrăznicia, nesimțirea, nerușinarea. Ea produce bună-cuviință, de aceea, scoțând-o din viață, vom goli viața de o virtute scumpă, tot ce are ea mai moral. Buna-cuviință nu are nimic cu lingușirea, cu vanitatea, cu ipocrizia. N-o pot respinge decât egoiștii incurabili, trușii și ignoranții.

Să încheiem cu o zicere a lui Seneca: "Quod non vetat lex hoc vetat fieri pudor" – "Ce nu oprește legea, oprește buna-cuviință", care este principalul veștmânt al spiritului.

ION SIMȚITUL

EPIGRAME

Definiția epigramei
Specie de poezie
Scurtă și cu ironie,
Seamănă cu o șaradă,
Ce te mușcă pe la coadă!

Speranțe deșarte
Epigrama-i ca... Morgana,
Este visul meu, etern,
Îi tot caut poanta n'truna
Reușind doar un CATREN!

Răfuială
Când epigramei îi răspunzi
Cu tăfnă și cu emfaz...
E ca o ceartă între surzi
Și gluma nu mai are haz!

EPIGRAME

Prețiozitate
Mi-ai spus că nu te-omori de răs
Când epigramele-mi citești...
Dar nu ca să te-omor le-am scris,
Mie-mi ajunge să zâmbești!

Redactorul
Niciodată ei nu râde
Când epigrame lecturează...
Doar de formă, mai surâde
Și apoi le... CENZUREAZĂ!

Inutilitate
Dacă el n-acceptă gluma
Din catrenul ce-l propui
Și-i displace epigrama:
Dă-i în... PLATA DOMNULUI!

EPIGRAME

Atașament
La întâlniri cu măiereni
Eu mă simt ȚĂRAN ROMÂN...
Și promit că, prin decenii,
Tot așa o să rămân!

O replică la șurubul fără sfârșit
Cu pas constant sau variabil,
Cuplați direct sau inversabil,
Ne-nșurubăm imponderabil
Către sfârșitul lamentabil!

Unui coleg de catedră care în teza de doctorat a studiat influența erorilor de fabricație asupra roboților
Din superba Ta lucrare,
Ce pe toți ne-a încântat,
Am aflat că din "eroare"
Poți să faci și-un DOCTORAT!

Profesorilor: Florin Poterașu și Florin Cezar... a propos de noua lege de salarizare a bugetarilor
Prin noi criterii, de evaluare,
Împrumutate de pe la străini,
Un CEZAR și un POTERAȘ, se pare,
Fac împreună numai... DOI FLORINI!

Unui conferențiar care utilizează cuvinte sofisticate inutil
Utilajul TEHNOLOGIC,
Definit clar și frumos...
Privindu-l de SUS în JOS,
Tu ne spui că-i PRAXOLOGIC!

prof.univ.dr. I.B.BĂLAN
(din volumul "Comicării", în curs de apariție)

EPIGRAME

Istorie

Istorie

Până în anul 1688, când Transilvania ajunge sub stăpânirea habsburgică, datele istorice referitoare la ținutul nostru sunt destul de rare și sărace. În documentele (reproduce în parte într-o lucrare în manuscris), unele menționate și de Emil Boșca-Mălin în lucrările sale, se face pomenirea unor litigii dintre unii cetățeni din Maieru și autoritățile din Rodna sau Bistrița. 1) Găsim, apoi, referiri la îmbunătățirea relativă a relațiilor economice cu Moldova, mai ales în anii de domnie ai lui Ștefan cel Mare și Petru Rareș. Mai apar însemnări lapidare despre unele isprăvi săvârșite de haiduci, nume care se mai păstrează și azi în memoria bătrânilor.

Între anii 1475-1762, când ținutul (districtul) rodnean intră sub administrația săsească a Bistriței, se manifestă tot mai accentuat tendința patriciatului săsesc de a înlocui starea de oameni liberi a românilor din "Districtus Valahicus", cu starea de iobăgie. Dar locuitorii acestei văi nu au cedat, invocând printre altele și diploma din 1475 prin care regele Matei Corvin specifică: "Fiecare locuitor al Rodnei și al Văii sale să se bucure de toate drepturile, libertățile, obiceiurile și privilegiile de care se bucură orașul Bistrița și cetățenii lui, din vremuri străvechi". Matei Corvinul a donat atunci lui Ștefan al Moldovei domeniul Ciceului cu 60 de sate aparținătoare, iar în anul 1475 (2 iunie), prin Conventul de la Cluj-Mănăstur se încorporează satele noastre la orașul Bistrița. Aproape șapte decenii Valea Rodnei, ținut românesc prin excelență, s-a obișnuit cu administrația părcălabilor moldoveni.

Magistratura săsească de la Bistrița nu a respectat prevederile diplomei regale amintite, instaurând treptat un regim de

asuprire discriminatorie. Așa s-a plămădit, din obidă și apăsare, puternica revoltă a țăranilor din ținut, dintre anii 1755-1762, cunoscută sub denumirea de "tumultum pagorum" (Revolta Districtului Năsăudean), când 21 de sate din ținut s-au răscolit împotriva împilării străine.

Tradiția de oameni liberi, din vechime, mai fusese statornică și prin diplome regale ulterioare anului 1475, din anii 1492, 1494, 1498 și mai ales cea din 1508, prin care regele Vladislav

din motivele care, după 70 de ani, odioasa administrație bistrițeană a înăsprit repreduniile asupra someșenilor a fost și formarea în acest răstimp a unor legături străne cu moldovenii la care, cei în cauză, au fost siliți apoi să se refugieze 5).

Chiar dacă, după anul 1553, legăturile cu Moldova au slăbit, pasul Rodnei a continuat să reprezinte un punct important de frontieră vremelnică, atrăgând în sfera misiunilor sale, în primul rând Maierul, singura localitate menționată în documente, aflată în imediata vecinătate a vechii cetăți.

Din secolul al XVI-lea și până la sfârșitul celui de-al XVII-lea comunele noastre erau conduse de obștii sătești în fruntea cărora sunt menționați juzi, apoi jurați. Sunt menționate doar 8 comune conduse

de voievozi și cnezi: Sângeorz, Mocod, Zagra, Maieru, Salva, Feldru, Telciu și Rebra 6).

Alte multe aspecte foarte interesante din viața comunei Maieru în această epocă vor fi prezentate și comentate pe larg în viitoarea monografie a comunei.

SEVER URSA

MAIERU – File de monografie (11)

încearcă să stăvilească excesul de dominație bistrițeană și cere respectarea prerogativelor din diploma lui Matei Corvinul 3).

Atât la mișcările de revoltă amintite, cât și în 1514, la răscoala condusă de Gheorghe Doja, au participat numeroși locuitori din Valea Rodnei, deci și măiereni. 4) Vom reveni asupra acestor evenimente.

Aparțineau de Bistrița, între anii 1518-1521, satele: Maieru, Bărgăul de Jos și Sus, Parva, Salva, Năsăud, Rebra, Rebrșoara, Feldru, Telciu, Mocod. Să menționăm că Maierul era condus în 1503 de voievodul Cornea (Codrea?), iar în 1522 de cneazul Ilie. Cum mai aminteam, relațiile cu Moldova se înțețesc odată cu înstăpânirea ei pe aceste plaiuri. Astfel, voievodul Iliș (1546-1551), fiul lui Petru Rareș, moștenește domeniile Cetății de Baltă, Ciceului și Rodnei, cu minele și cu satele din amonte de Feldru, între care, firește, și Maierul. Unul

Note bibliografice:

- 1) Emil Boșca-Mălin, "Contribuții la monografia comunei Maieru-Năsăud, însemnări pe răbojul vremii", Cluj, 1936;
- 2) Istoria României, vol II, Ed. Academiei, 1962;
- 3) Revista Bistriței, vol. VII-VIII, Bistrița, 1903;
- 4) D.I.T., 1961, p. 153;
- 5) V. Motogna, Cetatea Ciceului sub stăpânirea Moldovei, Dej, 1927, p. 51-54;
- 6) Vezi Studii și cercetări științifice, vol. I, 1995.

Astra

ASTRA - itinerar coșbucian

În cadrul manifestărilor înmănușiate sub genericul "ZILELE GEORGE COȘBUC" – ediția a XIV-a, conținând un bogat registru de titluri, a avut loc și Adunarea anuală a Despărțământului Năsăud al ASTREI.

Dar, mai întâi, o scurtă privire de ansamblu.

Sub auspiciile unor prestigioase foruri de cultură, naționale și județene, în zilele de 9-11 octombrie a.c. s-au organizat la Bistrița, Năsăud și Hordou interesante genuri de cultură sub semnul comemorării a 80 de ani de la moartea poetului. Programul s-a deschis în 9 octombrie la Casa de Cultură a Sindicatelor (director Alexandru Cățcăuan) cu jurizarea volumelor și manuscriselor supuse concursului de poezie. A avut loc, apoi, o conferință de presă (ora 12), după care, la Casa Cărții – N. Steinhart, au fost lansate cărți (ora 17), moderator d-l Alexandru Uuiu. Printre cei 15 autori de volume, remarcăm cu bucurie încă doi tineri poeți măiereni, frații Victoria Ometiță Boica, cu volumul "Luminând timpul", Editura Clusium, Cluj, 1998 și Alexandru Ometiță, cu volumul "Pacientul ideal", tot Editura Clusium, 1998.

A doua zi, sâmbătă 10 octombrie, oaspeții, reprezentanți ai ASTREI din Iași, Blaj, Cluj, Târgu Mureș, Dej, Cernăuți, Sibiu, precum și din localitățile județului, au fost primiți la sediul ASTREI din Năsăud, de către d-l profesor Ioan Seni, acest atât de dăruit președinte al despărțământului nostru.

Printre oaspeții de onoare: d-l prof. univ. dr. Dumitru Acu, președintele ASTREI, d-l Aurel Rău, redactor-șef al cunoscutei reviste "Steaua" din Cluj-Napoca, cel care a înmănat și premiile câștigătorilor concursurilor de creație literară, d-l academician și deputat A. Săndulescu, d-l prof. univ. dr. Gavril Istrate, d-l prof. univ. dr. Dumitru Protase, prof. dr. Teodor Tanco și alții.

Oaspeții s-au deplasat în vestitul Hordou, unde a avut loc și Adunarea generală anuală a ASTREI. Au participat delegații din diferite cercuri astriste. Din partea Maierului au fost prezenți d-nii prof. Icu Crăciun, vicepreședinte și redactor-șef al revistei "Cuibul visurilor", prof. Titus Cărbune de la Anieș și semnatarul acestor rânduri. Cu acest prilej a luat ființă un nou cerc în constelația ASTREI năsăudene: cercul "George Coșbuc" din Hordou, avându-l ca președinte pe d-l prof. Constantin Catalano, un vrednic animator spiritual al locurilor.

Președintele Iona Seni a prezentat raportul DNA pe anul 1998. Raportul financiar a fost expus de d-na economist Vica Istrate; d-l prof. Grigore Marțian – raportul Comisiei de cenzori. De asemenea, a mai fost prezentat și un proiect de program pe anul 1999 de către d-l prof. Pavel Berengea, proiect îmbunătățit cu propuneri și apoi aprobat de adunare.

Au luat cuvântul d-nii prof. dr. doc. Gavril Istrate (Iași), prof. drd. Nicolae Trifoiu (Cluj-Napoca), prof. Sever Ursa (Maieru), prof. Silvia Pop (Blaj), prof. Gheorghe Pleș și d-l Dumitru Nistor

(Năsăud).

S-a stabilit ca adunarea generală anuală – 1999 să sîbă loc la Ilva Mare.

În cuvântul său, d-l președinte Dumitru Acu a apreciat activitatea din despărțământul nostru și a expus principalele obiective viitoare privind creșterea rolului ASTREI pe plan național și internațional.

În cadrul simpozionului "George Coșbuc, 80 de ani de la trecerea în eternitate", dintre cele 22 de titluri de comunicări anunțate s-au susținut următoarele: prof. dr. doc. Gavril Istrate (Iași): George Coșbuc – 80 de ani de la moarte; prof. univ. dr. Teodor Tanco (Cluj-Napoca): O posibilă istorie literară a județului Bistrița-Năsăud; drd. Nicolae Trifoiu (Cluj-Napoca): Năsăudeni și George Coșbuc; Arcadie Opaș (Cernăuți): George Coșbuc și ideea unității naționale în Bucovina; dr. Ioan Buzăși (Blaj): Coșbuc și "Lección patriotică" a lui A. Mureșanu; prof. Ioan Lăpușeanu (Năsăud): George Coșbuc: Filosofii și plugarii; prof. Sever Ursa (Maieru): Coșbuc în conștiința lui Reboreanu; prof. Gh. Pleș (Năsăud): Matematica, o pasiune neștiută a lui Coșbuc; prof. Ioan Seni (Năsăud): Tradiția ASTREI la Coșbuc; prof. Nicolae Bosbiciu (Năsăud): George Coșbuc și înfăptuirea poeziei; prof. Andrei Moldovan (Beclean): Șansa și neșansa în posteritatea lui George Coșbuc; prof. Silvia Costea (Bistrița): Coșbuc – "Limpede-i vinul..."; prof. Constantin Catalano (Coșbuc): O perioadă inedită din studenția lui George Coșbuc.

Tot cu acest prilej s-a anunțat inițiativa Societății cultural-științifice Virtus Romana Rediviva de a se ridica monumentul LUPA CAPITOLINA în centrul Năsăudului. O emblemă a latinității și a rolului pe care acest oraș l-a avut, vreme de trei secole, în domeniul științei, culturii și școlii românești.

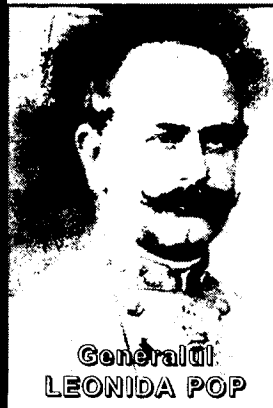
Duminică, 11 octombrie, după sfânta liturghie, au avut loc ceremonii de sfințire a pietrelor funereare a Mariei, a lui Sebastian și a lui Larion Coșbuc, apoi dezvelirea plăcilor comemorative: Centrul cultural "Iuliu Bugnariu", locul vechii școli unde a învățat poetul și Școala Generală din localitate. În împlinirea și oficierea acestor simbolice acte culturale și-au adus aportul personalitățile: protopopul Ioan Dâmbu, academicianul și deputatul Aureliu Săndulescu, senatorul Mircea Prahase, deputatul Ioan Olteanu, prof. univ. dr. Dumitru Protase, prof. Ioan Seni, insp. școlar Vasile Trif, consilierul-șef al culturii Gavril Țărmure, prof. Constantin Catalano.

A urmat, în încheierea festivităților, un corolar artistic folcloric cu participarea de excepție a cunoscutului rapsod Grigore Leșe și a Valeriei Peter Predescu.

Se cuvin toate felicitările organizatorilor și susținătorilor acestor memorabile manifestări de cultură.

S.U.

Generalul LEONIDA POP nu poate fi uitat

Generalul LEONIDA POP

M-am decis să scriu acest articol impresionat de cariera militară pe care a făcut-o un fiu al graniței năsăudene, provenit, după tatăl său, dintr-o familie de români, originari din satul Bichigiu. Portretul lui a fost remarcat, de-a lungul anilor, de mai mulți năsăudeni.

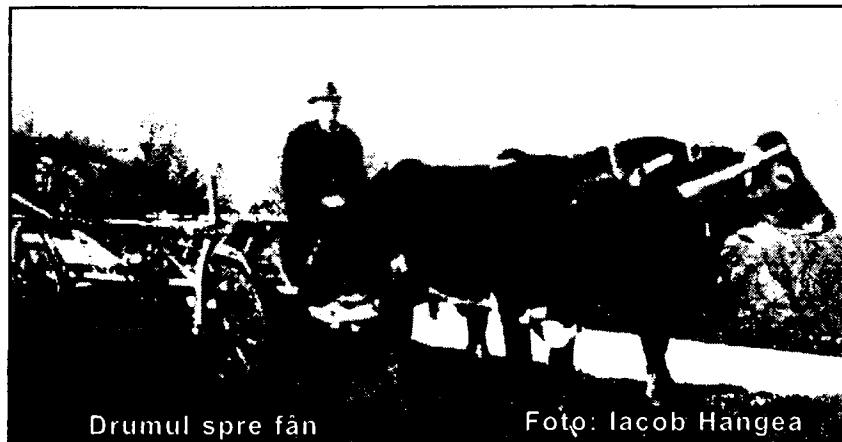
Generalul Leonida Pop are rădăcini adânci în familiile năsăudene din secolul al XIX-lea și XX. El s-a născut în Năsăud, la data de 15 octombrie 1830. Alte date indică localitatea Bichigiu. (T. Tanco, Virtus Romana Rediviva, vol. III, p. 198). Bunicul său, Grigore Pop, născut în Bichigiu (Transilvania, XV, Sibiu, p. 26) a fost cel dintâi ofițer român după înființarea regimentului II de graniță din Năsăud. Grigore Pop a avut patru feciori, Ion, Matei, Gavrilă și Leon, tatăl lui Leonida. Leon s-a născut în Feldru în anul 1797 și a servit până în 1850 la Regimentul II de graniță. A luat parte la războaiele napoleoniene (1812-1815). Datorită unor intrigi, mult timp, a fost marginalizat și silit să se retragă. A fost reabilitat și și-a recăpătat pensia când fiul său a ajuns șef de cancelarie imperială de la Viena. Atunci avea 80 de ani. A murit în anul 1880. Din căsătoria lui cu fica maiorului Wurzer, care a venit din Germania la înființarea graniței, au rezultat trei fete: Laura, Matilda și Ida, și un fecior, Leonida. Ida, sora lui Leonida Pop, a fost căsătorită cu J. Godschmidt și a avut cinci fete căsătorite în Năsăud cu I. Marțian, V. Șotropa, dr. T. Tanco, J. Ulrich și L. Vadkerty. Generalul Leonida Pop a ținut permanent legătura cu aceste familii, așa cum reiese din scrisorile lui adresate surorilor sale din Năsăud, păstrate, în prezent, de d-soara Ina Șuteu, bibliotecar la biblioteca Academiei din Năsăud.

Pe plicurile adresate lui la Năsăud și pe mormântul lui din Năsăud numele lui este scris Leonidas Popp. Pe unele plicuri remarcăm: von Popp. Probabil că poziția lui în înalta societate austriacă l-a obligat să-și scrie astfel numele.

Leonida a absolvit școala militară din Năsăud. În 1843 a călătorit cu tatăl său la Viena, unde a fost primit în audiență de împăratul Ferdinand. Agerimea și istețimea băiatului i-au plăcut împăratului, calități pentru care, probabil, a fost primit, la vârsta de 13 ani, elev la Academia Militară Teresiană, din Wienar-Naustadt. A terminat academia strălucit în anul 1851 și la vârsta de 20 de ani este avansat sublocotenent. A fost repartizat la regimentul de infanterie "Carl Ferdinand", garnizoana din Sibiu, unde servit ca adjutant până în anul 1854. Având o atracție deosebită pentru studiile militare a cerut să fie primit la Cursul Militar Superior (Kriegsschule), pe care l-a terminat în 1857, cu gradul de locotenent. După doi ani a avansat la gradul de căpitan în statul major. În acest an a făcut campania din Italia. S-a distins în lupta de la Magenta unde austriecii au fost biruitori. Tânărul căpitan a fost sufletul acestei victorii. Generalul corpului său de armată, prințul de Hessen, a primit cea mai înaltă distincție militară, decorația "Maria Tereza". Lui Leonida Pop nu i-au recunoscut meritele, a rămas la gradul de căpitan timp de șapte ani. Nemulțumit, a hotărât să părăsească armata, dar la îndemnul tatălui și rudelor sale a rămas mai departe. Destul de târziu curtea de la Viena și-a dat seama de greșeala făcută. Tânărul căpitan era în concediu când a primit decorația "Crucea pentru merite", cu o lungă scrisoare de laude și recunoștință din partea prințului de Hessen.

(va urma)

Dr. GEORGE UZA

Drumul spre fân

Foto: Iacob Hangea

Debutul lui LIVIU REBREANU

Prin 1908 Liviu Rebreanu era un oaspe de dorit al ilvenilor. Când timp a fost slujbaş la primăria din Măgura-Ilvei, sâmbăta după masa și duminica venea adesea la Casină pentru ziare, reviste și cărți, pentru a se vedea cu prietenii. Aceștia erau alături de el, căutau a-i împlini micile curiozități și a-l însoți în umblările sale pentru a cunoaște mai bine locurile și oamenii ce vor deveni personajele lui, ca veteranul Costan Gabor zis Codrea, de la gura Cucuresei din Lunca-Ilvei, eternizat în schița sa "Codrea", prima afirmare a scriitorului în literatura română.

Fanny și Liviu Rebreanu

În acest timp petrecut la Măgura, a cunoscut pe "venerabilul" protopop Ieremia Slăvoacă din Ilva-Mare, care-l admira și încuraja și a cărui familie a cimentat pentru toată viața o caldă și durabilă prietenie", nota, în cartea sa "Cu soțul meu", Fanny Liviu Rebreanu. Lui i se datorează, într-un sens, debutul scriitorului, ideea de a introduce în literatură un personaj existent în această comună. Unele mărturii de epocă atestă prezența acestuia și geneza primei schițe cu care Liviu Rebreanu și-a făcut apariția în scrisul românesc. Un vecin al lui Codrea, țăranul Oprea Niculi Doboș (1902-1970), fost primar al comunei, spunea: "Îți țin minte pe badea Costan, care ne povestea adesea despre isprăvile sale din timpul anilor de cătanie, la Mantova și Custozza, până s-a pus pacea. A venit odată trecând pe la Viena, unde a văzut casa împăratului și a călătorit cu carul de foc. Era un țăran sărac, lucrând cu ziua pe la gospodari: repara geamuri și încuietori, tocmea unelte, făcea gănjuri pentru garduri de răzlogi. S-a însurat pe când făcea armata, unde a învățat și nemțește. Căsuța lui a fost lângă drumul comunal în colțul din jos al locului parohial de la gura Cucuresei sub Dealul Borcutului, în vârful căruia se află și un pâlcc de molizi".

Subiectul povestirii cu același titlu este deci țăranul sărac Costan Gabor din Lunca Ilvei, poreclit de săteni "Codrea", care a trăit 77 de ani (1945-1922), căsătorit din 1863 cu Docea lui Vasile Borcea, părinți a 11 copii (zece feciori și o fată), născuți între 1870 și 1892, din care primul și ultimii cinci feciori au ajuns maturi, Nechita și Carp căsătorindu-se în localitate, ceilalți "plecând din lume" de tineri (cf. familiei lui Costan Gabor, întocmită pe baza înregistrărilor făcute în fișa matricolelor parohiale și de stat). După stagiul militar de patru ani, Costan a continuat să slujească la împărat, în anumite perioade, în răstimpuri instruire viitori grenadiri și toboșari.

"Prima schiță literară publicată de Liviu Rebreanu înfățișează momente din viața de ostaș a bătrânului Codrea, cu care scriitorul a stat de vorbă", notează ing. Ieronim Slăvoacă (1898-1974). "Era pe vremea când a ajuns funcționar la Măgura și îmi amintesc că adeseori venea la Ilva Mare, unde, împreună cu frații mei, Traian și Titu, sora mea Letiția, au continuat să cutreiere satul în căutare de subiecte literare".

Bogate și prețioase "Amintiri" a consemnat Ana dr. Pavel Galan, sora Letiției, care, la rândul ei, menționează: "În acea vară se făcea caz de amintirile veteranului Codrea, care făcuse campaniile de război cu "burcușu" și "talianu" prin 1866. Bătrânul, profitând de credibilitatea unor ascultători, dădea frâu liber imaginației sale, care adesea nu cunoștea limite. "La o întrunire de duminică, Aurel Sasu adresându-se parohului Slăvoacă, a relevat cât de frumos povestește, evocă întâmplările și descrie lucrurile Liviu Rebreanu, parcă se văd aveau. Cu toate că a stăruit să scrie și să publice cele auzite de la bătrânul Codrea, răspunsul a fost că nu se pricepe la scris. Atunci părintele Slăvoacă s-a adresat cu blândețe, dar

hotărât, lui Liviu, spunând:

- Domnule Rebreanu, ar fi o mare plăcere pentru noi dacă duminica viitoare ne-ai citi compoziția D-tale despre cele auzite de la veteranul Costan Gabor. Și Liviu, sfios cum era, în după-amiaza sortită a citit în fața tineretului schița intitulată "Codrea, asistența rămânând foarte încântată de ea. Era pe la sfârșitul verii și nu mult după aceea manuscrisul a fost expediat și a apărut în revista "Lucaefărul" de la Sibiu".

Învățătorii Onisim Sasu și Ieronim Galeșiu aminteau adesea că Liviu Rebreanu a citit schița "Codrea" și la Casina Reuniunii de lectură, de față fiind toată "inteligența" din comună care, pe lângă felicitările de rigoare, a stăruit spre publicarea în revistă. Dascălul Sasu mai amintea că a intervenit la Colegiul său de clasă Tâslăuan în acest scop, mânat de dorința ca și Ilva Mare să intre în literatura română...

Deși, cum scriu azi editorii săi, "deschizând paginile revistei Lucaefărul, și citind schița Codrea, un cititor din anul 1908 n-ar fi avut de loc impresia că se află în fața unui talent excepțional care, peste ani, va ridica romanul românesc modern pe culmi încă neatrinse ("Neglijența tipografului, care-l semnează la sfârșitul schiței "C.Rebreanu" ne-ar fi pus poate pe gânduri asupra paternității scrierii, dacă autorul ei n-ar fi republicat-o de patru ori, probabil dintr-un atașament sentimental față de anii de tinerete ai creației sale") - se atestă, cum ar fi spus M.Dragomirescu, "însemnate calități literare". Impresia de viață este autentică, vie, convingătoare. Scriitorul apare ca un atent observator al însușirilor fizice și morale, al problematicei sufletești a bătrânului Codrea. Surprinde mișcarea, gesticulația, limbajul plastic și colorat al personajului său. Schițează, în final, un caracter, care aduce aminte de Gorki sau Cehov. "Doisprezece ani a slujit pe împăratul ca toboșar. A colindat câte țări și mări, s-a bătut cu "pământezul", cu "burcușul", odată a fost și prizărit printr-un picior. Dar nicidecum nu și-a pierdut voioșia". Supărarea cea mare a lui moș Codrea vine de acolo că cei șapte feciori "l-au făcut de rușine, toți șapte au fugit de la oaste, parcă a fost dinadins. Să fi fost oricât de prăpădiți, oricât de beznici, numai asta să nu i-o fi ticluit".

Participarea fam. lui Rebreanu la festivitatea de redeschidere a Soc. Cultural L.R. din Maieru

Scriitorul prețuia el însuși această bucată. O dovedește și faptul că a revenit asupra ei, cu perseverența-i cunoscută, publicând-o în volumul Frământări (1912) sub titlul Lacrima, cu o dedicație lui O.Tâslăuan, apoi în Universul Literar din 26 ianuarie 1914 și din nou sub titlul Lacrima în volumul Mărturisiri (1916), în fine sub titlul Glasul inimii în volumul Răfuiala (1919). Textul din 1908 al schiței a cunoscut unele modificări ulterioare, ca urmare a intervențiilor stilistice făcute de autor, diminuând caracterul dialectal al limbii folosite inițial prin reducerea mai multor regionalisme ca mintenaș, mărărit, încărău, bortos, imbuimăcit, a fost făcutură ș.a. cuvinte folosite în mod obișnuit în graiul lor de ilvenii contemporani. Alți termeni din această categorie, cum sunt: bujală, prizărit, zoală, opăci, haba, gânj - păstrați în celelalte variante, de asemenea se află în uzul local, dispărând însă: pământez (italian), burcuș (prusac), doar unii bătrâni mai știind înțelesul lor.

Fapt semnificativ, în anii copilăriei, Liviu Rebreanu a cunoscut sau a auzit la Maieru de gospodaru Ion a Codri (familie veche de grâncieri), participant și el la campaniile austriace din preajma lui 1866, povestind la bătrânețe fapte și întâmplări de rozboi prefăcute adesea în basme, ca și Costan Gabor din Lunca Ilvei. Scriitorul i-a contopit într-un singur personaj literar, introducând însă oameni și locuri ilvene în creația sa. Deși nici la apariția în revistă, nici inclusă în volum. Glasul inimii "n-a trezit în general atenția criticii literare, republicarea ei în atâtea rânduri de către autor, - cum explică editorii săi -, a fost dictată poate și de "impulsuri sentimentale legate de amintirea propriului debut", dar mai ales de faptul că a fost în chip constant preocupat de drama psihologică pe care-o pune în lumină, foarte reală în lumea satului năsăudean, cu vechi tradiții militare sub stăpânirea habsburgică, temă pe care scriitorul o va relua în una din cele mai bune nuvele ale sale, Catastrofa, și în putemicul său roman, Pădurea spânzuraților.

AL. HUSAR

Rudovica Boldjar, prototipul "Anel..."

Stil și compoziție în romanul ION (1)

În discursul ținut la primirea în Academia română, Rebreanu afirma: "Limba românească e o limbă țărănească. Farmecul și expresivitatea specifică le-a căpătat de la făuritorul ei original care a fost țăranul... Țărănimea română este întruchiparea tuturor virtuților și energiilor românești, că deci dintr-însa trebuie să pornească și să se inspire tot ce e românesc". (Laudă țăranului român - în Amalgam pg.169).

O mărturisire de credință, un adevăr recunoscut de adevărații artiști și pe care atât de plastic îl exprima mai târziu și Mihail Sadoveanu: "Să pornim de la popor și nu vom greși!"

Opera lui Liviu Rebreanu cu referiri concrete la romanul Ion, dovedesc adevărul celor spuse mai sus.

Contactul direct cu lumea satului îi dezvăluie lui Rebreanu realități care-l vor zgudu și-și vor găsi loc în opera sa literară, marcându-i conștiința de cetățean român și de scriitor.

Referindu-se la satele de pe Valea Someșului pe care le-a cunoscut Liviu Rebreanu mărturisește: "Aici am luat contact cu țăranul român, aici l-am cunoscut mai bine, aici m-am impregnat de toate suferințele și visurile lui - lucruri care aveau să treacă mai târziu în literatura mea". (Amintiri).

Opera literară a lui Liviu Rebreanu este străbătută de fiorul vieții. Imaginile impresionează prin realismul liniei dure, prin puterea de observație fină a realității. Este o notă particulară a scriitorului care îi va caracteriza întreaga operă.

Nu frumosul l-a interesat pe scriitor, ci pulsația vieții, iar expresia a preferat să fie bolovănoasă dar plină de adevăr decât șlefuită și neprecisă.

Deși subiectul țăranului român părea epuizat, în Ion, Rebreanu înfățișează un material uman nou și proaspăt, scriitorul ferindu-se de idilismul înaintașilor săi. Ancorată adânc în realitate, limba acestei epoei a satului ardelean este robustă, încântă prin realism și printr-o fermecătoare coloratură locală.

Numeroasele figuri de stil, proverbele și zicătorile, regionalismele și expresiile populare demonstrează puterea compozițională rebreniană, talent și exigență, sensibilitate și rafinament artistic.

Pe drept cuvânt, George Călinescu referindu-se la romanul Ion remarcă: "Frazele considerate singure sunt incolore, ca apa de mare ținută în palmă: câteva sute de pagini au tonalitatea neagră-verde și urlatul mării".

Pământul, visul lui Ion, sufletul și dorința țăranului român din-totdeauna "ființa vie, fata față de care nutrește un sentiment de admirație și de teamă" este surprins de scriitor în cele mai variate forme în cadrul relației metaforice pământ-iubită, punându-se astfel în evidență termenul dominant.

"Iar pământul îi e drag ca ochii din cap". (pg.44).

"... pământul i-a fost mai drag ca o mamă". (pg.47).

"... pământul... ca o țărancă voinică și frumoasă a cărei îmbrățișare îți zdrobește oasele. (pg.131).

Ion, țăran sărac, iubește pământul din adâncul ființei. Îi este drag ca ochii din cap, ca o mamă sau ca o femeie frumoasă. În condițiile satului capitalist, pământul trebuie privit nu ca obiect exclusiv al arivismului ci ca pe un ideal fundamental. Fără să bănuiască, Ion va fi zdrobit de îmbrățișarea lui grea, de această iubire pătimașă.

Titu Herdelea, vorbind despre pământ, face următoarea afirmație: "numai ei (țăranii) știu să se jertfească pentru pământ, căci numai ei simt că pământul e temelie". (pg.320)

În fața pământului și ascultând de glasul lui, Ion se "simte mic și slab cât un vierme pe care-l calci în picioare sau ca o frunză pe care vântul o vâltorește cum îi place". (pg.46). Sintagma omul-vierme, rezultă din cuprinderea amănuntului într-o viziune integratoare asupra lumii și din perspectiva cu care este abordat peisajul satului jucărie, corespunzându-i, pe întinsul hotarului "oamenii ca niște gândaci albi" (pg.62) sau ca niște "viermișori albi" (pg.62).

"Calic ca șoarecele din biserică" (pg. 378) gol, fără avere, înclăt de sărăcie și dorind să se îmbogățească, Ion se zbate cu necazurile vieții și este arțăgos "ca un lup nemâncat" (pg.23). În fața pământului se simte o "slugă umilă" (pg.46) dar după dobândirea pământurilor se schimbă devenind "un uriaș crescut din lut care după eforturi și-a dobândit dumșmanul". (pg.323).

Stăpân pe el, grav și mai serios după căsătoria cu Ana, Ion hiperbolizat "umblă pe uliță cu pași mai rari și cu genunchii îndoșiți. Vorbea mai apăsat cu oamenii și veșnic numai de pământ și de avere. I se părea că chiar casele și grădinile îl priveau altfel, mai supuse și mai zămbitoare". (pg.237).

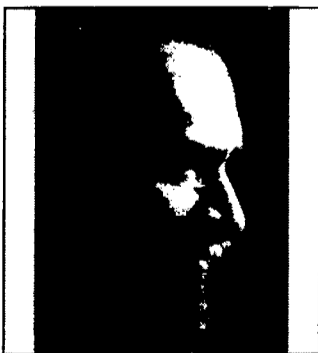
Sfarmă în mâini un bulgăre de pământ, iar mâinile îi rămân unse ca niște mânuși de dolie. Pământul iubit, deși un uriaș doborât, îl va duce la pieire. Sărutul adus țărânei rămâne o scenă memorabilă, un gest plin de evlavie: "Apoi încet, cucernic, fără să-și dea seama, se lăsa în genunchi, își coborî fruntea și-și lipi buzele cu voluptate de pământul ud. Și-n sărutarea aceasta grăbită simți un fior rece, amenințător". (pg.322). Fiorul prevestește prăbușirea eroului dezlănțuit.

(va urma)

OVIDIU PETRI

COȘBUC în conștiința lui REBREANU

"Eminescu a tras în poezia românească o brazdă atât de adâncă încât contemporanii și urmașii s-au împotmolit într-însa vreme îndelungată. Eminescianismul ajunsese o boală pe care lipsa de talent a epigonilor o agrava din zi în zi. Intervenise o criză, o epocă stearpă și

ștearsă, parcă geniul lui Eminescu ar fi sleit vândă literară românească. Dl. Vlahuță chiar constata poticneala, o condamna și... rămânea eminescian...

Atunci a venit Coșbuc. A pornit de-a curmezișul curentul, general, croind altă brazdă, fără șovăire, privind drept înainte: Nunta Zamferei...

A răsărit deodată, fără să-l știe nimeni, fără să facă ucenicia cafenelelor și bisericuțelor bucureștene. Și a biruit împotriva tuturor celor scufundați în imitații și nepuțințe.

A adus lumină, sănătate, voioșie. A deschis larg peștelele odăiței

în care zăcea bolnavul - și aerul proaspăt românesc, a năvălit înăuntru, ucigând microbii, îndrăvenind pe cei ce mai aveau putere, de viață: "Balade și idile".

Bolnavii și schilozii s-au revoltat, au protestat, au huiduit cu glasuri stridente pe doctorul zămbitor și simplu care le tulburase somnolența. L-au făcut barbar și opincar. L-au invinuit că nu știe regulile bune-cuvinței și ale prozodiei, au fipat că sistemul nouului venit nu e delicat și chiar că nu e al lui. Dar curând, curând gălăgia s-a potolit, boala s-a vindecat, oamenii au început o viață nouă, doctorul a dobândit stima tuturor, dragostea multora..." I/

LIVIU REBREANU

I/ Fragment din articolul "George Coșbuc", apărut în ziarul "Lumina", II: nr. 251, 14 mai 1918, p.1. Reprodus apoi în ediția bibliofilă "Liviu Rebreanu, Opere", voi.16, p.155, ediție îngrijită de Nicolae Gheran, București, 1955, Ed.Minerva. S.U.

Astra

Note de călătorie

Cu ASTRA pe plaiuri BASARABENE

Astra

Între Despărțământul năsăudean al ASTREI și societatea "LIMBA NOASTRĂ CEA ROMÂNĂ", cu sediul la Chișinău, s-au statomicat deja temeinice legături frățești prin memorabile schimburi de vizite.

La invitația celor doi președinți, prof. Ioan Seni și, respectiv, doamna Valentina Butnaru, s-au alăturat Direcția Tineret-Sport a Primăriei Chișinău, Inspectoratul Școlar Județean Bistrița-Năsăud, Protopopiatul Năsăud, cercurile ASTRA din Năsăud, Valea Ilvelor, redacțiile "Răsnetul" și "Cuibul visurilor". Din delegația noastră au făcut parte: Ioan Seni, președintele DNA, Viorel Moldovan, purtătorul de cuvânt al Inspectoratului școlar și director la Școala Generală din Căianul Mic, gazetarii Gavril Moldovan și Ion Mititean, fruntașii aștrști: Pavel Berendea și Ștefan Candale din Ilva Mare, Virgil Ureche și Cătălina Ureche din Poiana Ilvei, Alexandru Barna, Iacob Hangea și semnatarul acestor rânduri, din Maieru.

Satele ilvene amintite, ca și Maieru, au fost în vara anului trecut gazde primitoare a unui număr de peste 60 elevi români din Basarabia, Ucraina și Transnistria, într-o tabără de cultură și civilizație.

Remarcabil a fost aportul unor sponsori și susținători generoși ai acestei minunate misiuni culturale: d-l prof. Constantin Totir, inspector general învățământ; protopopul Ioan Dâmbu, patronii Ani Dumitru și Constantin Popa, prof. Dorel Coc, directorul Colegiului "George Coșbuc" Năsăud, Ștefan Buta, directorul Școlii Generale Năsăud, Larion Cărbune, directorul Școlii Generale "Liviu Rebreanu" din Maieru, prof. Icu Crăciun, directorul Școlii Profesionale Maieru, prof. Radu Nistor, directorul Muzeului năsăudean. Prin bunăvoința dumneor s-au adunat peste 1000 de manuale, rechizite școlare care au fost donate mai multor școli din localitățile basarabene vizitate.

Ne-am propus cu toții ca vizita aceasta de câteva zile (27-30 aug.) să aibă un caracter practic și de aprofundare a cunoașterii reciproce, de sprijinire concretă a conștiinței și limbii noastre comune, în cea mai bună tradiție astristă. De aceea, la fiecare popas din șiragul localităților vizitate, am dăruit cărți și am purtat calde și benefice dialoguri de frățietate, împărțându-ne reciproc gânduri și năzuințe comune, cu oameni de cultură și politici, cu dascăli și elevi, cu reprezentanți ai organelor locale, cu oameni de rând.

Delegația noastră a fost întâmpinată pretutindeni cu bucurie și respect. Zilele s-au scurs repede, semn al unei ospitalități de excepție.

Joi, 27 august. Deși era trecut de miezul nopții, eram așteptați de un grup de membri ai Societății "Limba noastră cea română" în frunte cu d-na Valentina Butnaru și soțul dânsi, d-l Vaier Butnaru, fondatorul și directorul grupului de Presă "Flux", la sediul acestei societăți, pe strada Kogălniceanu nr. 52, unde am fost întâmpinați cu pâine și sare. Mai erau de față, printre alții, d-na Argentina Cupcea, scriitoare și traducătoare, d-nii Leonida Bujor și Ghenadie Iurco, director și, respectiv, dir. adjunct al Direcției Tineret-Sport, care, de fapt, ne-au însoțit pretutindeni în acest emoționant itinerar al frăției. Am schimbat unii cu alții cuvinte de bună întâlnire, smulse din inimă, am cântat cântecele noastre de petrecere și dor. Apoi am fost conduși și cazați în condiții foarte bune.

După câteva ore de odihnă vom începe programul nostru comun închinat celor două evenimente aniversare la care aveam șansa de a fi părtași direcți: 27 august, Ziua Independenței de Stat a Republicii Moldova și 31 august, ziua sărbătorii "Limba noastră cea română", Societate care cuprinde acum peste zece mii de membri.

Ne deplasăm în prima localitate suburbană, Ghidighici. În piața din fața primăriei, lume multă. Am fost prezentați și primiți cu drag. Doamna primar Maria Cazacu a rostit o frumoasă alocuțiune, incriminând cu curaj faimosul articol 13 din Constituția Republicii Moldova care îmbracă un neadevărat dureros, anume că limba vorbită de basarabeni ar fi moldovenească, nu română! Și ca o replică tăioasă, elevii de aici ne-au prezentat un emoționant program artistic, cântând și rostind totul într-o impecabilă limbă română. Îmbrăcați în frumoase costume populare, acolo în acea sală splendidă și multifuncțională numită "Hanul lui Gheorghie" din Ghidighici, copiii ne-au învăluit, cu candoarea lor, până la lacrimi. Îmi tot veneau în minte două versuri ale lui Coșbuc în care tot schimbam cuvântul "doină", cu cuvântul "limbă": "Străinii te-ar pierde, de-ar putea/Dar de te-am pierde, limbă, ai cui am rămânea!" Nu. Nu e adevărat! Limba noastră care-i "foc ce arde", vorba lui Mateevici, nu s-a pierdut, nu s-a uitat, ea poate fi auzită aici într-o tonalitate eminesciană, dulce și învăluitoare, ca o putere din adâncuri.

Într-o atmosferă intimă ne-am consfățuit apoi, sincer și prietenește. Ne-au vorbit din partea gazdelor: Maria Cazacu, Valentina Butnaru, Ghenadie Iurco, Ioan Holban, scriitor, apoi, din partea noastră: Ioan Seni, Pavel Berengea, Viorel Moldovan, Sever Ursu. Nu ne-a fost greu să pricepem că, cel puțin în privința limbii române, se simte o liniștitoare schimbare în bine. Am reținut și o legendă a numelui localității Ghidighici. Pe vremea năvălirilor tătărești, locuitorii, cu averea în căruțe își îndemnau caii, dându-le bice: "Ghii din ghici", ("dii din bici!")...

În aceeași zi, pe la orele 13, ajungem în satul vecin Grătiești. Și aici suntem așteptați cu aceeași tradițională omenie moldovenească. Pe treptele primăriei sunt adunați elevii școlii, iar d-na primar Valentina Pătraș rostește calde cuvinte de bun venit. Se citește și un mesaj al președintelui Lucinschi, prilejuit de Ziua independenței, formulare contestată de intelectualii basarabeni, dar "contează că ne-am urnit din loc", zic ei. e un început de drum spre râvnitul țel al unirii.

După un splendid spectacol prezentat de elevi selecționați de la cele 5 școli din localitate, d-na Galina Oleinic ne relatează: "Scuzați că limba noastră-i mai săracă, dar noi am învățat 5 ore de rusă pe săptămână, iar pe Coșbuc îl citeam pe sub bănci". Dar în realitate, nici limba nu-i săracă și nici tradițiile românești n-au fost date uitării. Vorba ilustrului Hajdeu: "Nu sus, nu sus / Se nasc fecundele virtuți, / Poporul ce suspină jos / E singur vales roditoare / În care crește grâu și floare / Bun și frumos" (Muntele și Valea).

Când din gura copiilor auzi mereu numele marelui Ștefan, al necuprinsului Eminescu, ori interpretarea la vioară a Baladei lui Ciprian (eleva Aurelia Duca), te pătrunzi de năzuința din adâncuri a neamului nostru de a cânta, de a lupta și de a viețui laolaltă sub soarele aceleiași nădejdi.

În după-masa aceleiași zile vizităm și primăria Grătiești. În centrul localității, un impozant monument al eroilor străjuie de doi ostași. Un nou prilej de dialog frățesc. Primăria Galina Oleinic ne relatează informații în legătură cu istoricul și prezentul satului. Suntem impresionați, nu numai de faptul că întâlnim atâtea primărie "pe cap de locuitor", ci de vrednicia lor, de curajul civic cu care apără și luptă pentru idealurile noastre comune. Noi, cei "din țară" nu facem destul pentru acest țel, adevăr pe care l-au relevat toți cei care și-au exprimat gândurile în consfățuirea care a urmat. Relevante și mișcătoare cuvintele Argentina Cupcea și Ioan Holban.

Vineri, 28 august. Însoții de aceiași binevoitori oficiali ne îndreptăm spre comuna Bubuieci. Nimerim la sărbătoarea hramului comunei, sub semnul Sfintei Maria. În piața din jurul monumentelor lui Ștefan cel Mare și Sfânt și cel al Eroilor căzuți pentru cauza libertății, împodobite cu proaspete ghirlande de flori, era adunată lume multă. Grupul nostru este condus pe o scenă largă și prezentat cu cuvinte alese de către d-na Valentina Butnaru. Din aplauze și din priviri intuiim căldura din inimă. Primarul comunei, d-l Isidor Tănase, om tânăr și laudat de consătenii săi, face un scurt expozeu documentar. Aflăm că așezarea este atestată documentar încă din primele decenii ale secolului al XVI-lea. Biserica din piatră, înfruntând valurile vremii, a rămas martorul acelor ani de întemeiere a localității... O ascultăm apoi, din nou, pe primăria Valentina Pătraș de la Ghidighici, invitată la hram. La cuvântul d-na președintă Valentina: o nouă pleadoarie pentru limba noastră cea română, liantul fără moarte care ne apropie și ne leagă pe toți. D-l Ioan Seni, președintele nostru astrist, cu elocința-i cunoscută, dezvăluie ascultătorilor scopul vizitei noastre. Suntem apoi invitați să depunem câte o floare la monumentul Marelui Voievod. Un program artistic, în aceeași notă de acuratețe și ingenuitate cu carele gazdele ne-au obișnuit deja, încheie, ca într-un corolar al candorii, această primă parte a manifestării.

După ce vizităm comuna și un nou cimitir dat de curând în folosință, grupul nostru se împarte în două: o parte rămân la Bubuieci, la hram, iar o parte (Valentina Butnaru, Valentin Bujor, Ion Mititean și Sever Ursu) vizităm localitatea Sângera. Suntem conduși în familia lui Dumitru și Ana Zlati, unde întâlnim o situație de excepție, măsură a nobleței sufletești a oamenilor simpli de pe aceste meleaguri. Inițial, soții Zlati, aveau un singur copil, o casă modestă, venituri mici. Cu toate acestea, au luat de la orfelinat încă 8 copii, oferindu-se să-i crească și să-i educe în familie, d-na Zlati fiind de profesie învățătoare. Între timp, le-a mai venit pe lume un copil propriu, acum de 11 luni. Când acești copii au început să cânte și să recite, constituți într-o veritabilă echipă artistică, nouă, celor de față, ne-au dat lacrimile! Într-o dulce limbă strămoșească invocau cerul și pe bunul Dumnezeu, chemau pe Iisus lângă ei. Curtea casei unde avea loc acest inedit spectacol, se umplu deodată de lumină. Distinsa Valentina Butnaru avea o atât de sfântă dreptate când își intitula reportajul ei despre opera lui Zlati, cu electrizantele vorbe: "bunătate va salva lumea" Micile noastre cadouri făcute pe moment celor zece copii, erau, e vident, prea mici față de memorabila lecție de Omenie. Sunt sigur că sufletele noastre au rămas întoarse către casa aceasta binecuvântată din satul cu nume predestinat: Sângera... Am cunoscut-o aici și pe ziarista Valentina Guțiu de la Radio Chișinău care vine des în casa-școală Zlati, să ajute la educarea copiilor.

Revenim la primăria din Bubuieci. Facem și aici donație de carte, apoi stăm la masă cu câțiva domni primari, invitați, după datină, la sărbătoarea hramului, în frunte cu d-l Lari, primarul gazdă. Glumele primarului Igor Caminschi ne-au înveselit, ne-au apropiat, ne-au destins. Un fel de Creangă al locurilor, ineputabil păstrător de zestre spirituală, în comuna vecină, Vatra, un alt toponim încărcat de conotații istorice.

Sâmbăta, 29 august. Ajungem în comuna Ciorescu, care l-a avut ca întemeietor pe boierul cu același nume, om întreprinzător și patriot. Înființase, pe vremuri, aici o școală de agricultură pentru orfani. Localitate cu peste 7000 de locuitori, cu evidente atribute de urbanitate. Are două școli: românească și rusească,

grădinițe, obiective industriale. D-l Boris Pleșca, primarul, om cultivat și gospodăros, ne primește la sediu cu amabilitate, explicându-ne printre altele că începând cu anul 1989 românii de aici au dorit să aibă școală proprie. Școala cu limbă de predare rusă are din ce mai puțini elevi. Profesorul Nicolae Bugoiu ne invită în muzeul creat de dumnealui, unde aflăm că Ciorescu mai are două sate aparținătoare: Făurești și Boian. Găsim aici dovezile că locuitorii au trăit evenimente tragice, că tradițiile strămoșești încep să se înfiripe din nou. După vizitarea școlii, un grup de elevi ne prezintă un program artistic bine interpretat, cu un repertoriu de înaltă semnificație.

Avem apoi un fructuos dialog frățesc. S-a făcut și invitația unor elevi care să studieze în România. Vizităm și școala rusească, cu o interesantă expoziție de piese prelucrate din lemn și împletituri.

Spuneam că localitatea Vatra este un nume plin de simbolurile perenității. Așa se numește comuna în care ajungem către orele prânzului, unde hătrul primar Igor ne întâmpină cu molipsitoarea lui jovialitate,

cu o cascadă de glume. Elevii cântă și recită cu aceeași cuceritoare corectitudine, în română, în franceză. De reținut preocuparea pentru aranjamentul unui spectacol, pentru arta scenică în general. De fapt, întâlnim destul de des școli de artă și intenția de a se crea altele noi, chiar dacă frații basarabeni trec printr-o perioadă grea, mai grea decât cea prin care și noi trecem, Școlile își vor întâmpina elevii în noul an școlar strălucind de curățenie.

În drumul de întoarcere, ne-am oprit pe la Școala Medie de cultură generală din Chișinău, unde donațiile de carte au fost primite de d-l director Victor Scrimanschi. Tot mai mulți părinți își înscriu copiii la această școală românească din vecinătatea clădirii Președinției...

Duminica, 30 august. Până spre ora 11, vizităm orașul. Pe jos. Bulevarde și străzi largi, flancate de arbori seculari, piețe întinse, cochete, unde nu te aștepti, în vecinătatea unor clădiri monumentale, istorice. Modernitatea își arată pretutindeni semnele. Numele vechi, românești, ale străzilor redescoperite după o jumătate de secol de înstrăinare, revin pe frontispicii. Grădina publică populată de statui și de busturile scriitorilor și ale altor personalități basarabene, rămâne o mare atracție turistică. Totuși, ici-colo, inscripțiile rusești se încăpățânează să mai întârzie într-o cetate care renaște "ca viteazul din poveste". Pe străzi, prin magazine și piețe se aude tot mai răspicat "limba noastră cea română", biruitoare, cum a fost Ea dintotdeauna. Nu-i de mirare că la un ghișeu din marea clădire a poștei ne-a fost dat să auzim o replică de neuitat. Un tânăr se adresează frumoasei vânzătoare cu "zdrastvuite", iar aceasta, prompt și răspicat, îi răspunde: "bună ziua!" Tânărul, contrariat, se întoarce și pleacă ofensat. "Domnișoară, ai pierdut un client, dar ai câștigat un sentiment!" conchidem noi, în grupul nostru, destul de sonor, pentru a fi auziți...

Către orele prânzului ne îndreptăm spre ultima localitate prevăzută în itinerarul nostru astrist: Miclești, lângă Criuleni, aproape de legendarul plai al lui Tudor Șoimaru. Ne întâmpină, după două ore de așteptare, o altă minunată primăria, d-na Silvia Grama, cu soțul ei. Iată-i aici pe mai vechii noștri prieteni, soții Lidia și Igor Frumosu, modele de apostolat cultural și de romanism autentic. S-au rostit cuvinte rupe din adâncul sufletului. D-na Frumosu asemea sărbătorile acestor zile cu Paștile și Crăciunul lor... "Cea mai mare bucurie a noastră este că ne-ați adus cărți", subliniază cu mâna pe inimă, profesoara Nina Bejan, directoarea școlii. Erau de față elevi și părinți, cadre didactice și tineret în frumoase costume românești. De remarcat și aici acuratețea cântecelor, bucuria rostirii românești, ospitalitatea fără cusur, vraja horei noastre comune...

Nu odată, am vorbit despre măiereni, despre oamenii de pe Someș. Nu voi putea uita bucuria cu care părinții celor 4 elevi din Chișinău și jur ne-au căutat la sediul Societății-gazde, să ne mulțumească și să ne ofere daruri pentru primirea ce le-am făcut-o la Maieru și pe Ilve în vara lui 1997. Greu de uitat, de asemenea, seara comună de la sediul grupului de presă "Flux", dăruită nouă de către admirabilul intelectual Valer Butnaru, când ne-am împărțit atâtea gânduri și nădejdi pentru zile mai bune, când, după remarcă unui coleg "dintr-o vamă să facem o cramă, dintr-un râu, un firav părau..." Ne-au rămas în memorie răsculoarele cuvinte ale lui Eminescu, tronând expozițiile din Muzeul comemorativ al represivilor și rezistenței din clădirea sediului Societății: "A rosti numele de Basarabia e una cu a protestă contra dominației rusești". Și câte altele dintre biruințele basarabene ar trebui evocate.

După o călătorie de suflet în șapte sate minunate, donatori de vis și carte, d-na Valentina Butnaru, cu talentul ei regizoral, ne-a mai pregătit, spre final, o surpriză. Un popas la Fântâna lui Eminescu, de lângă Vornicești... o altă "fântână cu apă puțină, cu apă sărată de lacrimi udată". În vara trecută, la sfințirea ei, fusese de față. Acum ca și atunci, o stare de bine și de înalt, ne învăluia ființa. Într-un cadru de basm al acelei poenițe înconjurată de coloanele arborilor, ca într-o catedrală a naturii, avea loc o ceremonie simplă, mișcătoare: investirea a trei dintre delegații noștri cu titlul de membru de onoare a Societății "Limba noastră cea română"... Merinde de suflet pentru drumul de întoarcere către vatra lui Coșbuc și Rebreanu. După cuvinte de adâncă mulțumire și devoțiune reciprocă, au urmat îmbrățișările frățești de despărțire. O despărțire fizică și vremelnică, fiindcă un legământ de fidelitate ne va ține mereu laolaltă.

SEVER URSA

La sediul Soc. Limba noastră cea română

La fam. ZLATI

Eminesciana ——— Eminescu și Ardealul ——— Eminesciana

Este cunoscut faptul că Eminescu a venit la Blaj după moartea profesorului ardelean Aron Pumnul, avut la Cernăuți (12/24 ianuarie 1866). Atunci, băiatul de 16 ani "alarmase întreaga studențime (blăjeană n.n.) prin mulțimea și varietatea cunoștințelor sale" 1). De altfel, Familia lui Iosif Vulcan, din 1900, comenta astfel evenimentul: "a venit un student din Cernăuți, care a studiat trei clase gimnaziale (inexact n.n.) și pe urmă a stat doi ani la Cernăuți și a cetit întreaga bibliotecă gimnazială (...); în literatura românească era pretutindenea acasă. Poeții îi aveau în degete și-i caracteriza pe fiecare. Pe studenții mai bătrâni îi încurca în discuții istorice și literare, pe teologi îi fărâșea cu cetirea-i înțelegătoare. Dicționelele lui precisă, elegantă, cu care recita poezii din Alecsandri, i-a săpat amintirea în mintea multora dintre cei care l-au cunoscut" 2).

Se pare că Eminescu dorea să-și continue examenele de pe clasele a III-a și a IV-a gimnazială și apoi să urmeze clasele superioare, dar nu a reușit. La Blaj a stat câteva luni. În 27-28 august a participat la ședințele ASTREI pentru care va purta o cuvioasă amintire. În toamna aceluiași an, vine la Sibiu, unde îi este prezentat lui Nicolae Densusianu, pe atunci student la Facultatea de Drept din Sibiu. Acesta l-a găzduit trei zile, după care a trecut în Țara Românească. Aici, se atașează de trupele teatrale ale lui Iorgu Caragiale și Pascali, cu care va cutreiera doi ani Ardealul. Se pare că o parte a anului 1867 a locuit la Timișoara, unde a avut un frate, pe Nicolae Eminovici, scriitor la un avocat. O bună parte din poeziile sale populare sunt culese din Banat.

Dacă răsfoim presa transilvană din timpul vieții lui Eminescu, nu vom găsi prea multe referiri la creația poetului, excepție debutul său, la 16 ani, în Familia, care îi publicase 22 de poezii, deși Federațiunea și Albina îi tipăriseră și ele câteva creații. La 1881, în calendarele de genul celui alcătuit de Visarion Roman, dintre autorii de dincolo de Carpați sunt citați: Bolintineanu, Alecsandri, A.Pann, D.C.Olănescu, N.Valenti, N.Gane, C.Negruzzi, N.Bălcescu, Aron Densusianu, Ioan Ghica, B.P.Hașdeu, A.Odobescu sau George Sion. Aceiași autori îi întâlnim și în Legendariu românesc întocmit de Alesiu Viciu, apărut în 1884, la Blaj, la care se adaugă ardelenii: A.Mureșanu, Ioan Slavici și Timotei Cipariu. Totuși, în Foaia bisericească și școlastică (organ al provinciei metropolitane greco-catolice de Alba Iulia și Făgăraș, Blaj, anul I, 1 aprilie, 1888, nr. 13, p. 216), dr. Augustin Bunea, vorbind despre faptul că "domnii de la Telegraful Român" susțineau ideea că "unirea cu biserica Romei a dezbinat corpul națiunii", îl citează pe Eminescu, fără a-i aminti numele, în următorul context: "Așadar, nu sfânta unire a dezbinat corpul națiunii noastre, ci niște bulgări cu ceafa groasă și grecotei cu nas subțire (s.n.) de care s-au folosit patriarhii greci ca de niște instrumente spre a înșela pe o parte dintre românii uniți și a-i îndupleca ca să se lepede de sfânta unire". În Transilvania (nr. 2, anul XXI, 15.02.1890), G.Sima a lui Ion, în articolul "Câteva observări asupra scrierilor din popor și pentru popor", vorbind despre graiul popular, pentru care "ți-ai da jumătate din viață numai să-l poți reproduce" adaugă: "acesta e fagurul de miere (s.n.) al mult regretatului Eminescu, dar nu câteva cuvinte seci"; revista amintită (nr. 4-5, 1896) prezenta Convorbirile literare (nr. 1-3, 1896), citând și articolul lui Ghita Pop "Eminescu și Gottfried Keiler". Virgil Onițiu, în articolul "Vasile Alecsandri" (vezi Transilvania, nr. 11, anul XXI, 15.11.1890), după ce citează sfârșitul baladei Miorița, zice: "...iar acest vers tainic al durerii ne sună și azi și mâine la urechi: Alecsandri, veselul Alecsandri" (s.n.), aluzie la celebrul epitet din Epigonii lui Eminescu. Aceeași revistă Transilvania (din 15.01.1892, p.20) anunța apariția unui studiu critic intitulat "Michailu Eminescu", apărut la Blaj, în anul 1891, fără a indica numele autorului. În 15.08.1893, la Sibiu, comitetul ASTREI înșercina bibliotecarul de a procura 38 de cărți; la poziția a 6-a apare M.Eminescu cu "Poezii" (ed. VI), iar la poziția a 18-a N.Petrescu cu "M.Eminescu" (studiu critic). Tot în Transilvania (nr. 9, 15.09.1893), la rubrica "Cărți școlare oprite" printre cele cinci titluri cenzurate, în Ardeal, se află și "Principii de literatură" de M. Străjanu (Craiova, 1892); explicația opririi acesteia este că "aduce o poezie care zice că Românul e persecutat de ruși, care i-au luat Basarabia, de Maghiari care îl persecută din vechime, de Austria care i-a luat Bucovina", adăugând că "este cunoscuta doina de Eminescu: De la Nistru până la Tisa, Tot Românul plânsu-mi-s-a" etc. Amintesc și faptul că dr. Ilie Cristea tipărea la Gherla, în 1895 (tipografia A.Todoran "Aurora") "lucrarea de promoțiune academică": "Viața și scrierile lui Eminescu", bineînțeles, sub auspiciile Academiei Române. În Foaia Pedagogică (anul I, nr. 23) din 1 decembrie 1897, citim că, printre cărțile primite la redacție, se află și "Fragmente literare" de I.L.Caragiale, carte comentată detaliat, iar când este vorba de capitoul "O vizită la castelul Iulia Hașdeu", se arată că autorul prezintă "câteva păreri ale lui B.P.Hașdeu despre Alecsandri și Eminescu" (p.384). La rândul său Activitatea (nr.26-28) din iunie 1903, publica articolul "Ura lui Eminescu", iar în nr. 30-

34, "Pesimismul lui Eminescu", fără a se indica autorul.

Revista Convorbiri literare sau ziarul Timpul pătrunseseră în Ardeal, deși n-ar fi exclus ca volumul de debut (1883) ai poetului să fi ajuns și la inteligența română din Ardeal. Oricum, la 10 ani de la moartea poetului, Al.Ciura, scriind despre priveștița "încântătoare a Văii Șoimului, dar năpădită de străini", amintește numele lui Eminescu, citându-i versurile în Familia (nr.6/1899): "Codrul, frate cu Românul/De săcure se tot pleacă/Și izvoarele îi seacă..."

De fapt, în Calendarul poporului (Sibiu, 1900, p.109) se scrie că, în Ardeal, la vremea respectivă, existau două reviste literare: Familia (de la Oradea) și Revista ilustrată (ce apărea la Șoimuș); despre Familia nota: "în primăvara anului 1899, împlinindu-se 10 ani de la moartea nemuritorului nostru poet Mihail Eminescu (Familia, n.n.) a scos ea singură între toate foile literare române un număr de sărbătoare foarte bun în amintirea poetului. Patru ani mai târziu, Familia (1903) publica articolele: "Eminescu-Poezii postume" de Iosif Vulcan, "Erotica lui Eminescu și a lui Coșbuc" de Al.Ciura, "Eminescu și Blajul" de dr. E.Dăianu și "Amintiri despre Eminescu" de Petru Uilăcan, iar Revista ilustrată (1903) tipărea "Eminescu în Blaj" de Iacob Onea, "Manuscrisele lui Eminescu" de Nerva Hodoș și "Despre Eminescu" de Ilarie Chendi; Tribuna literară tipărea în același an (1903) articolul "Eminescu" semnat cu pseudonimul Saul (?). Acest lucru nu este întâmplător, întrucât apăruse deja, la Sibiu, celebra Enciclopedie română a doctorului C.Diaconovich, în trei volume (1898-1904), iar în volumul al 2-lea, N.Petrașcu îl numea pe Eminescu "cel mai artist și mai adânc Poet al Românilor" (pagina 290 este închinată aproape în întregime lui Eminescu; însuși Călinescu citează la loc de cinste Enciclopedia lui C.Diaconovich) (vezi Istoria literaturii române..., Bibliografie, p. 1017).

Așadar, încetul cu încetul, Eminescu pătrunseseră în conștiința ardelenilor. Dovadă este și articolul "Pastelele lui Alecsandri" (publicat în Transilvania, nr. 2/1906), unde autorul, Sebastian Stanca, la un moment dat exclamă: Câtă deosebire între femeia plină de o sfântă nevinovăție din versurile lui Alecsandri și femeia poeziei lui Eminescu (p.40) (...) Eminescu intră în sufletul ei, în care află multă viclenie și necredință. Pentru Eminescu femeia e un demon cu chip de înger, căreia nici cea mai bărbătească împotrivire nu-i poate rezista. Tonul acesta al poeziei lui Eminescu, rău înțeles de școala blazaților, a fost dus la exagerare de curentul decadent în frunte cu Radu Rosetti" (p.41). Iar mai la vale afirmă: "E superbă înălțarea aceasta de idei, concepție superioară pesimismului lui Eminescu, care vede în rostul vieții numai scârșirea dinților mizeriei și bezna nirvanei și propovădui este cuvânt de sinucidere" (p.44).

Nu trecuseră decât 22 de ani de la trecerea Styxului Marelui Poet și Comitetul central al Astrei, la propunerile lui O.Goga și Partenie Cosma, în ședința din 13 aprilie 1911, decidea să inițieze ridicarea câte unui bust lui M.Eminescu și G.Barițiu. La acea dată, O. Goga îl caracteriza astfel pe Poet: "Cei mai mare cântăreț al neamului, care a atins culmi de gândire și de simțire, neajuns încă de poezia noastră, Eminescu a prins în versul lui sbuciumul intelectualului român, cu sufletul plămădit din rostul vremii mai nouă și reoglindeste prin scrisul lui, mai mult ca oricare altul, frământarea sufletească a epocii noastre" (în lista donatorilor, pentru ridicarea bustului, îl întâlnim și pe măiereanul Ieronim Groze, cu 5 florini).

În anul 1914, Biroul central al ASTREI a adresat următoarea circulară direcțiunilor de despărțăminte: "Domnule Director! La 15 iunie, a.c., se împlinesc 25 de ani de la moartea poetului Mihail Eminescu, care e cea mai curată glorie a neamului nostru și a cărui operă e o comoară a culturii românești.

O instituțiune culturală, cum e Asociațiunea, e datoare să serbeze această dată în toate despărțămintele ei. De aceea, ne permitem a vă invita, Domnule Director, să binevoiți a aranja în despărțământul ce-l conduceți câte o serbare comemorativă prin aranjarea de conferințe, declamațiuni și cântece, toate despre și din opera nemuritorului poet. Cel mai potrivit prilej pentru aranjarea acestor serbări sunt adunările cercuale, ce le veți ține în cursul acestei veri.

În nădejdea că veți înțelege importanța culturală a acestor serbări și fără a mai stăruii asupra lor și fiind convinși că veți face tot posibilul ca ele să fie cât mai reușite, Vă rugăm să primiți încredințarea deosebitei noastre stime" (vezi Transilvania, nr. 6, anul XLV, 1 iunie, pp.239-240).

Subliniez faptul că Eminescu a fost influențat de cultura ardeleană românească, primul său dascăl, Aron Pumnul, fiind ardelean, căruia i-a închinat, de altfel, și o poezie la moartea sa, apoi A.Mureșanu, poemul cu același titlu, Doja, Horea (vezi ciclul Horiadelor), lancu, prototipul lui Toma Nour din "Geniul pustiu", nemaivorbind de Dragoș voevodul sau de creația populară, de la "Basmul lui Arghir", la "Ce te

legeni, codrule".

În timpul vieții lui Eminescu, în anul 1887, ardeleanul Traian H. Pop a publicat o variantă (în formă populară) a faimoasei antume "Ce te legeni..." în Foaia bisericească și școlastică (Blaj, an I, nr. 3, p. 47), cu titlul "De ce plângi tu, codrule?", pe care o reproducem mai jos:

"De ce plângi tu, codrule,
Veștejind cu zi și noapte
Și oftând cu grele șoapte?
- Doamne, și cum să nu plâng
Și de jale să mă stâng,
Dacă vântu' creanga-mi rupe
Ducându-mi frunzele scumpe!
Cum n-aș plânge zi și noapte
Jalnic și cu grele șoapte,
Dacă fața mea slăbește
Și izvorul meu descrește,
Dacă luna, draga-mi lună,
Mi-a zis și ea: Noapte bună,
Lunecând după greu nor
Cu al ei dor, cu al meu dor;
Cum n-aș plânge, măi voinice,
Când pre urmă treci pe-aice
Și te văd că și tu tremuri,
Semn de rău, de rele vremuri,
Și cum nu m-aș osândi
Și cum nu m-aș veșteji,
Dacă nimeni nu mă știe
De sum codru, ori pustie".

ICU CRĂCIUN

Note:

- 1) Ion Duma, "Eminescu și Românii din Ungaria" (în Transilvania, nr. 2, martie-aprilie, 1906)
- 2) Ibidem.

O zi în lume

Într-o singură zi ...

Inima bate în jur de 108.000 de ori pe zi; la repaus ea transportă 8.600 litri de sânge pe zi, sau 15 tone.

Plămânii "respiră" de 26.000 de ori pe zi. Volumul de aer care circulă prin plămâni fiind de 0,5 litri la fiecare mișcare respiratorie, noi avem nevoie de 12.000 litri de aer pe zi.

Rinichii filtrează și purifică 1.700 litri de sânge pe zi. Producția zilnică de urină este de 1,5 litri (petrecem mai mult de 2 minute pe zi pentru a urina).

Saliva secretată într-o zi de un om este în medie de un litru.

Stomacul secretă pentru digestie aproape 1,5 litri de suc gastric pe zi.

Ficatul fabrică 1 litru de bilă, care este acumulată în vezica biliară; această vezică se umple și se varsă în intestin de 25 de ori pe zi; producția de suc pancreatic, destinată de asemenea digestiei, este de 2 litri pe zi.

Genele clipească de 11500 de ori pe zi (o clipire la 5 secunde, afară de faptul când dormim); glandele lacrimare produc fiecare echivalentul a 3 degetare de cusut de lacrimi pe zi.

Transpirația eliminată normal de un adult în timpul ocupațiilor sale sub climat temperat este de 0,7 litri pe zi. Un miner poate elimina prin transpirație până la 10 litri, un individ trăind la tropice 4 litri.

Numărul de calorii necesare organismului uman este de 1800 pe zi pentru un adult inactiv și 5500 pentru un muncitor de forță.

Pierderea de neuroni (la un capital de plecare de 14 miliarde de neuroni) se cifrează la 10.000 pe zi la 20 de ani, 50.000 pe zi la 40 de ani și 100.000 pe zi la 90 de ani.

Părul crește cu 0,35mm pe zi. Noi posedăm de la 100.000 la 150.000 fire de păr și pierdem zilnic: 90 de fire la copii, 35 la 100 de fire la adulți, 120 de fire la bătrâni. Barba crește 0,4 mm pe zi (sau 14cm pe an).

Unghiile cresc cu 0,15mm pe zi; cele de la degetele lungi cresc mai repede decât cele de la degetele scurte; cele de la mână cresc de 2-3 ori mai repede decât cele de la picioare.

Zilnic facem în medie 19.000 de pași; în fiecare noapte efectuăm în medie 30 de schimbări de poziție, cu o durată de 14 min. pentru fiecare dintre ele..

Creierul ia în fiecare zi în medie 5.000 de decizii, de la cea mai neînsemnată la cea mai importantă.

IOSIF PANES

Traducere din "LE POINT"

O întâlnire în inima NATURII s-a întâmplat chiar la începutul verii (26.06-3.07) între câțiva scatii și-o echipă de cercetași naturaliști (Licuricii de la Șc. 307 din București), aici la noi, pe Valea Anieșului. Parola taberei a fost "Uite o furnică!", starea ce ne-a animat a fost curiozitatea iar sentimentele dominante au fost bună dispoziția și prietenia. În urma acestui eveniment naturalist echipa redacțională a "Gazetei scatiilor" a editat nr. 13!! al revistei, camuflet (din pricina unor membrii... superstițioși!) sub titlu "Flori de munte".

În perioada celor 2 luni de vacanță, Yves, președintele clubului, a muncit la S.P.P. (citește Serviciul de Protecție al Pădurii). Au fost identificate peste 60 de specii de plante din flora spontană și 16 specii de orhidee de munte, au fost observate specii rare din avifauna montană: huhurezul mare (Strix uralensis), ciocănitorea neagră (Dryocopus martius), ciocănitorea cu trei degete (Picoides tridactylus) s.a.

Din 1 în 8 septembrie, o echipă de 10 naturaliști belgieni de nota 10+(Yves 11 care-i și întrece) s-au desfășurat în zona montană a Anieșului Mare. Surprizele înaripate n-au întârziat să apară. Am avut șansa să observăm "o rara avis" a munților noștri, vulturul regal, pajura sau acvila de munte (Aquila chrysaetos) a 129-a specie din inventarul avifaunistic al munților noștri... Psssiffitt!!! Să nu afle vânătorii! Pe creste, ori prin pădure am întâlnit și alte neamuri de aripate: uliul, vinderelul, capîntortura, ciocănitori, alunari, pescărei, bătrânul Corvus corax zis corbul și alte pitulici cu ochii cât furnica. Muntele însoțit și pădurea fermecată ne-au oferit surprize naturaliste excepționale: încă o specie de triton (salamandă crestată) (Triturus montedon), șopîrle și batracieni.

NOUTĂȚI

Luna septembrie a continuat sub același favorabil auguri. Yves a primit din partea d-lui Jean-Louis Dommanget, președintele Societății Franceze de Odonatologie, cartea de membru cu nr. 430/S.F.O. este o asociație naturalistă care se ocupă cu studiul și protecția libelulelor.

14 septembrie va deveni o dată marcantă! Consiliul Executiv al Societății Ornitologice Române și-a dat acord

favorabil pentru constituirea filialei S.O.R. Anies-clubul ornitologic Scatii și ne-a făcut cadou 2 cărți. Tot ce dorim este ca între Pescărușul albastru și Sactii să se construiască podul unor fructuoase colaborări.

14 octombrie va deveni o zi istorică!!! Scatii sunt PLANETARI! Adică membrii oficiale ai societății "PLANET SOCIETY". Dosarul nostru, conținând câteva proiecte naturaliste, a fost acceptat și introdus într-o bancă informațională mondială. Așteptăm de-acum împlinirea unor speranțe! Detalii suplimentare despre dosarul Planet Society la președintele clubului.

A apărut nr. 15 al revistei "Gazeta scatiilor", nr. dedicat acvilei, lupului și libelulei-trei făpturi de-o frumusețe incomparabilă, tot mai periclitate de vânărea excesivă și distrugerea habitatelor specifice. Numărul viitor va fi un mic manifest naturalist care va declanșa o campanie de protecție a unor viețuitoare considerate de unii... hîde, scârboase, dizgrațioase, dar care pentru noi au o frumusețe aparte și-un rol deosebit în diversitatea Creației. Cine sunt ele?! strigidele, chiropterele, amfibienii și batracienii adică bufnițele, lilieci, salamandrele și broaștele? Cum le putem identifica? Ce rost au ele? Cum le protejăm? Veți afla în numărul viitor.

N.B. Asociația noastră caută sponsori generoși, interesați în editarea revistei noastre și-a organizării unei excursii în Franța și Belgia. Lansăm de asemenea o ofertă de abonamente pentru iubitorii naturii de la 2 la 99 de ani! Oferim un nr. gratuit.

CORESPONDENȚA

Legăturile prin curier continuă... încă puțin și-n dosarul de corespondență se va înregistra mesajul cu numărul 250. Schimburile noastre de idei, proiecte continuă. Am primit vești de la:

- dl. Dan Munteanu, președintele S.O.R.
- Carmen Gache, președinta filialei S.O.R. Iași
- Grupul "Milvus" - filiala S.O.R. Tg.-Mureș
- di. Florin Toncean, președintele clubului C.P.N. Torquila - Sebeș
- dr. Otilia Vitan, președinta clubului C.P.N. Ghiocelul - Timișoara
- dr. H.C. Laszio Vasile Kalaber, reprezentantul

României în Comitetul Internațional de Ornitologie. Domnia sa ne-a invitat la Reghin la un Așteptăm vești și noutăți de la "Turturelele" din Tg.-Lăpuș, și de la "Pelicanii din Galați, dacă mai există! La Sângeorz-Băi încearcă să zboare un alt club C.P.N. Urogallus, condus de-o profesoară măiereancă, Adina Pop.

Din "străinătăți" am primit o bogată documentație despre protecția zonelor mlăștinoase, a păsărilor, insectelor acvatice și amfibienilor, împreună cu nr. 84 al revistei "La Gazette des Terier" Un mare MERCI! federației Franceze a cluburilor C.P.N. Din partea președintelui S.F.O. am primit super-materiale despre libelule, iar din Luxemburg, clubul Panda ne-a expediat nr. 47 al superbe reviste "PANEWIP-PCHEN".

CALENDAR - proiecte

Cu prilejul primei întâlniri din luna noiembrie, scatii vor alcătui programul noului an... naturalist care va cuprinde activități diverse: plantarea arinilor la laz, atelierul de cantine și cuiburi artificiale, colinzi cu scatii, o expoziție de scrisori (02-99), expediția "Uragallus", (în 03-99) și alte multe dar nu mărunte activități pe teren. Oriunde v-ați afla, scatii vă așteaptă!

FELICITĂRI

... Celor care au trecut învolburatele ape ale învățământului românesc cu noul B.A.C. și-au ajuns pe țărmurile facultăților. Un sincer BRAVO lor: Daniel, Nelu, Petrică, Ovidiu B., Ovidiu A. și Dacian. Succese!

MULȚUMIRI

Mulțumiri respectuase domnilor directori Larion Cărbune, Icu Crăciun, Ioan Tripa și doamnei Elena Sidor pentru ajutorul dat la multiplicarea modestei noastre gazete.

ANUNȚ

Dorim să contactăm un tânăr(ă) care să îplinească 20 de ani în anul 2000 cu veleități artistice (pictură, sculptură, muzică, etc), care să participe la un festival internațional, al tinerilor artiști la Fourmies în Franța. Informații la Y.Hoza - clubul Scatii.

Material redactat de: Daniel Szekeli, Ionel Sidor și Yves Hoza - redactori ai Gazetei Scatiilor.

istorie

Prepozitul și vicarul capitular MACEDON POP (5)

În consecință, Macedon Pop trimite preoților din vicariat două circulare, una la 3 martie și alta la 8 martie 1851, prin care cheamă reprezentanții fostelor localități grănicerești la chibzuință pe data de 13 martie, unde urma să se decidă "despre viitoarea întrebuintă a fondului monturului cât și despre folosirea munților revendicați", despre soarta "fondurilor școlare comunale". Încă înainte de "memorabila adunare", în consens cu directorul "normei" Moise Panga, învățătorul de la "normă" Vasile Nașcu și locotenentul Petru Tanco, ia care apoi au scris și participanții la întrunire, vicarul Macedon Pop se pronunță ca "fondul de mândire", necesar procurării hainelor militare, să fie destinat acordării de burse descendenților merituosi ai grănicerilor în gimnaziu și universități (se va numi și "fond de stipendii), iar "fondurile școlare comunale" să-și păstreze destinația inițială, aceea de susținere a școlilor primare confesionale (naționale) din cele 44 de localități grănicerești. "Fondul de provente" însă, realizat în principal din "drepturi regaliene" (morărit, cârciumărit, măcelărit etc.), motivat de nevoile administrației militare, va reveni tot localităților din Valea Rodnei, Mărișelu și Sântioana (n-au fost incluse acum celelalte localități, din companiile Monor și Budac și cele din Valea Bărgăului, căci anterior militarizării fuseseră iobage, acest fond revenind "fiscului", împreună cu pădurile, pășunile și munții "domniilor de pământ"), sub denumirea de "fond scolastic" urmând să fie utilizat întru construirea și sprijinirea rețelei de școli grănicerești "erariale" (triviale, norma, școala de fete, preparandia, gimnaziul). Așadar, adunarea generală a hotărât ca aceste fonduri să rămână proprietate colectivă și indivizibilă, administrată de "comitetul de 12 inși", adică de la fiecare companie câte unul, condus de vicarul Macedon Pop, situație consfințită prin decretul imperial din 27 august 1861, emis în urma demersurilor unor "deputațiuni" la președintele Guvernului Transilvaniei din Cluj, Emerik Mikó (1860-1861), și la împăratul Francisc Iosif I, sub girul fostului vicar foraneu al Rodnei, în cadrul cărora s-au remarcat noul vicar foraneu al Rodnei, Grigore Moisil, Vasile Nașcu, Florian Porcius, Maxim Lica, Ioachim Mureșanu și alți "tribuni" ai grănicerilor născădeni. Iar "Instrumentul fundațional" din 1865, "temelia organizatorică a instituțiilor culturale grănicerești născădene", înscrie această comasare de bunuri, aprobată de forurile politice, mai întâi de Consistoriul greco-catolic din Gherla, prin episcopul Ioan Vancea și prepozitul Macedon Pop. O altă "deputațiune" la Viena din anul 1865, compusă din Macedon Pop, Florian Porcius, Maxim Lica și Vasile Buzdug, va prezenta un memoriu în legătură cu "munții revendicați", proprietate grănicerească în perioada 1770-1863 după care sunt adjudecați pe cale administrativă Familiei Kemény, din 1863 până la încheierea "contractului" în 1872 (când este recunoscut dreptul de proprietate grănicerească asupra fondurilor în dispută și bunurilor), dar situația s-a rezolvat favorabil și definitiv numai după compromisul judecătoresc din 10 ianuarie 1890 de la Tribunalul din Bistrița, cu prețul unei despăgubiri de 337 000 fl. acordate acelei familii nobiliare. 16)

Bun cunosător al limbii germane, pe care și-o însușise în școlile din ținutul natal, vicarul Macedon Pop îi va însoți la Viena, în anul 1852 pe episcopul și viitorul mitropolit al Blajului Alexandru Șterca-Șuluțiu (1851-1855-1867) și în anul 1856 pe episcopul Gherlei Ioan Alexi (la instalarea cărora și participase), unde s-au dus tratative în legătură cu organizarea mitropoliei și, respectiv, a noii episcopii. Cu ocazia celei de-a doua călătorii, în urma unor bine documentate memorii, redactate de Macedon Pop, se aprobă deschiderea, la 1859, a Liceului Teologic regesc episcopal domestic din Gherla (devenit Academia de Teologie), profesori fiind numiți la începutul canonicii, iar prepozitul Macedon Pop, primul prodirector (director era însuși episcopul), și de la Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice un al ajutor pentru edificarea bisericii din Năsăud, constând din arenda târgului săptămânal (și 4 "de țară", care se vărsa în "fondul de provente") pe 10 ani. În ultimul an din cei 20 ai păstoririi de la Năsăud, cumulează funcția de secretar episcopal (1856-1857), iar după numirea sa ca prepozit al Capitalului din Gherla și vicar general, Macedon Pop devine principalul colaborator al episcopului, purtând toate agendele în cauze bisericesti și școlare (din anul 1858 școlile populare naționale sunt declarate confesionale). A fost președinte al Tribunalului Matrimonial diecezan, al Examinatorului Prosinodal și al Comisiunii Scolastice 17).

(va urma)

Dr. IRONIM MĂRȚIAN

Note:

16) Întrunirea din 13 martie 1851 a ales "Comisia de administrare a fondurilor", alcătuită din vicarul foraneu Macedon Pop (președinte), locotenentul Petru Tanco, învățătorii Vasile Nașcu, Moise Panga, Vasile Mureșan și furierul Vasile Nașcuțiu, și a stabilit un regulament de administrare a lor (1 august), Hotărâri reprezentând primul act juridic de reglementare a unei cauze românești. Vezi, de asemenea, Ironim Mărtian, "Munții revendicați", "Pliuri născădene" (Serie nouă), An. I, Nr. 6(42), Năsăud 1990, pag. 2.

17) Apud Dr. Victor Bojor. Op.cit., pag. 56.

Rebreniana

Alte nume proprii întrebuintate de Liviu Rebreanu (4)

Mucenicu Cristea - nume din Romanul Răscoala format de la "mucenic", iar Cristea, calendaristic.

Nadina - din romanul Răscoala "fantezistă, cu candoare virginală și prefăcută". Numele s-a format prin adăugarea sufixului -ina.

Neamtu, Dumitru - din romanul Răscoala, are numele de familie întâlnit mai rar în zonă, nume etnic.

Niculina - prenume feminin din romanul Răscoala format din femininul de la Niculin.

Nistor - nume întâlnit în romanul Ion, cu originea de la Nestor.

Nevasta - nume arbitrar, din schița Nevasta, tipul femeii căsătorită fără iubire, care se bucură la moartea bărbatului ei la gândul că va rămâne liberă și se va putea remărita.

Onu, Ilie - ca nume pleacă de la Ion format prin apocopa lui "i" în fonetica sintactică. Numele nu este întâlnit în zona Maierului ci în jurul Năsăudului.

Ploscaru - nume care amintește tehnica lui Caragiale, format de la "ploscar" - persoană care lucrează sau vinde "ploști" sau "băutor din ploscă".

Petre, Petre - din romanul Răscoala, "flăcăul cel mai voinic, iubit și temut", cu numele lui stărnește nedumirirea lui Titu Herdelea: "Petre, Petre, repetă Titu Herdelea: ce nume!" Opere, voi. 8, p. 870. Numele este reluat identic din listele autorului. Din același tip de personaj cu Boroiu, Zaharia și alții, Petre Petre sintetizează pe măierii cu suflete tari, dârji care răbdau multe dar atunci când nu li se făcea dreptate deveneau scâteie, neînduplecați, pătimași și răzunători. În Maieru, Petre, ca prenume, are o răspândire mare (50 (1,4%) fiind la origine nume calendaristic.

Pop Tincuța - nume feminin al domnișoarei din povestirea Domnu Ionică (Opere, voi. 1.319) este hipocoric de la Catinca de nuanță moldovenească. În zonă nu e întâlnit ca prenume.

Pop, Victor - nume format de la popă, varianta cuvântului "preot" întâlnit în variantele romanului Răscoala.

Precup, Toader - nume consemnat în Caiete, p. 322, varianta cuvântului Procopie, numele unei sărbători religioase.

Rafila - din nuvela "Răfuiala": "o fată orfană crescută și îmbrăcată din mila oamenilor, obișnuită de mică cu plânsul... și așa încetul cu încetul, s-a pomenit fată mare, frumusețică și sprintenă". În Maieru se întâlnește forma Rahila.

(va urma)

IACOB NAROS

Ședințele Consiliului Local Maieru

Hotărâri

În perioada august - octombrie 1998 s-au luat următoarele hotărâri:

Hotărârea nr. 18 / 1998 - rectificarea bugetului local pe 1998 cu 50 milioane lei.

Hotărârea nr. 19 / 1998 - reorganizarea Consiliului Consultativ pt. Protecția Consumatorilor și aprobarea Regulamentului de funcționare a acestui consiliu.

Hotărârea nr. 20 / 1998 - aderarea Consiliului local Maieru la Consiliul de Dezvoltare Regională Nord-Vest.

Hotărârea nr. 21 / 1998 - Concesionarea prin licitație a suprafeței de 500 mp de pe Valea Tomnaticului pentru activități productive.

Secretar,
CLARA RAȚIU

S-au născut

Vârtic Alexandra Melinda	Ureche Aurelian Lazăr
Cioncan Ioan Dumitru	Candale Filip Viorel
Ureche Toader	Mihăilă Victorița Maria
Strâmbu Violeta	Zavaschi Alexandra
Hoza Ana-Maria	Ionela
Candale Marius Marian	Bacota Alin Ștefan
Ursa Gabriel Marius	Hoza Doru
Lorinț Lazăr Adrian	Birta Alexandra Paula
Rebrișorean Cosmin	Ivan Tabita Camelia
Ometiță Lazăr Ionuț	Hoza Lazăr
Crețiu Maria Elena	Hoza Silviu
Rebrișorean Ionuț Ștefan	Avram Florin Cătălin
Partene Victor	Vasilca Daniel
Borzan Ioana	Negrușeri Cristian Ovidiu
Pui Simona Lenuța	Neamț Lenuța Mariana
Lorințiu Dorina Ionela	Avram Ionuț

S-au căsătorit

Ureche Procopie-Domitean cu Ureche Maria
Pop Titus cu Gabora Monika-Erzsébet
Bizau Aurel-Dănuț cu Zavaschi Tecla-Florica
Leonte Gavrilă cu Drăgan Floarea
Berende Alexandru cu Partene Măriuța-Ilișca
Mihali Dumitru cu Mihalca Paula-Mirela
Oprea Ion cu Pop Oltița
Rauca Dumitru-Vasile cu Matei Ionica
Moravetz Sandu cu Deac Măriuța-Augustina
Varvari Dumitru cu Timiș Onița
Avram Ionel cu Cute Maria-Dorina
Coruțiu Vasile cu Cărbune Anuța-Elena
Domide Onisim cu Coruțiu Elisabeta
Avram Vasile-Andrei cu Ursa Onița

Au decedat

Ometiță Valentin - 76 ani
Partene Marioara - 75 ani
Cobzalău Ioan - 89 ani
Croitor Aristina - 69 ani
Bolfă Maria - 77 ani
Berende Lazăr - 84 ani
Rațiu Aurora - 50 ani
Andronesi Sabin - 57 ani
Leonte Paraschiva - 87 ani
Barna Simion - 74 ani
Timiș Flavius - 21 ani
Hodoroga Viorel - 66 ani.

A consemnat
Ofițer de stare civilă
ELENA CĂRBUNE

PAGE BRYANT

Dicționar de mitologie a indienilor americani (3)

BLACK HILLS (Dealurile Negre). Se află în statul Dakota de Sud și sunt considerate sacre de către indienii americani; reprezintă una din așezările de mare importanță istorică pentru ei. Peisajul său este format din peșteri, cascade, păduri, câmpii și urme fosilizate.

BLACK ROCK (Stânca Neagră). Pentru tribul zuni este un loc sacru. Se spune că în timpul când strămoșii tribului zuni căutau mijlocul lumii, așa-zisa Frăție a Pădurii a fost despărțită de ceilalți, îndreptându-se spre nord, în timp ce strămoșii purtau cu ei două fetisuri sacre. Când s-au oprit și au făcut simbolurile norilor din pâine, a început să ningă. Până atunci ei nu văzuseră zăpadă, astfel că au rămas deosebit de uimiți. Curând și-au dat seama de valoarea acesteia în creșterea ierburilor și a copacilor. Ei și-au amintit de rugăciunea învățată și și-au dat seama că ea trebuie spusă numai iarna. La ceremonia Înfrățirii cu Pădurea erau aduse șase animale, considerate sacre: ursul, șarpele, cugarul, bursucul, lupul și nevăstuica. La întreruperea ceremoniei de la Black Rock, conducătorul indienilor a dispărut într-un izvor care s-a transformat într-un loc sfânt.

BLACKFEET (Picioare Negre). Indieni din Câmpiile Nordice, care și-au primit numele datorită culorii mocasinilor lor. Nu se știe dacă încălțăminte lor era colorată sau culoarea lor se datora mersului pe pământul înnegrit de foc. Erau vestiți călăreți și, după ce au obținut arme de foc, se spune că au devenit cei mai temuți din câmpiile nord-vestice. Indienii blackfeet erau împărțiți în trei triburi: piegani, sângeroșii și picioarele negre. În toate acțiunile lor se foloseau de cai. Erau cunoscuți ca fiind foarte curajoși, dar și foarte cruzi. La început, albi i-au considerat cei mai încrezuți și mai lacomi dintre indienii de pe Câmpiile Nordice. Nu se prea îngrijeau de hrana lor, dar erau experți în vânarea bizonilor. Înainte de apariția armelor, ei îndreptau bizonul în prăpăstii și-l ucideau.

Indienii blackfeet erau considerați foarte sălbatici. Ei își ucideau dușmanii cu mare cruzime și le luau scalpurile. De asemenea, furatul cailor le producea mare plăcere. Erau poligami, având până la șapte soții și mulți copii. Știau să

facă frumoase îmbrăcăminti din piele de cerb pe care o vopseau cu vopsele din plante și o împodobeau cu pene. Sculptau pipe și tabachere pentru tutun și fumau de plăcere sau în timpul ceremoniilor.

Indienii blackfeet comercializau blănuri în schimbul armelor și munițiilor. Când albi își făceau propriile lor capace, indienii blackfeet îi pândeau și le confiscau blănurile, vânzându-le canadienilor. Cu timpul, au devenit neîncrezători în albi și au început a-i scoate de pe teritoriul lor. Dar acest lucru nu s-a putut realiza din cauza armelor de foc ale albilor, astfel că ultima incursiune a acestor indieni a avut loc în anul 1836.

Printre altele, omul alb le-a adus și boli. Variola a făcut ravagii în rândul lor, astfel că cel puțin două treimi din membrii tribului au murit. O altă lovitură primită a fost dezvoltarea prelucrării pieilor de bizon. Cererea tot mai mare a acestora a dus la exterminarea unui mare număr de bizoni, dar și la diminuarea sursei lor de hrană. Acest lucru a dus la înfometarea lor. În anul 1883, în statul Montana, au murit de inaniție peste 600 de indieni piegani, înmormântați la Ghost Ridge. Ceilalți s-au predat albilor care i-au dus într-o rezervație. În felul acesta întreg Vestul a fost ocupat de către albi.

Astăzi există o rezervație a indienilor blackfeet lângă granița canadiană, înspre partea estică a Parcului Național Glacier. Cei mai mulți dintre ei au devenit catolici, dar unele ceremonii vechi, ca de exemplu Dansul Soarelui, încă se mai practică. Indienii blackfeet contemporani se ocupă cu agricultura și creșterea vitelor.

BRULE. Vezi Sioux.

BUNIC/BUNICĂ. Termeni folosiți de către indieni pentru a-și arăta respectul pentru cel în vârstă, chiar dacă nu îi era rudă. Termenul de "bunic" era format de indienii sioux pentru Wankan-Tanka și Marele Spirit. Bunicii și bunicile sacre indică forțele spirituale sau zeitățile multor triburi.

(În versiune românească de ICU CRĂCIUN, din "The Aquarian Guide and Native American Mythology")

Absolvenții Școlii Generale "Liviu Rebreanu" din Maieru admiși la licee

Clasa a VIII-a A

- Barna Alexandru - Lic. "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi
- Bolfă Vasile - Lic. "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi
- Hangea Toader - Lic. Electrotehnic Bistrița
- Motofeala Alexandru - Lic. "A. Mureșanu" Bistrița
- Negrușeri Daniel - Lic. de Informatică Cluj
- Pop Cristian - Lic. Pedagogic Năsăud
- Rebrișorean Victoria - Lic. "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi
- Ureche Cornelia - Lic. Pedagogic Năsăud
- Ureche Floarea - Lic. "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi
- Ureche Lucian - Lic. "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi
- Ureche Viorel - Lic. de Informatică Cluj (CFR)
- Andronesi Dumitru - Lic. "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi
- Fontu Floarea - Lic. economic Bistrița

Clasa a VIII-a B

- Avram Anca Florica - Lic. Pedagogic Năsăud
- Buia Silviu - Lic. "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi

- Cărbune Aurelia - Liceul "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi
- Cărbune Lazăr-Floarin - Lic. Industrial nr. 3 Bistrița
- Cimuca Daniel - Lic. Industrial nr. 2 Bistrița
- Tămaș Virginia-Elena - Lic. "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi

Clasa a VIII-a C

- Bazga Emil - Lic. Agricol Bistrița
- Brotnei Reghina - Lic. Industrial nr. 2 Bistrița
- Buia Cornelia - Lic. "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi
- Deac Viorica - Lic. "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi
- Răzvanță Anca - Lic. "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi

Clasa a VIII-a D

- Andronesi Elisabeta - Lic. Pedagogic Năsăud
- Hădărău Dan - Lic. "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi
- Petri Floarea - Lic. "Solomon Haliță" - Sângeorz Băi

Dir. coordonator,
LARION CĂRBUNE

Tuturor colaboratorilor, susținătorilor și cititorilor noștri,
creștineasca urare: SĂRBĂTORI FERICITE !

REDAȚIA

Redactor șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Ieronim Andronesi (SUA)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul **Cuibul visurilor** Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD

Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată: SC "SELT COMPUTER" SRL Bistrița

Tiparul executat de SC "IMPRES" SRL Bistrița ISSN 1224 - 643

Redacția mulțumește călduros domnilor: **MIRCEA ILIEȘIU** (Germania), prof. univ. dr. **CRISAN MIRCIOIU** (Cluj-Napoca), prof. univ. dr. **AUREL CLEJA** (București) și firmei bistrițene **SC MOIȘAN-TRANS** pentru sprijinul financiar acordat.

Informații

Invățământ

CUIBUL VISURILOR

Cultură

Sport

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele"

Liviu Rebreanu

MAIERUL

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE ȘI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU

ANUL III Nr. 11-12 (26-27) *** NOIEMBRIE-DECEMBRIE 1998 *** 8 PAGINI *** 2000 LEI

URARE

Parcurgem cu emoție zile și nopți aie începutului de An Nou, iar gândul că ne-am apropiat deja atât de mult sub ferestrele lui 2000, acoperite cu florile de gheață ale Neprevăzutului, ne dă un fior anume, ce curge prin ființa noastră ostenită de atâta amar de nestatornicii...

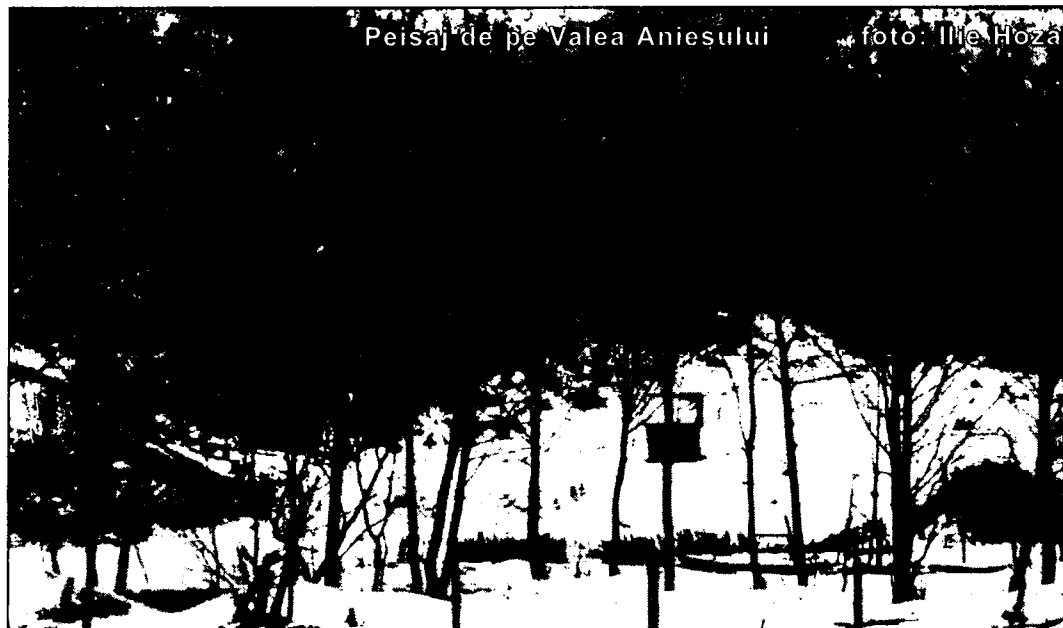
Suntem, încă, sub vraja ce plutește în aer din nesfârșita melopee a colindelor și datinilor – aceste torțe vii din glasuri de copii...

Am vrut și am reușit, parcă, să uităm un pic ce se mai întâmplă prin politică; am lăsat, o țără, poverile zilei la ușa Cinei noastre sfințite cu gânduri de pace creștinească, pentru a încerca să iertăm, încă și încă o dată greșiților noștri, luându-ne, încrezători, după Steaua călăuzitoare a Magilor. Ne-am lăsat învăluți în balsamul lor izbăvitor, ca o merinde nouă a nădejzilor de bine, pentru alte trei sute șazeci și-atâtea de zile și nopți următoare...

Mănunchiul nostru de redactori – luptători, uniți sub lumina acestei publicații, care-și poartă metafora speranței în însăși denumirea ei pașnică, este gata să vă întâmpine, dragi cititori, colaboratori și susținători, cu întreaga lor putere și pricepere de a vă îndemna la Răbdare și Încredere. Cu ajutorul lui Dumnezeu, mergem mai departe, cu Dumneavoastră toți.

La anul și la mulți ani!

REDACTIA

Peisaj de pe Valea Aniesului

foto: Ilie Hoza

UNIREA – 80

De Unire avem nevoie și vom avea mereu, ca de respirație.

Ea și Carpații ne-au cuprins pe toți, ca într-o uriașă horă fără sfârșit. Este însăși rațiunea românească de a

supraviețui, este crezul, visul și scopul nostru cel dintâi. Sub tăvălugul greu al acestui sentiment, toate vreascurile dușmănilor, uneltirilor și hotarelor vremelnice impuse din afară, se vor strivi, veșnic neputincioase. România trebuie să revină la fruntariile sale de la acea providențială zi - 1 DECEMBRIE 1918.

REDACTIA

Între consemnarea mai veche a lui Micu-Clain cu numele Maer și cea nouă Maior (45) datorată învățatului teolog Mircea Păcurariu de la Institutul Teologic din Sibiu, vedem o lungă posibilă dispută benefică în clarificarea evoluției Măier/Maer/Maier/Maior, cu atât mai mult cu cât episcopul Maer era un ascendent al lui Petru Maior, și îl vom trece în Catalogul nostru de suflet măierean.

12. Ce spun dicționarele de nume de familie?

Restul comorii de nume proprii, în afară de cele provenind de la gradul militar ori de la maghiran, îl vom pune la locul lui în tezaurul lingvistic măierean și ne vom mulțumi, dar nu vom fi de acord în totalitate (vezi numai numele de familie Maier din satele de pe valea superioară a Timișului), cu explicațiile date în cel mai recent "Dicționar al numelor de familie românești" /21/ (1983), în care se glosează "zgărcit" "(1) Maier: germ. Mayer. Meyer, cf. n. top. Maier (ung. Major); (2) Maierian <n. top. Maier (Ardeal), cu suf. -ean; (3) Maierescu <Maier (v.m.sus, s.v.) cu suf. -escu", la pag. 287, respectiv "(4) Maior: germ. Major, variantă a lui Meier, fermier, administrator de moșie, vechil/sau și ung. mājor, fermă; cf. Maier (v.mai sus, s.v.); (5) Maiorescu <Maier, cf. n. top. Maioresți (Ardeal); (6) Maiorovici: pol. majorowicz" la pag. 288, respectiv "(7) Măierușan <n. top. Măieruș (Ardeal), cu suf. -(e)an la pag. 297". Remarcăm frumoasele nume de familie Maierescu și Măierușan semnalate în /21/ și inexistente în catalogul bucureștean deja utilizat /22/, comentând că etimologia lui Maier prin "germ. Mayer" /21/ (p. 287) justificată "cf. n. top. Maier (ung. Major)" nici nu ține cont de Meier/Meier(hof), reducând drastic înțelegerea sensurilor lui Maier/Măier/ și de aici înțelegerea adevăratelor origini, inclusiv ale măier/maier/maior-ului, dacă se face apel numai la numele de familie românești înregistrate în acte scrise germane (șasești ori șvăbești) și/sau maghiare, cum se face în /21/, chiar dacă apelează măturis și la Cărțile de abonați telefonici tipărite. De asemenea, observăm că la baza etimologiilor date în /21/ stă justificarea "conform numelui topic Maier", nume care, împreună cu (-u) -sunetul ce "reprezintă lumea creată și caracteristicile ei - echilibrul și unitatea" /40/, p. 85), dau Maieru, adică numai Maierul nostru este neprecizat utilizat "n. top. Maier (Ardeal)".

13. Maioreni noștri din Maieru și Maier/Măier-enii din preajmă.

Ne bucurăm de citarea toponimului Maier (Ardeal) ca sursă generatoare de limbă românească în numele de familie românești, dar ca măiereeni autentici ne și înfrământăm de faptul că, la noi, în Maieru nu știm să existe sau să fi existat, cum există prin vecini, măcar unul din numele de familie având rădăcina Măier/Maier/Maior născătoare de: Maier, Măieraș, Măieran, Măierean, Maierian, Maieron, chiar Maiersohn, Maierescu, Măier, Măieran, Măierean, Măiereanu,

Încercare de întemeiere mitico-lingvistică a toponimului MAIERU (10)

Măierescu, Măieru, Măierușan, chiar Maieru (în București!) fără a-l mai pune la socoteală pe vechi atestatul Maer (ascendentul lui Petru Maior) care a dus sigur la Maior cu subfamilia sa: Maioran, Maioranu, Maiorean, Maioreanu, Maiorescu, chiar Maiorovici (sărbizatul Maior, ori polonizatul!). Întristarea ni se transformă într-o firească întrebare: Care din membrii extraordinarei familii lingvistice enumerați mai sus trăiesc prin preajma Maierului și unde în județul Bistrița-Năsăud? Ca și autorul "Dicționar-ului numelor de familie românești" /21/, vom apela, din nou, la sursa incompletă dar mai la îndemână, oferită de Cărțile de abonați telefonici, din cea a județului Bistrița-Năsăud /63/, aflând că în anul 1987 aveau aparate telefonice: opt familii Maier (trei din Bistrița, una din Năsăud, una din Sângeorz-Băi și trei din Monor), trei familii Maierian (două din Bistrița, una din Beclean), douăzeci (!) de familii Măierean (zece din Bistrița, șase din Chiuză (I), una din Lechința, două din Nimigea și una din Rebra), două familii Maior (una din Bistrița, una din Beclean), o familie Maioreanu (din Bistrița), una Maiorescu (din Bistrița) și una Maieran (din Bistrița), însumând un total de 6 nume de familie revendicabile teme în discuție, repartizate unui număr total de 35 de familii viețuind în 10 localități (4 orașe și 6 comune). Cum se observă, de interes deosebit este Bistrița, majoritară în prezența de familii Maier (3)/Maierian (2)/Măierean (10), ca și surprinzătoare Chiuză cu 6 familii Măierean, urmată de Nimigea (2) și de Rebra (1). Sursa de Măierean a Chiuză (la rândul-i posibilă sursă pentru Măierean din Bistrița-Năsăud - capitală de județ (!) va necesita o cercetare aparte, nefiind exclusă și o propagare dinspre Măiereștea Sălajului (aflată la circa 110 km. la vest), ca și una dinspre Maieru (aflat la circa 42 km. în linie dreaptă spre nord-est), de și mai mare interes fiind autenticitatea cizuană a familiilor Măierean. Alți vecini care să ne dea răspuns la pusa mai sus întrebare i-am aflat în județul Suceava /44/, importanți având în vedere legăturile istorice ale Maierului cu lumea Moldovei /11,31/, noi putând aproxima răspunsul prin obținerea unei familii lingvistice bucovinene: Maier, Maierian, Maierianu, Maierian (I) și Maierescu, fără a neglija pe "accidentatul" Maierian și nici pe germanicul Mayer (un nume), totalizând 6 nume de familie, repartizate la 34 de familii, trăitoare în 8 localități (Suceava - 16, Câmpulung - 3, Rădăuți - 5, Botoșana - 4, Gura Humorului - 2, Căcica - 2, Solca - 1 și Stroiești - 1), cu 7 - Maier, 21 - Maierian, 2 - Maierianu, 1 - Maierian, 1 - Maierian și 2 - Maierescu. Din statistica precedentă, datele aparținând până în 1995 inclusiv, rezultă o copleșitoare prezență a numelui de familie

Maierian, cele 21 de nume fiind prezente în 6 din localitățile amintite (8 - Suceava; 4 - Botoșana, 3 - Câmpulung, 3 - Rădăuți, 2 - Gura Humorului, 1 - Solca). Urmează prezența Maier, cu 7 nume (3 în Suceava, 2 în Căcica, câte unul în Rădăuți și Stroiești) și încă 2 nume Maierianu, prețiosului Maierian din Suceava remarcându-i posibila formare din Maier-ian asemeni lui Valerian, sau asemeni lui Marian. Rădăcina Maier fiind prezentă în 32 din cele 34 de nume, performanța statistică de existență a numelor de familie plecând de la Maier în județul Suceava o depășește puțin pe cea din Bistrița-Năsăud (31 de nume de aceeași rădăcină). Dacă ținem cont de populația celor două județe situația se schimbă radical: în județul Bistrița-Năsăud ar rezulta câte un nume de familie cu rădăcina Maier revenind la 10.000 de locuitori (reprezentând și procentajul de aparate telefonice revenind prin acest nume, la data apariției Cărții de telefoane), în timp ce în județul Suceava ar reveni câte un nume la 20.000, iar în București (cu cele 95 de nume de familie cu rădăcina Maier) câte un nume la circa 22.000. Luând în calcul și numele cu rădăcina Maior, revine câte un nume de familie cu rădăcina Maier/Maior, la circa 9.000, 19.000, respectiv 15.000 de locuitori în județul Bistrița-Năsăud, în județul Suceava, respectiv în București. Indici asemănători am putea întocmi și pentru alte 6 județe (Botoșani, Buzău, Giurgiu, Prahova, Vâlcea și Vrancea) rezultând cifrele: 1 la circa 23.000 în Prahova, 1 la 100.000 în Vrancea și în Giurgiu, 1 la 200.000 în Vâlcea și zero în județul și orașul Buzău. Fără alte comentarii asupra indicatorului de Maier-i utilizat, ne vom întreba, din nou, de ce același indicator are valoarea zero și în Maierul județului cu cea mai mare caloare /1/10.000), ca și în îndepărtatul județ Buzău? Neavând încă răspuns la întrebare, ne vom mulțumi cu un detaliu măierenesc, activat de îndată ce ne amintim de cei din neamu' Maiorului, maioreni noștri din Maieru, cei ce au dat numele unei uliți perpendiculare pe ulița lu' Gălușcă de pe Părcioaia cea dăcică, maioreni ce au dat și emigranți în America. De asemenea, nu vom uita că Maioru' este un supra nume, o poreclă cum sunt atâtea în Maieru, unele din ele cuvinte străromânești precum Boroiu, Cagelu ori Gozic. Să fie neamu' măiereenilor o spiță venind spre noi din acei măieri/maieri ce au stat la temelia întemeierii mitico-lingvistice a Măieru/Maieru-lui, descendenții acelor străroni păcurari/păstori oieri-originari?!

Dr. VALER SCRIDONESI CĂLIN

***** Și Galați cu un indice 1 la 200.000 locuitori. La Palatul telefoanelor din București colecția de Cărți județene de abonați telefonici este extrem de săracă (în martie 1997 era de 5, din 40 necesare). De aceea, n-am putut întocmi o distribuție a numelor de familie cu rădăcina Maier, la nivelul întregii țări.

UNIREA NOASTRĂ CEA MARE

Evenimentul de la 1 Decembrie 1918, îndeosebi pentru noi, ardelenii, nu va însemna niciodată doar o simplă lecție uscată pe care o găsești în străsoarea unui manual de istorie la pagina care; el este chiar inima devenirii noastre, crezul și scopul cel dintâi. Păstrăm la loc de cinste aceste elocvente cuvinte pe care Nicolae Titulescu, fără să fie ardelean, le-a scris, firește, cu gândul la Unire: "Ardealul nu e numai inima României politice. Priviți harta: Ardealul este inima României Geografice. Ardealul e leagănul care i-a ocrotit copilăria, e școala care i-a făcut neamul, e farmecul care i-a susținut viața". (S.U.)

80 de ani de la făurirea României Mari

Realizarea României Mari acum 80 de ani constituie unul din cele mai de seamă evenimente a istoriei neamului românesc. Marea Unire din anul 1918, a fost visul de veacuri a generațiilor de români ce s-au perindat după unirea de o clipă

Delegația maierenilor la Alba Iulia, la 10 ani de la UNIRE (1928)

a lui Mihai Viteazul care s-a autonomit în primăvara anului 1600 "domn al Țării Românești, a Ardealului și a toată Țara Moldovei, pohta ce am pohtit". Actul de unire a Moldovei cu Muntenia din 24 ianuarie 1859, a avut un mare răsunet în inimile tuturor românilor, trezindu-le speranța într-o apropiată întregire națională. Astfel, desăvârșirea unității

naționale a României era o necesitate obiectivă, justă și legitimă, care concorda în întregime cu năzuințele de veacuri ale poporului nostru și cu însuși sensul dezvoltării istorice.

Istoriografia românească este extrem de generoasă cu acest eveniment crucial, scoțând la lumină an de an, noi și noi aspecte ale izbăvirii noastre, în tratate, studii, monografii și articole în reviste și ziare.

Prilejul înfăptuirii Marii Uniri, s-a ivit în condițiile sfârșitului primului război mondial (1914-1918), când în urma revoluției din Rusia, în 1917, Imperiul s-a destrămat și a câștigat teren ideea autodeterminării, când popoarele erau libere să hotărască soarta lor, idee pusă ca principiu și de președintele SUA, Woodrow Wilson, la încheierea păcii cu Puterile Centrale. Aceeași soartă a avut-o și Imperiul habsburgic sub loviturile mișcării de eliberare a popoarelor. Rând pe rând, cehii, slovacii, polonezii, croații, slovenii, finlandezii etc. și-au întregit statele naționale.

În această mișcare a popoarelor se înscrie și lupta românilor pentru desăvârșirea unității statale. Basarabia (27 martie/9 aprilie 1918, urmată de Bucovina 15/28 noiembrie 1918) și Transilvania (18 noiembrie/1 decembrie 1918) se unesc prin voința maselor populare și a hotărârii adunărilor democratice cu patria mamă. Marea Unire din 1918 s-a relizat prin adunări reprezentative ale fiecărei provincii, alese pe baza principiului sufragiului universal sau de organizării legal constituite, prezența multor participante la aceste adunări a adăugat caracterul reprezentativ al acestora și un caracter plebiscitar.

În Transilvania și Banat, sașii, șvabii, evreii, reprezentanți ai populației maghiare etc. au avut posibilitatea, la sfârșitul anului 1918 și în cursul anului 1919, ca prin Congrese naționale, adunări reprezentative, scrisori, memorii către Conferința de pace sau prin presă să-și exprime adeziunea la actul Unirii. Astfel, în manifestul din 3 noiembrie 1918, semnătore de reprezentanți de seamă ai vieții culturale și obștești ungare, printre care Ady Endre, Béla Bartók se spunea: "Ne trezim ușurați la conștiința faptului că nu mai suntem forțați să fim stâlpii asuprii. Să trăim unul lângă altul în pace, ca națiuni libere cu alte națiuni libere". În Rezoluția Adunării Naționale a sașilor transilvăneni din 8 ianuarie 1919 se spunea: "Poporul sășesc, întemeiat pe dreptul de liberă dispunere, declară alipirea sa la regatul român și salută frățeste poporul român și-l felițită din inimă pentru îndeplinirea idealului național".

După constituirea Consiliului Național Central în 30 octombrie 1918 din care a făcut parte și Enea Grapini din localitatea Șanț, județul Bistrița-Năsăud, din partea Partidului Social Democrat, cu rapiditate s-au înființat consilii naționale și gărzi

naționale românești în toate localitățile transilvănene și bănățene subordonate acestuia.

Este firesc ca și în comunele noastre foste grănicerești unde spiritul național a cunoscut cote ridicate în toată perioada istoriei noastre moderne și nu numai, dorința de libertate și unire cu patria mamă să se manifeste cu mult entuziasm.

Din documentele cu privire la Marea Unire din 1918, aflate la Muzeul din Maieru, aflăm printre altele că în această comună locuitorii și-au exprimat dorința de Unire prin organele nou constituite cu două săptămâni înainte de 1 Decembrie 1918, entuziasmați și de "Apelul C.N.R.C. în care se arată: "Frați Români! Fraților ostași, care v-ați întors după atâtea suferinți lungi și grozave la vetrele voastre, voi cu gurile mute ați fost purtați prin toate câmpurile de războiu, pline de suferinți, voi care venind acasă ați aflat poate familiile noastre flămânzite și neindreptățite"... sunteți deslegați de "jurământul dat împăratului, aveți liberă voie să intrați în sfatul militar național român, să purtați simbolul mândru al suveranității naționale, tricolorul și sinteți supuși numai C.N.R."

În ziarul "Foaia Poporului Român" din Budapesta (19 nov. 1918) a apărut știrea trimisă de tânărul poet de 18 ani Iustin Ilieșiu, secretar al gărzii naționale din comună, că în "Maieru, comit. Bistrița-Năsăud, s-a constituit Sfatul național român sub prezidiul domnului Iulian Ciorba preot".

Sub imboldul aceluiași "Apel al C.N.R.C. în care la punctul trei îndemna pe locuitorii comunelor astfel: "Constituiți-vă imediat în gardă locală, în care poate fi primit fiecare om de cinste, fără deosebire de neam și lege". În comuna Șanț, Garda națională locală era compusă din 30 membri, având ajutor de comandant pe Singeorzan Onisim, iar în Maieru, ne informează în continuare Iustin Ilieșiu, în același ziar, că s-a organizat garda națională română, sub conducerea domnului Ioan Barna, sublocotenent în rezervă, depunând poporul întreg cu cea mai vie însuflețire jurământ Com. Național Românesc și organelor sale din Ardeal. Garda era formată din 28 de cetățeni după cum urmează: Barna Ioan – comandant, Boșca Dumitru, Partene Constantin, Ilieșiu Iustin, Ureche Anchidam, Candale M.Vasile, Cobzaș Adrian, Ureche Doniză, Avram Dumitru, Loriș Toader, Pop Alexandru, Olar Doniză, Irini Iulian, Birta Simion, Motofeala Iacob, Bumbu Ioan, Cărbune Ambroziu, Hoza Domide, Avram Lazăr, Cimuca Ioan, Bumbu Aurel, Candale Vasile, Boșca Pop Loghin, Motofeala Petru, Lăzăroaie Alexandru, Rauca Alexandru, Hehea Octavian și Ometiță Mihăilă.

În final, secretarul gărzii naționale măierene menționează alungarea din comună a organelor stăpânirii opresoare maghiare, instaurându-se ordinea și liniștea sub "Drapelul tricolor visat de moși-strămoși care filfice falnic, mîndru pe școli și cancelarii vestind libertatea și desrobirea nației noastre românești".

În convocarea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia pentru 1 Decembrie 1918, cunoscut fiind mersul evenimentelor și realizarea Unirii Transilvaniei cu România – se arată că "Istoria ne cheamă la fapte... Fii tare neam românesc în credința ta, căci iată se apropie ceasul mîntuirii tale". Așadar, eforturile și jertfele înaintașilor dăduseră roade încă din ziua de 1 Decembrie 1918, Ziua Unirii, ne apare acum, dacă venim pe firul evenimentelor, dinspre trecut către prezent, ca o dată stabilită demult. Unirea, ca atare, - scria Ion Lăncrăjan - "fiind un eveniment care nu putea să nu aibă loc, putea fi amânat cum a și fost, dar de petrecut trebuia să se petreacă".

Unirea hotărâtă acum 80 de ani la Alba Iulia, ca un eveniment al istoriei, iar din a patra dimensiune, care cuprinde eternitatea, ca împlinirea uneia din legile pe care se reazimă existența Universului.

De opt decenii, gândurile noastre se îndreaptă an de an spre cetatea de slavă și de durere al neamului nostru Alba Iulia, pentru că nu ne lasă Basarabia și Bucovina de Nord să fim pasivi.

Poetul Iustin Ilieșiu, secretarul Gărzii Naționale locale

Inv. Ioan Barna, comandantul Gărzii Naționale din Maieru

În spațiul muzeului "CUIBUL VISURILOR" din Maieru se păstrează și se primenește mereu un colț al Unirii celei Mari. Marea eveniment este oglindit în această expoziție permanentă a unor mărturii locale cărora trecerea timpului le sporește valoarea: fotografii, obiecte, publicații și alte documente aferente.

Multe dintre aceste dovezi au fost donate de către poetul IUSTIN ILIEȘIU, el însuși luptător participant la pregătirea Unirii. Iată textul său explicativ așezat sub o fâșie de tricolor românesc pe care a sărutat-o când s-a despărțit de ea (iunie, 1979), scriind:

"Tricolorul purtat la braț în Garda Națională din 1918. Cu acest tricolor pe braț am sărbătorit la 1 Decembrie 1969 pe Episcopul Iuliu Hossu, care își are domiciliul la Căldărușani (mănăstire), la împlinirea a 51 ani de la Unirea Ardealului cu Țara Mamă..."

Episcopul Hossu a citit Actul Unirii și tot el a făcut parte din delegația care a dus la București Actul Unirii.

Episcopul Hossu, de 85 de ani, a oficiat singur un serviciu divin, în odaie unde locuiește și unde își are improvizat și un mic altar la mănăstire. El și-a adus cu drag aminte de comuna Maieru, unde a fost primit în anul 1922 de populație, în frunte cu 50 de călăreți, când făcea o vizită canonică în satul nostru.

L-am vizitat cu dr. Aurel Dumitraș, medic, dr. Tomșa, fost prefect de Sălaj și alți doi medici".

Iustin Ilieșiu

Publicăm, de asemenea, poezia 1918" apărută în volumul "Sângerări ardeleni", Ed. "Remus Cioflec", București, 1942, pag. 318, precum și două epistole versificate culese de poet, din Maieru, încă din anul 1917, publicate în vol. "Folclor din Transilvania", Texte din colecții inedite, III, 1967, Editura pentru literatură, București, pag. 201 și 205. (S.U.)

Iustin Ilieșiu

1918

Inchinare foștilor luptători din Gărzile Naționale Române din Ardeal și Banat

De mult, când cupa noastră de lacrimi era plină,
Când rob era românul în țara cea străină,
Și ne lovea cu ură sălbatică barbarul,
Când apăsa, ca astăzi, pe trup român hotarul,
Ne împărțeam destinul cu apele și munții
Și plugul suferinței brăzda seninul frunții,
Când ferecați în lanțuri mureau pe cruce frații
Și ne plâneau de milă înnegurați Carpații,
Răvneau dușmani nemernici să ne dărâme traiul,
Să ne răpească legea, să ne sugrume graiul...

Dar a pornit în lume să bântuie cumplit
Furtună fără margini și cerul s-a-nnegrit,
S-a îmbrăcat în pară Apus și Răsărit...
Gemea pământ și aer în uragan de foc,
Lucea sinistru-n zare al fulgerului joc,
Urlau a moarte tunuri și schije de șrapnele,
Grenade fără număr, ducând prăpăd cu ele
S-a-nncins în brău de flăcări bătrânul nostru glob,
Apoi mijiră zorii dreptății pentru rob...
În zruuit de lanțuri și-n prăbușiri bizare,
S-au năruit în noapte nedreptele hotare...

O mie nouă sute în cap și optsprezece...
E mult de-atunci... Simt timpul în goana lui cum trece.
Se înălțau spre ceruri mărețe osanale
Români cu arma-n mână în Gărzi Naționale
Treziiți din somn de lanțuri porniră spre dreptate
Pecetluind UNIREA la Alba în Cetate,
Și cete după cete, ca tunetul și valul,
S-au revărsat eroii cutremurând Ardealul.

A Dacă-i Țara asta de-creme și bici,
Că Dacă-i Romaniai ne-amezate aici,
A noastră-i Țara asta și-n veci de veci va fi
Și tricolorul falnic pe-aici va străluci.
Simt lupta cum începe la sat și la oraș,
Cum tremură de groază năpraznicul vrăjmaș...
Din tunuri de biserică se-aude cântec sfânt
Și Gărzi Naționale răsar ca din pământ.
De-acum, în Țara asta sunt liberi toți Români,
Și plâng de bucurie copiii și bătrânii.
Din ceruri ne zâmbește al Libertății soare –
Cât vezi cu ochii Țara e numai sărbătoare,
E numai fericire, e numai dezrobire
Și ardelenii jură cu frații lor Unire...
De-atunci și până astăzi trecu un sfert de veac,
În muncă și-n credință trecu poporul DAC,
Blajin și bun la suflet, clădind mereu altare –
Dar îl pândea vecinul dușman lângă hotare.
Și-n patruzeci, în toamnă, ca un mișel ascuns,
Pe căi nebănuite în țară ne-a pătruns,
Și-a fefuit Ardealul, și-l jefuiește încă,
Și-i necinstește morții... Dă, Doamne, vreri de stâncă,
Să văd România iarăși cum bat aceeași cale!
Prin Cluj și Năsăud, în marșuri triumfale!...

Scrisori din război (urmăre din pagina 2)

Scrisoarea a VI-a 1/

Împărate, împărate,
Pune pace, nu te bate,
Că nu sunt feciori pe sate.
Numa' haine-mpăturate
Și neveste supărate,
Numa' babe și moșnegi,
Nu pot merge de betegi.
Au rămas mame bătrâne
Și copii fără de pâine.
C-au plecat părinții lor
Pe munții Carpaților,
Și amu betegi, raniți,
Și la inimă scârbiți.
Că își văd amară sarte.
C-or muri de sat departe.
Vai, Galiție pustăie,
Mulți voinici mai mor în tine.
Tot luptând cu vitejie.
Frunză verde lemn uscat,
De dușmani pe-aici am dat
Și ne-am pus pe închinat,
Da' nu cu vin și vinars,
Ci cu urât și necaz.
Încinam de sănătate
De la o sută de pași departe,
Încinam cu tunurile
De răsunau dealurile.
Ei tunau, noi fulgeram
Și tot așa încinam.
Tot așa om încina
Pân' bătaia s-a găta.

Foaie verde de scumpie.
Ș-am plecat la bătaie
Pe dușman să îl oprim,
Țara să ne-o mântuim.
De la Lemberg mai în vale
Am ajuns la o strămoare,
Une-o fost focu' mai mare.
Stau feciorii grămădiți,
De gloanțe de tun loviți,
Că tunu une lovește
Pe mulți feciori prăpădește.
Tunu-i o armă vestită
De răi oameni iscodită,
Că glonțu lui une zboară
Sute de voinici omoară.
Sute de voinici rânește
Și toți se cântă morțește.
De vai, vai, copiii mei,
Cine s-a griji de ei?
De vai, vai, soția me,
Cine s-a griji de ie?
De cân' soarele-i tăt soare,
Și pe câmp floarea-i tăt floare,
N-o mai fost așa-ntâmplare.
Și de cân' îi lumea lume,
N-o mai fost așa minune,
Să să bată
Tăț-odată,
Crai cu-mpărați laolaltă...
Foaie verde ca scumpia,
Noi ne facem datoria,
Să nu zăcă cineva
Că nu ne-apărăm țara.
Focu' mare bobotește
Războiu' se tăt lungeste

Mulț frați de-ai mei o căzut,
Nu s-or întoarce mai mult,
I-o băgat domnii în foc,
N-ar ave-n lume noroc!
O murit cu mii și sute,
Și la cap n-au nici o cruce,
Nici nu-i cântă măicuța,
Nici nu-i plânge drăguța,
Nici nu-i pune în sălaș,
Nici n-au pânză pe obraz.
Frunză verde ca iarba,
Noi suntem pe-aici așa,
Cum îi și roua, vara,
Cum îi floarea câmpului,
Astăz' este. mâne nu-i.

Du-te, carte, și sosește
Și toate le povestește,
Da' nu le spune că plâng,
Numa' că de dor mă stâng,
Nu le spune că plâng greu,
Da' mi-i dor de satu' meu!
Foicică din cetate,
Noaptea îi la giurăte,
Tunu' astăzi nu mai bate.
Frunzută verde de nuc,
Noapte bună, eu mă culc.
Foaie verde de harbuș,
Scrisă îi de Cifor Rus,
Foaie verde măcieș,
Și îi de loc din Anieș.

1/ Culeasă în 1917 de la familia
lui Rus Cifor, Anieș

Scrisoarea a IX-a 1/

Frunză verde poame coapte,
Suntem trei surori de tâte,
Iară două-s măritate
Ș-amu-s tare supărate.
Că li-s duși soții departe,
Duș' departe-n bătaie,
Cine ști de-au să mai vie?
Una-n casă-i singurea,
Nu-i vine nici cărticea,
Nimeni nu-i are hia, 2/
Nime' baiu' nu i-l are
Și plânge cu supărare.
Una-i în casă cu noi,
Cu părinții amândoi.
La asta-i mai vine carte,
Da' pe soț nu i-l sloboade,
Nici măcar pe-o săptămână
Și știm că-i rănit la mână
Numa' de-ar fi numa-așa,
Că tot mai poate lucra
De-ar rămâne cu-atâta,
Că nouă ni-i drag și-așa.

Vai, nici nouă nu ni-i bine,
Că trăim tot cu suspine.
De cân' o-nceput război
Ne-o luat și cai și boi,
I-o dus în Galiția,
Mâncau-ar supărarea
Și altu' nu i-om vedea,
Erau boii cât un munte,
Ni-i i-o plătit cu cinci sute.
Cu cinsute cumperi porc

Și boi nu mai pui în loc.
Da' la boi nu mai gândim,
Numa' bine s-auzim,
Numa' pace să avem,
Pe cumnaț' să ni-i videm,
Numa' să mai fie pace,
C-om lucra și iar om face...

Împărate, măi haine,
N-ai o țară de rușane,
Oare nu țî-o mai spus nime'
Că ce faci tu nu faci bine?
Mânca-ți-ar inima câinii,
Cum omori tu tăt' români!
Mânca-ți-ar inima glia,
C-aduci în sat sârăcia!

Foicică de căline,
Versul e făcut de mine,
Pe mine mă chem-așa:
Lucreția Rauca.
Frunză verde ca măru,
Copilă din Maieru.
Și cine mi l-a citi
Poate că m-a pomini,
Că mi-au plecat cumnații,
Și mă doare inima
Unde văd goală țara,
Și mă doare sufletu'
Unde văd pustăi satu'.

1/ Scrisoarea este culeasă de la Lucreția
Rauca din comuna Maieru, raionul
Năsăud, în anul 1917
2/ Hie - grijă

Vecinii nostri

Modelul familiei URECHE

Se află în jurul nostru familii menite a sta drept modele de viață, mai cu seamă în fața celor tineri și adesea debusolați care nu prea știu să-și canalizeze energiile: prea înfiți, ori prea timizi, zgomotoși ori buimaci și risipitori de timp.

Maierul și localitățile vecine, făcând parte dintr-o zonă mai largă a păstrării, încă, a tradițiilor binecuvântate. Își recunosc astfel de familii de merit. Despre unele s-a scris, despre altele se va mai scrie în revista noastră. Deocamdată, să trecem puțin Dealul Poienii și să vă prezentăm familia veteranului Anchidim Ureche, coborâtoare dintr-un străvechi neam măierean: Urechenii.

Anchidim, Virgil și Dinu, tatăl, fiul și nepotul.

Badea Anchidim are 80 de ani, dar nu-i poți da mai mult de 60. S-a născut la 25 noiembrie 1918, "sunt mai vechi cu o săptămână decât Unirea", adaugă dânsul cu mândrie. Iubitor de carte, un filozof în felul lui, cum am cunoscut mulți între poienarii știuți până departe prin propensiunea lor pentru învățatură, pășește sprinten și mândru în portul lui strămoșesc amintindu-i pe bavi "grănițeri" de odinioară. O mustață stufoasă abia lasă loc privirii iscoditoare și cuminiți. Un autodidact, producător și păstrător de cultură. Poate fi întâlnit la aproape toate întâmplările astriste din jur ori mai departe, cu politețea și cu bonomia lui, neprefăcute, izvodite din cunoscuta omenie a românului de la munte. A conversa cu dânsul este o plăcere. Din primile vorbe îți dai seama că ai în față un înțelept, un veșnic iscoditor în lada de zestre a neamului. Pe una din scrisorile dumnealui găseam ovalul unui sigil personal cu un țext mișcător: "Strămoșilor noștri cinstire. Urmașilor eternă înflorire. Cartea este tezaur. Citiți și păstrați cărțile".

În tinerete și-a întregit mereu instruirea, profesând mai multe meserii. Din adolescență a iubit pomicultura. A întemeiat trei livezi de pomi, ca trei cărți deschise cerului și oamenilor. Între timp, a citit mult, și-a fundamentat credința în Dumnezeu. A început să adune obiecte vechi, probe ale măiestriei strămoșești: unelte și vase, țesături și cusături, cărți și bani vechi. A înfrapat un valoros muzeu în propria-i casă. Muzeul, operă continuată cu pricepe cărturărească de către fiul său, dl. Ioan Virgil, cuprinzând astăzi valori inestimabile, a devenit cunoscut până departe. El se constituie într-o altă carte deschisă oamenilor, cu ferestre care adună puteri de la soare ori din peisajul unui sat legendar, dar mai ales cu o ușă primitoare și dădătoare de îmbolduri... Lelea Titiana, nevastă-sa, l-a înțeles și l-a ajutat și ea.

Fică-sa, d-na Maria-Margareta, o bună profesoară de limba română, se implică, firește, în travaliul cultural al casei URECHE.

În urmă cu vreo 25 de ani a răsărit Dinu, poetul, feciorul d-nei Cătălina, profesoară de matematici cu reputație, și a d-lui Virgil, șeful de gară al Poienii. Precum o mlădiță aleasă, a tăsnit în lume din vechiul trunchi, acest sol al generației a treia, înzestrat cu alte alese daruri ale inteligenței, ca să întregască formula și triunghiul talentelor acestei familii de excepție, unde și geometria e la ea acasă...

Revenind la badea Anchidim, mai trebuie să spunem că el circula mult și că-și cunoaște bine țara, purtându-și cu demnitate sumanul său negru, cusut cu răsad. Ca să vadă dacă ea, Tara, este așa cum o arată cărțile, ca un alt Badea Cârțan, ori ca să împărțesească, hătru, din darurile minții, precum un Moromete... Da, un grănițer năsuidean redivivus, ca într-o poză de demult. Privindu-l, îți mai aduci o dată aminte adevărul din zicerea lui Horațiu, latinul: Verba docent exempla trahunt, cuvintele învață, dar exemplele pun în mișcare.

Spre a ilustra că și talentul literar "mere pe neam", la rubrica "Rebreniana" din nr. viitor al publicației noastre, vom publica una din scrierile lui Badea Anchidim: "O întâmplare cu marele Rebreanu".

Virgil Ioan Ureche, mult mai cuprins în cunoștințe de cultură decât i-ar cere-o profesiunea sa de șef de gară, este autor și coautor al unor manifestări și evenimente de răsănit în zonă și nu numai. Într-un celebru "vers" cules de vestitul vicar Ștefan Buzilă, ticluit de pe vremea grănițerilor, se spunea că poienarii n-au inimă. Uite, însă, cunoaștem poienarii cu hectare întregi de inimă, între alții și dl. Virgil al lui, Anchidim. În fuga condeiului îmi vin în minte nume de dascăli cu care dânsul colaborează de decenii, cum sunt: d-nele Măriuca Candale, sora marelui lingvist Sever Pop, Zamfira și George Andron, dl. Leonida Bumbu cu familia lui, ori ceilalți "Bumbi", verii mei primari, dl. Ofilant Varvari, soții Guzu, Pop, Coruțiu și alții. Fiecare cu performanțe de merit în zbaterea unei școli de elită de pe aceste plaiuri. Unii, cum sunt regretatul Leonida Dănilă, dl. Leonida Ștefănescu, ori Anton și Traian Buta, au ajuns prin merite pe trepte mai înalte în ierarhia învățământului.

Cu toți aceștia și cu mulți alții a știut să colaboreze Virgil Ureche, el însuși având vocație de dascăl. Harnic până la uitarea de sine, alături de Leonida Bumbu a raliat vreo zece aștrști poienarii și măgureni care s-au abonat și susțin revista noastră.

Inițiativele dânsului, prefăcute în fapte și evenimente, au îmbogățit calendarul de suflet al ilvenilor și nu numai. Meritele l-au propulsat în conducerea centrală a ASTREI noastre. Îmi amintesc cu plăcere de "Zilele ilvene" din decembrie 1996, zile consacrate evocării marii personalități ilvene, savantul lingvist Sever Pop, când Virgil Ureche, învingând inerții de care nu-i place să-și mai amintească, a știut să adune în jurul lui, cu pricepere și tact intelectualitatea locală și, desigur, satul, reușind să împlinească, la o înaltă cotă sufletească, rânduielile festivităților jubiliare și comemorative ce i se conveneau marelui învățat, prin participarea de prestigiu a unor universitari de marcă.

În asemenea înfăptuiri, cum știe și Virgil Ureche, ne mai izbir și de piedici; săgețile invidiei sunt pregătite de cei care stau pe margine și judecă nedrept.

Virgil Ureche știe să pună în valoare tezaurul de piese și documente muzeistice, se informează mereu, animează viața astristă. Mai presus de toate are meritul de a fi știut, alături de

d-na Cătălina, să-și crească copiii, pe Dana și pe Dinu.

Dinu Virgil, o mână de om, un munte de talent. Semne certe ale precocității: citea ziarul venind de la grădiniță spre casă; în școală creează probleme (de matematică, evident) și scoate trei volume de versuri înainte să împlinească 25 de ani...

A avut dascăli buni, pe bunicul Anchidim, pe mama Cătălina, pe învățătoarea Gabriela, apoi pe energica și competentă Maria Ruști din Măgura Ilvei, profesoară de română. D-na Cătălina, profesoară de matematică, poate l-ar fi vrut în întregime matematician. A urmat și absolvit liceul și Facultatea de Informatică. Acum vrea să-și desăvârșască studiile filologice, urmând Facultatea de Litere din Cluj-Napoca. Admirabil reciprocajul celor două științe în creația sa.

Demn, modest, cum sunt toți în familie, lui Dinu nu-i place să vorbească despre sine. Într-un mod providențial talentul său a avut șansa să întâlnească, în traectoria sușului, oblađuirea caldă și tutelară a unor personalități remarcabile în materie de scris: distinsul și regretatul poet Teohar Mihadaș, scriitorii și istoricii literari Teodor Tanco, Al. Husar și Nicolae Trifoiu. De fapt, Teodor Tanco îl descoperă, îl sfătuiește să publice primul volum și îi stabilește numele, din Ureche Nicolai Dinu, în Dinu Virgil, nume pe care tânărul autor îl adoptă și-l sfințește printr-un stil de viață exemplar.

Debutul literar al nepotului lui badea Anchidim venea cu un "Portret de țaran" publicat în "Plaiuri năsuđene", serie nouă, nr. 19/1995, avându-l ca erou chiar pe bunicul. Se putea altfel?

Autorul avea 21 de ani. Urmează, în trombă, cele trei cărți de poezie și proză: "Dincolo de oglindă" (poezii, povești, panseuri și opus-cule), Ed. "Mesagerul", Cluj N., 1996, apoi alte două volume în același an: "De dragoste de Dumnezeu" (versuri), Ed. Augusta, Timișoara, 1998 și "Curcubeul iluziilor" (versuri, crochiiu dramatic și panseuri) Ed. Napoca Star, Cluj N., 1998.

Aprecierile unanime, superlative, rostite cu ocazia lansării lor de carte ori în presă, dar mai ales plăcerea lecturii, dau cititorului siguranța consacării și originalității indubitabile.

Chiar dacă spațiul nu ne îngăduie acum o analiză mai cuprinzătoare a creației acestui tânăr, nu putem încheia aceste fugare considerații înainte să subliniem că el strunește bine, cu matură suplețe, mijloacele de exprimare modernă, împletindu-le cu cele tradiționale, uneori direct în matricea prozodică populară.

Prefirându-și în condei nesfârșitul șirag de strămoși temători de Dumnezeu, Dinu Virgil își dedică gândurile cele mai curate părinților, bunicului, pe care îi cinstește până la adorație.

Pentru rotunjimile acestui reportaj despre o familie dăruită cu alese haruri, voi reproduce prima dedicație de pe ultimul volum: "Bunicului meu, Anchidim Ureche, ultimul Moromete, la 80 de ani trăiți înțelept".

Da. Adesea pot fi văzuți împreună, mai aproape ori mai departe de vatra Poienii, pe unde pălpăie flacăra Culturii, acești trei bărbați destoinici: Anchidim, Virgil și Dinu Ureche. Veteranul peregrin, animatorul și poetul, legați între ei precum amurgul cu amiază, cu dimineața.

Stil și compoziție în romanul ION (2)

Substituirea femeii iubite cu pământul se încadrează și din semantica predicatului comun celor două subiecte: pământul se agăță de om cum Ana s-a lipt, naivă, de Ion. "De ce s-a agățat de el, când el numai zestrea i-o cerea?" (pg. 374).

Titu Herdelea îl sfătuieste pe Ion cum ar putea intra în posesia averii lui Vasile Baci - un fost Ion în tinerețe. Mijlocul este neomenos, sălbatic. Deși fericit la acest gând, Ion se cutremură. "Ridică privirea cercetător ca un hoț, prins cu ocaua" (pag. 38). În realizarea planului său, Ion intră în casa lui Vasile Baci ca un hoț. Pentru scopul propus și Titu Herdelea pătrunde în casa lui Lang la fel ca Ion "ca un hoț ce deschise ușa" (pg.140). Tot ca un hoț, pe ascuns îl urmărește și George pe Ion în planurile pe care le au aceștia: "George se întoarce ca un hoț și se așază la pândă" (p.144), iar Ion va pătrunde în finalul romanului în gospodăria lui George tot ca un hoț dar va sfârși sub lovitura acestuia.

Vestea că Ana a greșit cu Ion, umblă prin sat ca un tâlhar, pe ocolite. Întâmplarea e rușinoasă și e comentată mai ales de femei, pe la colțuri. Repetat, termenul înfloare, dar el dezvăluie o realitate crudă.

Ana pândește veștile din sat "cu inima cât un purice" (pg.37). Mereu în așteptare, mereu neliniștită, Ana are o soartă rea, dar nu cu mult mai rea decât a altor femei de la țară. Cinstită, fata lui Vasile Baci este capabilă de sentimente puternice: "L-a iubit pe Ion, mai adânc decât orice pe lume" (pg.179).

Comparațiile adâncesc suferințele Anei și sfârșitul ei neașteptat. Alungată și bătută, "o jucărie în mâinile lui Ion" (pg.161) fata este "jigărată ca o scoabă" (pg.180). "Mintea ei este stoarsă ca un burete uscat" (pg.178), iar vranița se închide în urma ei trosnind ca o descărcare de armă ucigătoare (pg.147). "Tăcută ca un câine" (pg.265), tipătul ei este "ca o suliță" (pg.146). Cu fața îngălbenită de pete pământii, întrebându-se, unde să mă duc? (pg.284), Ana este tot mai mult stăpânită de gândul morții. La moartea cărciumarului Avrum ea vede căpătulul căpăstrului bălăbănuindu-se ușor (pg.284) ca o pendulă ce măsoară timpul. Apoi moartea lui Dumitru Moarcăș o fac pe Ana să-și privească sfârșitul "ca o scăpare fericită" (pg.255). "Dacă trăiești rău, moartea-i bună și blândă ca o sărutare de fată mare" (pg.297), sunt printre ultimele cuvinte spuse de Dumitru, Anei. Inima ei este seacă și goală ca o pungă zvârlită într-o margine de drum de un trecător nepăsător" (pg.331).

În timp ce Ion visează pământul ca o îmbrățișare de țărancă, Ana se apropie de îmbrățișarea fetei care este moartă - o antiteză tragică. Gârla Popii îi devine prietenă și se zbate la picioarele ei "când ispititoare ca niște șoapecte

de dragoste, când amenințătoare ca un dușman de război" (pg.171).

Cu linii dure amintind de elementele naturaliste întâlnim în romanul Ion și alte comparații: "o babă ca o scoabă" (pg.10).

"Savista are... brațele ca niște cângi" (pg.15).

"Margareta e cu picioarele cât donițele" (pg.17).

Oamenii de la cărciumă au "brațele cu mușchii umflați ca niște șerpi flămânzi, iar cântecele lor sunt "doine de beție, târăgănite și lăbărtate ca niște femei dezmate" (pg.31). Adăugăm la acestea scena bătăii lui Ion cu

contemplării. Situat la o depărtare de o plimbare de o jumătate de oră de Armadia "satul părea un cuib de păsări ascuns într-o văgăună de frica uluiului" (pg.323), un sat așezat cuminte între șiruri de dealuri, o mică bijuterie.

"Satul părea mititel să-l cuprinzi tot într-un pumn și să-l pui în traistă ca o jucărie pentru copii" (pg.46). "Numai hotarul de întindea atât de mare" O enumerare de epitețe, metafore, personificări. Satul este privit de la exterior spre interior până se pătrunde treptat în inima lui. Sunt descrise rând pe rând lucruri mărunte în aparență, nesemnificative care pregătesc marea întâlnire; întâlnirea măreață cu satul și cu viața lui, marea scenă în care se va desfășura acțiunea romanului. Și, deși satul pare mort după primele lui semne, el totuși trăiește și încă înverșunat. "Duminică. Satul e la horă..." (pg.11).

Un asemenea enunț ilustrează izbânda lui Rebrenu "în lupta pentru prima frază" care marchează ritmul și tonul operii. De aici apoi începe marea poveste.

De predilecție, descrierile de natură se organizează în jurul cuvintelor sal și hotar: "Satul

întreg și jumătate din hotar se întindeau în fața lor ca o hartă mare cu reliefuri în culori" (pg.79).

Tabloul inserării cu ecouri din Coșbuc se animă prin folosirea tripticului hotar-țarină-țaran. "Hotarul respiră greu, învâluit într-o boare ușoară. Se auzeau chemările scurte pe țarină, șoaptele oamenilor ce soseau de la lucru pe șoseaua albă, răscolind colbul cu pașii lor grei și osteniți, scârțâitul carelor goale întovărășite de țărani sleiți de muncă" (pg.81). Idilismul, rar la Rebrenu, al acestui tablou este vizibil tulburat de sensul antiidilic al epitetelor: greu, grei, osteniți, sleiți de muncă, în consens cu tonalitatea generală a naturii lui Rebrenu.

Natura din romanul Ion este aservită omului sub formele sale îmblânzite. Valoarea ei este stihială dar ea este domesticită în bună parte și scriitorul o cunoaște.

Izvorâte din sfera fantasticului, urme ale vechii viziuni mitice, ele se păstrează prin comparațiile împrumutate: "vârful dealurilor ca niște capete de uriaș îngropați în pământ până-n gât", "suspina prelung, umilit și înfricoșat în fața uriașului (pământul)" (pg.81), nouri "ca niște balauri năpraznici", "mirosul gleei ca respirația sănătoasă a unui uriaș" cei doi temeni, uriaș și balaur, întâlnindu-se în dimensiunile mitice ale tabloului care pecetluiește biruința luptei pentru pământ.

"Se vedea acum mare și puternic, ca un uriaș din basme care a biruit, în lupte grele, o ceată de balauri îngrozitori" (pg.430).

(va urma)

Prof. OVIDIU PETRI

LIVIU REBREANU, cu câteva luni înainte de moarte, între prieteni din Maieru. De la stânga: Alexandrina Ilieșiu (Dida), Vicențiu Ilieșiu, Florica Pop, N.V. Ilieșiu, Fanny Rebrenu, Ionel Ciorba, Maria-Luiza Ilieșiu, Darius Pop, Cornelia Dragomir. București, 1944 (fotografie donată de N.V. Ilieșiu)

George, descrierea Anei rămasă grea, scena nașterii.

Deși groțesti la prima vedere, oamenii și scenele descrise întregesc un tablou realist al unei vieți de mizerie.

Rafinament artistic și talent de plastician dovedește Rebrenu în descrierea unor clădiri, judecătoria din Armadia "era o clădire mare, posacă, galbenă, cu un etaj și cu ferestrele zăbrelete" (pg.109), iar tribunalul "o casă greoaie, cu două etaje și cu ferestrele mici ca niște ochi vicleni" (pg.288).

Casa Anei "zăcea în întuneric, neagră ca un bivoliț" (pg.145), "cu ferestrele negre ca niște ochi somnoroși", iar casa familiei Herdelea rămâne "goală și părăsită ca un sârman cadavru necunoscut" (pg.324).

Bordeile din Gargalău sunt "ca niște cerșetori flămânzi" (pg.184) iar turnul bisericii săsești din Bisericii arată "ca un paznic uriaș și ursuz" (pg.277). Alte comparații dovedesc aceeași fină observație: "Privirea lui Vasile Baci era ca "a unui șarpe uriaș ce-și ametește prada înainte de a o înghiți". George, întors surprinzător din pădure, vorbește cu Florica "cu un glas și greu ca un dangăt de clopot" (pg.403). Se prevestea un sfârșit și se încheia o luptă.

Sosit la Roza Lang, Titu Herdelea vede pe masă o lampă ce avea "abajurul strâmb, ca o pălărie pe capul unui bețiv" (pg.140), o fină aluzie ironică și hazlie la îndeletnicirea zilnică a domnului Lang. Abajurul e un Lan în miniatură.

Cu trăsături distincte este reprezentat satul Pripas, prin detașarea scriitorului de peisaj, prezentarea acestuia făcându-se nu din mijlocul lui, ci din perspectiva neutră a

Alte nume întrebuițate de LIVIU REBREANU

Rusu Niculiță - din *Opere*, vol.8, p.664 și 808, s-a format ca nume din adj. "rus" și hipocoristicul Niculiță. În Maieru ambele nume sunt foarte răspândite.

Sabina - nume de origine latină folosit de Rebrenu în manuscrisele romanului *Ciuleandra*, format de la Sabin + suf. -a.

Simion - folosit în romanul *Ion* - Simion Butunoiu. Prenumele are o răspândire largă în Maieru, 50 (1,40%).

Solomia - din romanul *Amândoi*, este un personaj rustic cu nume tot așa de rustic. Este înfățișat ca: "o ființă elementară, jumătate orășancă, jumătate țărancă, în care sentimentele, pasiunile, își păstrează adâncimea lor originară. Solomia e în stare de orice jertfă, de orice faptă, când i se arată un pic de atenție" (Jurnal, vol.II, p.307)

Strâmbu, Toader - nume din romanul *Răscoala* care pleacă de la adjectivul "strâmb" cu nuanță de porcclă.

Ștefan a Floarii - nume din schița *Fruntașul* (*Opere*, vol.I, p.140), unul dintre primele nume românești intrate în încercările literare ale scriitorului. Ștefan este întâlnit și în alte opere: romanul *Ion* - Ștefan Pinteau, Ștefan Hotnog, Ștefan Popa și Ștefan Oprea.

Tătaru, Trifon - nume etnic din romanul *Ion*.

Tecla - prenume feminin întâlnit în romanul *Răscoala*.

frecvent folosit în Maieru, calendaristic.

Toader - prenume des întâlnit la Rebrenu în romanul *Răscoala* - Toader Dragoș și în romanul *Ion* - Toader Burlacu. Frecvent folosit și în Maieru, 30 (0,84%).

Toma - prenume des întâlnit în opera lui Liviu Rebrenu: Toma Novac din romanul *Adam și Eva*, Toma Bulbuc, din romanul *Ion* și Toma Leuca, din *Caiete*, p.275. Nume de origine latină.

Vasile - prenume cu mare circulație în onomastica lui Liviu Rebrenu. În Maieru are o mare putere circulatorie (apare de 200 de ori, adică 5,16%). La origine este nume calendaristic. Este întâlnit în *Răscoala* - Vasile Dragoș și Vasile Zidaru și în romanul *Ion* - Vasile Baci și Vasile Popa.

Văduva, Pantelimon - întâlnit în *Opere*, vol.8, p.893, "un flăcău chipeș, luat la oaste" al cărui nume s-a format de la supranumele "Văduva" și prenumele Pantelimon, răspândit în Maieru, 26 (0,72%).

Vărzari - din *Zestrea*, folosit în locul lui Vasile Baci. Are numele format după o poreclă colectivă.

Victor - prenume des întâlnit în opera lui Rebrenu. În Maieru este frecvent întâlnit, este de origine latină, "Victor"

Mama lui Liviu Rebrenu, Ludovica

- biruitor. Apare în *Opere*, vol.8, p.88.

Virginia - prenume feminin des folosit de scriitor în opera sa. Neologism latin format de la Vergilius, în *Caiete* apare sub forma Virginia Tetrat.

Varvara - prenume folosit cu forma populară Vârvara, ca în Maieru. Este consemnat în *Caiete*, p.275.

Zaharia - prenume frecvent în opera lui Rebrenu. În *Caiete*, p.461, Zaharia este înfățișat ca "un tânăr înalt și voinic cu o înfățișare blândă, iubitoare. E socotit cel mai tare om din sat". Numele este biblic.

Zenobia - nume din romanul *Ion*, mama lui Ion al Glanetașului. Pe Valea Someșului este întâlnit sub forma Zenovia, fiind de origine greacă.

Nume rare și pitorești întâlnite în opera lui Liviu Rebrenu

Alături de numele menționate mai înainte, întâlnim în opera lui Liviu Rebrenu nume cu o mai rară întrebuițare și nume cu caracter deosebit, pitoresc. Dintre acestea menționăm: Amarin, Batulbe, Bididiu, Blega, Bubulin, Bufnean, Cepeleasa, Drimbei, Dumitru Luta, Fontinică Ion, Hacıulea, Iftode, Iovine, Ligda, Linde Ion, Macovei, Pocitanu Cioncu, Miticună Ion și Ștefan Țița - extrase din listele întocmite de scriitor.

Din *Caiete* menționăm: Belcineanu, Dorel Dorina, Enescu, Grazzini, Ghenghei, Romeo, Julieta.

Din *Opere*: Dadarlat, Ispad Grig, Maria Morului, Vidigrin, Zapa Roman Apostol și Maieru Ruselin (din geneza romanului *Crăișorul Horia*).

IACOB NAROȘ

Prietenii ai Maierului

GHEORGHE SAVA CRĂEȘTI

La vârsta lui de peste 88 de ani, inginerul scriitor Gheorghe Sava, trăitor în capitala țării, înseamnă pentru noi, ca și pentru multă lume bună care-l știe, o pildă vie de apostolat intelectual. Și toți cei care îl cunosc vor subscrie afirmației noastre că asemenea oameni sunt rari.

A publicat mult, a tipărit cărți sub pseudonimul Iorgu Sava Crăiești, toate în slujba unui statornic ideal pedagogic: creșterea tinerilor într-o sănătoasă educație sexuală.

O viață întreagă a călătorit, a cercetat, a adunat ca o albină un impresionant volum de experiență în direcția asanării morale, pe care o împărtășește cu dărnicie celor care vor să-l asculte și să-l citească. Dumnealui mai este și un luptător în linia întâi împotriva unor devastatoare maladii omenești: tabagismul și alcoolismul.

Bărbatul acesta brav și înalt în toate își oferă drept model tinerilor, propriul său stil de viață, moralitatea sa aleasă și controlată. Încă de prin anii 80 a cunoscut Maierul, satul vestit pentru dărzănia lui în păstrarea tradițiilor strămoșești, a reușit să întemeieze un cerc al nefumătorilor, dar regretăm că inițiativa nu s-a bucurat de sprijin, de continuitatea necesară. Dl. Sava a venit însoțit de poetul Ioan Alexandru, un alt mare iubitor al vetrei lui Rebreanu. Cu materialele propagandistice aduse de d-sa, am amenajat și o mică expoziție în muzeu. Scrisorile sale, multe și dense, rămân tot atâtea lecții de etică și credință autentică, adevărate rețete ale stăpânirii de sine.

Dintre cărțile sale pentru copii și tineri (și nu numai), amintim pe cele mai recente: "Erosul creator de valori", "Scufița Albă și Papucii Fermecați" și "Zămbetul", tustrele tipărite în Editura "Macarie" din Târgoviște, prin grija meritorie a poetului și editorului Mihail I. Vlad, prieten și el al Cuibului visurilor. Într-un fel, drumul spre tipar al acestor cărți a trecut prin Maieru. În plus, autorul mi-a făcut onoarea publicării unui cuvânt de întâmpinare pe primul volum.

Paginile scrierilor sale – fruct al unei îndelungate cumpăniri – exultă o învăluitoare sinceritate și omenie prin intermediul povestirii. De precizat că în vidul moral care ne înconjoară în febra tranziției, e nevoie de repere morale pentru tânăra generație, spre a ști să pareze vârtejul atâtor ispite nocive. Erosul a fost și va fi întotdeauna creator de valori și izvoditor de lumină, iar printre destule cărți – buruieni, țâșnirea câte unei cărți – iarbă de leac e tonică și stimulativă.

Prietenul nostru nonagenar este cunoscut și peste fruntariile țării. Nu de mult, a fost invitat de onoare și delegat la a XI-a Adunare Generală a Uniunii Europene a Nefumătorilor, care a avut loc la Iași, între 26-30 iulie 1997, sub deviza "AER PUR".

Un alt motiv de mândrie pentru domnia sa: cariera strălucită a nepotului său, cunoscutul sculptor Marian Sava, de la Bruxelles, care în mai 1998, a câștigat Marele Premiu la expoziția de la Moulin d'Orgon, Provence, în confruntare cu 500 de participanți. O altă nepoată a sa este distinsa D-nă Cristina Struțeanu de la Televiziunea Română, care face din rubrica "Tradiții", un prilej de aleasă trăire spirituală.

Regretăm că, deocamdată, spațiul nu ne îngăduie publicarea unor reflexii inedite din scrisorile sale. O vom face cât de curând. În încheiere vom face loc aprecierilor pe care marele poet Ioan Alexandru le notează în prefața vol. "Zămbetul":

"Această umbră de om cât firul de mesteacăn, cu ochii albaștri-verzui, atins de bruma anilor, de ani aleargă după cuvântul potrivit, însuflețindu-i pe cei tineri de-a urma calea Morală a Tradițiilor poporului român, ale lumii Europei, ce a zămislit culturi și neamuri acolo unde noii veniți pe lume cu fiecare generație s-au lăsat lucrați, arați, semnați de plugul focului Logosului neprihănit ce înseamnă familie, Patrie, sfânta Familie, sfânta Patrie în spiritul jertfei acestui verb încarnat în fiecare frază, cuvânt și faptă istorică a omenirii gata să-i asculte Porunca iubirii... Iorgu Sava Crăiești a reușit să facă un lucru ajuns până și în ziare de prestigiu mondial".

La mulți ani și mulțumim pentru adâncă prietenie.

SEVER URSA

Folclor Sânzienele

Primele încercări de a explica originea sânzienelor aparțin lui Athanasie Marienescu, atunci când publica în "Albina" (1868) balada populară "Soarele și Luna" sau "Iana Cosânzeana", dar și în articolul "Explicări la Ileana Cosânzeana", tipărit mai târziu tot în "Albina" (1871). În balada amintită se povestește că Soarele s-a îndrăgostit de Lună (numită aici "Iana Cosânzeana"), cerând-o de soție. Luna l-a refuzat pe motiv că sunt frați și corpuri cerești. Soarele a vrut s-o răpească, dar luna s-a aruncat în mare. De atunci, se spune, vedem pe cerul două corpuri cerești "alergând" unul după celălalt. Unul din versurile baladei atrage atenția în mod deosebit: "Țese lana, țese". În mitologia romană Luna se numea Dea Iana, fiind sora zeului Ianus (Soarele). George Pop, în articolul "De unde a intrat povestea lui Arghir în literatura maghiară" (vezi Transilvania, anul XXII, nr. 6, 1892), susține că din Dea Iana s-a ajuns la româneasca Diana ca nume pentru Lună și că "prin atingere cu cultul grecesc, Diana n-a mai fost sărbătorită ca zeitățe de lumină, ci ca zeitățe de vânătoare, iar zeitățe de lumină a primit mai târziu numirea de Lună." Același George Pop (în art.cit.) argumentează faptul că Sânziana este compus din Sân și Diana, Sân fiind latinescul Sanctus, căci noi avem în românește: Sân-Petru (Sanctus Petrus), Sân-Georgiu, Sân-Mihail etc., iar Sânziana trebuie să fie, prin urmare, Sancta Diana. Există în cartea lui E.Hodos, "Poezii populare din Banat" (Caransebeș, 1905), un descântec "de iubire", care are notă informativă: "La Sânzienă, în 24 Iunie, sărbătoarea nașterii Sf. Ioan Botezătorul, fetele se scoală când se revarsă de ziuă și, înainte de răsăritul soarelui, se duc afară din sat, la cutare loc, care acum, la sfârșitul lui Iunie, e galben ca aurul de florile Sânzâienelor. Aici, fetele – de obicei câte două – se dezbracă în pielea goală, se uită să nu le vadă nimeni, și se spală pe față și pe trup cu roua florilor mirositoare înainte de a răsări soarele:

"Bună dimineața, Râul lui Iordan Și apa lui Viorean! - Mai șezi la noi Pe scaun de aur! - N-am venit să șed Pe scaun de aur; Ci am venit Să mă spal Pe față, Pe brață, Pe alba peliță, pe galbenă costiță. Și mie să-mi dai: În doi ochișori Doi bănișori,	În doi umerei Doi luceferei, În piept soarele Și zorile, În spate luna Și stelele, Pe mânecele, Numai stele, Pe polcuță Dragostile! În palmi pleznii În țări mă vestii, Mândră, frumoasă să fiu! Celor bătrâni vestită, Celor tineri iubită".
---	---

Așadar, am aflat că sânziana este o floare galbenă care crește prin livezi și păduri. În comuna Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, obiceiul cunoscut sub numele de "Sânzienă" se practică și astăzi în felul următor: în preziua datei de 24 Iunie, fetele și băieții pleacă pe câmp și culeg sânzienă din care își fac "cununițe". După apusul soarelui, grupuri de tineri și tinere fac focuri pe dealurile satului, își așază "cununițele" pe cap și sar peste foc; acest lucru se întâmplă și în seara zilei de 24 Iunie. De Sânzienă, satul este împânzit de focuri. Unele familii fac foc în curte pentru a-i trece peste foc chiar și pe copiii între 1-5 ani. La întoarcerea acasă, "cununițele" sunt aruncate pe acoperișurile caselor. Pentru fete, în special, există credința că, dacă cununița se oprește din prima aruncare, se va căsători în anul acela. Cununițele trebuie să fie văzute la revărsatul zorilor. De asemenea, bătrânii satului puneau în culturile de varză cununițe, convingși că acestea nu vor fi atacate de omizi. Săritul peste foc, în Țara Năsăudului, este unic. În alte localități, cu mult înainte, se făceau doar cununițe și se aștepta să apună soarele pentru a fi aruncate pe acoperiș. Oricum, obiceiul în sine poate fi considerat și treaptă de inițiere ezoterică, deoarece focul poate să reprezinte și purificarea practicantului. Cred că acest obicei păgân a fost consacrat Lunii, iar faptul că în ziua de 24 Iunie se sărbătorește Nașterea Sf. Ioan Botezătorul este doar o dorință a Bisericii de a înlătura obiceiurile păgâne. Că mai toate poveștile noastre au o Ileană Cosânzeană ne duce cu gândul la mitologica Helena, fiica Ledei, venerată de grecii din Laoconia (vezi Lazăr Săineanu, Mitologie clasică – credințe religioase și legende eroice ale grecilor și ale romanilor, Craiova, 1898, p.181) și zeitățe romană Iana, întâlnită în balada amintită.

ICU CRĂCIUN

MAIERU – File de monografie (12)

În episodul anterior aminteam de dominația apăsătoare și prelungită a magistraturii bistrițene (între 1475-1762) peste satele românești ale Someșului de Sus. Se dorea cu stăruință înlocuirea stării de oameni liberi din acest legendar "Districtus Valahicus" cu starea de iobagi aserviți patriciatului săsesc.

Nu se poate trece cu vederea peste semnificațiile adânci pe care, în anul 1600, le-a avut prima unire politică a celor trei țări române, operă nemuritoare a lui Mihai Viteazul. Vor fi tresărit atunci, și în inimile strămoșilor măiereni, nădejdi în vremuri mai bune. Prin pasul Rodnei va fi circulat o parte din corespondența marelui unificator, cu Moldova, iar o oaste a acestuia, condusă de temutul Baba Novac, a trecut pe valea noastră dincolo de munți. 1/

Arhivele conservă câteva documente care atestă, în același timp, influența administrației moldovene pe aceste meleaguri. Printr-o scrisoare din mai 1595, primarul din Câmpulung Moldovenesc îl roagă pe Ion Budacer, primarul Bistriței, să clarifice un litigiu între Nicula (ori Micula) din Maieru și un cetățean din Câmpulung, pe care îl declară fără vină. Printre altele, dăm peste niște mărturii mai puțin onorabile pentru măiereni și vecinii lor. Astfel, în anul 1688, trecând peste muntele Suhard, câțiva locuitori din Rodna, Ilva și Bârgău, precum și Tănase Moldovan "de aici" (Maieru) au jefuit mânăstiri din Moldova. Altădată, în 1692, un anume Constantin Turculeț, căpetenie de Cernăuți, scrie autorităților bistrițene despre neplata a 26 de coase, aduse de oamenii săi la Maieru, pentru 26 de oi, nepredate nici după 6 ani. 2/

La cumpăna dintre secolele al XVII-lea și al XVIII-lea se prefigurează, apoi se întâmplă noi zbuciumări în cuprinsul ținutului năsăudean. O parte din săteni rezistă presiunilor sau refuză să treacă la noua credință a bisericii unite. În fața comisarului străin și a protopopului unit Lupu Nazodi, măiereni Isip Morar, Grigore Pârle, Damian Ureche și Lupu Sângeorzan, avându-l ca purtător de cuvânt pe Ilieș Hogea, se țin dârzi, refuzând să fie integrați individual, ci numai în grup. Se declară uniți preoții Iacob și Larion, capelanii Alexă și Grigoraș, învățătorii Gavrilă și Gherasim, apoi George Feier (stegar) și Nicolae Grecul. 3/

Spațiul nu îngăduie și consemnarea altor episoade din care, încă cu secole în urmă, se poate intui spiritul de revoltă și dărzănie al localnicilor. Chiar și instaurarea regimului de graniță, prin militarizarea de mai târziu, deși avea să aducă înfăptuiri benefice certe și bine cunoscute, s-a așezat greu și cu vărsări de sânge. Dar până la înființarea Regimentului grăniceresc, în Valea Someșului de Sus se acumulează stări de obidă și un climat de revoltă demne de condeiul înmuiat în lacrimă al bardului de la Hordou.

Secolul al XVIII-lea va încheie în sine, chiar de la începutul său, un lanț însângerat de înțeleștări și năpăstuirii, în ton cu toată durerea transilvană.

Astfel, cum mai notam, între anii 1703 și 1711, "rebeliunea rakoczană", antihabsburgică, a lui Francisc Rakoczi II din Transilvania, a lăsat, firește, urme adânci și în istoria Maierului. Cunoscută îndeobște sub denumirea de răscoală "Curuților", această mișcare de masă a semnat și pentru măiereni o licărire de nădejde într-o apropiată scuturare a jugului asuprii străine. Între cei ridicăți la luptă se numărau mulți români din Maieru și din Rodna. De atunci ne-a rămas în sat nume de familie Coruț 5/, care se referă la cei care au luat parte la răscoala amintită. Celele de "curuți" erau sub conducerea directă a neînfricatului haiduc maramureșean Pinte Viteazul. Înrolați sub steagurile acestuia, bărbaiții țin-teau la reimpământărea libertăților și drepturilor din vremea lui Matei Corvinul. Realitatea, însă, era alta. Sătenii, familiile rămase la vatră, îndurau o dublă spoliere: pe de o parte susțineau material și uman pe răsculați, pe de alta, aveau de hrănit o nesățioasă armată regească adusă pe aceste locuri pentru a înăbuși răscoala. În anul 1707, de pildă, numai într-o lună și jumătate, satele Rodna, Maieru, Sângeorș, Leșu, Ilva Mică, Feldru, Văraș, Rebra Mare și Rebrisoara erau silite să strângă pentru un regiment, într-o magazie din localitatea Dumitra, 787 găleți grâu, 2068 de ovăz, 272 măji de carne, 116 care de fân. 4/ În plus, oamenii satelor răbdau tot felul de alte servituiți înrobitoare, iar împilările și jafurile husarilor deveneau insuportabile. Pe cerul nostru, brăzdat de suferință, părea să prindă contur pateticile stihuri căsbuciene:

"Când nu vom mai putea răbda,
Când foamea ne va răscula,
Hristoși să fiți, nu veți scăpa
Nici în mormânt!"

Dar șirul năpăstuirilor din "secolul luminilor" abia începea pe aceste plaiuri.

(va urma)

SEVER URSA

Note bibliografice:

- 1/ Hurmuzaki, Eudoxiu, *Documente privitoare la istoria românilor*, XV, P.I, 1911, pag.630;
- 2/ Boșca, Emil-Mălin, *Spicuri din trecutul unui sat grăniceresc*, Ed. Scriitorilor și Gazetarilor Năsăudeni, București, 1945, pp. 12-13;
- 3/ Idem, supra, pag. 15;
- 4/ Șotropa, Virgil, *Urme din timpul coruților în Arhiva Someșană*, nr. 17, Năsăud, 1933;
- 5/ Numele de Coruți derivă din latinescul *crux* și s-a dat întâi răsculaților lui Gh.Doja (1514) care luând crucea să lupte împotriva turcilor, s-au năpustit apoi asupra boierilor asupritori.

JOC pe Pod, cu vecinii sângeorzenii

Apelul literar al lui SIMION FLOREA MARIAN

Contemporanul lui Eminescu, bucovineanul

Simion Florea Marian (1.09.1847-11.04.1907) a avut, la rândul său, intense legături cu oamenii de cultură din Transilvania. Revista "Amicul familiei" ("foaie biseptemenaria pentru toate treburile vieții sociale"), care apăruse doi ani la Gherla și la Cluj până în 1/13 august, 1879, iar în al treilea an doar la Gherla ("foaie biseptemenaria pentru instrucțiune și distracțiune"), i-a publicat foarte multe articole, balade și doine. Începând cu nr. 1 (anul II), 1879, în "Amicul familiei" au început să-i apară la rubrica "Datine și credințe române" articolul "Stupitul cucului" și balada populară "Fata Bradului"; în nr. 5 (anul II), 1879, i s-au tipărit trei "Descânțete din Bucovina" (cu bogate note explicative): "De ceasul rău", "De întorcătura în pădure", "Tot de ceasul rău"; în nr. 7 (anul II), 1879, la rubrica "Doine populare din Bucovina": "Bătrânețile"; în nr. 8 (anul II), 1879, alte trei "Doine populare din Bucovina": "Nicula și Tinca", "Omul necăjit" și "Omul bătrân"; în nr. 9 (anul II), 1879, au apărut încă două "Descânțete din Bucovina": "De zâne" și "De Samca", iar în nr. 10 (anul II), 1879, două "Doine populare din Bucovina": "Dorul" și "Nevasta nenorocită"; în nr. 1 (cursul III), 1879, avea să-i apară la rubrica "Datine și credințe române" partea I a articolului "Cucul" (nesemnlat, de-abia în nr. 2 și 3 (partea a II-a și a III-a) fiind semnat. Colaborarea cu această revistă se reia în nr. 3 (anul IV), 1880 și nr. 4 (aceleși an) când, la rubrica "Mitologia daco-română", îi apare articolul "Piticotul", iar în nr. 8 și 10 (aceleși an) "Samca"; în nr. 35 (anul IV), 1880, publică "Gaia", iar în nr. 40 (aceleși an) "Nagățul".

Cu doi ani înainte de a fi ales membru al Academiei Române (la 34 de ani!), Simion Florea Marian publica în "Amicul familiei" (nr. 1) 1879, "Un apel literar". În cuvântul de deschidere, folcloristul arăta: "Voind a compune o carte întreagă de legende, datine și credințe române numai despre păsări, însă nefiindu-mi până acuma cu puțință a aduna toate celea ce le istorisesc și cred Românii despre păsările ce le cunosc ei, îmi iau libertatea de a mă adresa către toți aceia cari vin în atingere cu poporul să binevoiască a-mi da mână de ajutor și a-mi trimite legende sau povești, datinile și credințele, obiceiurile și moravurile, proverbele și zicalele, cântecele și cimiliturile câte le sunt dumnealor cunoscute și câte le vor mai aduna despre toate păsările a căror nume urmează aici". Lista conține 61 de păsări, la fiecare întâlnindu-se între 2-10 întrebări distincte: de exemplu la pupăză: "Cară este povestea acestei păsări? Ce a mâncat pupăza, după credința poporului,

dintru început și ce mănâncă ea acum? Din

ce își face cuibul? Ce prevestește oamenilor când cântă? Pe cine poreclesc Românii "pupăză" și din ce cauze îi poreclesc așa? Ce legătură este între pupăză și armeni, după credința poporului? Ce spun Românii că cred armenii despre dânsa? Cum se numește bărbătușul ei? Sunt și plante numite "pupăză"? Care sunt acelea? Ce mai spune poporul despre dânsa?" În final, preotul din Siret, Simion Florea Marian le cere colaboratorilor să noteze "ce sate, munți, dealuri, oameni, plante, vite etc. care se numesc sau se poreclesc după numele vreuneia din aceste păsări", sau să-i "descopere și alte nume de păsări, după cum le numește poporul, cari nu sunt înșirate aici". De asemenea, el cere "explicarea și întrebuintarea proverbelor, nomenclatura latină sau germană a plantelor, și alte asemenea, cari nu cad în sfera legendelor, datinilor și a credințelor etc.". Drept recompensă, primilor "cinci domni" care îi vor răspunde cerințelor, autorul le oferea câte un exemplar din "Balade", "Doine și hore", "Tradițiuni populare române" (scrise de el) și "Martira inimei", dramă de Constanța Dunca, celorlalți "domni" urmând a le mulțumi în ziare, unde "li se va publica totodată și numele".

În cel de-al doilea "apel literar", publicat în nr. 27 (anul IV), 1880, Simion Florea Marian își manifesta regretul că doar două persoane din Austria i-au răspuns: Gr. Crăciunaș din Ciobăncuța și Elia Pop, învățător în Șomcuta Mare. Oricum, munca sa a fost uriașă. Satisfacția i-a fost asigurată de faptul că a adunat din gura poporului cuvinte românești, reușind să scoată la lumină adevărate tezaure naționale, îndemnând și pe alți români de "a nu sta cu mâinile în șolduri" pentru a lucra în interesul națiunii române. "Am voit și voiesc - arăta el - să scot la lumină toate țările locuite de români, dimpreună cu toate legendele, datinile, credințele, cântecele, proverbele, medicamentele etc.; câte se află la poporul nostru despre paserile care le cunoaște el după nume, ca astfel să nu mai avem lipsă de-a împrumuta ceea ce ne trebuiește de pe la străini, ci să avem proprietatea noastră". El recunoaște că, de unul singur, îi venea foarte greu să reușească în ceea ce și-a propus și, de aceea, apela din nou la ajutorul confrăților. Astfel că, după cinci ani și jumătate de muncă, în 1883, avea să-i apară celebra sa lucrare "Ornitologia populară română" pentru care Academia Română îi acorda premiul Năsturel Herescu în valoare de 4000 lei aur.

ICU CRĂCIUN

PAGE BRYANT

Dicționar de mitologie a indienilor americani (4)

C

CAII. Indienii au primit cai de la spanioli. Acest lucru a avut un efect extraordinar asupra lor, nevenindu-le să creadă că pot străbate distanțe mari într-un timp scurt. De asemenea, caii au fost folosiți ca animale de povară, ceea ce le-a permis indienilor să se miște mult mai ușor. Unele triburi se mutau des, deoarece vânau bizoni sau alte animale și trebuiau să meargă în locurile unde vânatul putea fi găsit. În plus, calul l-a făcut pe indian să devină un războinic de temut, pentru că putea străbate distanțe mai mari, putea să fie mai rapid și putea să folosească tehnici de luptă mai puternice (folosirea lancei). În unele cazuri, ca în cele ale lui Nez Perce și Chief Joseph, caii erau dresați, renumit fiind Apaloosa. Astfel, calul a devenit un produs de "piată" ca etalon al prețului.

CALEA BINECUVÂNTATĂ. Este cunoscută și sub numele de "temelia religiei indienilor navajo"; este o ceremonie în care este povestită viața dură a indienilor navajo până în lumea contemporană. Ceremonia durează nouă zile. Legendele tribului navajo povestesc nu numai formarea ceremoniilor lor complexe, ci ele înfrunchează și istoria actuală a acestor oameni din perspectivă proprie.

CALEA BUNĂ ȘI ROȘIE. Poteca sau Calea cea bună și roșie este o sintagmă folosită de indienii din câmpie. Când cineva merge pe Calea cea bună și roșie, înseamnă că trăiește corect și urmează sfaturile Creatorului.

CALEA LACTEE. Indienii americani au o legătură puternică cu cerurile, în special cu ceața albă care se vede noaptea pe cer senin și pe care noi o numim Calea lactee. Pentru indienii skidi din ramura pawnee (din Nebraska), stelele din Calea lactee erau un drum mare și lung pe unde trec vântul și spiritele după ce au părăsit Pământul. O legendă a indienilor pawnee spune că această cale a fost formată din praful lăsat prin unirea unui bizon cu un cal. Indienii navajo considerau Calea lactee poteca spre lumea spirituală, de aceea o mai numeau și "podul curcubeului", adică podul dintre Pământ și cer.

CALUL ZBURDALNIC (CRAZY HORSE). A fost fiul unui bărbat pios, din neamul indienilor sioux: a fost un mare războinic. Numele său provine de la o viziune, în care i s-a arătat un cal fermecat. A fost cunoscut în mod special datorită aspectului său fizic: tenul alb și părul șaten. Alții au crezut că este unul de-al lor și fusese adoptat de către indieni.

CALUMET. Vezi Pipele.

CANIONUL BOYNTON. Se află în statul Arizona, localitatea Sedona și este considerat o așezare deosebită. Apașii yavapai îl considerau sacru, acolo aflându-se casa Creatorului, o grădină comparabilă cu Edenul.

CANIONUL CHACO. Este situat în statul New Mexico. Aici a trăit tribul Anasazi. Ruinele sale arată că acolo au existat odată 13 orașe, iar urmele metropolei demonstrează cât de bine a fost proiectată pentru a constitui un model pentru celelalte orașe. Se presupune că aici au locuit aproximativ 20.000 de oameni, unde se practicau cele mai numeroase ceremonii. Accesul la aceste ruine este deosebit de greu și

drumul până la ele este de aproximativ 8 km.

CANIONUL DE CHELLY. Se află în nord-estul Arizonei. Este locul Stâncii Păianjenului, casa Femeii Păianjen, creatoarea tribului navajo, și locuința Zeului Vorbitor, ajutorul ei. Tot aici se află și ruinele câtorva locuințe în stâncă, care datează de prin secolul 4, după Hristos.

CANOE. Acest tip de barcă a fost folosit de multe triburi indiene, în speciale de cele care au trăit în regiunea Marilor Lacuri sau lângă mare. Era folosită atât la transport, cât și la pescuit. Unele canoe erau scobite dintr-o singură bârnă, iar altele din bucăți legate cu coajă de mesteacăn.

CARRINGTON, HENRY. Vezi Norul Roșu.

CASTORUL. Conform astrologiei lui Sun Bear, castorul este totemul celor născuți între 20 aprilie și 20 mai. De fapt, Sun Bear folosește istoria și atributele naturale ale diferitelor toteme de pe Roata Destinului pentru ca orice persoană să-și poată găsi caracteristicile în funcție de animalul zodiacal: capacități fizice, comportament, obiceiuri trecătoare etc. Indienii cresc animalele într-un mare respect, datorită legăturilor lor speciale cu Natura și a puterilor acestora: zborul, hibernarea etc. Un exemplu poate fi vulturul, considerat reprezentantul Marelui Spirit datorită puterii sale de a zbura mai sus decât orice altă pasăre, deci mai aproape de zeu.

Castorul este cel mai răspândit rozător din SUA și al doilea ca mărime în lume. Caștorii adulți cântăresc între 15-35 kg. Lungimea sa este între 1-1,30 m. Este deosebit de priceput în a-și construi vizuina. Deși trăiește pe pământ, își petrece o bună parte din viața în apă, iar plămâni și sistemul cardiovascular sunt adaptați pentru a înmagazina oxigen pentru 15 minute sau chiar mai mult. Are o coadă mare, lată, subțire și solzoasă, care îi servește drept cârmă atunci când înoată și echilibrul când este pe pământ. Labele din față sunt foarte practice, putând ține în ele o ramură, sau să mănânce așa cum ținem noi un știulete; cu ele poate să care noroi și frunze pentru adăpostul său. Labele din spate sunt folosite ca niște palete când sunt întinse, ajutând să înoate cu foarte mare abilitate. Blana sa cenușie este deasă și este apărată de apă prin secreția unui ulei special.

CAYUGA. Vezi Iroquoii.

CĂMAȘA DIN TIMPUL DANSULUI DUHULUI. Indienii care participau la Dansul Duhului (Umbrei) credeau că haina purtată în timpul acestuia te apăra împotriva gloanțelor omului alb. Această cămașă era făcută din muselină, fiind decorată cu diferite simboluri sacre, asemenea mărgelilor viu colorate. Uneori haina era afumată ca să arate a piele de cerb, fiind ținută deasupra focului pentru a nu se observa că era făcută din piele netăbăcită. Totuși, aceste feluri de cămăși s-au dovedit a fi vulnerabile; în masacrul de la Wounded Knee, din decembrie, 1890, cei mai mulți indieni sioux purtau astfel de cămăși.

(va urma)

În versiune românească de ICU CRĂCIUN, din "The Aquarian Guide and Native American Mythology")

Vecinii nostri

Generalul Leonida Pop nu poate fi uitat (2)

În 1881 a fost chemat telegrafic la Viena pentru a ocupa postul de șef de cancelarie imperială. După un an a fost numit adjutant al Majestății Sale Împăratul Francisc Iosif I. Cu această ocazie împăratul i-a adresat următoarele cuvinte: "Acum pregătește-ți denumirea de adjutant general, noi lucrăm de multă vreme împreună și am motive depline de a fi mulțumit de D-ta și cred că și D-ta vei fi mulțumit de mine". La doi ani după aceasta a fost numit consilier intim militar al împăratului, printr-un bilet de mână pe care scria: "Dragă generale, Vă acord demnitatea unui consilier intim și rog să dispuneți și în această legătură să se facă tot ce este necesar". ss Francisc Ioseph. Documentul inedit se află în păstrare la familia V. Șuteu din Năsăud. Totodată a fost avansat la gradul de general de divizie. Generalul Leonida Pop i-a mulțumit, după care împăratul i-a răspuns: "Nu pot decât să-mi exprim din nou deosebita mea recunoștință și mulțumirea mea pentru prestațiile și succesele D-tale.

În 1889 îl găsim bolnav într-o stațiune din Elveția (A.P. Alexi, **Noul calendar de casă**, 1889, p.45). Atunci avea 58 de ani. În acest an i s-a acordat gradul de mareșal al artileriei. Alături de ordinile și decorațiile primite de la statul austriac a primit ordine și decorații și din partea altor state, cum este ordinul rusesc "Sf. Ana".

Pentru calitățile sale deosebite, bărbat curajos, mare, strateg, cu alese trăsături morale etc., generalul Leonida Pop este păstrat de curtea imperială de la Viena în înaltele funcții peste opt ani de zile. Ultima parte a vieții sale de slujbaș al curții imperiale este neclară, puțin cunoscută. În jurul anilor 1899-1900 s-a întâmplat ceva, cum spune scriitorul T. Tanco, dacă generalul Leonida Pop a fost "concediat cu competență de așteptare". În 1892, la insistențele proprii este trecut în disponibilitate.

Vizitează des Năsăudul, fapt ce-l dovedesc scrisorile adresate lui la Năsăud, din diverse părți ale lumii: Viena, Boze, Băile Fracis, Nice. În 1900 îl găsim la New York, fapt ce-l atestă o ilustrată trimisă de o cunoștință a sa din Chicago.

Leonida Pop a murit la 1 dec. 1908, la Baden în Germania. Ulterior, rămășițele pământești au fost aduse la Năsăud și depuse în cavoul familiei Goldschmidt, el fiind frate cu Ida, soția lui Goldschmidt. Pe mormântul său scrie:

Feldgeneralhofmaister

Baron Leonidas Popp 1930-1908

Latusque decet cui dicet in diem dixisse: Vixi.

(În traducere mai liberă: "Acelui bărbat puternic și mare i se cuvine să spună într-o zi: am trăit").

GEORGE UZA

Aquila

(Aquila chrysaetos)

Aquila este numele latinesc al acestei păsări – una din cele mai mari și maiestuoase răpitoare diurne – iar "chrysaetos" vine de la grecescul "hrysos" care înseamnă metal prețios, aur. În adevăr păsările vârstnice au penele la gât și ceafă galbene-aurii. Indivizii tineri au penajul brun-negricios cu pete albe la baza remigelor primare (la mijlocul aripii) și coada albă cu o largă bară terminală de colorație neagră. Ambele sexe au un penaj identic, dar femela este ceva mai mare decât masculul.

Asemenea păsări, cu o talie de 75-90 cm, cu o anvergură de 205-220 cm și o greutate (ptr. femele) de până la 6,7 kg, au nevoie de vaste spații de vânătoare: între 200 și 600 km, dar nu sunt rare performanțele unor călătorii mult mai lungi; o acvilă inelată din Finlanda, a fost găsită la... 2000 km, în Ungaria.

Pajura este un locuitor al regiunilor inospitaliere, întinse zone împădurite cu abrupturi stâncoase, piscuri și cornișe pe care se îngrămădesc, în perioada cuibăritului, crengi uscate, rădăcini și surcele. Reamenajată în fiecare an, această construcție poate atinge dimensiuni impresionante: 3,5 m înălțime și 2 m diametru. Cel mai adesea însă cuibul posedă mai multe cuiburi pe care le utilizează pe rând de-a lungul anilor. În această "îngrăditură" femela depune 2 ouă de-un alb mat cu pete roșcate și sure. Incubația durează în jur de 45 de zile, iar perioada ridicolă 80 de zile. De obicei 1 singur pui rămâne stăpân în cuib...

Acvila regală cum îi spun ornitologii franțuji se hrănește cu mamifere ce pot atinge talia unui pui de căprioară, dar cel mai des vânează iepuri, marmote, pui de vulpe, gănușe și cocoși de munte, păsări mici, șopârle și șoareci și uneori cadavre. Acuzată pe nedrept că atacă omul și distruge

vânatul, acvila a devenit victima unor îndelungate persecuții. Vânătorii și braconierii, crescătorii și colecționarii de ouă, pesticidele și cadavrele otrăvite au cauzat mult rău acestei păsări, heraldice. Aceste povești vânătoarești despre pagubele aduse de acvilă, sunt doar pretextele puerile și ipocrite ale unor inși ce vor să distrugă acvila așa cum au exterminat zăganul...

Acvila își capturează prada fie de la un post de pândă, fie atacând prin surprindere în zbor razant. Prăzile care cântăresc până la 5 kg pot fi transportate, dar cele mai grele sunt consumate în locul unde au fost găsite... Adulții sunt sedentari, locuiesc tot anul în zona locului de cuibărit, dar tinerii vagabondează departe...

Timpul sau mai bine zis timpurile când răpitoarelor nocturne li se țintuiau aripile în cuie de porțile grajdurilor, pază de focurile iadului, sunt din fericire trecute...

După secole de discriminări și persecuții omul începe să înțeleagă că răpitoare, atât cele diurne cât și cele nocturne, merită aceeași protecție ca și păsările mici, că ele au locul și rolul lor pe marile hărți vii ale naturii. Atunci când o specie este exterminată în Enciclopedia Păsărilor o pagină albă rămâne și-un nume înroșit cu sânge și-o tristețe fără leac... Toate măsurile de protejare vor fi sortite eșecului dacă o lege care să impună protecție totală a răpitoarelor nu va fi pusă în practică, lege demult cerută de protectorii Naturii. Interdicția vânării (împăierii, distrugerii cuiburilor etc.) răpitoarelor – lege pusă în practică și nu doar pe hârtie! – va fi factorul decisiv care va permite realizarea cu succes și a altor măsuri de protecție. Un cer plin de păsări va fi cea mai frumoasă răsplată pentru copiii noștri.

ILIE HOZA

Bibliografie: Philip Burton-Oiseau des proie/Fișa tehnică nr. 17 Jürgen Nicolai: Rapaces diurnes et nocturnes.

Scatii lui Iliuță

Domnul învățator și director ILIE HOZA, cunoscut îndeobște sub nume de răsfat, Iliuță, fără să fie, însă, un răsfat, a întemeiat, pe nesimțite, o mișcare ecologică ce se aseamănă unui zefir de munte, stârnind păsărețul și alte mii de mici viețuitoare adunate ca la o altă nuntă fantastică a lui Călin (File din poveste)...

Dintr-un joc dirijat al copiilor, cei mai sinceri părtași ai demersurilor noastre dintotdeauna, a ieșit un adevărat club montan al "Scatiilor", o adevărată instituție juvenilă, cu statut în toată regula.

Scatiul, din câte știm, e o păsăruică mică, foarte vioaie, cu cioc puternic, cântătoare, încostumată cu penaj verde-gălbui, iar pe aripi cu două dungă negre (Cardelius spinus). Exact: vioiciune, hârnice, cântec, bună-dispoziție – sunt atributele acestei înfiripări admirabile și originale.

Simt o dublă satisfacție să apreciez în câteva cuvinte pe Ilie Hoza. Îl știu de mic, mi-a fost strălucit elev. Era iscoditor înzestrat cu har literar, într-un veșnic neastâmpăr inventiv. Apoi, este redactor al revistei "Cuibul visurilor", încă din varianta ei școlară de acum peste 20 de ani. Acum s-a gândit să odrăsească pe vechea tulpină revuistică o ramură proaspătă care înflorește, înfloreste... spre bucuria scatiilor în pantaloni scurți. Este vorba de "Gazeta scatiilor", aflată deja la ai 16-lea număr. Citind-o, ai revelația unei foarte serioase activități sub vălul străveziu al aparențelor unui joc continuu, redat uneori la modul zeflemist, ceea ce îi sporește atractivitatea.

Pentru o documentare mai temeinică, pentru a vă convinge de valențele educative ale programului lor ecologic foarte serios, citiți sau recitiți, vă rugăm, reportajul "Întâlniri" al d-lui Iliuță, apărut în numărul trecut al revistei noastre la pagina 7.

Nouă nu ne mai rămâne decât să venim cu un salut publicistic și cu o mea culpa pentru vremea târzie în care îl scriem. O asemenea biruință cu atribute de adevărată pedagogie a frumuseților montane, prin implicațiile, rezultatele și relațiile interne și externe pe care le are, merită o atenție specială. Și o susținere materială pe măsură.

Legăturile cu alte multe cluburi de profil din țară și chiar din Franța prietenă, diversifică și îmbogățesc acțiunea. Răsfoind "Gazeta", poți fi copleșit de acuratețea unui stil alert, urzit cu paranteze de umor; poți să pricepi, în subsidiar, seriozitatea cu care se învață și se aplică două verbe: **a cunoaște** și **a ocroti**. Cititorul se mai poate convinge că o astfel de preocupare înmănușează un mare volum de muncă și pasiune dascălească. E deja o muncă științifică, un curent naturist de strictă actualitate, cu încrângături până departe, în peisaj francez ori belgian, cu dialoguri vii prin corespondență și schimburi de vizite. Scatii au devenit deja nu numai afiliații Consiliului Executiv al Societății Ornitologice Române, ci chiar și ai Comitetului Internațional de Ornitologie.

Scatii noștri, dar mai ale șeful lor, dl. Ilie Hoza, alias Iliuță, alias Yves, (spre a parafa și calitatea sa de francofon convins) merită toate felicitările, pentru că, dintr-o joacă, iată, au făcut din satul Anieș, o nouă capitală a ornitologiei românești.

La mulți ani!

(S.U.)

La săniuș

foto: Iacob Hangea

Gromovnicul din bătrâni

Dăm la lumină, după decenii lungi de interdicere și uitare, părți din paginile unei cărți vechi și înțelepte, cu preziceri uluitoare despre schimbarea vremii în zona noastră, adevărate în mare parte. de-a lungul anilor. Sunt prevestiri climatice și legate de viața oamenilor, după zodii, sub stăpânirea celor șapte planete cunoscute la vremea respectivă: Saturn, Joe (Jupiter), Marte, Soarele Venera (Venus), Mercur, Luna (satelitul natural al Pământului).

În fiecare sat și oraș există bătrâni care păstrează cu sfințenie gromovnice îngălbenite și ferfenite, roase de atâta întrebuințare, în care cei inițiați descifrează, cu anticipație, vremea fiecărui an, anotimp, lună, până la detalii surprinzătoare pentru fiecare zi.

Gromovnicul (sau gromolnicul) este o carte populară cu caracter astrologic divinatoriu, de origine siriană și egipteană, care dezvăluie soarta omului și starea viitoare a timpului prin interpretarea tunetelor, fulgerelor, cutremurelor și altor semne, în funcție de zona în care se produc.

Gromovnicul au avut o mare circulație începând cu veacul al XVIII-lea. Unul dintre cele mai vechi Gromovnice românești este cel publicat în 1639 la Tipografia Metropolei Alba Iulia. Majoritatea Gromovnicelor din țara noastră au fost scrise cu litere chirilice și ilustrate cu stampe de epocă.

Conținutul gromovnicului: Arătarea timpului în anul 1999, când planeta care stăpânește este Luna.

Luna este capul tuturor apelor și izvoarelor și râurilor, face rânduiala la creier și la toată partea cea stângă; la ochiul stâng, la stomac și la minte. Anul cu moină, friguros și cu zăpadă. Primăvara se începe friguroasă cu moină și nestatornică. Rimăvara boale: paralizie, amețire, umflătură. galbenire, oftică, boală de rinichi, coaste, la dobitoace și la oi, viermii nu prea strică la grădini și la câmp. Poame multe iar vin puțin. Începutul iernii va fi bun, mijlocul va fi cu ploii iar apoi va fi caldura. Întru acest an o să avem cutremure, războaie și mulți morți. Vara va fi umedă dar și călduroasă, iar toamna sănătoasă. Iarna va fi rea. Anul a fi roditor în grâu, vin și untdelemn puțin.

Prevestirea vieții oamenilor după zodii:

VĂRSĂTORUL DE APĂ: 20 ianuarie – 18 februarie.

Cine se va naște sub acest semn este vorbitor și bine povătuitor, va fi slab la sânge, blând la vorbă, în trup drept, una va vorbi cu cineva și alta va avea în inimă, va fi cuminte și înțelept, smerit, milostiv, gânditor, de Dumnezeu rușinos, bun sfetnic, cu gândul la lucruri mari, norocos, de rău nu se bucură; îi va rămâne mare moștenire de la rude. Va câștiga bogății și moșii de la urmașii săi după moartea lor. Frumos la trup, cu vine ieșite în față. Cu mintea înaltă și bun chivernisitor. Dinții lați și nasul cărnos. Statura de mijloc, buzele mari, bălos, la boale flegmatic. Copilul din partea bărbătească va fi iubitor de învățatură. Se va însura de tânăr. După 30 de ani va petrece viața mai bună și fericită. Fata ce se va naște sub acest semn, va fi veselă; trebuie să se păzească de fiare sălbatice și de câini turbați.

În genere cel născut în această zodie va fi din fire trist, iubitor de învățatură, care-i va aduce bogăție.

Viața lui se împarte în două părți; de va trece de 25 de ani, va trăi 70.

PEȘTII – 19 februarie până la 20 martie

Cine se va naște sub acest semn nu va fi nici mare nici mic. Va fi scurt la grumaz, minunat la față, frumos la statură. Când se supără se îngâlbeneste, mândru și îndrăzneț, dar plecat către învățatură. Pe nimeni nu va crede și se va lăuda cu învățătura sa.

Fetele ce se vor naște sub această zodie vor fi mândre și iubitoare de pricină.

Viața lui se împarte în două părți; de va trăi până la 9 ani, va ajunge până la 70.

BERBECELE – 21 martie până la 20 aprilie

Zodia Berbecului este chip bărbătesc. Copiii ce se vor naște sub acest semn vor fi buni, slujitori, slabi la sânge, ciudați la făptură, prelungi la obraz, ochi mari, mândri, ucigători, vărsători de sânge, înșelători, mincinoși, vorbitori de rău asupra altora, neastâmpărați, nestatornici, îndrăzneți, iubitori de femei, scumpi; se vor mânia, dar mânia curând își întoarce și când ei se mânia niște vine, le ies în față și pe frunte. Vor fi bogați și cinstiți, dar cinstea curând o va pierde și iar curând o va dobândi. Vor avea mari pagube în viață, ceea ce-i va face să-și piardă din avere și să rămână mai săraci. Vor fi uscățivi, voinici, nebagători de seamă de nimica, dar și rușinoși. Cu oamenii cei buni nu se unesc, sunt arțăgoși și răzători, fușturatici, la război biruitori, la mânia se vor face vânt-gâlbeji, pricepuți la toate, gata în tot momentul la certe și bătăi, înfierbântați la vine, părul aspru, vorbe fără sațiu, vorbind tot de rău pe vecinii lor, toate lucrurile vor să fie după cum voiesc ei. Mulți născuți în această zodie se întâmplă să fie tâlhari; vor avea răni sângeroase pe trupurile lor, jură lesne pe numele lui Dumnezeu și al părinților; cu muierile vor avea milă și vor ajunge la mari dregătorie – dar cu mulți dușmani. Viața lui: de va trece de 22 de ani, va trăi 70 de ani.

TAURUL – 21 aprilie până la 20 mai

Pruncii ce se vor naște în această zodie vor fi vrednici a semăna holde și a chivernisi casa; iubitori de jocuri, buni, îndrăzneți, iubitori de adânci învățături. Îndurători și iubitori de muieri, neroditori de copii; cu obiceiuri bune, veseli și iubitori de muzică. La statură înalți, la față curați, ochi frumoși, cuvios și înaintea oamenilor, deschiși la minte și viața lor plină de tot darul. Când vor îmbătrâni se vor îmbogăți. Vor căuta să aibe vorbe bune, dar nu vor mulțumi pe oameni cu faptele lor, vor fi iuți din fire, pe obraji vor avea un semn, ori la ochi sau la umere; vor fi tăcuți și tainici, pe nimeni nu va asculta. Vor fi înțelepți la minte, dar vor clipi din ochi. Din fire vor fi mândri. Vor fi sângeroși și foarte răutăcioși, mânia îi va duce la mari pagube; vor fi prețuitori și vor trăi peste 58 de ani.

(va urma)

MIHAI ROMAN

Prieteni dragi, LA MULȚI ANI!

Confratele nostru mai mare, "Observatorul de Beclean", împlinește 50 de numere și 5 ani de la apariție. Iată un jubileu meritat de oamenii care-l fac și de cei care-l citesc.

E, încă, vremea urârilor.

Noi, cei de la "Cuibul visurilor", venim sub fereastra voastră, dragi "observatori" și vă urăm, pe aripi de colind mioritic și pe undele "șarpelui albastru", viață lungă și rodnicie tot mai multă!

Știm câtă trudă cere nașterea și ținerea în viață a unei publicații. Prin extrapolare, imaginea unei gazete, gata făcută și intrată în mâna cititorului, ne amintește de vârful unui aisberg... Dar partea nevăzută? De aceea, noi, redactorii revistei de Maieru, satul cel mai drag lui Rebreanu "din șoseaua ce vine de la Cărlibaba, întovărășind Someșul când în dreapta, când în stânga" (Ion) ne folosim de acest prilej sărbătoresc spre a spune că datorăm scriitorului și redactorului-șef, AUREL PODARU, ceea ce învățăceii datorează magistrului: cinstire și recunoștință. Fiindcă nu putem uita că primele numere din "Cuibul visurilor" s-au conturat, tehnic, acolo în biroul său primitor de la primăria orașului. Acest om-furnică, exemplar prin onorarea legământului de fidelitate față de cetate și de cetățenii ei, neprecupețindu-și timpul și talentul pentru a le dăruia, laolaltă cu colaboratorii săi competenți, o gazetă atât de utilă și din ce în ce mai atractivă prin accesibilitate și varietate - merită omagiile noastre sincere.

Prin conclucrarea redacțională de început, condeierii măiereni au avut un câștig în plus: s-au adâncit prietenii mai vechi, s-au înfiripat altele noi; s-au creat unghiuri de fertil reciprocaj cu intelectuali beclenari de marcă: Cornel Cotuțiu, Andrei Moldovan, Ion Radu Zăgreanu, Doru Zinveliu, Viorel Luca, Simona Konradi, Sorin Gârjan, familia Nagy și alții, cu care am împlinit deja câteva memorabile schimburi culturale, iar altele sunt în proiect.

Haideteți, fraților, să fim oleacă orgolioși. Să ne asemuim cu Someșul, care ne unește de milenii. Noi, "cuibul" de lângă izvoare, tumultuos și mai năvalnic, precum apele sale, să vă mai împrumutăm din "visuri", iar voi, mai avuți și mai așezați în matca scrisului, întocmai ca râul nostru legendar scăpat în șes, să ne mai împrumutați din putere, limpezime și stăpânire de sine...

Fie ca cina numărului 100, și multe înainte, să ne găsească uniți în aceleași visuri și idealuri românești.

La mulți ani !

În numele redactorilor măiereni,
SEVER URSA

Mort

Un prieten bun a murit.
A plecat de lângă mine
sau mai curând
am plecat eu de lângă el.
Durerea pe care a lăsat-o celorlalți
mie nu mi-a lăsat-o;
a luat-o cu el ca talisman.
Vărul pictor l-a naivizat
pe pânză și mi-a plăcut.
Ca să-mi aduc aminte de el
Și de Dumnezeu
îmi zic rugăciunile
la fiecare mâncare
căci pânza am făcut-o
față de masă.

Și totuși
și tot nu pot uita
trupul lui gol
ca un pahar.
Îngheț și mă bag în lada bunicii
Observând că e tot goală.

SILVESTRU DĂNILĂ

"Erare humanus est"

Îmi plânge cerneala pe ritmuri de vers,
Îmi plânge dogoarea-n tumult,
Imagini păstrate-n comoară s-au șters,
Ecou ce-n abis îl ascult.

Canoane în valuri urnesc, mă distrag,
Urzesc ne-nceat noi scilpiri,
Zadarnice gânduri mi-aleargă pribeag
Iluzii-n fraterne iubiri.

Din cana iertării aș vrea să sorbesc
Licoarea vrăjită-n tempest
Sub nimb de lumină, sublim, prietenesc:
Erare, în viață, humanus est

SIMION CHIȘ

Soliloc în ziceri înțelepte

Invidia

În dicționare, invidia este definită ca fiind un sentiment egoist de părere de rău, de necaz, de ciudă, provocat de succesele sau de situația bună a altuia. Ea se mai cheamă pizmă, zavistie.

Hesiod, grecul zicea: olarul e mâniat pe olar, dulgherul pe dulgher, cântărețul pe cântăreț și chiar cerșetorul pe cerșetor. Adesea, invidiosul își învâluie invidia în vălul lingușirii; o ascunde ca pe un ac în lingura cu miere. "Ferește-te de invidiosul cavalier și loial" - spunea Iorga.

Invidia, veche de când lumea, ia forme dure, violente. Românii își au zicerile lor despre această meteahnă. Omul îndărătnic și pizmaș, ca racul, își mănâncă singur carnea. Ochii zavistnicului văd și ce nu-i. Zavistia - muma tuturor răutăților în lumea asta este. Teme-te mai mult de pisma rudei decât a străinului. Pentru pizmaș, găina vecinului totdeauna e curcă etc.

Este lovit doar pomul cu fructe... nimeni nu invidiază pe cei ce nu sunt nimic, numai pe cei ce îndrăznesc să se distingă. Superioritatea de spirit e rău privită de către bolnavii de invidie. Nu vei reuși să-i înlățești. Dacă toți am fi egali de la natură, n-ar mai fi invidie.

Invidia produce dezbinare (Democrit). Invidioșii nu se bucură atât de propria lor fericire, cât mai ales de nenorocirea altora, dar nici nu-i supără necazurile proprii, cât izbânzile altora. Ca fierul ros de rugină - e ros sufletul de pizmă. Înțeleptul Bion, văzând un invidios foarte abătut, a zis: "Sau i s-a întâmplat o mare nenorocire acestuia, sau o mare fericire altuia".

Păzește-te a doua zi după succes, căci săgețile otrăvite ale invidiei stau gata, pregătite. **Post gloriam invidia sequi** - după glorie urmează invidia - observa Salustius. Ba chiar

"invidia gloriae comes" - invidia este însoțitoarea gloriei, adăuga Cornelius Nepos.

Schopenhauer era și el de părere că "norocul tău, renumele tău, pot însemna pentru pismătareți o suferință, de aceea, poți să de desfătezi de chinul ei". Un alt mare filozof german, Nietzsche, nota această genială antiteză: "Tu îi depășești, dar cu cât te urci mai sus, cu atât ochiul invidiei te vede mai mic". Cu mult înainte, Socrate spusese: "Pe cei ce merg în lumina soarelui îi urmează în mod necesar umbra, iar pe cei ce pășesc în glorie, îi însoțește invidia". Să rezumăm și o cugetare a lui Vauvennargues: invidia nu se poate ascunde; ea acuză și judecă fără dovezi; ea mărește defectele; ea are denumiri enorme pentru cele mai mici greșeli; graiul ei este plin de fiere, de exagerări și de ofense. Bărfa e mijlocul de comunicare a zavistnicului.

Ea, invidia, poate degenera în ură până la stadiul de "homo homini lupus" - adică "omul este lup pentru om", cum conchidea Plautus.

Așadar, de la pizmă la ură n-ar fi decât un pas, noroc că adesea poate fi cenzurată de sfânta bună-cuviință. Invidia necontrolată este oarbă. Se mai spune că totuși ar fi de preferat invidia decât compătimirea și că acest sentiment, însoțitor al josniciei, poate fi și un factor de progres. Și că cine nu este invidiat, nu este vrednic de a trăi (Eschil). Dar numai pentru atât, nu se justifică formele ei rebele.

Și câte nu s-ar putea adăuga despre o atare slăbiciune omenească.

Oricum, încheiem tot cu o zicală carpatină:

"Pizma și mâniile
Împuținează zilele"

ION DELAMARGINĂ

Lirică

Colinde, colinde...

Într-un Decembrie românesc, întâlnirea anuală, în a treia zi a Crăciunului, într-unul din satele ilvene, cu tot ce au mai nobil în materie de datini de Sărbători - a devenit, iată un eveniment așteptat și absolut pilduitor prin încărcătura de conotații ce o incumbă.

Ilvenii mari, de astă dată, în frunte cu prof. Pavel Berengea, președintele Astrei locale, primarul Pavel Pop, directorul Sasu și alții (lista ar fi atât de lungă), au reușit să facă din ediția a V-a a acestui Festival, o pagină de lumină în sufletele participanților.

Luncanii, măgureni, poienarii, leșenii și iluanii mici, laolaltă cu primarii, cu preoții și dascălii lor și cu cetele de colindători și interpreți de răscolitoare datini bătrâne, au coborât ori au urcat la Ilva cea Mare. O veritabilă constelație a vetrelor de datină și dor din văile noastre mirifice, unite în cuget și simțiri, ne-au dăruit câteva ceasuri de frumusețe românească.

Trăirile înalte nu încap în cuvinte, oricât ar fi cuvintele de meșteșugite. E o binecuvântare că avem asemenea îndrumători și păstrători care, în pasiunea lor, știu să ignoreze greutățile zilnice și să-și întâmpine oaspeții cu pâinea și sarea datinilor fără moarte. Gazde și oaspeți, copii și bătrâni, într-o creștinească comuniune sub faldurile Astrei, și-au deschis încă o dată inepuizabile lăzi de zestre... Ochiul și inima au tresărit la vederea costumelor, la rostirile în graiul nostru fără pereche -

întâia variantă a limbii strămoșești în care a gândit și a scris Rebreanu înaintea amiezii marilor sale capodopere...

Imagini de viețuire și rugă din îndepărtate vremi coborau de pe scenă spre noi, la această cină de suflet a limbii române și a fiilor satelor. Cu cruțarea simplității și farmecului originar, fără artificii și contrafaceri "regizorale".

Să-i amintim, dintre oaspeți, pe Teodor Tanco, pe soții Silvia și Ion Pop de la Blaj, apoi Nicolae Trifoiu, Ioan Seni, Valeria Peter Predescu, Emilia Pop Deac, Alexandru Uiuu, mari slujitori ai cuvântului și cântecului în Grădina Limbii Române. Lângă dumnealor ar merita numiți zecile de animatori și interpreți care au dat rotunjime și fior acestui praznic de neuitat. Vorba tânărului poet Dinu Virgil: "Noi așteptăm de mii de ani, cuminiți și plini de speranță, vestea cea nouă/de fiecare innoibilare în iarnă/un Moș Crăciun/Mag preasfânt/pentru boala Adamului din noi".

Retrăind un răstimp din anii copilăriei, acolo în Poiana Cătenenilor, lângă vatra bunicului Trofim, am murmurat, cu voi toți, colinde, colinde... Dea Domnul să ne reîntălmim la anul și la mulți ani! Într-un alt Decembrie încărcat de istorie și Sfinte Sărbători românești.

SEVER URSA

Erată la nr. 9 -10 (24-25)

Pag. col.	rândul	Se va citi
1	1	25 de jos
1	2	4 de sus
2	2	1 de sus
2	1	rd. de sus
2	1	29,32,34
2	2	19 de jos
2	1	5 de jos
3	2	4 de sus
3	3	2 de sus
3	1	49 de jos
3	1	12 de jos
3	2	26 de sus
3	3	27 de jos
3	1	25 de jos
3	2	44 de sus
3	2	32 de jos
5	2	30 de sus

S-au născut

Cobzalău Vasilică Ionuț
Ometiță Samuel Augustin
Algeorge Cătălina Virginia
Cleșșa Darius Silvestru
Mihăilă Vasilica
Flămînd Dumitru
Ometiță Oana Maria
Avram Aurelian Horațiu
Dumitru Anuța
Boșca Lenuța Maria
Mihăilă Dumitru
Ciroaie Cornelia
Andronesi Ana Ioana
Andronesi Anuța Violeta
Candale Lucreția

Redactor șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Login T.Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Ieronim Andronesi (SUA)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul **Cuibul visurilor** Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD

Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată: SC "SELT COMPUTER" SRL Bistrița

Tiparul executat de SC "IMPRES" SRL Bistrița ISSN 1224 - 643

Acest număr apare cu sprijinul financiar al d-lui Augustin Andronesi (Austria)

Informații
Învățământ
CUIBUL VISURILOR
Cultură
Sport